39STE JAARGANG No. 293 | ZATERDAG 23 DECEMBER 1972

Amigoe di Curacao

DAGBLAD VOOR DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Hoofdredacteur: Norbert Hendrikse | UITGEVERDRUKKER: N.V. PAULUS DRUKKERIJ, WILLEMSTAD | KANTOOR: CONSCIENTIESTEEG 27-29 TELEFOON: 24360 | KLACHTEN NA 17 UUR: TEL.: 24361. GIRO: 440000

SAIGON MISSCHIEN TOT INKEER

Vliegtuigverliezen VS stijgen

Kerstbestand in Vietnam

SAIGON — De Zuidvietnamese regering heeft een eenzijdig kerst- en nieuwjaarsbestand afgekondigd zonder daarbij nadere bijzonderheden te vermelden. Ook de Vietcong neemt gedurende een etmaal telkens met kerstmis en nieuwjaar een staakt-het-vuren in acht. Een Amerikaanse woordvoerder wilde niet zeggen of ook de V.S. van plan zijn het vuren te staken. „Wij kunnen niet spreken over toekomstige acties", zei hij. In de afgelopen jaren maakten de V.S. steeds onmiddellijk na een dergelijk Zuidvietnamese maatregel bekend dat ook zij een bestand in acht zouden nemen.

Inmiddels heeft het Amerikaanse opperbevel in Saigon vandaag meegedeeld dat boven Noord-Vietnam nog twee Amerikaanse B-52-bommenwerpers zijn neergeschoten. De bemanningsleden worden vermist. Volgens de woordvoerder werden de toestellen neergehaald in de omgeving van Hanoi. Hij zei dat sedert de hervatting van de bombardementen op grote schaal in Noord-Vietnam deze week tien van deze reuzenbommenwerpers verloren zijn gegaan. Volgens militaire kringen worden sedertdien zestig leden van de Amerikaanse luchtmacht vermist.

Radio-Hanoi meldde dat een ultramoderne jachtbommenwerper van het type F-111 is neergeschoten, waarmee het totaal aantal neergehaalde Amerikaanse vliegtuigen sedert maandag is gestegen tot veertig, waarvan vijftien B-52-bommenwerpers.

Het Amerikaanse opperbevel blijft een vrijwel volkomen stilzwijgen in acht nemen over de luchtacties boven Noord-Vietnam. Wel is meegedeeld dat er een nieuwe beperking in de berichtgeving is opgelegd. Men zal niet meer bekendmaken hoeveel bemanningsleden zich aan boord van de B-52-bommenwerpers bevinden. Het opperbevel in Saigon weet namelijk niet het juiste aantal, dat kan variëren van vijf tot acht. Het commando is tevoren niet op de hoogte van het doel van elke bombardementsvlucht.

Ook aan het politieke front in Saigon duurt de activiteit voort. President Van Thieu heeft tegen negen uur vanmorgen zijn kabinet op zijn paleis bijeengeroepen. Aan het overleg nemen verscheidene generaals deel.

Volgens regeringskringen heeft president Thieu ermee ingestemd soepel te zijn inzake het ondertekenen van een vredesakkoord, maar alleen als alle Noordvietnamese troepen uit Zuid-Vietnam zijn teruggetrokken.

In een brief aan president Nixon zei Thieu bereid te zijn concessies te doen op het stuk van een nationale raad van verzoening en eendracht die verkiezingen zou moeten organiseren om over de toekomst van Zuid-Vietnam te beslissen. De brief is een antwoord op die van Nixon waarin Thieu gewaarschuwd werd dat als hij hardnekkig bleef weigeren een vredesregeling te tekenen, de Amerikaanse militaire en economische steun niet voor eeuwig zou kunnen worden voortgezet. Thieu gaf de brief mee aan generaal Haig, de assistent van Nixons adviseur Kissinger die vorige week Thieu ontmoette.

Managua in brand

MANUAGUA — In Nicaragua, Midden-Amerika, heeft zich vanmorgen een hevige aardbeving voorgedaan, die volgens de eerste berichten zware schade heeft aangericht in de hoofdstad Managua. De kracht van de beving was 6,5 op de twaalfpuntschaal van Richter. Managua zou in brand en goeddeels verwoest zijn. De watervoorziening is onderbroken, zodat men de branden niet kan bestrijden. Over slachtoffers wordt geen melding gemaakt, maar gevreesd wordt dat het aantal aanzienlijk is.

Volgens het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken staat Managua voor een derde deel in brand. Het merendeel van de ziekenhuizen in de Nicaraguaanse hoofdstad zou zijn verwoest. Ook de Amerikaanse ambassade is volkomen vernield.

Nicaragua is de grootste en dunstbevolkte republiek van Midden-Amerika. Het land heeft een oppervlakte van 148.000 vierkante kilometer en een bevolking van circa 1,8 miljoen mensen. Managua is de grootste stad en telt ongeveer 320.000 inwoners.

WILLEMSTAD. — Punda en Otrabanda kenden gisteren weer de ouderwetse Kerst-drukte. Er werden de nodige inkopen gedaan, terwijl de drukte het op zich al gezelliger maakte om eens naar de stad te gaan.

TEL AVIV — Het Israelische blad Haaretz meldt dat premier Golda Meir van Israel de afgelopen maanden verschillende keren met koning Hoessein van Jordanie heeft gesproken om te pogen tot een vredesakkoord tussen beide landen te komen. Het blad beroept zich voor dit nieuws op een niet met name genoemde gezaghebbende bron.

Welsuria protesteert tegen uitlatingen van Van Agt

AMSTERDAM — De stichting Welsuria heeft in een open brief aan de minister-president geprotesteerd tegen de uitlatingen van minister Van Agt inzake het beperken van de komst van Surinamers naar Nederland. De stichting geeft de regering in overweging geen enkele bepaling in te voeren, die de vrijheid van enig Nederlands burger ten opzichte van anderen beperkt. „Zolang de Surinamers nog de Nederlandse nationalitiet bezitten dienen zij daarvan volledig en onverkort gebruik te kunnen maken. Iedere beperking hierop zal betekenen, dat er een tweederangs burgerschap ontstaat", aldus Welsuria.

De stichting zegt voorts, dat ook overwegingen van de heer Van Agt dat gestreefd dient te worden naar verbetering van het sociale klimaat in Suriname hierin geen enkel verschil brengt. „Iedere beperking van de noodzaak tot migratie voor de Surinaamse burgers kan slechts gelegen zijn in het vestigen van een degelijk sociaal-economisch perspectief in Suriname zelf".

Het heeft de stichting overigens bevreemd, dat de uitspraken zijn gedaan door de minister van Justitie en niet door de vice-minister-president of de minister van Cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, bij wie de behartiging van het contact met de rijksdelen en van de rijksgenoten ligt. „Een openbare opstelling van de minister van Justitie zou doen vermoeden, dat er specifiek op justitieel terrein aanleiding tot bemoeienis bestaat. De indruk wordt gewekt alsof het beklag van Surinamers de laatste tijd over het optreden van de politie voor de minister van Justitie aanleiding is geweest „oplossing voor te stellen", aldus de open brief.

De stichting zegt tenslotte: „De wijze, waarop de minister van Justitie zijn uitlatingen heeft geformuleerd, is bovendien voor de Surinamers bepaald krenkend en slechts bevorderlijk voor racistische tegenstellingen. Voor de Surinaamse gemeenschap in Nederland is zekerheid omtrent haar burgerlijke status en haar rechten van het gootse belang, juist omdat deze groep nog niet kan beschikken over een nationale identiteit en in grote onzekerheid verkeert ten aanzien van de toekomst van haar land".

SANTA ROSA. — Rond kwart voor acht deed zich gisteravond een ernstig verkeersongeval voor op de Santa Rosaweg. Daarbij raakten drie personen gewond, van wie twee minder ernstig. De bestuurder van de auto die bijna frontaal met zijn tegenligger botste moest in het ziekenhuis worden opgenomen. Het was de ernstigste aanrijding op de eerste avond van het lange Kerstweekeinde. Zoals gewoonlijk verdrong het publiek zich weer om de gewonde en de autowrakken.

Overlevenden vliegramp na tien weken gered

SANTIAGO. — Hefschroefvliegtuigen van de Chileense luchtmacht hebben vrijdag veertien overlevenden van een ongeluk met een Uruguayaans vliegtuig gered. Het vliegtuig was tien weken geleden in de Andes verdwenen met vijfenveertig mensen aan boord. De zoekactie werd op touw gezet nadat twee overlevenden van de ramp er in waren geslaagd tot de bewoonde wereld door te dringen. De twee mannen vertelden dat er nog veertien overlevenden waren toen zij het wrak van de Fokker Friendship verlieten.

Het vliegtuig was verongelukt na een tussenlanding in Mendoza, een stad in het westen van Argentinië, terwijl het op weg was van Montevideo naar Santiago. Aan boord waren leden van een Uruguayaans rugbyploeg. Een half uur na het opstijgen meldde de piloot in moeilijkheden te verkeren boven de Andes. Op ongeveer tweehonderd kilometer ten zuidoosten van Santiago zei hij dat hij snel hoogte verloor. Daarna werd niets meer vernomen.

De twee overlevenden nu vertelden dat de piloot een geslaagde noodlanding in de sneeuw maakte, nadat het vliegtuig een bergtop had geraakt en in een ondiepe valleistortte. Acht mensen werden bij het neerkomen gedood en anderen gewond. Enkele overlevenden kwamen later om onder tonnen sneeuw die tijdens een storm neerkwamen, terwijl zij naar nabijgelegen rotsen wilden vluchten.

De eerste tijd waren de overlevenden in de romp van het vliegtuig gebleven. De levensmiddelen die er nog waren, werden streng gerantsoeneerd. Toen het eten opraakte, werden de twee mannen uitgekozen om hulp te gaan zoeken. Wij waren er nog het minst erg aan toe. Na hun relaas werd meteen met zoeken begonnen. Aanvankelijk werd dat ernstig gehinderd door hevige stormen en werden er grondpatrouilles met muilezels op uitgestuurd. Toen het weer opklaarde, zagen de vliegtuigen het wrak — en een patrouille die daar nog slechts zeshonderd meter van verwijderd was.

Door het vormen van een commune zijn de veertien er in geslaagd het leven te behouden in een onherbergzaam gebied. Ieder van hen kreeg een taak toegewezen naargelang zijn mogelijkheden. Allereerst maakte een architect met behulp van wrakstukken van de romp tot een verblijfplaats waar de groep bescherming kon vinden tegen de hevige kou. Daarna belastte een student in de medicijnen zich met de verdeling van de levensmiddelen waarbij ieder de calorieën kreeg die nodig waren om in leven te blijven.

Nooit verloor iemand zijn koelbloedigheid ondanks dramatische ogenblikken zoals toen zeven mensen die de ramp ook hadden overleefd, door een lawine werden bedolven zonder dat hulp kon worden verleend.

Tijdens de zeven weken van het verblijf in de vliegtuigromp hadden de veertien dankzij een radio-ontvanger contact met de buitenwereld door het luisteren naar de nieuwsberichten. Via deze radio vernamen zij hun eigen doodvonnis toen zij hoorden dat de reddingspogingen waren opgegeven. In deze moeilijke situatie namen twee van hen het initiatief op weg te gaan om hulp te zoeken. Tien dagen later kwamen zij in contact met een Chileen op een muilezel en 48 uur later waren hun metgezellen uit hun benarde situatie gered.

De overlevenden zijn buiten levensgevaar. Onder hen zijn twee neven van de president van Uruguay, Juan Bordaberru. Getracht zal worden hen zo snel mogelijk naar de bewoonde wereld te brengen, zodra de storm is uitgewoed.

Toestand Truman gaat achteruit

KANSAS CITY — Oud-president van Amerika Harry Truman, die in het ziekenhuis van Kansas City verblijft, verliest terrein in zijn gevecht om het leven. Dit hebben de dokters bekendgemaakt. Het hart van Truman vertoont nog steeds tekenen van instabilitiet en de toestand van zijn longen is sinds donderdag slechter geworden. Truman is buiten bewustzijn maar daarover is men niet bezorgd omdat hij rust nodig heeft.

Giaps dood weersproken

SAIGON/PARIJS. — Een bericht van de Zuidvietnamese inlichtingendienst in Saigon, als zou de Noordvietnamese minister van Defensie, tevens opperbevelhebber van de strijdkrachten, generaal Vo Ngoeyen Giap, gisteravond zijn omgekomen bij het ontploffen van een tijdmijn in Haifong, is van Noordvietnamese zijde met stelligheid tegengesproken. Ook in Amerikaanse kringen in Saigon was men geneigd sceptisch te staan tegenover het bericht uit Zuidvietnamese bron.

De nu zestigjarige generaal Giap was de man onder wiens leiding de Fransen in 1954 bij Dienbienphoe hun grote en definitieve nederlaag in Indochina leden. Hij wordt ook algemeen beschouwd als de strateeg, die de Amerikaanse overmacht in Vietnam weet te weerstaan door geniale toepassing van de guerrillatactiek ter ondersteuning van de conventionele oorlogvoering, waarbij vooral de artillerie het „grondwerk" moet verrichten.

De Noordvietnamese afvaardiging naar het vredesoverleg in Parijs wees het overlijdensbericht van de hand als een verzinsel van de Amerikaanse psychologische dienst. „Een dergelijke bewering is niet waard te worden tegengesproken", aldus de Noordvietnamese woordvoerder.

Kerstmis

„TOEN IK UIT HET venster van de Apollo-16 naar het maanoppervlak keek werd ik overmeesterd door het gevoel van zekerheid dat hetgeen ik aanschouwde een deel was van de alomtegenwoordigheid van God". Deze woorden van de Amerikaanse ruimtevaarder Charles Duke lazen wij aan de vooravond van de laatste Apollo-vlucht naar de maan in een tijdschrift. Ook andere Amerikaanse ruimtevaarders beschreven het gevoel van ontroering dat zij ondergingen toen zij zich losmaakten van de aarde en voet zetten op de maan. Voor elk van hen was deze gebeurtenis een min of meer religieuze ervaring en wij kunnen ons nog levendig herinneren hoe de eerste Amerikanen die rond de Kerstdagen van 1968 om de maan cirkelden een gedeelte voorlazen uit het Boek der schepping.

De technologie had het mogelijk gemaakt dat de mens dichter bij God kwam, maar betekende dit ook dat de mensheid daardoor beter werd?

Wanneer wij vlak voor Kerstmis 1972 lezen over de gruwelijke bomaanvallen van de Amerikanen op Noordvietnamese steden, waarbij niet alleen militaire doelen worden bestookt maar ook scholen en ziekenhuizen en er juist onder de burgerbevolking van dat zwaar beproefde land talloze slachtoffers vallen, behoeven wij ons in dat opzicht geen enkele illusie te maken. Dezelfde technologie die het Amerikaanse volk ten dienste staat om bewonderingswaardige successen te boeken op wetenschappelijk gebied, wordt misbruikt in een zinloze oorlog. Dezelfde president die nog maar een paar maanden geleden met het oog op de verkiezingen plechtig beloofde om voor het einde van het jaar vrede in Vietnam te zullen bewerkstelligen pleegt nu verraad t.o.v. zijn kiezers en maakt zich medeschuldig aan de moord op Vietnamese burgers.

Voor Hanoi is Uncle Sam geen Santa Claus zoals voor ons hier op het westelijk halfrond die alleen maar worden geconfronteerd met de dollars en het klatergoud. Aan die kant van de wereld is de vredesgedachte die bij het Kerstfeest hoort nog lang niet doorgedrongen. . . .

Dit maakt dat wij dit jaar niet helemaal in de stemming zijn om Kerstmis te vieren, ondanks de versierde etalages, de kerstbomen met lichtjes en de aguinaldos. Immers ook dicht bij huis worden wij de laatste dagen eraan herinnerd dat 1973 voor ons allemaal een moeilijk jaar gaat worden en dat gaan wij — in tegenstelling tot wat er in het verre Azië gebeurt — straks aan den lijve ondervinden. Als een afschrikwekkend monster komt het werkloosheidsspook nu reeds om de hoek kijken en waarschuwingen van de kant van overheid en bedrijfsleven worden onderstreept door de onzekere houding van de vakbonden die meer dan ooit tevoren bereid blijken concessies te doen ter wille van de „job security". Het komende jaar lijkt dan ook een jaar van compromissen te worden. Een verkiezingsjaar waarin de groten elkaar nog beter zullen weten te vinden dan nu reeds het geval is. Een jaar waarin de vakbonden genoegen zullen moeten nemen met de in de afgelopen jaren bereikte resultaten en hoogstens op een status quo mogen hopen. Een jaar waarin wij nog geen duidelijkheid verwachten omtrent onze toekomstige staatkundige positie om het simpele feit dat onze politici daar niet voldoende tijd voor zullen weten te vinden. Maar ook een jaar waarin wij juist omdat het zo moeilijk wordt misschien dichter bij elkaar zullen komen te staan, immers alleen door een echt gevoel van saamhorigheid en een hechte samenwerking op alle fronten zullen wij in staat zijn de problemen die ons te wachten staan te overwinnen.

Een Venezolaanse journalist heeft het laatst gehad over een toenemende polarisatie tussen de blanke en de gekleurde bevolking op Curacao. Hij mag misschien gelijk hebben wanneer hij afgaat op de houding van bepaalde personen t.o.v. de — meestal blanke — buitenlander. Maar volgens ons ligt hierbij het accent op het buitenlander zijn en niet op de huidskleur. Wij geloven namelijk niet dat onze zeer heterogene bevolking die bestaat uit afstammelingen van Afrikanen, Nederlanders, Portugezen, Spanjaarden, Venezolanen, Libanezen, Chinezen enz. in zich de kiem draagt voor rassenhaat. Wij zijn geen volk van apartheid, van ghetto's, van segregatie, integendeel een groot aantal van onze voorvaderen zijn juist naar deze eilanden gekomen omdat zij in eigen land vanwege hun ras, hun religie of hun politieke overtuiging vervolgd werden. Wij mogen dan

(Vervolg op pag. 3)

KERST AGENDA

WEEKEINDE-DIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN van 23 december 1972 van 14.00 uur tot 24 december 1972 om 19.00 uur.

STADS- EN TWEEDE DISTRICT OOST: dokter R. M. Pattinaja, Seliña Abao z/n, tel.: 54751. STADS- EN TWEEDE DISTRICT WEST: dokter G. F. Lundemo, Fransche Bloemweg 18, tel.: 35319. IN HET DERDE DISTRICT: dokter I. R. A. Asjes, dokterswoning Soto, tel.: 88090.

Van 24 december 1972 van 19.00 uur tot 25 december 1972 om 24.00 uur.

STADS- EN TWEEDE DISTRICT OOST: dokter J. W. Rauchbaar, landhuis „Rust en Vrede", Santa Rosaweg 34, tel.: 37486; STADS- EN TWEEDE DISTRICT WEST: dokter P. P. M. Th. Hermans, mgr. Kieckensweg 30, tel.: 25152. IN HET DERDE DISTRICT: dokter H. S. Durgaram, gezondheidscentrum Barber, tel.: 88058.

Van 25 december 1972 van 24.00 uur tot 27 december 1972 om 06.00 uur.

STADS- EN TWEEDE DISTRICT OOST: dokter W. I. Lutchman, spreekkamer Montagne, Montagne Rey 89, tel.: 38821. STADS- EN TWEEDE DISTRICT WEST: dokter Ch. N. Schlebaum, Schonegevelstraat 2, tel.: 81126. IN HET DERDE DISTRICT: dokter I. R. A. Asjes, dokterswoning Soto, tel.: 88090.

VERLOF BEGRAFENIS:

23 DEC.: mej. R. M. E. Penso, Pallasstraat 7; 24 DEC.: dhr P. L. Martijn, Baai Macoleweg 26A; 25 DEC.: dhr E. F. de Camps, Mahumaweg 25; 26 DEC.: mej. R. E. Rodriguez, Barbadosweg 6.

BOTICA'S (nachtdienst):

23 DEC.: OTRABANDA: Coromoto, tel.: 23241; PUNDA: Bolivar, tel.: 13929.

24 DEC.: OTRABANDA: Central, tel.: 23281; PUNDA: Del Pueblo, tel.: 12444.

25 DEC.: OTABANDA: Del Pueblo, tel.: 25444; PUNDA: Del Pueblo, tel.: 12444.

26 DEC.: OTRABANDA: Coromoto, tel.: 23241; PUNDA: Popular, tel.: 11269.

POMPSTATIONS

Openingstijden van 08.00-18.00

24 DEC.: Bakhuis — Marie Pompoen; Galmeyer — Carito; Schotborgh — Cas Corá; Nieuw — Santo Domingoweg; Jansén — Santa Maria; Mauricio — Santa Helena; De Jongh — Mundo Nobo; Esso — Fokkerweg.

Op eerste kerstdag zijn alle pompstations gesloten.

OPEN VAN 08.00-15.30:

26 DEC.: Craz — De Ruyterkade; Frederik — Salinja; Van der Dijs — Rio Canario; Canword — Gasparito; Isa — Plantersrust; Williams — Grand Central; Nemias de Crasto — Hato.

ZATERDAG

BIOSCOPEN

ROXY: 19.00 en 21.00 Skyjacked. WEST-END: 19.00 21.00 The crook; 21.30 Date for murder. CINELANDIA: 19.00 en 21.00 Twins of Dracula; 24.00 Beyond the law. DRIVE-IN: 19.00 The love bug; 21.00 Ben ik dan abnormaal; 24.00 How to catch a man. CINE-RIO: 20.00 Sugar colt.

CINE-TRUCK: Zaterdagavond te Westpunt.

DIVERSEN

CENTRO PRO ARTE: 19.30 en 21.00 opvoering M.I.L.-ekspressiegroep - dagdromer - foyer.

AA-GROEP: 20.00 bijeenkomst - tweede verdieping C.C.C., Scharlooweg 1-1A.

ZATERDAG

BIOSCOPEN

ROXY: 19.00 en 21.00 Skyjacked. WEST-END: 19.00 21.00 The crook; 21.30 Date for murder. CINELANDIA: 19.00 en 21.00 Twins of Dracula; 24.00 Beyond the law. DRIVE-IN: 19.00 The love bug; 21.00 Ben ik dan abnormaal; 24.00 How to catch a man. CINE-RIO: 20.00 Sugar colt.

CINE-TRUCK: Zaterdagavond te Westpunt.

DIVERSEN

CENTRO PRO ARTE: 19.30 en 21.00 opvoering M.I.L.-ekspressiegroep - dagdromer - foyer.

AA-GROEP: 20.00 bijeenkomst - tweede verdieping C.C.C., Scharlooweg 1-1A.

ZONDAG

BIOSCOPEN

ROXY: 19.00 101 Dalamations; 21.00 Skyjacked. WEST-END: 10.30 The crook; 18.30 en 20.30 One more time. CINELANDIA: 19.00 Electra one; 21.00 Twins of Dracula. DRIVE-IN: 19.00 The love bug; 21.00 Ben ik dan abnormaal. CINE-RIO: 19.00 Tarzan's magic fountain; 21.00 Morituri.

CINE-TRUCK: Zondagavond te Fuik.

DIVERSEN

GROT VAN HATO: 09.00-12.00 en 15.00-18.00 open voor publiek.

CURACAO ZUURSTOFFABRIEK: 08.00-11.00 open voor het vullen van aqualongen.

VOZ DI C.F.W.: 09.30 via Radio-Hoyer II.

TENTOONSTELLING

CURACAOS MUSEUM: 10.00-12.00 en 15.00-17.00 prentendruk 50x50 - Van Leeuwenhoekstraat.

KATH. MILITAIR-TEHUIS: 23.00 oecumenische kerstviering.

FORTKERK: 09.00 tijdens dienst optreden Jesus people.

MAANDAG

BIOSCOPEN

ROXY: 19.00 101 Dalamations; 21.00 Skyjacked. WEST-END: 18.30 The abominable dr Phibes; 20.30 The crook. CINELANDIA: 19.00 Jeremiah Johnson; 21.00 Rage. DRIVE-IN: 19.00 El coloso de la selva; 21.00 The new centurions. CINE-RIO: 19.00 Jackhals; 21.00 Morituri.

DIVERSEN

HOSPITAAL EN SANATORIUM: 11.00-12.00, 14.30-15.30 en 18.00-19.00 bezoekuren.

KERSTZANG: 07.00 vertrek vanaf Handelskade - door Schottegat langs schepen.

TOERISTENSCHEPEN: 07.00-19.00 Cunard Adventurer - vert. SELMA; 07.00-22.00 Carla C - Vert. SELMA; 24.00-16.00 Canberra - vert. SELMA - Caracasbaai.

DINSDAG

BIOSCOPEN

ROXY: 19.00 101 Dalamations; 21.00 Skyjacked. WEST-END: 18.30 The abominable dr Phibes; 20.30 Theswordsman of all swordsmen. CINELANDIA: 19.00 In like Flint; 21.00 Rage. DRIVE-IN: 19.00 El coloso de laselva; 21.00 The new centurions. CINE-RIO: 19.00 The only way out is dead; 21.00 When eight bells toll. CINE-TRUCK: Maandagavond te Marie Pompoen.

CINE-TRUCK: Dinsdagavond te Koraal Specht en woensdagavond te Barber.

DIVERSEN

LANDHUIS ASCENCION: 10.00-12.00 open house.

FORTKERK: tijdens kinderkerstviering opvoering toneelstuk Nos sabjonan foi Corsow ta busca e Ninjo den pesebre.

TOERISTENSCHEPEN: 11.00-22.00 Hanseatic - vert. SELMA; 20.00-21.00 Jason - vert. SELMA (26/27); 09.00-01.00 Sea Venture - vert. SELMA.

HOSPITAAL EN SANATORIUM: 11.00-12.00, 14.30-15.30 en 18.00-19.00 bezoekuren.

WOENSDAG

DIVERSEN

MOBIELE BANK: 09.30-10.30 te Barber (vóór sportveld t.o. markt); 10.45-12.00 te Leliënberg/Wacao (CU-Wacao); 14.00-16.00 te Westpunt (vóór Jan Christiaan).

GROT VAN HATO: 09.00-12.00 en 15.00-18.00 open voor publiek.

LUCHTPOSTSLUITING: 09.00 voor New York; 15.30 voor Europa - postkantoor; 14.00 voor New York; 17.00 voor Europa - hulppostkantoor Plesmanluchthaven. (Sluiting van aangetekende stukken één uur vóór postsluiting.)

TENTOONSTELLING

CURACAOS MUSEUM: 10.00-12.00 en 15.00-17.00 open - Van Leeuwenhoekstraat 20.

GALLERY RG: 10.00-12.00 en 16.00-17.30 kleuretsen Ru van Rossem - Keukenstraat 20A (boven).

KERKDIENSTEN

ZONDAG

BARBER: 06.30, 08.30. BRIEVENGAT: (zat.: 18.00 en 19.00), 06.00, 08.00, 12.00, 19.00. BUENA VISTA: 08.00, 12.00, 19.00. COROMOTO: (zat.: 19.00), 06.00, 08.00, 17.00, 19.00; GROOT-KWARTIER: 05.00, 07.00, 19.00. JANDORET: 06.30, 09.00, 18.00. JANWE: (zat.: 18.00 en 19.00), 06.00, 08.30, 12.00, 19.00. LAGOEN: 10.00. MONTAGNE: 05.15, 08.30, 19.00. SEROE GRANDI: (zat.: 18.00). PIETERMAAI: 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 19.00. SAN WILLIBRORDO: 05.30, 08.00. SANTA ANA: 07.30, 09.00, 19.00. SANTA FAMIA: 06.00, 08.30, 19.00. SANTA MARIA: (zat.: 19.00), 07.00, 08.00, 09.00, 19.00. SANTA ROSA: 07.30, 09.00 (hoogmis), 12.00, 18.30. SOTO: 05.00, 08.00. STEENRIJK: (zat.: 19.00), 06.30, 08.00, 11.30, 17.00. SUFFISANT: (zat.: 19.00), 06.00, 09.00. WESTPUNT: 05.00, 08.30. WISHI: (zat.: 19.00), 08.00, 11.30, 19.00. ZUID-BONAM: 05.00, 08.30, 17.00. KORAAL SPECHT: 05.00, 11.30 - eucharistie-viering - nieuwe school.

***

EERSTE KERSTDAG

BARBER: 24.00, 09.00 en 11.30. BRIEVENGAT: 24.00, 06.00, 08.00, 12.00 en 18.00. BUENA VISTA: 24.00, 08.00, 12.00 en 19.00. COROMOTO: 24.00, 06.00, 08.00, 09.00, 17.00 en 19.00. GROOT-KWARTIER: 23.00, 07.00. JANDORET: 24.00, 09.00 en 18.00. JANWE: 24.00, 08.00, 09.00 (hoogmis), 12.00 en 19.00. LAGOEN: 05.00. MONTAGNE: 24.00, 08.30 en 19.00. SEROE GRANDI: 04.00 en 09.00. PIETERMAAI: 24.00, 07.00, 08.00 (kindermis), 09.00 (hoogmis) en 19.00. SAN WILLIBRORDO: 24.00, 09.00. SANTA ANA: 24.00, 07.30, 09.00 en 19.00. SANTA FAMIA: 24.00, 08.30, 10.00 (holy mass for English speaking people), 11.30 en 19.00. SANTA MARIA: 23.00, 07.00, 08.00, 09.00 en 19.00. SANTA ROSA: 24.00, 08.30, 12.00 en 18.30. SOTO: 24.00 en 08.00. STEENRIJK: 24.00, 08.00, 11.30, 17.00 en 19.00. SUFFISANT: 24.00, 07.30, 09.00 en 19.00. WESTPUNT: 24.00, 18.30. WISHI: 24.00, 08.00 en 09.00. ZUID-BONAM: 24.00, 09.00 en 17.00. KORAAL SPECHT: 24.00, 08.00 en 17.30 - eucharistie-viering - nieuwe school.

***

TWEEDE KERSTDAG

BARBER: 09.00. BRIEVENGAT: 08.00 en 18.00. BUENA VISTA: 09.00. COROMOTO: 09.00 en 19.00. GROOT-KWARTIER: 09.00. JANDORET: 09.00. JANWE: 08.30 en 19.00. LAGOEN: 09.30. MONTAGNE: 07.00. PIETERMAAI: 08.00, 09.00 en 19.00. SAN WILLIBRORDO: 05.30 en 08.00. SANTA ANA: 08.30 en 09.00. SANTA FAMIA: 08.00 en 08.30. SANTA MARIA: 07.00, 09.00 (communicantjes) en 19.00. SANTA ROSA: 08.00 en 19.00. SOTO: 08.00. STEENRIJK: 08.00 en 19.00. SUFFISANT: 09.00 en 19.00. WESTPUNT: 08.00. WISHI: 08.00 en 19.00. ZUID-BONAM: 06.30. KORAAL SPECHT: 08.00 in de nieuwe school.

***

MISSEN DOOR DE WEEK

BARBER: 06.30 (vakantietijd: 07.00). BRIEVENGAT: 18.00. BUENA VISTA: 06.30 (vakantietijd: 07.00), woensdag: 07.45. COROMOTO: 06.30, 19.00. GROOT-KWARTIER: 07.00. JANDORET: 07.00 (dinsdag geen mis). JANWE: 06.30, 19.00. LAGOEN: donderdag: 17.00. MONTAGNE: 18.30. PIETERMAAI: 06.00, 06.30, 07.00 (dinsdag, vrijdag en zaterdag: 19.00), dinsdag en vrijdag geen mis om 06.30. SAN WILLIBRORDO: 06.30 (dinsdag, woensdag en zaterdag) en 19.00 (maandag en vrijdag). SANTA ANA: 06.45, 19.00 (zaterdag geen mis om 19.00). SANTA FAMIA: 06.15 (dinsdag, vrijdag en zaterdag: 19.00). SANTA MARIA: 06.30 en 19.00. SANTA ROSA: 18.30. SOTO: 06.30, (zaterdag: 07.00). STEENRIJK: 06.00 en 19.00. SUFFISANT: 07.00. WESTPUNT: 06.30, (zat.: 07.00). WISHI: 06.15 en 19.00. ZUID-BONAM: 18.30

FAMIA PLANEA

BITTERSTRAAT: 14.00-16.00 (dagelijks); 09.00-11.00 (dinsdag en donderdag). KAS CHIKITU: 13.30-15.30 (woensdag). BARBER: 09.00-11.00 (donderdag).

OPENBARE LEESZAAL EN BIBLIOTHEEK

CENTRALE BIBLIOTHEEK (Van Walbeeckplein 13): 10.00-12.00 en 13.30-20.00 openingstijden.

JEUGDBIBLIOTHEEK (Van Walbeeckplein 6): 10.00-12.00 en 13.30-18.00 openingstijden.

WETENSCHAPPELIJK BIBLIOTHEEK: openingstijden: maandag, dinsdag en woensdag van 09.00 tot 12.00 en van 14.00 tot 20.00; donderdag en vrijdag van 09.00 tot 12.00 en van 14.00 tot 18.00.

LIONS: 12.30 bijeenkomst - hotel Curaçao Intercontinental.

KIWANIS: 12.30 bijeenkomst - Holiday Inn.

NED. RODE KRUIS: 19.30 cursus E.H.B.O.-diploma - Rode Kruispost, Suffisant.

JEUGDCENTRUM DIVI-DIVI: 15.30-17.30 huiswerkcursus - vanaf tien jaar; 15.30-22.00 tafeltennis - gevorderden; 20.00-22.00 ouderengroep - vanaf zestien jaar.

CATECHISATIE: 18.45-19.45 kinderen twaalf tot vijftien jaar - pastorie Troepiaalweg 2.

EBENEZER CHURCH: 19.30-20.00 bible class for adults; 20.00-21.00 prayer meeting.

SPORT

ATLETIEK: 16.00-18.00 training Olympic - Rifstadion.

PRIK

In de kerk zijn er meer gegadigden voor de prelatuur dan voor evangeliedoeners.

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN

VERENIGDE PROTESTANTSE GE-

24 DEC.: FORTKERK: 09.00 ds Van Heerde (Jesus people); 23.00 alle predikanten - Fortplein. EMMAKERK: 09.30 marine; 19.30 GEEN DIENST. EBENEZER CHURCH: 10.15 ds Snow (kinderkerstdienst); 19.00 GEEN DIENST. KON. WILHELMINA TEHUIS: 18.00 ds Jonkman.

25 DEC.: FORTKERK: 09.00 ds Jonkman; 19.00 GEEN DIENST. EMMAKERK: 09.30 ds Van Heerde; 19.30 GEEN DIENST. EBENEZER CHURCH: 05.00 ds Snow; 19.00 GEEN DIENST.

26 DEC.: FORTKERK: 17.30 ds Jonkman (kinderkerstdienst). EMMAKERK: 17.30 ds Van Heerde (kinderkerstdienst).

***

GEREFORMEERDE KERK TE MUNDO NOBO.

24 DEC.: 09.30 adventsdienst m.m.v. de jeugdclub, ds Kerssies; 18.30 kinderkerstfeest.

25 DEC.: 09.30 ds Kerssies.

***

GEREFORMEERDE KERK (vrijgemaakt), Schout-bij-Nacht Doormanweg 32: 24 DEC.: 09.30 en 19.00 diensten.

25 DEC.: 09.30 dienst.

***

GEREFORMEERDE KERK (vrijgemaakt), Rio Canarioweg 32:

24 DEC.: 09.30 ds Vreugdenhill; 17.00 ds Van Nus.

25 DEC.: 09.30 ds Vreugdenhill; 16.00 kerstfeest in de Tamarijn.

„ALL SAINTS ANGLICAN PARISH

ALL SAINTS CHURCH, STEENRIJK: Sunday Euchrist 10.00, Christmas Eve Eucharist 23.00, Tuesday Eucharist St. Stephen's Day 19.30, Wednesday Christmas carol service 19.30.

RESURRECTION CHAPEL, SUFFISANT: Sunday 07.30 Eucharist, Christmas Day Eucharist 10.00, Thursday Sunday School program 17.30.

* President Park Tsjoeng-Hee van Zuid-Korea is herkozen voor een ambtsperiode van zes jaar. Hij was de enige kandidaat en zal optreden volgens een nieuwe grondwet die hem meer gezag geeft. Van de 2.359 leden tellende nationale conferentie voor de eenwording, het hoogste orgaan in het land, brachten 2.357 hun stem uit op Park. Twee stemmen waren ongeldig.

INGEZONDEN

Felis Navidad

P— P'abo y p'ami Hesus a nacé,
Den un pesebre aya na Bethlehem;
Hopí tempu pasá El a bini serka nos
Nos Rey eterno, e Regalo di Dios.

A— Alabansa y gloria nos ta duné
Ku un kurason yen yen di alegria,
Nos ta yaméle danki pa e speransa
Y e libertad ku nos por tin awendia,

S— Semper Kristu ta stima nos tur;
Pasku ta nifika felisidad.
Ta un tempu di gozo rond mundu
Pa ser humano di tur edad y tur rasa;

K— Korda riba bo próhimo meskos ku Dios
També no a lubida riba su jiunan.
Duna bo regalonan ku un kurason puro,
Pasobra pober y riku ta bira igual den e tempu aki.

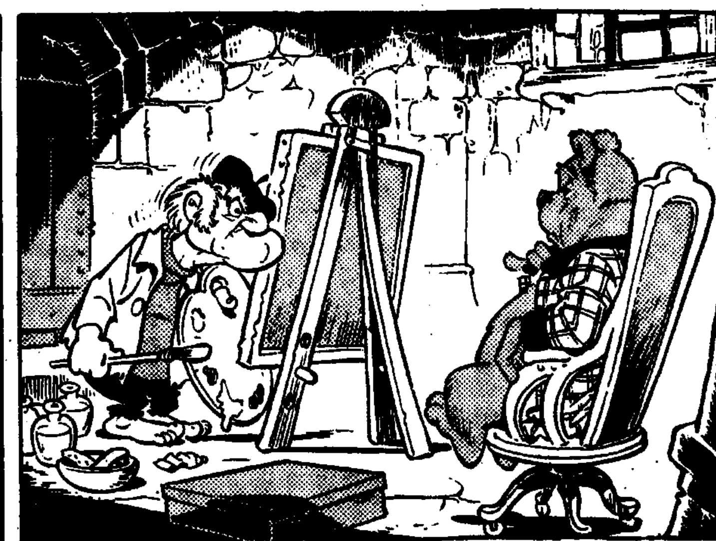
U— Uni ku otro, ban celebra huntu
E fiesta di Pasku, sea kontentu;
Masha danki Hesus, bonbini na nos mundu,
Di berdad Bo a munstra nos kiko t'amor

Benito

Merry Christmas
&
A Happy New Year!

Heer Bommel en het losgetrilde inzicht

7575 — Na lang nadenken ging heer Ollie de kunstenaar voor naar een kamer in de noordoostelijke toren van Bommelstein. Het was een leeg vertrek met wapperende spinraggen en een gebarsten ruit waar de wind doorheen huilde. „Dit is de enige lege ruimte die ik heb," sprak hij rillerig in de deuropening. „Maar het is hier veel te koud, als u begrijpt wat ik bedoel. Als we nu eens een hoekje vrij maken in mijn studeervertrek..." „Aan m'n zolen," zei Terpen Tijn. Hij zette zijn ezel tegen de wand en terwijl knappend begon te eten van de augurken die hij meegenomen had vervolgde hij: „Deze temperatuur is beter dan die lauwe kamer waarin jij de vrije ruimte je door de eh...dinges." „J-ja," gaf heer Bommel toe. „Dat raam is kapot. Het tocht lelijk, bedoel ik. Mijn teer gestel kan daar niet tegen. Kunnen we niet beter....."

„Zever niet!" riep de meesterschilder uit. „Ga zitten in die ouwe piepstoel daar en draai je vleeschaam een beetje naar het raampje. En hou je kiezen op elkaar." Heer Ollie schoof met grote tegenzin een afgedankt meubel naderbij en nam met moeite plaats op die wiebelende zitting. Inmiddels had de schilder Tijn een groot doek op zijn schraag gezet, enige tubes op zijn palet uitgeknepen, en nadat hij met zorg een penseel had uitgezocht begon hij loerend naar de huiverende heer te kijken. „Een op twee," mompelde hij, enige maten nemend. „Eerst het inzicht opzetten in terpioen. Dan kan ik die bolle kop later wel aanpassen."

Luister en kijk

CUROM: 16.30 peticiones; 18.10 musica variá; 18.45 taptoe-klanken; 19.00 aanvullende muziek; 19.10 nieuwsberichten; 19.15 aanvullende muziek; 20.00 discovaria; 20.15 embajadores del ritmo (Voice of America); 20.30 aanvullende muziek; 21.00 Curoms disco- en tape-o-theque; 23.55 dagsluiting (ds Boot); 24.00 sluiting.

TELECURACAO: 15.00 Hector Heathcot; 15.20 kinderuurtje; 15.35 cimarron strip; 17.49 U.N. Kingdom pres.; 18.05 music Mic Mac; 18.30 nieuws int.; 19.00 bewitched; 19.30 Mary Tyler-show; 20.02 revista; 20.19 love American style; 21.15 nieuws int.; 21.30 kwiz T-C; 22.00 teleteatro (FILM: I'll be seeing you).

VENEZUELA

RADIO CARACAS TELEVISION (kanaal 10): 14.00 Venezuela vibra; 18.00 feria de la alegria; 22.00 el observador Venezolano; 22.30 los invencibles; 23.30 cine de medianoche (Casi una señora con Ray Milland).

VENEVISION (kanaal 12): 16.00 Sábado sensacional; 22.00 valores humanos; 22.30 cine para medianoche; 24.30 24 horas; 24.45 mensajes en la noche.

***

ARUBA

RADIO ANTILLIANA (1.270 kiloperioden): 17.00 obsequio musical Winkel Handelmij; 17.30 tophits; 17.45 All Electric Sales hit parade; 18.00 Autorama hit parade; 18.15 sorpresa Kentucky; 18.30 noticiero Aruba Bank; 18.45 musica groovy; 19.00 kinderprogr.; 19.15 felicitaciones, compaciendo peticiones; 20.30 tophits di dia; 21.00 fiesta Antilliana; 22.15 cortesia Ron Rey de Copas; 22.45 Wimco y su Martini.

VOZ DI ARUBA (1.325 kiloperioden - 226.4 m.): 19.15 charla di dep.t Soc. en Econ. Zaken; 19.30 progr. Mario Arends; 20.00 turning the table; 20.30 safe driving-club; 23.00 discoteca; 04.00 sluiting.

RADIO VICTORIA (925 kiloperioden - 324 m.): 17.00 Norwegian progr.; 17.15 palabranan di bida; 17.30 melodianan celestial; 18.00 christelijke liederen; 18.15 nieuws ned.; 18.30 nieuws eng.; 18.45 israël progr.; 19.00 evening serenade; 20.00 back to the bible; 20.30 Tom Skinner crusades; 21.00 sluiting.

RADIO KELKBOOM (1.435 kiloperioden - 209 m.): 17.00 progr. Sun Kong Supermarket; 17.15 musica pa teenagers; 18.00 musica varié; 18.15 imagines musicales (radio ned.); 18.30 musica para la cena; 18.50 progr. „majan ta diadomingo"; 19.00 noticia local; 19.15 musica varié; 19.30 musica europeo; 20.00 noticia local; 20.15 divertissement musical; 20.45 musica bailable; 22.00 sluiting.

TELEARUBA: 17.00 fireball; 19.30 kinderuurtje; 18.30 Alliance Française; 18.45 pap. nieuws; 18.55 no time for sergeants; 19.15 Andy Williams-show; 20.15 eng. nieuws; 20.30 telesistema; 20.45 Ironside; 21.30 TV per luchtpost; 23.00 teleteatro.

***

R.N.W.O. (6020 kHz): 17.30 nieuws en sport; 17.49 met de beste wensen, verzoekplaten door Guus Thole (kerstplaten); 18.20 Vrede op aarde en de pretentie van het Christendom; 18.30 kerkmuziek van overal; 18.49 hoofdpunten van het nieuws; 18.50 einde van de uitzending.

(800 kHz): 19.00 spaans progr.; 19.35 eng. progr.; 20.10 ned. nieuwsuitz.; 20.30 einde uitzending.

***

ZONDAG
CURACAO

CUROM: 08.00 opening; 08.05 klassieke muz.; 08.30 kerkuitz.; 09.15 vrolijke zondagklanken; 10.00 contact; 11.00 muzikale sportexpress;s; 12.30 nieuws; 12.45 lunchmuz.; 13.00 salsa con Tik Tak; 15.00 live-uitz. Curom kinderfeest; 17.00 gev. muz.; 19.00 nieuws A.N.P.; 19.15 progr. Con cos ta; 20.00 boekenrubriek; 20.15 operaklanken; 21.15 zoeklicht op Ned.; 22.00 nocturna; 23.00 Crescendo; 23.55 carillon; 24.00 uitz. kerkdienst kathedraal; 01.00 halfuurtje met Mahalia Jackson; 01.30 sluiting.

TELECURACAO: 10.00 this is the life; 10.25 TeleCuraçao special; 10.35 recital Carlos Montoya; 10.50 TeleCuraçao special; 11.30 aki kitoki; 12.00 TeleCuraçao special; 13.50 el mundo al instante; 14.00 TeleCuraçao special; 16.00 music Mic Mac; 16.25 TeleCuraçao special; 17.00 rovers; 17.28 Israël pres.; 18.00 Nanny and the professor; 18.30 noticias int. y local na pap.; 18.53 reiskrant; 19.00 N.O.S.-journaal; 19.20 Necchi-trekking; 19.33 The Odd couple; 20.18 the nutcracker; 21.15 nieuws (int.); 21.30 F.B.I.; 22.30 Elizabeth R.

***

VENEZUELA

RADIO CARACAS TELEVISION: 08.30 pantalla hípica; 09.00 último minuto hípico; 10.15 krazy kat; 10.30 Don Gato; 11.00 tiroloco; 11.30 Skippy; 12.00 telerevista dominical; 13.00 opinión; 13.30 monitor hípico; 18.00 Abbott y Costello; 19.30 premiere mundial; 21.30 el monje loco; 22.30 enemigos del crimen; 23.30 intriga de pasiones.

VENEVISION: 09.00 alegre despertar; 09.30 capitán peligro; 10.00 valores humanos; 10.30 leo el león; 11.00 capitán Ultra; 11.30 el hombre del espacio; 12.00 el batazo de la suerte; 12.30 el juego de la semana; 14.30 el agente de CIPOL; 15.30 hondo; 16.30 Lassie; 17.00 el clan de los pilluelos; 17.30 Disneylandia; 18.30 Pebbles y Bam Bam; 19.00 el festival de la risa; 19.30 dos tipos audaces; 20.00 cine de cines; 23.00 noches Panam; 24.00 mensajes en la noche.

***

ARUBA

RADIO ANTILLIANA: 04.30 weekend musical; 09.00 comentarionan; 10.00 musica Antilliana; 11.00 Piet Alkema-show; 13.00 Eman travelbureau hit musical; 13.15 fiesta musical; 15.00 show dominical, josef Croes; 17.00 fiesta Antilliana.

VOZ DI ARUBA: 06.30 seccion religiosa; 08.00 musica portuguesa; 09.00 promociones Odor; 11.00 variacion; 13.00 cita dominical; 16.00 it's Reys time; 18.30 happy days-progr.; 19.00 disco-mundial; 21.00 exitos 1325; 23.00 musica romantica; 01.00 sluiting.

TELEARUBA: 12.00 matinee; 13.00 music hall; 14.00 club familiar (live); 15.00 cimarron strip; 16.30 you're there; 17.00 cartoons; 17.30 music Mic Mac; 17.45 Israël pres.; 18.15 life around us; 18.45 pap. nieuws; 18.55 Partridge family; 19.15 sports parade; 20.15 eng. nieuws; 20.30 bewitched; 21.00 the Smith family; 21.30 world premiere.

***

R.N.W.O. (6020 kHz): 17.30 nieuws en sport; 17.57 Caribisch muz.; 18.10 sportjournaal; 18.23 zeggen en schrijven, literaire rubriek door W. G. van Maanen (kerstliteratuur), verder kerstconcert; 18.38 katechetische rubriek; 18.49 hoofdpunten van het nieuws; 18.50 einde uitzending.

(800 kHz): 19.00 spaans progr.; 19.35 eng. progr.; 20.10 nieuwsuitz.; 20.30 einde uitzending.

***

EERSTE KERSTDAG
CURACAO

CUROM: 08.30 opening; 08.35 kerstklanken; 09.30 kerkdienst Gereformeerde kerk te Mundo Nobo; 10.30 met Soehandie op eerste kerstdag; 11.30 kerstkrans met een drankje; 12.30 nieuws A.N.P.; 12.45 de artist van de dag; 13.00 kerstmenu samengesteld gepresenteerd door Stan; 14.00 Curom special; 15.00 Pascu cu Curom; 16.00 Hermanito special; 18.00 Pascu pa muchanan; 18.30 RNWO-progr.; 19.00 nieuws; 19.15 diverse koren met kerstliederen; 20.00 Pascu na Corsow; 21.00 gezamenlijke kerstsfeer; 24.00 sluiting.

TELECURACAO: 16.00 telefiesta; 17.22 this is the life; 17.53 toys of yesterday and today Xmas; 18.19 prot. uitz.; 18.30 nieuws int.; 18.42 noticia local; 19.00 Shellprogr.; 19.15 Andy Williams-show; 20.15 Xmas in the mountains; 21.15 nieuws; 21.30 Ilusive Pimpernel; 22.00 TeleCuraçao X-masshow; 22.30 boletin; 22.45 teleteatro (FILM: Midsummer nightsdream).

***

ARUBA

TELEARUBA: 16.00 kinderuurtje; 17.00 Pebbles and Bam Bam; 17.30 this is the life; 18.00 Polygoon-nieuws; 18.15 Lago-progr.; 18.45 pap. nieuws; 18.55 ned. nieuws; 19.00 don't eat the daisies; 19.30 challenging sea; 20.00 transtel; 20.15 eng. nieuws; 20.30 F.B.I.; 21.30 ultimas noticias; 21.35 dark shadows; 22.00 ghost story; 23.00 supercine.

***

R.N.W.O. (6020 kHz): 17.30 nieuws; 17.48 kersttoespraak koningin Juliana; daarna de 77-jarige Sur. Willem J. Manhoef over „Kerstmanhoef", en koor en orkest o.l.v. Alberto Gemerts - Surinaamse kerstmuziek.

(800 kHz): 19.00 spaans progr.; 19.35 eng. progr.; 20.10 ned. nieuwsuitz.; 20.30 einde uitzending.

***

TWEEDE KERSTDAG
CURACAO

CUROM: 08.30 bekende orkesten; 09.00 Toen en thans; 10.00 Voor elck wat wils; 11.00 Europese kerstsfeer; 12.00 musica instrumental; 12.30 nieuws ANP; 12.45 lunchmuz.; 13.00 paranda navideño; 15.00 Hermanito special; 17.00 saludos di Curom; 18.30 voor de kleintjes; 19.00 nieuws ANP; 19.15 aanvullende muz.; 19.30 brake instrumental; 20.00 Curoms disco-and-tape-o-theque; 23.00 laatste loodjes; 24.00 sluiting.

TELECURACAO: 16.00 Telecuraçao special; 16.25 kinderuurtje; 16.35 Cultuur en Opvoeding progr. (Henriquez koor); 17.05 TeleCuraçao special; 17.30 TeleCuraçao special; 17.55 Baileys of Balboa; 18.20 ora adventista; 18.30 nieuws int.; 18.42 noticia local; 19.00 TeleCuraçao special; 19.30 Nos Tera (film Coro Canta Antiyas); 20.17 TeleCuraçao special; 21.15 nieuws; 21.30 TeleCuraçao special; 22.30 boletin; 22.47 TeleCuraçao special vervolg.

***

VENEZUELA

RADIO CARACAS TELEVISION: 06.30 actualidades miranda; 07.00 desayune con nosotros; 08.30 televisión educativa; 11.15 telemercado; 11.30 la perfecta ama de casa; 12.00 actualidades oriente; 12.30 Nino; 13.30 Dick van Dyke; 14.00 Bonanza; 15.00 Hanna Barbera; 15.30 Rocky y sus amigos; 16.30 la princesa caballero; 17.00 defensores interplanetarios; 17.30 autos locos; 18.00 los monstruos; 18.30 los picapiedras; 19.00 la indomable; 20.00 Martes monumental; 21.00 sacrificio de mujer; 22.00 dr Marcus Welby; 23.30 cine de medianoche (nacidos para cantar con Enrique Guzman - Julissa).

VENEVISION: 11.15 himno nacional; 11.20 la oferta del mes; 11.35 cocina al minuto; 12.00 alegres aventuras; 12.30 Flipper; 13.00 loque pasa en el mundo; 13.15 Lucecita; 13.45 muchacha italiana; 14.45 nosotras las mujeres; 15.15 el show de lucy; 15.45 Daktari; 16.45 heroes indomables; 17.00 los colosos; 17.30 corsarios y filibusteros; 18.00 batman; 19.00 peregrina; 20.00 el show de Joselo y Simón; 21.00 la mujer prohibida; 22.00 mi amigo Tony; 23.00 los intocables; 24.00 24 horas; 24.15 mensajes en la noche.

***

ARUBA

TELEARUBA: 16.00 kinderuurtje; 17.00 Hector Heatcote; 17.30 faith for today; 18.00 cartoons; 18.15 the three stooges; 18.30 public service; 18.45 pap. nieuws; 18.55 ned. nieuws; 19.00 courtship of Eddie's father; 19.30 Phil Silvershow; 20.00 transtel; 20.15 eng. nieuws; 21.30 young lawyers; 21.30 ultimas noticias; 21.35 dark shadows; 22.00 TeleAruba specials; 23.00 man in a suitcase.

***

R.N.W.O. (6020 kHz): 17.30 opening en nieuwsrubriek; 17.48 groot kerstprogr. waarin leden van de Ant. Ver. Tula in Eindhoven hun familieleden groeten en vertellen over hun verblijf in Nederland; 18.49 hoofdpunten nieuws; 18.50 einde uitzending.

(800 kHz): 19.00 spaans progr.; 19.35 eng. progr.; 20.10 ned. nieuwsuitz.; 20.30 einde uitzending.

***

WOENSDAG
CURACAO

CUROM: 06.30 opening; 06.35 met muziek naar school; 06.55 reclamehoekje; 07.00 nieuws; 07.10 ochtendblad; 08.00 herh. nieuws; 08.10 luchtige ochtendklanken; 08.30 saludo musical; 09.00 muzikale tombola; 09.30 een blik op de telex; 09.32 vervolg muzikale tombola; 10.00 koopvaardijprogr.; 10.15 aanvullende muz.; 10.30 een blik op de telex; 10.32 Mexicaanse muz.; 11.00 Aivinne's pop special; 12.00 noticurom (int.); 12.10 noticurom (local); 12.20 reclamehoekje; 12.30 nieuws; 12.45 lunchmuz.; 13.00 diario informativo y musical; 14.00 PSH; 15.30 fiesta en el hogar.

***

VENEZUELA

RADIO CARACAS TELEVISION: 06.30 actualidades Oriente; 07.00 desayune con nosotros; 08.30 televisión educativa; 11.15 tele-mercado; 12.00 actualidades Chema; 12.30 Nino; 13.30 Dick van Dycke; 14.00 Bonanza; 15.00 Hanna Barbera; 15.30 Rocky y sus amigos; 16.30 la princesa caballero.

***

ARUBA

VOZ DI ARUBA: 06.00 opening; 06.05 rancheras; 06.45 boleros; 07.00 noticias; 07.15 boleros, baladas y instrumental; 08.00 discorama; 12.00 seccion di noticias; 13.00 musica instrumental; 13.15 boleros; 13.30 discolandia; 16.00 felicitaciones; 16.30 noticias local na pap.; 16.45 atardecer musical.

RIO DE JANEIRO — In Rio de Janeiro is woensdag het betonnen dak van een supermarket ingestort terwijl 250 mensen er hun kerstinkopen deden.

RNWO brengt feestprogramma

WILLEMSTAD — Radio Nederland Wereldomroep brengt in verband met de feestdagen verschillende speciale programma's. Deze beginnen steeds om half zes 's middags Antilliaanse tijd en zijn te beluisteren op de golflengte 49.83 meter, frequentie 6020 kHz.

Het programma ziet er als volgt uit: ZATERDAG 23 december: kerstverzoekplaten door Guus Thole in het programma. Met de beste wensen. Een gedachtenwisseling over het onderwerp Vrede op aarde en de pretenties van het christendom. Hieraan nemen deel prof. dr H. M. Kuitert, prof. dr Garmt Stuiveling, Frits Dekker, Dick Scherpelzeel en gespreksleider Kees Middelhoff. Kerstmuziek uit vele landen in het programma Exotica. ZONDAG 24 december: In de letterkundige rubriek Zeggen en schrijven behandelt Willem G. van Maanen kerstliteratuur. Verder een kerstconcert door verschillende ensembles. MAANDAG 25 december: Na het nieuwsbulletin de kersttoespraak door koningin Juliana. Onder de titel Kerstmanhoef haalt de 77-jarige Surinamer Willem J. Manhoef, die 51 jaar in Nederland is, herinneringen op aan vroegere jaren in Suriname en Nederland. Koor en orkest onder leiding van Alberto Gemerts spelen Surinaamse kerstmuziek. DINSDAG 26 december: Na Nieuws en sportrubrieken een groot kerstprogramma waarin leden van de Antilliaanse vereniging Tula in Eindhoven hun familieleden groeten en vertellen over hun verblijf in Nederland. DONDERDAG 28 december: Peter van Brakel geeft een overzicht van de sportgebeurtenissen in 1972. ZONDAG 31 december: Besturen van Surinaamse en Antilliaanse organisaties en stichtingen in Nederland zenden Nieuwjaarswensen voor familieleden. Tevens spreken zij de verwachtingen uit over de verhouding tussen de Nederlandse gemeenschap en de rijksgenoten uit de Antillen in Suriname in 1973. MAANDAG 1 januari: een groot Antilliaanse nieuwjaarsprogramma door Yvett Ecury

Hierin familiegroeten, een Cuenta di Nanzi en muziek. Aldus een bericht van Radio Nederland Wereldomroep.

...sober-meter en test-apparaat in gebruik...

Ondanks alle controles...

WILLEMSTAD. – De eerste avond van het lange Kerstweekeinde heeft ondanks waarschuwingen via tv., radio en pers, toch nog minstens één verkeersongeval opgeleverd waarbij zo goed als zeker drank in het spel was. Daarnaast werden ook nog enige chauffeurs staande gehouden, die onder invloed leken te verkeren, terwijl tevens nog enige auto's voor een technische controle wegens mankementen naar het politie-kamp Rio Canario moesten worden overgebracht. Toch bestond wel de indruk, dat de controles van de laatste dagen en de aankondigingen daarvan hun invloed niet gemist hebben.

Tot diep in de nacht bleven verschillende Raspa-patrouilles ditmaal op de weg om controles uit te voeren, terwijl ook de patrouilles van de verschillende politieposten dit deden. Dit alles met het doel om het aantal ongevallen zoveel mogelijk te beperken. Bij ieders inzet daartoe moet dit mogelijk zijn.

Een avond met de Raspa-ploeg leverde in kort bestek de volgende waarnemingen op: nog heel wat auto's met mankementen blijven er op de Curacaose wegen rijden. Niet in alle gevallen kon verbaliserend worden opgetreden, omdat de betrokkene auto plotseling afsloeg of omdat anders de veiligheid van het verkeer in gevaar gebracht zou moeten worden. Zo werd een tank-auto geconstateerd, waarvan de achterlichten niet brandden. Ook verschillende „één-ogige" auto's reden ondanks de controles nog rond.

Een paar keer werd een auto staande gehouden omdat het vermoeden werd gewekt, dat de chauffeur niet zo safe reed. Hij kon daarbij zijn geschiktheid of ongeschiktheid laten vaststellen door in de ballon van de sober-meter te blazen. Eén van hen maakte anderhalf blokje groen - één blokje betekent één pro-mille oftewel ongeschikt om te rijden. Hij verontschuldigde zich met de mededeling, dat hij 's middags ambtshalve wat had moeten drinken: twee borrels, later werden het drie flinke borrels.

De eerste avond van het lange weekeinde bracht ook één grote klap en wel op de Santa Rosaweg ter hoogte van Kooyman Daar deed zich een nagenoeg frontale botsing voor tussen twee personenauto's. De bestuurder van de auto die op de linker-rijbaan de tegemoetkomende auto aanreed, verkeerde zo goed als zeker onder invloed. Hij werd naar het hospitaal overgebracht met een gewricht uit de kom en een wond boven zijn oog. Een inzittende van de andere auto liep snijwondjes op aan zijn ellebogen. De auto van de gewonde bestuurder kan als verloren worden beschouwd. Ook het andere voertuig liep flinke schade op.

Zoals gewoonlijk verdrong het publiek zich om de auto's en om de gewonde bestuurder. Herhaalde malen moest de politie de opdringende mensen verwijderen. Ook kon men slechts met enige moeite ruimte maken voor de brancard.

De Raspa-ploegen hielden verschillende auto's aan, welke gebreken vertoonde. In één geval reed de betrokken bestuurder tot vlak achter de Raspa-auto, begon toen lichtsignalen te geven en reed nagenoeg bumper op bumper. Op een signaal van het rem-licht remde hij en week daarbij wat uit. Eenmaal aangehouden bleek de auto bij remmen naar links uit te wijken en kwam ook aan het licht, dat één der achterlichten helemaal niet functioneerde en het andere slechts flauwtjes. De eigenaar vertelde, dat hij de auto pas uit de garage had gehaald. Dit verweer mocht niet helpen.

In een andere geval bleek een auto nogal te slingeren. Het stuurwiel vertoonde de nodige speling. Ook deze auto werd overgebracht naar Rio Canario voor een technisch onderzoek.

Eén bestuurder van een auto, die in een bocht inhaalde kon met enige moeite worden aangehouden. Hij werd overgebracht naar Rio Canario om getest te worden. Het vermoeden bestond, dat hij onder invloed verkeerde.

Het is slechts te hopen, dat de komende dagen nog veiliger verlopen. Dan blijken de verkeerscontroles hun effect gesorteerd te hebben, ook al geven sommige aangehouden automobilisten — zelfs dames — een grote mond, omdat zij enig onophoud krijgen. Eén minuut later in de winkel is alles bij elkaar echter beter dan onnodig in het ziekenhuis te worden opgenomen.

Brand in Z. Bonam

WILLEMSTAD — In een houten woning te Zuid-Bonam is gistermorgen rond tien uur brand uitgebroken. Waarschijnlijk omdat een klein kind van de bewoner met lucifers speelde. De brandspuit van Rio Canario bluste de brand. De schade bedraagt zevenhonderd gulden. Het was niet tegen brand verzekerd.

WILLEMSTAD — Bij de recherche kwam gistermiddag om vijf uur een klacht binnen, dat enige Amerikanen inkopen deden met credit cards, die niet hun eigendom waren maar die door de eigenlijke eigenaar vermist werden. Bij het ingestelde onderzoek werden drie Amerikanen aangehouden, die in verschillende zaken met deze credit cards inkopen hebben gedaan. Zij zijn aangehouden in verband met het verdere onderzoek.

(Vervolg van pag. 1)

Kerstmis

geen Antillianen zijn omdat wij nog geen Antilliaanse natie hebben opgebouwd. Maar wij zijn zeker „jiu di Korsow", „Arubiano" of „Bonaireano", niet alleen omdat wij een gemeenschappelijke taal — het papyamentu — spreken maar ook omdat wij door de eeuwen heen hebben leren inzien dat er op deze door God gezegende eilanden plaats genoeg is voor ons allemaal zolang wij meer doen dan alleen elkaars aanwezigheid verdragen. En het is dit gevoel van saamhorigheid dat ons ondanks alle sombere voorspellingen en duistere vooruitzichten optimistisch doet zijn over de naaste toekomst. En het is daarom dat wij ondanks alle onbehagen over toestanden hier en elders in de wereld toch Kerstmis willen vieren en U alleen een bon pasku en een gezegend 1973 willen toewensen.....

Suikerdamtoernooi

AMSTERDAM — Donderdag is in Amsterdam het internationale suikerdamtoernooi voortgezet met de partijen in de vierde ronde.

GROOTMEESTERGROEP: Sybrands (Ned.) — Mostovoy (Fr.) 1—1. Smith (VS) — Jansen (Ned.) 2-). Van der Sluis (Ned.) — Andreiko (Su.) 0—2. Baba Sy (Senegal) — Drost (Ned.) 0—2. Wiersma (Ned.) — Faal (Gambia) 2—0. Hermelink (Ned.) — Roozenburg (Ned.) 0—2.

STAND: Sybrands, Andreiko en Drost 7, Wiersma 6, Roozenburg, Baba Sy en Smith 4, Faal 3, Jansen en Van der Sluis 2, Hermelink en Mostovoy 1.

INGEZONDEN

Pasku materialista

AMBTENAARNAN na kareda,
Pasku ta den kurpa.
Jiunan den sklamamentu,
Sinti di tatanan na kandela.

Kurasonan eksplotá, dignidad
strobá y maltratá.
Burlamentu di necesidadnan: humanidad?
„Uitkering Petronia". Hamber? Materialismo?

BANKONAN ta eksplotá,
mannan habri jen di bientu.
Komersiantenan alerta y precionan
halsá:
Fraternidad? Prosperidad? Felicidad?

BESTUURSCOLLEGE: Pasku dia di nos senjor;
dia di paz y di trankilidad pa tur esnan
ku ta bon stiwá.
Kaminda ekspreshonnan paskwal y pa un bon
anja ta nan luga:
Poder? Igualdad? Libertad? Berdad?

Kloknan di misa ta bati diesdos,
forzando e dia diawe tumba laga kai
pa bira ajera ku na su turno ta mustra
ku nada no ta eterno.
Alegria grandi pa un y tur. Pensamentunan
centralisá pa via di Fe.
Hungamentu ku sentimentu y mentalidad di
progimonan:
Eksplotashon? Diktadura? Egoismo? Demokrasia?

Ambientenan krea pa bende.
Mundunan di fantasia den konfrontashon,
ekspreshonnan lanza den inkonsientitud,
Kontralidad y eksistensianan eksplo...
Tin fin? Sin fin?
Tur e cosnan aki riba e dia grandi di
Nos Senjor.
Alimentami e dia aki: trankilidad, igualdad,
hustisia, derecho, paz, libertad, pan y awa
pa pweblo di Korsow den anjanan ku ta bini.

ALEX GOELOE

Mensahe di Pascu

Dia di Pascu, dia di bendicion
Di Cristo nos Señor, sin ningun excepcion.
Dia cu nos lo tin di perdoná
y admiti cu nos a siña razoná

-O-

Si nos siña analizá y realizá
nos dushi bida lo ta sigur menos pizá
Alegria lo reina cu tur sigurudad
nos lo biba contento y cu mas trankilidad

-O-

Pascu un dia grandi di celebrá,
den bon armonia, esey mester ser agregá.
Dia cu nos mester lubida tur locual ta rencor
acerca otro y admiti locual tabata nos error.

-O-

Esnan cu no sabi di perdoná
dunamento di un bon Pascu lo no ser coroná.
Un bon Pascu sali di bo curazon
ta nifica cu bo a admiti caminda bo'n tabatin razon.

-O-

Di bo escritor ricibi un bon Pascu y hopi alegria
pa bo y bo famia den un bon armonia.
Ta un deseo di mi di tur dia,
pero Pascu en especial e mester ta un garantia.

WILFRIDO HELLEMENT

WILLEMSTAD – De bemanning van de Groningen heeft donderdag zijn kerstdiner gehad. Dit gebeurde in het Avila beach hotel.

Moy Galante overleden

WILLEMSTAD. — Na een slepende ziekte is gisteren op Curaçao overleden de cabaretier en revue-artist Moy Galante. De heer Galante, bij de burgerlijke stand ingeschreven als Moizes Angelina, kan beschouwd worden als een der pioniers van de Antilliaanse kleinkunst, die met vaak gebrekkige middelen, met gein, zang en dans het publiek naar het theater wist te lokken.

De afgelopen jaren leidde de heer Angelina een min of meer teruggetrokken leven van het toneel, hoewel zijn belangstelling daarvoor onverminderd bleef.

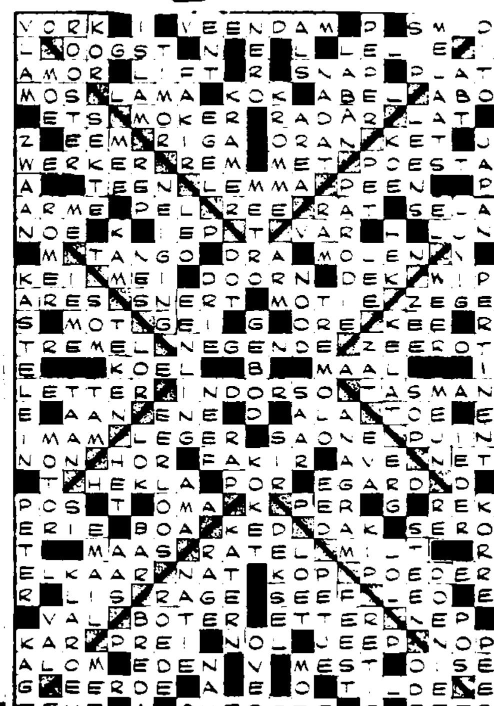
Kerstwensen voor koningin Juliana

WILLEMSTAD. — In verband met het kerstfeest en de jaarwisseling zond minister-president R. J. Isa het volgende telegram aan koningin Juliana:

„Namens het volk van de Nederlandse Antillen, namens de regering Nederlandse Antillen en persoonlijk moge ik uwe majesteit en het koninklijk gezin een zalig kerstfeest en een gezegend nieuwjaar toewensen. Spreek de hoop uit dat kerstmis 1972 en nieuwjaar 1973 u allen en het Nederlandse volk vrede, voorspoed en geluk mogen brengen. Van de gelegenheid moge ik ook gebruik maken namens het Ned. Antilliaanse volk aan uwe majesteit en het volk van Nederland de verzekering te geven van oprechte gehechtheid en dankbaarheid voor ondervonden medewerking, begrip en bijstand."

TAIPEH — Op Taiwan gaan vandaag acht en een half miljoen kiezers naar de stembus om 53 afgevaardigden voor de nationale vergadering, 36 in de wetgevende vergadering en 73 voor de provinciale vergadering te kiezen.

Oplossing vorige week

De winnaars van de Amigoe Kruiswoordpuzzel van 16 december zijn:

EERSTE PRIJS: Mevr. V. Peterson, Kolonelsweg 33, Curacao (f. 10,–);

TWEEDE PRIJS: Vera Henriquez, p/a Aruba n.v., Aruba (. 7,50);

DERDE PRIJS: M.G. de Oude Oleman, Baai Macolaweg 11, Curacao (f. 5-).

De winnaars kunnen hun prijs afhalen bij het kantoor van de Amigoe..

In verband met de grote puzzel in onze Kerst-editie vervalt ditmaal de wekelijkse puzzel. Rest slechts ieder succes toe te wensen met de grote Kerst-puzzel.

Vrije expressie in museumtuin

WILLEMSTAD — In de museumtuin en -kelder zal er woensdag van 9 tot half vijf een vrije expressiedag gehouden worden.

Er zullen verschillende soorten materiaal beschikbaar zijn. Ook zijn er titels van verschillende Antilliaanse boeken gekozen. Deze o.a. voor inspiratie van poster of het maken van gedichten. De titels zijn: Ser Betris — Fr. Martinus; Mari di Malpais — R. Römer; Dos bida — G. Rosario; Del Curacao que se va — J. de Pool; Een vreemdeling op aarde — B. v. Leeuwen; Weekendpelgrimage — T. Marrug; Mijn zuster de negering — C. Debrot; Papieren huizen — B. V. Gravebroek; Dorstig Paradijs — A. Hulshof; Flor di datu — E. Juliana; Flor di anglo — E. Juliana; Kwater Prenda — G. Rosario; E rais ku no ke muri — G. Rosario; E dia di mas historiko — E. de Jongh; Ora solo baha — P. Lauffer; Seis anja kaska berde — P. Lauffer en Un makatu jen di kwenta — S. Garmers.

De stukken moeten op dezelfde dag klaar zijn en er wordt dan een market gehouden. Er is ook kans op reproductie ervan. Op de stukken moet de naam van de vervaardiger staan. Indien mogelijk moet men bijdragen met glasstukjes, schelpen, knopen, steentjes, lapjes, paluriewstokjes en flesjes voor verf.

Deze dag wordt verzorgd door: S. Nicholls, S. Nobo, I. v. Hoop, Ch. Peterson, mevrouw De Lannoy en het jeugdaktiviteitencommitee van de Rotaries.

EILANDGEBIED ARUBA

Dr J. van der Meulen, plastisch chirurg, houdt spreekuur donderdag 28 december aanstaande om 08.00 uur ('s morgens) in het San Pedro Hospitaal.

Gelieve een verwijsbrief mee te nemen van uw huisarts.

MENSAHE DI NAVIDAD

Fiesta di Navidad y Anja Nobo..... Fechanan tradicional di meditación, recocijo y comprensión. Ku esaki den mente, partido MOVIMIENTO ELECTORAL DI PUEBLO (MEP) ta desea tur su votador—, simpatizadornan y pueblo di Aruba en general un FELIZ NAVIDAD Y UN PROSPERO ANJA NOBO, colma di felicidad y progreso.

MOVIMIENTO ELECTORAL DI PUEBLO (MEP) wenst van deze gelegenheid gebruik te maken teneinde de Arubaanse bevolking EEN ZALIG KERSTFEEST EN EEN GELUKKIG NIEUWJAAR toe te wensen.

The political party MOVIMIENTO ELECTORAL DI PUEBLO (MEP) wishes all its voters, sympathizers and the public in general

a

MERRY CHRISTMAS

and a

VERY JOLLY AND HAPPY NEW YEAR.

Where to go where to dine and where to entertain yourself

AGENDA ARUBA

Kantoor: Nassaustraat 110;
Kantooruren: werkdagen 08.15-12.00, 14.00-17.30; zaterdag 08.15-10.00

TELEFOONNUMMERS
1233 – abonnementen, advertenties, klachten en incasso;
2872 – uitsluitend redactie en directie.
NA KANTOORUREN VOOR SPOEDGEVALLEN:
1639 – 2950 – 3855

TAXICENTRALE: 24 uur per dag, TEL.: 2116 of 1604.

Losse nummers van de Amigoe zijn op Aruba dagelijks verkrijgbaar bij het kantoor van Amigoe, Nassaustraat 110; voorts in Oranjestad bij Refresquería van Sepp Wever; La Fama en La Popular; Edwin Drive-In te Savaneta; Nicolas Store; De Wit Store in Dividivi; Manchebo, Sheraton-hotel en Aruba Caribbean-hotel en Holiday-Inn Drugstore.

BIOSCOPEN
ORANJESTAD: De Veer: 20.30 Puppet on a chain (14 jr); 24.00 Tepepa (18 jr). Rialto: geen voorstelling. BALASHI: Drive-In: 20.30 en 24.00 The trouble with girls (AL). SAN NICOLAS: Principal: 20.30 en 24.00 Spies strike silently (18 jr).
WACHTREGELING DOKTOREN: Oranjestad, Noord, Paradera en Santa Cruz: dokter A. D. Zijderveld; San Nicolas en Savaneta: dokter C. E. Zaandam.
WIT-GELE KRUIS: Dakota en Oranjestad: zr Francina; Noord en Oranjestad: zr Felicitas; Santa Cruz en Paradera: zr Ludovic; Savaneta en Brazil: zr Michaela; San Nicolas: zr Perpetua; San Pedro-hospitaal, tel.: 2200.
BOTICA'S: Oranjestad: Oduber, tel.: 1780; San Nicolas: San Lucas, tel.: 5119.
WIJKGEBOUWEN: Oranjestad, tel.: 3168; San Nicolas, tel.: 5906; Santa Cruz, tel.: 8288.
DIVERSEN
CARIBECLUB: 21.00-04.00 Christmas dance met verkiezing Caribe-koningin. MUZ.: Ecos del Caribe.
PAROCHIE SAVANETA: 19.00 algemeen biechten.

ZONDAG
BIOSCOPEN: GEEN FILMVOORSTELLINGEN
WACHTREGELING DOKTOREN: 25 EN 26 DEC.: Santa Cruz, Savaneta en Santa Cruz: dokter Foeken, Aloëstraat 9, Ponton, tel.: 2610; Oranjestad, Paradera en Noord: dokter A. D. Zijderveld.
DIVERSEN
TOERISTENSCHEPEN: 10.00-20.00 Mermoz - vert. SELMA; v.m. - n.m. Santa Maria - vert. E.T.C.
WINKELS: 09.00-13.00 Oranjestad en San Nicolas open - i.v.m. komst toeristenschepen.

MAANDAG
BIOSCOPEN
ORANJESTAD: De Veer: 20.30 Puppet on a chian (14 jr); Rialto: geen voorstelling. BALASHI: Drive-In: 20.30 To kill a dragon (18 jr). SAN NICOLAS: Principal: 20.30 Something big (14 jr).

DINSDAG
BIOSCOPEN
ORANJESTAD: 20.30 Puppet on a chain (14 jr); Rialto: geen voorstelling. BALASHI: Drive-In: 20.30 To kill a dragon (18 jr). SAN NICOLAS: Principal: 20.30 Something big (14 jr).
DIVERSEN
TOERISTENSCHEPEN: 08.00-01.00 Sagafjord - vert. SELMA; 06.00-05.00 Leonardo da Vinci - vert. SELMA.
P.O.V.A.-CLUB: 11.00-18.00 barbecue, MUZ.: Tipico Bonaire.
WINKELS: 10.00-15.00 Oranjestad en San Nicolas open - i.v.m. komst toeristenschepen.

WOENSDAG
DIVERSEN
BIBLIOBUS: 08.00-11.00 te Noord; 11.00-13.30 te Paradera.
LUCHTPOSTSLUITING: 15.00 voor Europa en New York - postkantoor; 15.30 voor Europa; 16.30 voor New York - hulppostkantoor Beatrixluchthaven. (Sluiting van aangetekende stukken één uur vóór postsluiting.)
CARIBECLUB: 18.00-19.00 volleyball-training - meisjes onder de veertien jaar.
CURSUS: n.m. beeldende expressie - voor kinderen van zes tot twaalf jaar - C.C.A.
ALGEMENE HUISWERKCURSUS: 16.00-18.00 voor leerlingen MAVO-scholen, eerste drie klassen HAVO of Atheneum - Mon Plaisircollege, Oranjestad.
Y.M.C.A., Dakota: 18.00-21.00 rolschaatsen, o.l.v. mej. Jackie Gilhuys.

KERKDIENSTEN
ZONDAG
BRAZIL: 08.00, 11.00 en 19.00; DAKOTA: 06.00, 08.00 en 19.00; EMANUEL-KAPEL: 07.30 en 18.00; NOORD: zaterdagavond 19.00 en zondag 07.00, 08.30 en 18.00; ORANJESTAD: zaterdagavond 19.00 en zondag 06.30, 10.00, 17.00 en 19.00; PARADERA: 07.00, 11.30 en 17.30; POS CHIQUITO: 07.00; SAN NICOLAS: zaterdagavond 19.30 en zondag 09.00 en 17.00; SANTA CRUZ: 08.00 en 17.30; SAVANETA: zaterdagavond 19.00 en zondag 09.00 en 17.30; TANKI LEENDERT: 08.00.

***

EERSTE KERSTDAG
In alle kerken om twaalf uur nachtmis.

BRAZIL: 09.00, 19.00. DAKOTA: 04.00, 08.00. EMANUELKAPEL: 08.00, 18.00. NOORD: 07.30, 09.00, 12.00. ORANJESTAD: 06.30, 08.30, 10.00, 12.00, 17.00. PARADERA: 10.00, 17.30. POS CHIQUITO: 07.30. SAN NICOLAS: 08.00, 10.00, 17.00. SANTA CRUZ: 04.00, 07.00, 09.00. SAVANETA: 09.30, 17.30. TANKI LEENDERT: 08.30.

***

TWEEDE KERSTDAG
BRAZIL: 08.00. DAKOTA: 08.00. EMANUELKAPEL: 07.30, 18.00. NOORD: 08.00. ORANJESTAD: 09.00, 10.00. PARADERA: 08.00. POS CHIQUITO: geen mis. SAN NICOLAS: 09.00, 17.00. SANTA CRUZ: 08.00. SAVANETA: 19.00. TANKI LEENDERT: geen mis.

***

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
24 DEC.: ORANJESTAD: 18.00 kerstfeestviering zondagsschool, oude kerk; 23.00 kerstnachtdienst, ds. A. Belz. PIEDRA PLAT: 17.30 dienst voor de kinderen van de zondagsschool, ds Hessen.
SAN NICOLAS: 19.00 dienst tevens kerstfeestviering zondagsschool, ds Hessen.
25 DEC.: ORANJESTAD: 09.30 ds Belz.
PIEDRA PLAT: 10.30 ds Hessen.

Voor bouwsector maatregelen nodig

GWU ziet 1973 met bezorgdheid tegemoet

ORANJESTAD – De secretaris generaal van de General Workers Union de heer J. P. Quyada junior heeft bij het einde van het jaar een verklaring uitgegeven waarin namens de GWU de voldoening wordt uitgesproken over de allerwege ondervonden medewerking. De GWU telt thans 1480 contributie-betalende leden en is hierdoor de grootste vakbond van Aruba geworden. De GWU betreurt dat de voorlichtingsprogramma voor TeleAruba werden stopgezet doch hoopt dat deze spoedig weer hervat zullen kunnen worden.

Uitvoerig staat de GWU secretaris stil bij alle successen van het afgelopen jaar dat begon met het sluiten van een cao voor het personeel van Banco Popular Antillano. Daarna het contract bij McKee voor de bouw van de tweede ontzwavelingsfabriek bij Lago. Geen gemakkelijke onderhandelingen omdat McKee profiteerde van de werkloosheid welke er onder bouwvakarbeiders bestond en de afwezigheid van voorzitter Leoncio Albus, die voor een vakbondscursus in Amerika verbleef.

Daarnaast ook nog het voortdurende en doelbewust opstoken van arbeiders door bepaalde verantwoordelijke personen waaronder wij helaas, aldus de GWU, ook enige "vakbondsleiders" moeten rekenen. De leden van de GWU stonden echter achter hun bestuur dat ten teken van vertrouwen dan ook in zijn geheel herkozen werd. Het laatste kwartaal van dit jaar werd opgeeist door de bouwactiviteiten bij volkswoningen, nieuw ziekenhuis aan de Eagle en Jamanotahotel. Over een definitief cao zal in januari aanstaande worden onderhandeld.

Wat de bouwwereld betreft is de GWU bijzonder trots dat het stationsgebouw op de Beatrixluchthaven door lokale arbeidskrachten meest GWU-leden werd gebouwd.

Anderzijds slaat de GWU de huidige ontwikkeling met zorg gade omdat de bescherming die de lokale bonafide aannemers bedrijven nodig hebben om voldoende arbeidsgelegenheid te bieden totaal ontbreekt. De concurrentie door de kleine niet gebonden bedrijven is enorm doordat deze kleine bedrijven niet gebonden zijn aan de verplichtingen van de WAB-cao.

Organisatie van de werknemers van deze bedrijven is uitermate moeilijk omdat het veelal familie-bedrijven betreft. Maar naar onze mening, aldus de GWU, zijn een tweetal maatregelen dringend noodzakelijk om de situatie te verbeteren.

Ten eerste het invoeren van de wet op bindend-verklaren van cao's. Van regeringszijde wordt gesteld dat het juist de houding van de vakbonden is die de invoering van de wet vertraagd. Wij willen hier stellen dat de GWU niet tegen het bindend verklaren van de cao's is maar, het beruchte artikel acht, handelende over de mogelijkheid tot het onverbindend verklaren is moeilijk aanvaardbaar. Niet alleen dat dit artikel vrije onderhandelingen teniet doet, maar de noodzakelijkheid van dit artikel is voor ons onduidelijk omdat de bindendverklaring van een cao niet betekent dat de gehele onderhandelde cao bindend wordt verklaard. Het is aan de betrokken minister om die artikelen van de onderhandelende cao bindend te verklaren die in het belang zijn van de betrokken sector. Het argument van de minister dat artikel acht slechts zelden zal worden gebruikt doet bij ons nog meer de vraag opkomen: waarom wil men perse dit artikel dan handhaven?

Voorts dient men te komen met het vaststellen van regels waardoor bepaald wordt welke aannemers onder groot- en welk onder kleinbedrijf vallen waarbij tevens dient te worden vastgesteld dat een grootbedrijf verplicht is zich minimaal te houden aan de regels zoals gesteld door de WAB-cao. Het is ten enenmale onaanvaardbaar dat kleine bedrijven zonder voldoende dekking grote projecten aannemen waarbij achteraf de arbeiders de dupe worden omdat het bedrijf geen voldoende sociale zekerheid biedt.

Na nog enige nieuwe cao's te hebben vermeld stelt de GWU-secretaris dat in het algemeen gesteld kan worden dat door de GWU-leden een voorspoedig jaar was waarbij de werkeloosheid afnam. Bij de arbeiders begon het besef te komen dat een bonafide vakbond van groot belang is. Staking is wel een sterk wapen, maar wilde stakingen effectueren geen resultaat ten gunste van de arbeiders.

Ook wijdt de GWU aandacht aan de grote ANAAB-staking. Hoewel de GWU zich niet achter de staking stelde werd wel via het AVVA-bestuur gewerkt aan een oplossing en met succes.

Desondanks zijn wij ervan overtuigd aldus de GWU, dat door meer openheid en eerlijke onderhandelingen van beide zijden zonder persoonlijke en of politieke bijbedoelingen, deze enorme schade had kunnen worden voorkomen. Wij hopen dat alle betrokkenen uit het gebeurde die ervaring hebben opgedaan waardoor in de toekomst dergelijke stakingen en zijn gevolgen voorkomen kunnen worden.

Voor de toekomst verwacht de GWU voor de tweede helft van 1973 toenemende werkloosheid omdat mensen bij McKee zullen afvloeien. Op het sociale vlak verwacht de GWU grotere spanningen wanneer er geen strengere controle zal komen op de uitvoering van de diverse nieuwe sociale wetten. Het jaar 1973 dat zeker in het teken van de verkiezingen zal staan, zien wij niet zonder zorgen tegemoet, doch wij hopen dat bij deze verkiezingen de arbeiders niet de speelbal zullen worden van de diverse partij-programma's en hun beloften van gouden bergen. De arbeidende klasse bevindt zich nu op een kruispunt waarbij het niet langer bereid is lege beloften en loze verkiezingskreten zonder meer te accepteren. De vakbond en zijn leden zullen zich zeer kritisch opstellen ten opzichte van de diverse partij-programma's, aldus de GWU-secretaris Quyada in zijn overzicht.

Vuile Kerst

ORANJESTAD – De Nassaustraat was hedenmorgen, na een bijzonder drukke koopavond gisteravond, in een vuilnisbelt herschapen. Flessen, kartonnen bekers en ander vuil ontsierden de straten. Het geheel maakte een bijzonder smerige indruk. En dan te weten dat Aruba kortgeleden een straatveegmachine heeft aangekocht, waarbij tijdens de demonstratie bleek dat in korte tijd de straten schoongeveegd kunnen worden. Het schijnt echter dat deze gloednieuwe machine nu reeds buiten gebruik is gesteld omdat men bij DOW er de verkeerde olie in heeft gedaan. Intussen zit Aruba met vuile straten terwijl het ophalen van huisvuil en dergelijke ook een chaos vertoont.

IOWUA voldaan over 1972

SAN NICOLAS – Het bestuur van de Independent oil workers union of Aruba (IOWUA) heeft in een speciale editie van de IOWUA-nieuws zijn leden en gezinnen beste wensen doen toekomen. Ten aanzien van het geschil met de Lago-directie over het al of niet nu reeds sluiten van het Lago-hospitaal deelt het bestuur mee dat mr Hendrik Croes deze zaak voor de IOWUA in handen heeft. Uit het jaaroverzicht spreekt het bestuur van de IOWUA zijn voldoening er over uit dat afgelopen jaar de coöperatieve Coruba met zijn supermarket Domus werkelijkheid is geworden, hetgeen een grote hulp voor velen is. Waar de centrale regering gefaald heeft om een maximum prijscontrôle te bereiken, vindt U deze in de nieuwe Domus supermarket. Het tweede belangrijke project is het IOWUA-recreatiecentrum aan de Eagle beach dat dit jaar werd geopend en in een korte tijd reeds bewezen heeft in een grote behoefte voldoen.

Eilandsraad

ORANJESTAD. – Voor volgende week vrijdagmorgen negen uur is een openbare vergadering van de Arubaanse eilandsraad bijeen geroepen. De agenda vermeldt twee punten: Ingekomen stukken en het voorstel van het Bestuurscollege om de motorrijtuigbelasting voor taxi's te verlagen. Dit moet voor 1 januari zijn aangenomen daar dan het nieuwe belastingjaar begint. Het is nog niet bekend of op het laatste ogenblik nog besloten zal worden in deze vergadering twee gedeputeerden te kiezen om de plaatsen in te nemen van gedeputeerden Virgilio Kock en Coby Alders, die hun ontslag hebben ingediend.

Er zal eerst nog overleg met de A.V.P. moeten plaats hebben hetgeen nu kan nu de A.V.P.-leider, minister D. G. Croes, uit Japan is teruggekeerd. Geruchten willen dat er bij de A.V.P. bezwaren bestaan tegen de benoeming van de heer Mathew als gedeputeerde.

SANTA CRUZ. – De goede verstandhouding in de brigade Santa Cruz van de politie kwam donderdagavond nog eens tot uiting toen het personeel tezamen met de brigade-commandant Vos in drijvend restaurant Bali een kerstdiner gebruikte.

Kogel voor druivenplukker

SAN NICOLAS – Te San Nicolas ontdekte een veertienjarige jongen bij het thuiskomen dat een vijftienjarige jongeman bezig was druiven te plukken in de tuin. Laatstgenoemde weigerde op het verzoek van de andere om uit de boom te komen. De veertienjarige wond zich hierover zo erg dat hij een windbuks pakte en een schot op loste op de druivenplukker. Deze werd aan de rechteronderarm geraakt, waardoor hij een schaafwonde en een bloeduitstorting opliep.

De politie nam de windbuks in beslag en de schutter werd na een ernstige onderhouding aan zijn ouders overgeleverd. Zijn ouders verklaarden zich bereid de dokterskosten van de druivenplukker te zullen betalen.

Vuilnisauto rijdt door na ongeval

SAN NICOLAS – Donderdagmiddag werd in de Dr. Schaepmanstraat een personenauto door een politiepatrouille gestopt. Toen de patrouille echter de dienstwagen verliet om een en ander te controleren, gaf de gestopte bestuurders plotseling vol gas en reed weg. De patrouille zette toen een achtervolging in en sommeerde de bestuurder voor de tweede maal te stoppen toen de twee auto's naast elkaar kwam te rijden. Ook ditmaal ging de bestuurder ongestoord verder. Ter hoogte van de Seroe Grandiweg zag de bestuurder zich echter genoodzaakt te stoppen. Hij werd aangehouden en naar de wacht overgebracht. De man kreeg de volgende serie processen-verbaal: doorrijden nadat hij gestopt werd, overtreding van de maximum snelheid waardoor de verkeersveiligheid in gevaar werd gebracht, het niet in het bezit hebben van een rijbewijs en voor nog een achttal verkeersovertredingen.

Mishandeling in Nassaustraat

ORANJESTAD – Een jongeman vervoegde zich aan de politiewacht Oranjestad met de mededeling dat toen hij donderdagmiddag in de Nassaustraat met een meisje stond te praten een andere jongeman naderbij kwam en hem een klap in het gezicht gaf. Hierna brak dezelfde jongeman een fles, waarmee hij aangever te lijf wilde gaan.

Kerstboodschap president Lago

ORANJESTAD. – In de kersteditie van de Aruba Essonews ook dit jaar door de V.A.D. in uitstekende kleurendruk verzorgd, wijst de president van de Lago, Roy I. Trusty, in zijn kerstboodschap aan de Lago werknemers erop dat de Lago weer bezig is belangrijke werken uit te voeren. De tweede fase van de ontzwavelingsfabriek waardoor deze produktie verdubbeld zal kunnen worden. Dit 225 miljoen gulden project omvat nieuwe process units, nieuwe tanks voor opslag en vergroting van refining control centrum.

Lago heeft ook de kwaliteit van de vliegtuigbenzine kunnen verbeteren doordat dit jaar de nieuwe epoxy lined tanks in gebruik werden genomen. Ook werden de nodige voorzieningen getroffen om luchtvervuiling nog meer tegen te kunnen gaan. Dankzij de inspanningen van het Lago-personeel werd een onderscheiding van de American Petroleum Institute gewonnen voor drie miljoen werkuren zonder ongelukken met blijvende arbeidsongeschiktheid. We zijn een van de raffinaderijen met het laagste ongevallencijfer, aldus de heer Trusty, en slaan een goed figuur in de wereld van petroleum-industrie.

Tot slot doet de Lago-president een beroep op de werknemers om tezamen te blijven werken, opdat onder meer straks de nieuwe units van het bedrijf in gebruik kunnen worden genomen om de oude te vervangen.

Antilliaanse missie naar Japan werd een succes

WILLEMSTAD — Met de terugkeer van de minister van economische zaken de heer D. Guzman en drs Th G.M. Tijssen op 22 december j.l. werd het bezoek van de Antilliaanse missie naar Japan welke op 19 november j.l. vertrok afgesloten. Het doel van de missie t.w. het bekend maken van de Nederlandse Antillen en de faciliteiten die geboden worden aan bedrijven en maatschappijen die zich vestigen in de Antillen, werd nagestreefd door de aktiviteiten te richten op geselecteerde groeperingen. Gezien de zeer nauwe samenwerking tussen de Japanse overheid en het Japanse bedrijfsleven werd grote aandacht geschonken aan de officiele en semi-officiele instellingen. Zo werden o.m. gesprekken gevoerd met de volgende instanties: Japanse external trade organization, welke tevens optrad als sponsor van de Antilliaanse tentoonstelling in Tokio die plaats vond van 29 november tot en met 8 december.

— Ministerie van Buitenlandse Zaken,
— Ministerie van Internationale handel en industrie,
— Overseas economic cooperation fund,
— Overseas technical cooperation agency,
— Japan export-import bank,
— Japan management association,
— Keiharden (federatie van economische organisaties)
— De gouverneurs van Tokio Osaka en Kobe (de prefecturen met aan het hoofd gouverneur hebben eigen economische afdelingen).

Bij al deze organisaties werd de bereidheid uitgesproken mede te werken aan de economische opbouw van de Antillen, waarbij de Antillen rechtstreeks de diverse instanties kunnen benaderen. Een groot begrip werd getoond voor de staatkundige positie van de Nederlandse Antillen en de onafhankelijke economische betrekkingen die ons land onderhouden.

Voorts werden gesprekken gevoerd en lezingen gehouden met een aantal organisaties van het bedrijfsleven, t.w.:

— De Kamers van Koophandel en nijverheid van Tokio, Osaka, Kobe en Nagoya,
— De instituten van buitenlandse handel in Tokio, Osaka, Kobe en Nagoya,
— De associatie van scheepsbouwers,
— De associatie van de electrische industrie.

Eveneens werden lezingen gehouden voor een geselecteerde groep van vertegenwoordigers van [illegible] instellingen, dan wel [illegible] tegenwoordigers van de financiele divisies van grote concerns. Deze lezingen hadden tot onderwerp de belastingfaciliteiten aan zogenaamde off-shore maatschappijen, de scheepsregistratie, de vrije-zone regelingen, enz. Tijdens de lezingen en de daarop volgende discussies bleek een grote interesse te bestaan voor de mogelijkheden die de Antillen bieden. Naar schatting werd op deze wijze een 300-tal maatschappijen, w.o. enige concerns met meer dan 10.000 werknemers, benaderd die werden voorzien van het nodige informatiemateriaal. De missie werd na afloop van zo'n lezing benaderd door een aantal meer geïnteresseerden. De follow-up besprekingen vinden geleidelijk aan plaats en verwacht wordt dat de komende maanden een aantal van deze bedrijven vertegenwoordigers naar de Antillen zal sturen voor een onderzoek ter plaatse.

De missie constateerde een uitgesproken belangstelling voor de scheepsbouw, de lichte metaalindustrie, de electronische industrie en de textiel-industrie. Interessant is dat door tussenkomst van het Japanse ministerie van Buitenlandse Zaken een partikulier bedrijf op zich heeft genomen de aanwendingsmogelijkheden van de Antilliaanse aloe te onderzoeken, waarbij de aandacht wordt gericht op nieuwe toepassingen.

De tentoonstelling te Tokio en te Osaka werden bezocht door vele vooraanstaande personen uit regeringskringen en het bedrijfsleven, met name de openingen van de tentoonstellingen met de daaraansluitende recepties in beide steden ondervonden zeer grote belangstelling.

De missie is de mening toegedaan dat het bezoek aan Japan succesvol is verlopen en dat de voorbereiding zeer goed is geweest. Het voorgaande is in belangrijke mate te danken aan het vele werk dat de Antilliaanse handelscommissaris in Japan, de heer H. Dennert heeft verricht. Daarbij gesteund door zijn assistent, de heer P. van Gulk. Een bijzonder groot voordeel daarbij is de beheersing van de Japanse taal door beiden, waardoor de communicatie in sterke mate werd bevorderd.

ABN naar S. Nicolas

ORANJESTAD — Het voltallige personeel van de Algemene Bank Nederland kantoor Aruba heeft aangezeten aan een kerstdiner dat door Holiday Inn Aruba werd verzorgd. Tijdens het zeer geanimeerde samenzijn mochten enkele werknemers een cadeau in ontvangst nemen voor tien of vijftienjarige dienst jubileum. Tenslotte kon de directeur de heer H. J. Jacobs het personeel mededelen dat recent een terrein was aangekocht in de hoofdstraat van San Nicolas waarop volgens plan binnenkort een aanvang zal worden gemaakt [illegible] Medio volgend jaar hoopt men dit kantoor in gebruik te kunnen nemen. De ABN schaart zich hiermede achter die vertrouwen hebben in de toekomst van Aruba terwijl voorts in concreto een stap in de goede richting wordt gezet voor een verdere ontwikkeling van San Nicolas.

Ernstige ondertoon in boodschap Shell-manager

Verbetering van bedrijfs-efficiency doel Actieplan

WILLEMSTAD – In een „boodschap met een ernstige ondertoon", zoals Shell-manager W.H. Brouwer het zelf formuleert, heeft deze vastgesteld in Nos Isla, dat 1973 het jaar van het Actie-plan zal worden. Dit plan is gericht op de verbetering van de bedrijfsefficiency. Aan het einde van het volgend jaar zal men moeten kunnen zeggen, dat de taak van de levering van olieproducten van de juiste kwaliteit, van de juiste hoeveelheden op het gewenste ogenblik en tegen optimale kosten beter is verlopen dan in 1972. Ten aanzien van het einde lopende jaar merkte de Shell-manager op dat de zeer strikte kostenbewaking om het kostenverloop in de hand te houden duidelijk vruchten heeft afgeworpen. Desondanks is echter het resultaat van Shell Curacao als geheel dat het voor 1972 gestelde doel nog net iets is overschreden. De trend is echter hoopgevend. Het moet mogelijk zijn met dezelfde inspanning uiteindelijk het gewenste resultaat in 1973 te bereiken. In zijn boodschap gaat de Shell-manager uitvoerig in op de invloeden van buitenaf op het Shell-bedrijf en op het waarom van de noodzakelijke inspanningen evenals op de teleurstellingen, welke in 1972 zijn geincasseerd. De bijzondere positie van het Curacaose Shell-bedrijf wordt in dit verband centraal gesteld.

De boodschap is verschenen in het vandaag uitgekomen nummer van Nos Isla. Als tegenslagen worden gememoreerd de ongunstige invloed van vele gebeurtenissen in de wereld om ons heen zoals de steeds stijgende prijzen van de ruwe olie; de aanzienlijke stijgingen van de uitgaven als gevolg van de maatregelen van de olieproducerende (OPEC) landden, terwijl deze stijging onvoldoende werd goed gemaakt door verbetering in de marktprijzen; ook noemt hij de teleurstellende resultaten van de fuel-markt-juist zo belangrijk voor de Curacaose tak- waarbij dan nog kwam dat de vraag daarnaar achterbleef bij de verwachtingen. Dit leidde weer tot onderbezetting van vele installaties. Interne tegenslagen waren de problemen met de Cat cracker, de explosie van de CD-3 fornuizen en talrijke andere operationele misshaps. Uit al deze feiten heeft men zijn conclusies getrokken. Als iedereen daaruit lering heeft getrokken mag men verwachten, dat 1973 op dit gebied een beter beeld te zien zal geven. Het ten einde lopende jaar heeft verder aangetoond dat de structurele verandering in de olie-industrie zich steeds duidelijker is gaan aftekenen. ~~De boom-periode na de tweede wereldoorlog is in de~~ olie-industrie voorbij. Algemeen wordt verwacht dat de stijgende trend van de ruwe olie-prijzen zal aanhouden, ook al omdat men genoodzaakt is naar nieuwe bronnen te zoeken in steeds ontoegankelijker gebied, aldus de Shel-manager.

De prijzen van de olieproducten zullen in de komende jaren aanzienlijk moeten stijgen om de ruwe olie te kunnen produceren, verwerken transporteren en aan de markt te brengen. Maar men mag niet verwachten dat de bedrijfsmarges in de olie-industrie zullen toenemen. Terwijl de bedrijfskosten zullen blijven stijgen zullen wegens de groeiende vraag naar olieproducten enorme bedragen geinvesteerd moeten worden om de markt te kunnen blijven voorzien. De druk op de marges heeft overal in de olie-industrie geleid tot het opvoeren van de bedrijfsefficiency. Onproductieve activiteiten zijn nu grotendeels verdwenen.

Deze opstandigheden leiden tot de conclusie, dat Shell om mee te kunnen blijven doen zal moeten streven naar verdere expansie. Dit moet gebeuren door schaalvergroting om de kosten in de hand te houden; dat wil zeggen: uitbreiding van de productiecapaciteit door het bouwen van nieuwe en moderne installaties zodat men de grootst mogelijke doorzet verkrijgt aan barrels met als gevolg gemiddeld lagere kosten per barrel. Deze nieuwe installaties kosten veel geld, aldus de Shell-manager. Om mee te kunnen blijven doen zal men moeten investeren; dit geldt voor Shell Curacao te meer omdat nagenoeg de gehele productie moet worden afgezet op de internationale markt. Het geld voor die investeringen moet voor een deel geleend worden. Als nu bv de Shell-groep niet een redelijk bedrijfsresultaat kan laten zien; verliest het bedrijf zijn goede naam en zou het steeds moeilijker worden geld te lenen voor nieuwe investeringen; men zou gebrek aan geldmiddelen krijgen en nieuwe investeringen zouden moeten worden afgeremd, zodat het toekomstig bedrijfsresultaat ongunstig zou worden beinvloed. Aan de bedrijfsresultaten, de winst, wordt het succes gemeten en wanneer die bevredigend zijn kan men uitbreidingen financieren, aldus de Shell-manager, die hiermee het misverstand uit de weg hoopt te hebben geruimd, dat men nog wel eens hoort: waarom kan het bedrijf zijn medewerkers niet beter betalen, terwijl men zoveel geld uitgeeft aan nieuwe fabrieken.

Het Curacaose Shell-bedrijf staat in zijn behoefte aan financieringsmiddelen in de rij met de andere Shell-bedrijven. De verdeling van de aanwezige middelen zal op de eerste plaats gebeuren op grond van de vraag, waar het het meest aantrekkelijke is te investeren; daarbij zal men kijken naar de marktbehoefte en bepalen van waaruit deze markt het beste van producten kan worden voorzien. Naast deze zuiver economische overwegingen zal men ook ieder jaar het risico van investeren in een bepaald gebied moeten afwegen dus de lokale ontwikkelingen nauwlettend onder de loep nemen, aldus de Shell-manager. Hoeefficient is het bedrijf; zijn de mensen ter plaatse in staat moderne fabrieken op bekwame wijze te opereren;; kan men de producten op tijd, in de juiste hoeveelheden en kwaliteit leveren? Hoe is de situatie er op de arbeidsmarkt; is er arbeidsrust en kan die naar verwachting gehandhaafd blijven? –

Kan het bedrijf binnen redelijke grenzen van vrijheid zich ontwikkelen, bv zijn er restricties op de in- en uitvoer van geld zijn de belastingen er redelijke grenzen speelruimte gegeven bij het vaststellen van de vereiste bedrijfsbezetting? Dit zijn de vragen welke in dit verband gesteld worden. Ten opzichte van de andere Shell-bedrijven is het Curacaose bedrijf in de laatste jaren zeker niet slecht bedeeld geweest met nieuwe investeringsmiddelen. Er zal dus getracht moeten worden deze positie binnen de Shellgroep te handhaven. Er zal dus hard moeten worden gewerkt, zo vervolgde de Shell-manager zijn boodschap. In dit verband kwam hij te spreken over het Actie-plan, dat een verbetering in de manier van werken, in de meest algemene zin van het woord beoogt. De bedrijfsefficiency is noodzakelijk wil het Curacaose bedrijf de andere bedrijven in het Caribisch gebied bijblijven en wil men zijn positie in de Shell-groep handhaven.

Dit actie-plan omvat het doorlichten van het bedrijf, waarbij men zich afvraagt of hetgeen men dagelijks doet nog wel zinvol is en of bepaalde zaken niet beter en goedkoper op een andere manier kunnen worden uitgevoerd. Op de eerste plaats zal men kijken naar die activiteiten, waar de kwaliteit van de prestaties niet aan de maat is. Uiteraard zal men ook moeten bezien of er geen geld verspild wordt. Om snel tot goede resultaten te komen maakt men ditmaal op grote schaal gebruik van „task forces", groepen medewerkers uit allerlei niveaus van het bedrijf en afdelingen, die voor enige tijd uit het arbeidsproces worden gehaald om bepaalde zaken te analyseren en aanbevelingen uit te werken ter verbetering. Meestal moet dit alles binnen een zeer kort tijdbestek gebeuren, zodat men zich in de eerste helft van 1973 een algeheel beeld kan vormen, waar en welke verbeteringen in het bedrijf mogelijk zijn.

Net zoals verbetering in kwaliteit meer omvat dan slechts de kwaliteit van het product zo is verbetering in efficiency meer dan alleen verbeteringen in het technische, administratieve of financiele vlak, want het gaat ook om verbeteringen in het menselijke vlak. ~~Hoeveel tijd en energie gaan niet verloren door~~ misverstanden tussen medewerkers, door onbegrip inzake bepaalde opdrachten, reorganisaties, overplaatsingen enz. Er moet dus gekeken worden naar het verbeteren van de communicatie tussen de medewerkers onderling, in alle opzichten.

De belangrijkste factor in het bedrijf is namelijk de mens, aldus de Shell-manager. Veel is er op dit gebied binnen Shell Curacao nv in beweging gekomen en er zal nog meer in beweging moeten gebracht worden. In het ten einde lopende jaar zijn reeds strengere maatstaven aangelegd; deze hebben zeer duidelijk betrekking op de dagelijkse werkprestaties. Daar staat tegenover dat men goede prestaties ook op een goede wijze wil honoreren. De arbeidsvoorwaarden van Shell Curacao nv kunnen over het algemeen de toets der vergelijking met veel bedrijven in andere landen doorstaan. Er wordt duidelijk gestreefd naar het bieden van eerlijke kansen tot carriere-ontwikkeling en promotie. Groepstaken, betere identificatie van het aanwezige talent door middel van ranking, doelgerichte training, job rotation zijn verschijningsvormen van deze bedrijfspolitiek. De dialoog tussen de medewerkers wordt op versnelde wijze in beweging gebracht; voorbeelden hiervan zijn onder meer de zogenaamde sounding lunches, afdelingsveranderingen en in zekere zin ook de fundashon-cursussen. Deze dialoog is nodig om de mensen beter te doen begrijpen, wat er in het bedrijf omgaat, hen zoveel mogelijk mee te laten denken en waar mogelijk eigen initiatief aan te moedigen om het bedrijfsgebeuren aan te passen en te verbeteren.

Maar het is ook nodig om de mensen te laten begrijpen, waarom soms snelle en vaak harde beslissingen binnen een bedrijf nodig zijn. Deze beslissingen zijn vaak gericht op het zeker stellen van de toekomst. Zonder zo'n dialoog zouden deze besluiten niet begrepen kunnen worden en waarschijnlijk daardoor op grote weerstanden stuiten.

De mens staat in het bedrijf centraal, aldus de Shell-manager. De apparatuur en de machines zijn aan de mens ondergeschikt. Alle Shell-medewerkers afzonderlijk en tezamen bepalen het wel en wee het bedrijf. Het verleden bepaalt nog steeds het gezicht van vandaag dus wordt ondernomen zal bepalend zijn wat er met het bedrijf in de toekomst zal gebeuren. Willen we mee blijven doen met de wereld om ons heen, dan zullen we ook mee moeten veranderen en zal men ook vooruit moeten denken om op de veranderingen in de komende jaren te kunnen anticiperen. Ondanks het feit, dat de boodschap een ernstige ondertoon heeft moet het de Shell-manager toch van het hart dat hij nog steeds het volste vertrouwen stelt in de gezamenlijke capaciteit en veerkracht, terwijl de heer Brouwer de hoop uitspreekt dat de Shell-medewerkers met hem vertrouwen blijven stellen in een goede toekomst voor Shell Curacao.

BOGOTA. – Zes mensen zijn omgekomen bij een vliegtuigongeluk in Colombia. Behalve de piloot kwamen om Jorge Lozano, directeur van Incore, het Colombiaanse instituut voor agrarische hervorming, Alvaro Guerrero, onder-directeur van Incore, Hernan Ramirez en Juan Arto Diaz, ingenieur, mgr Paul Zembrano, bisschop van Facatativa en lid van de raad van bestuur van Incore. Het toestel verongelukte in de bergachtige streek Tablazo nabij de plaats San Francisco. Het toestel was van de Airtaxi de Santander, en op weg naar Bogotá na een bezoek aan de streek Repelón.

MEXICO–STAD – In Latijns-Amerika, Azie en Afrika zijn meer dan 900 miljoen mensen zonder huis, zo blijkt uit een studie van de Carbondale universiteit uit de Amerikaanse staat Illinois, welke weer geciteerd wordt door het Maxicaanse dagblad El Dia. Wanneer dit op dezelfde schaal doorgaat dan rekent men op een behoefte aan 27 miljoen huizen in 1975 in de drie continenten. Een kernonderzeeboot zonder raketten kost, aldus het rapport 132 miljoen dollar voldoende om een wereldwijd technisch hulpprogram op te zetten.

LA PLATA – Een groep guerilla-strijders heeft een aanval uitgevoerd op de afdeling van de nationale automobielregistratie in de plaats Tres de Febrero, dicht bij La Plata (Argentinie). De buit bedroeg 2500 vervoersvergunningen, een schrijfmachine en een groot aantal andere voorwerpen.

De vier guerrilleros bedreigden de 24 in het gebouw aanwezige personen met hun wapens en nadat ze de bewuste voorwerpen bijeen hadden gegaard, namen ze de vlucht in een bestelwagen, die in de buurt stond te wachten.

PAPIA UN, PAPIA DOS

Vietnam y Attica

POKO TEMPU PASA den un di e kolumnanan aki, komentando e viktoria elektoral di Nixon, nos a skirbi di e "wega" ku e Presidente merikano y su asesor personal Henry Kissinger a hunga, garantisando e pueblo merikano ku Paz na Vietnam, ta djis tras di porta. Elekshon ta tras di lomba y Nixon ya no tin preokupashon ningun enkwanto opinion publiko, pasobra di pursi e ta den su ultimo periodo, ya ku e no por ser re-eligi más.

Y e siman aki, un siman promé ku e Fiesta Grandi di Paz na Mundu pa tur esnan di bon boluntad, e Komandante en Hefe di Forsanan Merikano a bolbe mustra kwal ta su boluntad ora ku el a ordená pa di nobo kuminsa ku e kruel bombardeonan riba obhetivonan civil na Vietnam Norte.

E parti grandi di pueblo merikano ku a kere berde ku Paz tabata djis tras di porta, y mundu henter ku a deseá, pa yegando Pasku, e konflikto béliko vietnamita lo a yega na su fin, a sali horriblemente enganjá. Nixon a ordená pa di nobo eskalá e Gera.

Nos a titulá e rubrika djawe "VIETNAM Y ATTICA", pa via ku nos a kaba di lesa un kritika ku Bryce Nelson, korresponsal di "The Los Angeles Times", a skirbi riba tres boeki ku a ser publiká riba e lantamentu ku tabatin dia 13 di september di 1971 na e prison di estado di New York na Attica.

Komo konsekwensia di e lantamentu ei, polisnan di estado ku a presentá a mata 29 presu (mayoría di koló) y tambe e mayoría di e 10 guardianan (blanku) ku e prisoneronan tabatin komo rehén.

E tres boekinan: "ATTICA, The Official Report of the New York State Commission On Attica", "ATTICA – My Story" (skirbí pa Russell G. Oswald, e Funkshonario responsable pa prisonnan den e estado New York) y "A Bill of No Rirghts", (skirbí pa Herman Badillo y Milton Haynes).

Bryce Nelson, evaluando e tres boekinan ta yega na e konklushon ku e aktitud di Gobernador Nelson Rockfeller (di no a presentá e mes, y ordená e tiramentu ku a kosta 39 bida) ta censurable. Oswald, ku tabata e homber ku na e lugar tabata den komando y tabata sigi instrukshonnan di Rockefeller, a skirbi di e lantamentu, ku e tabata "E MAS REPENTINO Y HABIL OFENSIVA REVOLUSIONARIO FOR DI E OFENSIVA TET NA SUR VIETNAM NA 1968...." Esaki ta e ponencia di más stranjo ku tin, pasobra no a keda probá ku e lantamentu tabata otro sino un rebelion espontaneo di presunan ku tabata hartá di e maltrato ku nan tabata haya.

Y kón por tá, ku 11 dia despues di e matamentu, Rockefeller ta hasi e siguiente komentario pa Oswald: "Naturalmente, tabatin más den wega ku hasta salba bidanan." "Mester a konsiderá tur e stipulashonnan di ley, y por bisa henter e estruktura di nos sociedat...."

Bryce Nelson ta bisa ku si Gobernador Rockefeller y su Komisionado (Oswald) a konsiderá e lantamentu di Attica komo un reakshon espontaneo di hombernan ostiná pa e manera ku nan ta ser tratá, y no yega na e konklushon (ridikulo) ku e tabata prinsipio di un revolushon nashonal, anto nan lo a aktwa di otro manera.

"Si e presunan rebelde a haya siquiera un aviso ku lo a sigi tiramentu, tal bes kosnan lo tabata diferente".

"Pero", Bryce Nelson ta skirbi, "pa esnan ku ta gobernά New York, tantu e presunan komo esnan ku ta warda nan, ta mesun tipo di hende — esnan pober di poko skool, y ku tin poko poder politiko. "Pa politikonan — manera esnan ku ta gobernά New York, bida di hombernan asina, pobremente relashoná, probablemente no ta importá muchu".

"Gobernado Rockefeller no tabatin mester di enfrentá e famianan di esnan ku a perde nan bida, y además di a haya un yamada di felisitashon di Nixon pa "un trabow bon hasí (na Attica), Rockefeller poko dia despues di e matamentu, trankil a aseptá un "Premio Humanitario" durante di un komida ($150 pa partisipashon) den New York Hilton.

"Si Rockefeller a bai Attica e por a tende kón, e polisnan di estado ku el a manda un tabata grita otro: "ban mata e negernan".

Bryce Nelson ta skirbi (dokumentá) ku tampoko tabatin sufisiente equipo mediko na Attica pa a atendé esnan ku a ser heridá den e masakre. Tabatin seriamente heridá ku a haya atenshon medika te kwater ora despues. Y despues di e matamentu no tabatin muchu lamento entre e polisnan di estado. Más bien un ambiente di karnaval, y bebiendo nan tabata komentá e matansa......." Tabata un triunfo di "white power........".

Den su resumen Bryce Nelson ta bisa: "Lo tabata animante si hopi lektornan lo ta konsiderá importante pa sá loke a pasa na Attica y loke ta passando den prisonnan rond Merka. "Pero masha poko ta esnan ku kier sá di e odio rasial ku partiendo e komunidat merikano, y masha poko ke sá kiko ta sosodé ku presunan di kwalkier rasa. "Pero e presunan aki, más amargá pa e trato ku nan haya den prison, ta regresá den komunidat pa kometé más violento krimennan kontra esnan ku a ignorá nan...."

Bryce Nelson ta konklui: "DEN PRISONNAN, IGWAL KU NA VIETNAM, E HOMBERNAN POLITIKO MERIKANO, TA DETERMINA NA KONSERVA E REPUTASHON DI TA "TOUGH" (DURU) SIN WORRY MASHA ENKWANTO BIDANAN HUMANO".

Y Merka a bolbe kuminsa bombardeá Vietnam Norte......

Bon Pasku na tur hende ku ta di Bon Boluntad...........

Te otro siman,
AMILCAR.

WILLEMSTAD. – De voorlaatste top-40 van 1972: Nog steeds nr 1 Oscar Harris en The Twinkle Stars met „What you gonna do about it" (derde week reeds nr 1). In totaal zijn er nu twintig nummers van lokale artisten op de top-40 (meegerekend de dubbele nummers) op veertien posities. Een unicum voor de lokale hitparade. Muzikaal zijn wij dus sterk vooruitgegaan in vergelijking met voorgaande jaren, vijf van de tien eerste plaatsen van de top-40 worden bezet door Antillianen. Wij durven reeds nu te voorspellen, dat eind volgend jaar het aantal Antilliaanse creaties op de top-40 nog meer zal toenemen. Overal heerst de tendens, dat de top-40 iets is, dat absoluut noodzakelijk is voor ieder, die ook maar een klein beetje van muziek houdt. Hopelijk krijgen wij als wij tijdens januari (meer werk- dan rustperiode voor P.S.H.) met de voorbereidingen bezig zijn steun bij een ieder waar wij aankloppen. Nogmaals willen wij degenen bedanken die ons zo spontaan hebben geholpen met het realiseren van de wekelijkse top-40 pamflet: Curacao Beverage Bottling Co. (Coca Cola en Canada Dry); La Bonanza (Punda en Otr.), Boekhandel Salas, Boekhandel Eddine en Ruben de Mey. Dank zij hen was het mogelijk wekelijks de top-40 pamflet uit te brengen. Voor volgend jaar hopen wij dat de top-40 pamflet zal blijven uitkomen.

1.	(1)	What you gonna do about it?	Oscar Harris & the Twinkle Stars (Polydor)	5
2.	(2)	Mr Lonely	Super Special Combo (Grabaciones Special)	5
3.	(10)	Angelina	Esson (Polydor)	4
4.	(4)	Nochi di Pásku/Mi'n por keda afó	Ricky Pleyte/Combo "C" (Ennes)	5
5.	(13)	Tira un baston	Super Combo Kantarer (Artal)	3
6.	(3)	Everything I own	Andy Williams (C.B.S., Columbia)	9
7.	(7)	Chapo/Bo di Bo'n tin	Macario Prudencio (Prusial)	6
8.	(9)	Papa was a Rolling Stone	The Temptations (Motown Palacio)	6
9.	(12)	I'd love you to want me	Lobo (Philips)	5
10.	(5)	When your heart is full of love	Chris Montez (C.B.S., Columbia)	10
11.	(11)	Hiroshima	Juan Pardo (Zafiro)	6
12.	(30)	Conoeji	Macario Prudencio (Prusial)	6
13.	(28)	Freedom is for children	Grand Funk (Capitol)	5
14.	(25)	Kokorokoo	Osibisa (Decca)	3
15.	(8)	Myrtha my darling/Ivette my love	Sensacion del Caribe (*)	9
16.	(15)	You're still a young man	Tower of Power (Warner Bros.)	11
17.	(19)	Stone Flower	Santana (C.B.S., Columbia)	5
18.	(16)	My Ding-A-Ling	Chuck Berry (Chess)	7
19.	(37)	Mexico	The Les Humphries Singers (Decca)	3
20.	(17)	Te quiero te amo	Frederic François (Palacio)	13
21.	(20)	Have you ever been?	Wanda (Philips)	10
22.	(23)	Mary's little boy Child/T'asina ta anja nobo	Polyglots (Polyglots)	3
23.	(29)	Che Che Kule	Osibisa (Decca)	2
24.	(32)	Cocoroco	Super Special Combo (Grabaciones Special)	2
25.	(14)	I can see clearly now	Johnny Nash (C.B.S., Columbia)	11
26.	(21)	Witchy woman	Eagles (Asylum Records)	9
27.	(31)	Boss mi ta	Luti Samson (Velar)	2
28.	(36)	I love you more than you'll ever know	Donny Hathaway (Atlantic)	3
29	(–)	Bananenlied	André van Duin (*)	1
30.	(24)	I'd rather go blind	Rod Stewart (Mercury)	17
31.	(–)	Den nos mundu di awe'n dia/Paranda di aña nobo	Nos Vez (*)	1
32.	(–)	Me caí de la nube	Los Angeles Negros (Odeon)	1
33.	(–)	Mi'n tin mester di boso	Colé y su grupo (Grabaciones Job)	1
34.	(33)	Nights in white satin	Moody Blues (Deram)	6
35	(35)	Don't let me down	Lucien Thom (publicidad Antiyana)	9
36	(38)	This world today is a mess	Donna Hightower (Palacio)	3
37	(–)	Marihuana/Muchanan di school	Fellini (Le Fier)	1
38	(34)	Por Amor	Roberto Carlos (C.B.S., Columbia)	4
39	(39)	Midnight Runaway	Three Dog Night (Probe)	3
40	(40)	Rain 2000	Titanic (C.B.S., Columbia)	13

Minder motorrijtuig-belasting voor één-mans-transporteerders

ORANJESTAD — Uit de memorie van antwoord bij de ontwerp-eilandsverordening van de Motorijtuig-belasting Aruba welke vrijdagmorgen door de Arubaanse eilandsraad zal worden behandeld, blijkt dat het bestuurscollege de redactie van de wijziging heeft aangepast in verband met door de leden gestelde vragen in de huishoudelijke vergadering. Deze tekst wordt nu als volgt:

In afwijking van het bepaalde in het eerste lid, onder a, bedraagt de belasting voor motorrijtuigen bestemd voor het openbaar vervoer, alsmede door motorrijtuigen ingericht voor vrachtvervoer, wanneer het betreft het enige motorrijtuig van de belastingplichtige en de exploitatie daarvan de enige bron van inkomsten vormt voor de eigenaar die zelf als bestuurder optreedt, een en ander ter beoordeling van het bestuurscollege de helft van het toepasselijk tarief.

Het bc merkt dan in de memorie van antwoord op dat de voorgestelde wijziging inderdaad van toepassing zal zijn op motorrijtuigen welke gebruikt worden voor het vervoer van schoolkinderen mits het in elk afzonderlijk geval betreft het enige motorrijtuig van de belastingplichtige, bestemd voor het openbaar vervoer van personen en de exploitatie van dit motorrijtuig de enige bron van inkomen vormt voor de eigenaar die zelf als bestuurder optreedt.

Ontkennend antwoord het bc op de vraag of een bedrijf dat een pickup bezit die uitsluitend wordt gebruikt in de uitoefening van het bedrijf, in aanmerking kan komen voor de voorgestelde belastingverlaging, immers — indien mag worden verondersteld dat de pickup slechts dient in de exploitatie van het bedrijf — zal de eigenaar daarvan zijn inkomsten ontlenen aan de uitoefening van het bedrijf en zal de exploitatie van de pickup niet de enige bron van inkomen vormen voor de eigenaar. Zulks nog afgezien van de vraag of in zodanig geval de eigenaar van het bedrijf zelf als bestuurder van de pickup zal optreden.

Wij hebben gemeend hiervoor de helft van de tarieven te verlagen, gesteld dat hierdoor verzekerd wordt dat alle categorieën vallende onder deze tarieven, naar gelijkheid worden tegemoet gekomen hetgeen onder de vigeur van de huidige tekst van de verordening niet het geval is. Handhaving van het thans geldende verlaagde tarief van vijftig gulden door alle categorieën motorrijtuigen is deswege alleen reeds niet billijk te achten. Het bc heeft zich eerst afgevraagd of zij met deze verlaging in conflict met Staatsregeling van de Nederlandse Antillen of de ERNA kan komen. Deze vraag kan ontkennend beantwoord worden. Onder privilege moet worden verstaan een gunst, een voorrecht, tot gevolg hebbende, dat ter wille van stand of personen de belastingdruk anders verdeeld wordt dan zou volgen uit de gelijkheid van alle burgers voor de wet (definitie Cort van der Linden).

De Hoge Raad der Nederlanden bevestigde in zijn arrest van 24 juni 1857 dat van privilege alleen sprake is wanneer op de algemene last v die de wet oplegt, een uitzondering wordt gemaakt ten behoeve van bepaalde personen of een bepaalde stand in de maatschappij. Geenszins is er sprake van een privilege wanneer de getroffen uitzonderingsmaatregel geldt voor een ieder die daarvoor in aanmerking komt wanneer hij aan de daartoe gestelde voorwaarden voldoet.

Dientengevolge, aldus besluit het bc de memorie van antwoord, ontmoet het wettelijk geen bezwaren om bijvoorbeeld een afzonderlijk belastingtarief, afwijkend van het algemene tarief tot stand te brengen voor een in de belastingverordening aan te duiden groep van belasting subjecten of objecten, waartoe in principe ieder subject of subject kan behoren.

EILANDGEBIED CURACAO

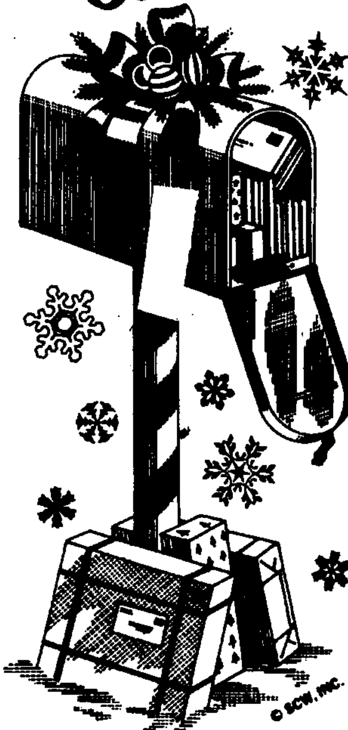
BEKENDMAKING

Aan belanghebbenden wordt medegedeeld, dat het slachthuis te Parera met ingang van woensdag, 28 december 1972, weer normaal geopend zal zijn voor het slachten van rundvee, geiten, schapen en varkens.

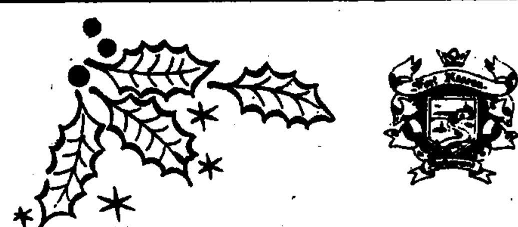
Het slachthuis te Barber zal zoals voorheen op zondag geopend zijn.

Het plv. Hoofd van de Veterinaire Dienst,

K.A.S. van Keulen.

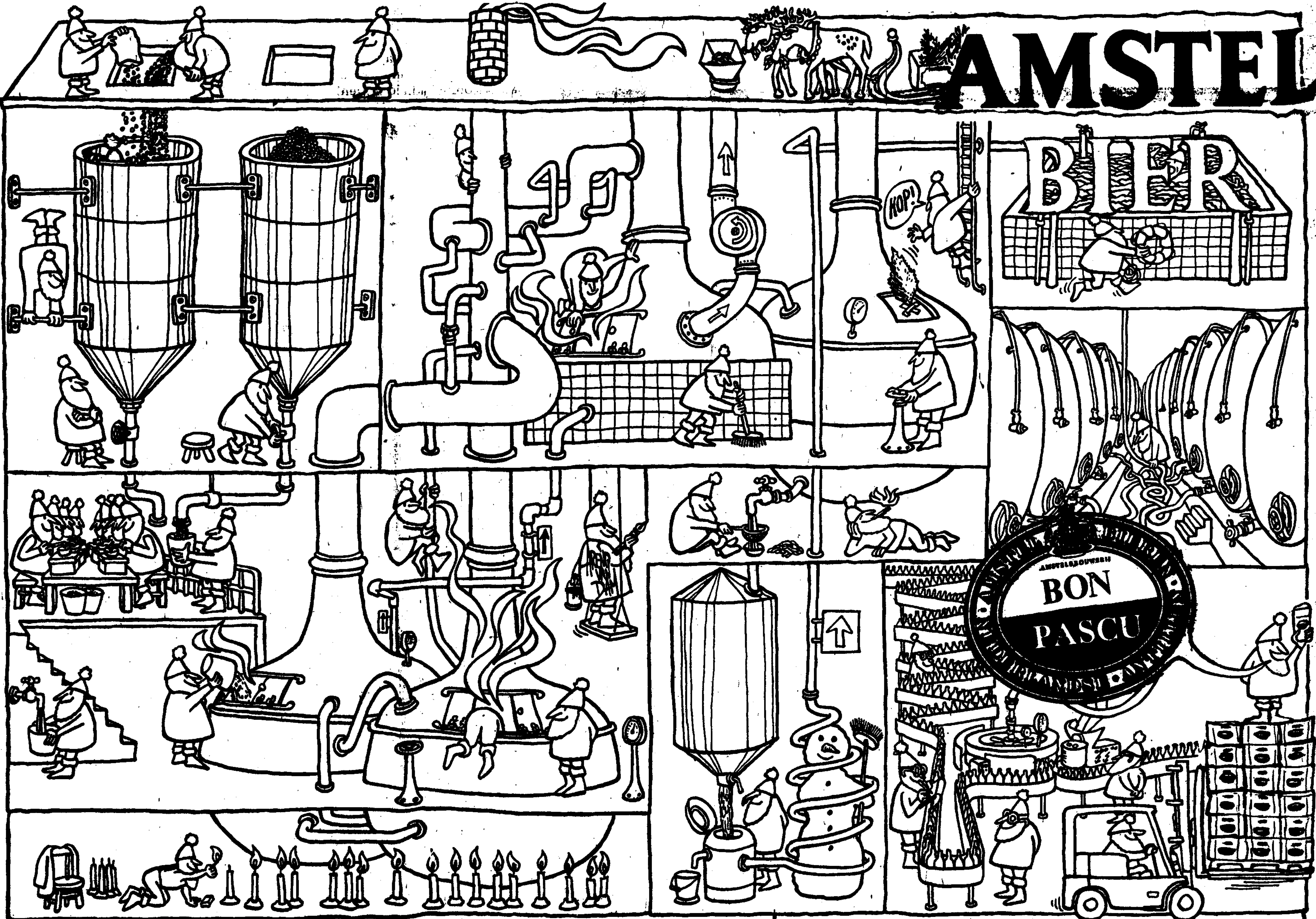

Zeker ook tijdens feestdagen

Kinderen horen achterin, en liefst met gordel om

Een zeven maanden oude baby kwam vorige week vrijdag op de Rijksweg Amsterdam – Utrecht bij een verkeersongeluk om het leven. Het meisje zat voorin de auto bij haar moeder op schoot. Toen de wagen plotseling moest remmen sloeg het kind met het hoofd tegen het dashboard en overleed ter plaatse aan hersenletsel. De moeder werd slechts licht gewond.

Jaarlijks komen bij verkeersongelukken kinderen tot veertien jaar als passagiers van een personenauto om het leven. Het aantal kinderen dat bij ongevallen min of meer ernstige verwondingen oploopt is onbekend, doch het getal bedraagt uiteraard een veelvoud van het aantal doden.

Cijfers bestaan er niet over, doch vast staat dat veel van die jeugdige verkeersslachtoffers — en dan met name die in de zeer jonge groep — de dupe worden van een onverantwoordelijke houding van de bestuurder van de auto die door de knieën gaat voor de wens die nu eenmaal „des kinds" is: „ik wil zo graag voorin zitten".

Veilig Verkeer in Nederland b.v. voert al jaren actie tegen dit verschijnsel, doch wie in het verkeer eens goed om zich heen kijkt kan alleen maar vaststellen dat zo'n actie kennelijk erg weinig resultaat heeft: op een ritje door Amsterdam kom je tientallen auto's tegen waarin kleine kinderen alleen of op schoot bij moeder naast de bestuurder zitten. En dat dan in de meeste gevallen nog zonder dat gebruik wordt gemaakt van een autogordel.

Trouwens, wie gebruikt die gordel nu eigenlijk wel? Een onderzoek van Veilig Verkeer wees uit dat van alle automobilisten die autogordels in hun wagen hebben (en dat is wettelijk verplicht in alle nieuwe auto's die na 1 januari 1971 zijn geregistreerd) slechts 4 procent altijd van de gordels gebruik maakt.

Terug naar die kindertjes voorin. Dat mág in Nederland. En dat mag in de meeste Europese landen. Alleen in Oostenrijk is het bij de wet verboden kinderen beneden de leeftijd van 12 jaar voorin een auto te vervoeren. Vraag aan het Nederlandse ministerie: wordt er misschien overwogen om in het Wegenverkeersreglement een artikel volgens het Oostenrijkse voorbeeld op te nemen? Antwoord: nee. En dan te bedenken dat het heel weinig moeite kost zo'n bepaling op te nemen. Er is geen tijdrovende procedure in de Kamers voor nodig, de minister kan het zo vanuit zijn bureaustoel verordonneren.

Geen verbod dus voorlopig. En dat wil zeggen dat ouders/automobilisten gewoon hun gezonde verstand moeten gebruiken en moeten luisteren naar de raad die Veilig Verkeer in het kader van de actie *Autogordels – vast en zeker* geeft: „Kinderen horen altijd achterin de auto. Het liefst in een autogordel. Voor kleine kinderen is het aan te bevelen een speciaal, TNO-goedgekeurd, zitje met gordel te gebruiken. Grotere kinderen horen in een speciale kindergordel. En voor de automobilist die iets om het welzijn van zijn hond (en van zichzelf — want een hond kan hij een ongeluk voor een geweldige paniek in de auto zorgen) geeft: er zijn speciale honden-veiligheidsgordels in de handel.

Voor ouders die nu nog roepen: *Ja, maar dat kleine stukje in de stad kan het kind best voorin zitten* is het wellicht dienstig te vermelden dat de meeste ongelukken in de stad waarbij op de voorbank zittende kinderen werden gedood, zich afspeelden bij snelheden variërend van 20 tot 50 kilometer per uur. Dus ook (en vooral) in de stad: kinderen en honden achterin en mét gordel. Proeven van TNO hebben onomstotelijk aangetoond dat autogordels in het gevaarlijke stadsverkeer een bijna volledige bescherming bieden tegen dood of zware verwonding.

Bovenstaande situaties hebben betrekking op Nederland en Europa. Op Curacao geldt echter precies hetzelfde en nog meer. Autogordels zijn hier niet verplicht noch voor volwassenen, noch voor kinderen. Ook in ons verkeer worden regelmatig kinderen de dupe. Het minste wat de ouders toch kunnen doen is hun kroost achterin laten zitten. En niet parmantig staande op de voorbank zoals men vaak ziet. Het kind zelf heeft geen weet van de gevaren om hem heen. Het zijn de ouders die de verantwoordelijkheid dragen!

Voor een barbecue of een nieuwjaarsfeestje. Martha en Nora in hotpants sets met bijpassende lange rokken.

Modeshow op kerstavond

WILLEMSTAD – Op kerstavond wordt in hotel Country Inn een kerstdiner met modeshow gehouden. Het diner begint tegen negen uur in de avond terwijl de show zelf ongeveer een uur later van start gaat. De modellen die geshowd worden zijn van Modtique Harry. Harry Godschalk, de eigenaar van de modtique oogstte onlangs veel sukses in Nederland waar hij als onderdeel van een Antilliaanse tentoonstelling een modeshow moest verzorgen. De juwelen die de mannequins op de avond in Country Inn zullen dragen zijn van de juwelierszaak Kan. In totaal werken er zeven mannequins mee aan de show met name Annemarie Braafheid, Nilfa Maduro, Ingrid Prade, Lena Pomario, Peggy de Vries, Diana Lebacs en Nel Makarawang. Show coördinator is Wally de la Fuente.

Voor Franse mannen ontrouw ernstige zaak

PARIJS – De overgrote meerderheid van de Franse mannen – 86 procent – vindt het niet erg als hun vrouw meer geld verdient dan de man. Negentig procent geeft er niet om als de echtgenote meer geld heeft en meer dan 85 pct bekommert er zich niet om als de wederhelft een belangrijker functie heeft. Dit blijkt uit een opinie-onderzoek dat het weekblad Express heeft gepubliceerd over de vrouw zoals de man deze ziet.

Ontrouw blijkt in de ogen van 68 procent van de mannen een zeer ernstige zaak als de vrouw zich daaraan schuldig maakt. Als de man ontrouw is, dan is hij wat terughoudender en daalt het percentage tot 58.

Bij 24 pct van de ondervraagden komt de trouw pas op de vierde plaats van de kwaliteiten die de mannen typisch vrouwelijk vinden. Als eerste eigenschap werd gevoeligheid genoemd. Daarentegen werd jaloezie de kwalijkste eigenschap genoemd, op de voet gevolgd door een wisselvallig humeur.

Wat de ontwikkeling op het gebied van het vrouw- zijn betreft vindt 54 pct van de mannen dat de vrouw zondigt door haar kleding. Eenenvijftig pct vindt dat dit gebeurt door haar gedrag en twintig procent is van mening dat de vrouw zondigt door haar gevoelens.

Nog wat tips van Boutique Chic, Harry en Irma

Mirella in een maxi met zeer lage V-hals en rug die hier jammer genoeg niet te zien is. De rug is daarom zo leuk omdat hij helemaal afgezet is met een roffelstrookje, evenals trouwens het bijpassende schouderjasje. Zowel de kleuren als het motief zijn vrij uitbundig. Eigen ontwerp van Harry Godschalk.

Trudy in een charmant broekpak van Boutique Chic. Donkerbruin met gouden stippeltjes. De snit, vooral van de broek ook is prachtig gecombineerd met gouden tas en sandalen uitstekend geschikt voor een receptie kerstdiner.

Qua model is deze maxi heel eenvoudig. Door het motief en de geraffineerde combinatie van kleuren zal iedere vrouw er echter mee opvallen. Ook de brede strook aan de onderkant is heel mooi. De japon die door Maritza gedragen wordt is bij Modtique Harry te krijgen.

De Gouverneur van de Nederlandse Antillen en Mevrouw Leito zullen, ter gelegenheid van de jaarwisseling, gaarne ontvangen op zaterdag 6 januari 1973 van 20.30 tot 22.30 uur in de Papiamento Room van het Aruba Caribbean Hotel.

Kleding
Dames: avondtoilet (lang)
Heren: smoking

TWEERICHTINGSVERKEER BLEEK FIASCO

CCC: aanpassing culturele behoeften primair

Met een ton cultuur bedrijven op Curacao

Naar aanleiding van felle kritiek op het Cultureel Centrum Curaçao geuit door een deel van de Curaçaose cultuurdragers bij een jongstleden gehouden gespreksavond in „Libertas", hebben wij gemeend een informatief gesprek met de heer A. Quast, bestuurslid van deze culturele instelling, te houden. Het C.C.C. is een stichting, die evenals alle andere culturele centra, haar financiering voor een groot deel verkrijgt van de Sticusa (Nederlandse Stichting voor Culturele Samenwerking tussen Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen), een stichting die door de Nederlandse overheid wordt gesubsidieerd. Het is allemaal zo omstreeks 1948 begonnen toen er een behoefte bij de Nederlandse overheid leefde om te komen tot een culturele samenwerking tussen de drie koninkrijkspartners, op basis van gelijkwaardigheid. Besloten werd tot entameren bij de opzet van zusterorganisaties van de Sticusa, in de West, ten behoeve van culturele activiteiten ter plaatse. De Sticusa nam in deze samenwerking onder andere de volgende verplichtingen op zich: Het fourneren van jaarlijkse subsidies die afgesteld zijn op de kenbaar gemaakte behoeften door middel van een ingediende begroting zijdens de zusterorganisaties; het doen toekomen van gelderen ten behoeve van culturele activiteiten; het ter beschikking stellen van deskundigen op het gebied van toneel, ballet en muziek, welke deskundigen ten koste komen van de Sticusa, maar onder directieven van de culturele centra in de overzeese gebieden staan.

Cultuur bevorderen

„Het doel van deze culturele centra is „cultuur bevorderen" in de meest algemene zin van het woord. De Sticusa op haar beurt, gezien de doelstellingen, tracht een cultureel „tweerichtingsverkeer" tussen Nederland en de overzeese rijksdelen op gang te brengen en te continueren, hetgeen voor wat de „richting" vanuit de West betreft, eigenlijk tot nu toe op een fiasco is uitgelopen. Verder wordt getracht de belangstelling te wekken voor de overzeese rijksdelen in Nederland, terwijl anderzijds via de culturele centra belangstelling kan worden gevraagd voor de Nederlandse cultuuruitingen. In 1968 bedroeg het jaarlijks budget van de Sticusa NAf. 3.000.000,— inclusief de bekostiging van Nederlandse programma's ten behoeve van de Antilliaanse Televisie, maar niet meegerekend de fondsen voor investeringsprojecten op sociaal-cultureel gebied. Deze projecten van sociaal-culturele aard werden in de periode van '65-'68 begroot op NAf. 4.000.000,— (alle projecten verwezenlijkt ten behoeve van de sociaal culturele sector in Suriname en de Nederlandse Antillen). Dat de culturele centra bestaan bij de gratie van de Sticusa is duidelijk. Voor wat Curaçao betreft, beloopt de subsidie over 1972 verstrekt aan het Cultureel Centrum Curaçao een bedrag van NAf. 104.000,— via de Sticusa gevoteerd en nog eens NAf. 15.000,— van het eilandgebied. Het is wel duidelijk dat indien bij een structuurverandering in het koninkrijk (onafhankelijkheid) eventueel, de Nederlandse rijkssubsidie van de Sticusa zou worden verminderd, of de Sticusa respectievelijk opgeheven zou worden, het voortbestaan van een georganiseerd cultureel leven op de Antillen ernstig in gevaar zou kunnen komen. Het is op een dergelijk moment dat het belang van instellingen als het Cultureel Centrum Curaçao en haar activiteiten ten behoeve van het cultureel leven alhier, zich duidelijk zal laten gevoelen. Het is dan ook om onder andere deze reden dat het dringend gewenst zou zijn dat de lokale overheid — met name de Antilliaanse regering — nu al een beetje meer belangstelling voor de cultuur zou kunnen tonen en zeker niet in de laatste plaats financieel.

Dienstverlening

Tot en met 1948-'49 was er op Curaçao geen sprake van een georganiseerd cultureel leven. Hoewel verschillende muziekliefhebbers traditiegetrouw vooral in de sector „volksmuziek" muziek bedreven en enige individuen hun creativiteit botvierden, was het duidelijk dat men zou moeten overgaan tot een meer georganiseerd vorm en misschien zelfs bundeling en stimulering van talenten. In december 1949 braken onder meer de Bonaireaan, mr N. Debrot en dr C. Engels de lans, door hun medewerking te verlenen aan het opzetten van wat thans het Cultureel Centrum Curaçao is geworden. De relatie met de Sticusa bood uiteraard de gelegenheid tot een jaarlijkse financiële steun, welke nu eenmaal onontbeerlijk is. De opbouw van het toenmalig C.C.C. bestond uit een bestuur en een Raad voor Algemeen Beleid, deze laatste vergaderde zo ongeveer tweemaal per jaar, hetgeen natuurlijk niet volstond om te komen tot een beleidsuitstippeling voor een geheel jaar. In 1967-'68 werd deze raad opgedoekt en werd haar taak door het bestuur overgenomen, terwijl er nieuwe statuten werden geproclameerd. Vanaf de beginperiode heeft het Cultureel Centrum Curaçao compleet anders gefunctioneerd dan bijvoorbeeld het C.C.A. op Aruba, dat een meer samenbundelingsfunctie heeft, hoewel de verschillende culturele organisaties aldaar de zelfstandigheid bij deze samenbundeling wel behouden.

Gezond

Als een van de belangrijkste taken heeft het Cultureel Centrum Curaçao zich gesteld „het stimuleren van de zelfwerkzaamheid op het culturele vlak", een zeer gezond vertrekpunt. Deze beleidslijn heeft in de loop der jaren een serie aanwijsbare resultaten geboekt. Er is bijvoorbeeld medewerking verleend aan de oprichting van de „Filmliga Curaçao" — de Wetenschappelijke Bibliotheek en de „Stichting Muziekschool Curaçao", welke stichting thans geheel resulteert onder het Cultureel Centrum Curaçao. Een samenwerkingsverband is tot stand gekomen met verschillende lichamen die zich bezig houden op het gebied van toneel, ballet en tentoonstellingen. In de praktijk van alledag bestrijken de activiteiten van het C.C.C. het gehele scala van het culturele leven op Curaçao. Per sectie genomen kan gewezen worden op de verschillende facetten van deze activiteiten. Toneel: op het gebied van drama beschikt het C.C.C. over een deskundige, een toneel-regisseur, die door de Sticusa ter beschikking is gesteld ten behoeve van alle toneelgroepen en activiteiten op het eiland.

Belangstellenden kunnen op aanvraag zich verzekerd weten van de medewerking van deze deskundige; tot voor kort steeds Europeanen geweest, thans beschikt men over een eigen landskind op Curaçao, hetgeen een zeer groot voordeel alleen al in de communicatie betekent. Voor wat betreft het subsidiëren van toneelvoorstellingen, verleent het C.C.C. haar financiële medewerking in de vorm van gedeeltelijke subsidies en in sommige gevallen een algehele financiering, waarbij de voorstelling dan onder auspiciën van het C.C.C. komt te staan. Deze subsidie-methode past geheel in het kader van de beleidslijn van „zelfwerkzaamheid".

Muziek

De Stichting Muziekschool tot voor kort als zelfstandig geheel opererend, valt thans onder het C.C.C. beleid. Voor leerlingen van deze muziekschool die tot de financieel zwakken behoren, en zodoende de benodigde lesgelden niet kunnen voldoen, beschikt het C.C.C. over een mogelijkheid tot opvang. De lesgelden komen dan ten koste van deze instelling alsmede de benodigde materialen. Bij de uitgave van muziekplaten van culturele waarde treedt het C.C.C. op met de benodigde subsidies, hetgeen financieel een nogal hachelijke zaak is, gezien de verkoopbaarheid van deze categorie platen. Incidentele subsidies ten behoeve van muziekgezelschappen zoals de „drumband" behoren niet tot de onmogelijkheden.

Beeldende kunst

Samen met het Theater vormt de Beeldende Kunst op Curaçao een van de meest populaire kunstuitingen, waarvoor dan ook een relatief grote publieke belangstelling bestaat. Voor het inrichten van tentoonstellingen en dergelijke treedt het C.C.C. op met eenmalige subsidies alswel de incidentele financiering van schilders die in behoeftige omstandigheden verkeren, in de vorm van financiële bijdragen voor de aanschaf van materiaal etc. Een serie neven-activiteiten die betrekking hebben tot bovengenoemde kunstuitingen zoals de verzorging van de administratie en de publiciteit bij dergelijke evenementen komen eveneens ten koste van deze stichting.

...en incidentele subsidies voor muziekgezelschappen...

Het Antilliaanse kind is een kind van de dans en muziek.

De lokale schrijvers worden steeds weer geconfronteerd met het probleem van het ontbreken van een uitgeverij op Curaçao, een faciliteit die onontbeerlijk is bij de uitgave van boekwerken op een redelijke schaal. De meeste schrijvers gaan dan ook over tot het zelf laten drukken van hun manuscripten, waarbij de distributie zelf ter hand wordt genomen. Het C.C.C. treedt, op dit gebied, incidenteel op met het verstrekken van „aanvullende subsidies" bij het in druk brengen van manuscripten. De veelomvattende taak van een uitgeverij ligt nu eenmaal buiten de competentie en de financiële mogelijkheden van deze stichting, terwijl het gebrek aan een distributie-apparaat, eveneens van doorslaggevende aard is.

Voor wat betreft de aanschaf van literatuur ten behoeve van bijvoorbeeld Buurtcentra en Scholen, doet het C.C.C. vrij regelmatig aanvragen tot medewerking aan de Sticusa, welke aanvragen tot nu toe steeds gehonoreerd zijn. Beurzen voor studierichtingen van culturele aard worden door de Sticusa via het C.C.C. jaarlijks ter beschikking gesteld, in nauwe samenwerking met het departement van onderwijs, dat voor de financiering en de huisvesting in Nederland zorg draagt. Een andere mogelijkheid voor het opdoen van de nodige kennis, is de faciliteit van „stage lopen" in Nederland, waarvoor jaarlijks eveneens een aantal landskinderen in de gelegenheid worden gesteld, een en ander in samenwerking met de Sticusa.

Hollandse cultuur

Hollandse bevoogding, cultuur indoctrinatie vanuit Holland, C.C.C.-bolwerk van "Bastians" enz., kritiek op het Cultureel Centrum Curaçao gericht op de grote hoeveelheid Hollandse artisten, die Curaçao jaarlijks komen bezoeken, terwijl lokaal talent nimmer een kans krijgt naar buiten uit te breken. Emotionele kritiek, geuit door lokale artisten, waarbij de realitiet zo ongeveer in het midden ligt. Feit is dat in de loop der jaren er niet bepaald sprake is geweest van een „twee richtingsverkeer", waarbij de „richting" vanuit de West, zeker veel te wensen overlaat. Het C.C.C., bij monde van de heer Quast licht de achtergronden toe. Gebleken is dat gedurende de laatste drie jaar het C.C.C. haar beleid ten opzichte van „buitenlandse artisten op bezoek op Curaçao", drastisch gewijzigd heeft en meer het accent is gaan leggen op artisten van de omliggende landen. Landen waarmee wij sociaal en cultureel veel overeenkomsten hebben.

Wanneer het twee-richtingsverkeer met Nederland van Curaçaose zijde is mislukt, dan is het een en ander te wijten aan een complex van oorzaken gedeeltelijk historisch, waarmee onze eigen kunstenaars geconfronteerd worden. Elke artist op „werkbezoek" in het buitenland, is in feite een goodwill ambassadeur van zijn land. Hiermee is dan ook gezegd dat het niveau van zijn prestaties bepalend zou kunnen zijn voor de image van zijn land. Op Curaçao beschikken wij niet over een groot aantal kunstenaars van internationale allure, hetgeen een belangrijk doorslaggevend motief kan zijn om nog niet over te gaan tot het uitzenden van lokaal talent naar het buitenland. Twee Curaçaose kunstenaars die wel degelijk van internationale allure zijn, bijvoorbeeld dokter C. Engels als kunstschilder en Harold Martina als pianist, hebben dan ook hun naam gemaakt in de buitenlandse kunstwereld. Op het onlangs gehouden Caribisch Festival in Georgetown zijn de Curaçaose kunstschilders zeer representatief voor de dag gekomen, dus een kwestie van tijd en niveau. Bij kunstuitingen zoals toneel, heeft het lokaal talent, het niveau buiten beschouwing gelaten, te worstelen met een historisch probleem. Zowel het Nederlands (voor ons nog altijd een vreemde taal) en het Papiamento heeft in het buitenland, vooral Caribisch gebied in Zuid-Amerika, een zeer beperkte reikwijdte. Dit feit onderkennend heeft het C.C.C. gemeend doorbraak-pogingen te moeten gaan ondernemen.

Men is de mening toegedaan nog meer contacten te leggen in de culturele uitwisselingssfeer met omliggende landen, dan Europa, hetgeen een veel reëlere benadering van onze cultuurproblematiek is. De eerste stap om te komen tot bevestiging van onze eigen culturele identiteit, is belichaamd in de aanwezigheid van een „eigen" toneel-regisseur, in de persoon van de onlangs gearriveerde Harcourth Nicholls.

Plannen

Een planning die gericht is op de activering van het cultureel leven op Curaçao zullen volgend jaar gestalte krijgen in een serie activiteiten. Curaçao zal wederom deelnemen aan het internationaal toneel-éénacter-festival in Caracas, voorafgaand aan een voorselectie ter plaatse door een internationale jury beoordeeld. Verdere C.C.C.-toneel-activiteiten bestaan uit een toernee door het Caribisch gebied met een te formeren „toneelkern", waarbij men hoopt een toneelstuk in het Engels te gaan opvoeren, in diverse buurlanden. Voor wat de Beeldende Kunst betreft, heeft men een schilderstentoonstelling in Nederland gepland in de loop van het nieuwe jaar. Meer bijzonderheden omtrent, organisatie en selectie, hoopt men binnenkort kenbaar te maken.

Voor de literatuur heeft men gedacht aan het uitschrijven van een prijsvraag onder leerlingen van de middelbare school. De bedoeling is om te komen tot een bundeling van verhalen in het Papiamento, betrekking hebbende op Curaçao. Men hoopt hiermee het schrijverstalent en de interesse voor de literatuur onder de jongeren te gaan stimuleren. De grote behoefte aan muziek-onderricht op Curaçao heeft genoopt tot het opzetten van een afdeling van de muziekschool op Banda Abao. Het onderricht aan deze muziekschool-afdeling zal in de eerste instantie een primaire begeleiding zijn, waarbij het C.C.C. waarschijnlijk voor de meeste leerlingen van deze afdeling de benodigde kosten zal gaan dekken. Het is overigens niet de bedoeling slechts kinderen te laten genieten van deze gelegenheid, maar de behoefte bij volwassenen, zoals is bewezen op de huidige muziekschool zeker ook te stimuleren en te bevredigen.

Aanpassing aan de culturele behoeften van de tijd is een primaire eis voor culturele instanties zoals het Cultureel Centrum Curaçao, een eis die men, zoals blijkt uit een gesprek met de heer A. Quast van het C.C.C., wel degelijk erkent. De wijze waarop deze aanpassing aan de bestaande behoeften in de praktijk wordt gebracht, zal evenredig zichtbaar zijn in de resultaten.

Beraad over verhouding SABA met LSWA

WILLEMSTAD. — Het bestuur van de stichting Algemene belangen Antillianen (SABA) te Rotterdam heeft bij monde van secretaris H.S. Inesia zijn verbazing en verontwaardiging geuit over de manier waarop het dagelijks bestuur van de Landelijke stichting welzijn Antillianen (LSWA) is opgetreden tegen SABA-voorzitter Gressmann. Deze heeft veel jaren hard gewerkt voor het welzijn van de Antillianen in Nederland en heeft dit op een goede en integere wijze gedaan, aldus het bestuur. Dit is unaniem van mening, dat het feit, dat de heer Gressman binnenkort een functie gaat vervullen in het Antillenhuis op geen enkele wijze strijdig is met het bezetten van een bestuurspost in welke Antilliaanse organisatie dan ook. Dit zal slechts leiden tot een verbetering van de behartiging der belangen der Antillianen op maatschappelijk gebied. Daarom verwerpt SABA de beschuldiging „van sommigen, dat door de nieuwe functie van Gressmann een onverantwoorde beïnvloeding door de Antilliaanse overheid zou optreden". Men spreekt zijn volledig vertrouwen uit in voorzitter Gressmann. Tenslotte wordt meegedeeld, dat de verhouding SABA en LSWA aan een nader onderzoek zal worden onderworpen. Tot zover de verklaring van de heer Inesia, zoals verschenen in het Informatie-blad van SABA.

RIO DE JANEIRO — Meer dan 150.000 ton suiker zullen in de maand december uit Brazilie naar de Verenigde Staten en Europa worden uitgevoerd, zo is in Rio de Janeiro bekendgemaakt. Van januari tot en met november exporteerde Brazilie 2.212.000 ton suiker ter waarde van 300 miljoen dollar. Deze cijfers vertegenwoordigen het dubbele vergeleken met dezelfde periode van het vorig jaar.

Amsterdams burgervader houdt politie hand niet boven hoofd

AMSTERDAM — In opdracht van de procureur-generaal heeft de rijksrecherche dit jaar in Amsterdam 17 klachten van burgers in behandeling genomen over onjuist optreden van de Amsterdamse gemeentepolitie. In de meeste gevallen zou sprake zijn geweest van mishandeling door de politie. Volgens burgemeester Ivor Samkalden is in 13 van deze 17 gevallen na onderzoek rapport uitgebracht. „Van enig verkeerd gebruik van bevoegdheden is in deze 13 gevallen geen sprake geweest," aldus de burgemeester gistermiddag op een drukbezochte persconferentie in het stadhuis. Het onderzoek in de resterende vier zaken is echter nog aan de gang.

Onder de 17 klachten ressorteren alle zaken over slechte behandeling van Surinamers, die de laatste tijd in de pers zijn verschenen, maar ook klachten van andere burgers, zoals gastarbeiders of Nederlanders. De burgemeester verwierp categorisch de gedachte die bij sommigen leeft als zou de rijksrecherche de politie de hand boven het hoofd houden. „Deze onafhankelijke instantie is juist ingesteld om dit soort zaken te onderzoeken," zo betoogde hij. Met de enorme toevloed van Surinaamse rijksgenoten naar Nederland („met 25.000 Surinamers binnen haar poorten is Amsterdam de tweede stad van Suriname geworden") nemen echter allerlei moeilijkheden toe. Er zijn problemen bij het zoeken naar geschikt werk, naar woningen en de integratie loopt niet overal even gesmeerd. Zijn er conflicten, dan ziet in de eerste plaats de politie zich daarmede geconfronteerd.

„In het algemeen kan men er van overtuigd zijn, dat de Amsterdamse politie grote routine heeft in het omgaan met minderheidsgroepen, maar agenten zijn ook maar mensen en geen automaten.

Ik wil het hier heel duidelijk zeggen: het uitspreken van vertrouwen in de politie als geheel niet uit de erkenning van de noodzaak om eventuele klachten grondig te onderzoeken. Als daarbij fouten worden gevonden, dan dienen die te worden gecorrigeerd," aldus burgemeester Samkalden.

Sprekend over het bureau Warmoesstraat, waarover van de zijde van het publiek de laatste klachten zijn vernomen, zei de heer Samkalden, dat de krappe behuizing het slechte werkklimaat in de hand werkt. Het is er te druk en er is geen ruimte genoeg om al het werk in een rustige atmosfeer uit te voeren. Dit werkt kregeligheid en onvriendelijkheid in de hand, niet alleen van de zijde der politie, doch ook van het publiek dat er binnen komt. Er is echter een verbouwing aan de gang en volgend jaar zal de eerste uitbreiding in gebruik kunnen worden genomen. Het bureau Warmoesstraat heeft als gevolg van zijn centrale ligging in het hartje van de stad meer werk dan de andere afdelingsbureaus. Dit jaar zijn er 24 man extra aan toegevoegd. De politie kampt echter nog steeds met een groot tekort aan manschappen. Dit heeft tot gevolg, dat vooral de nachtdienst onderbezet is.

Volgens een der aanwezige journalisten zou Amsterdam een aantal pensions tellen, waar Surinamers onder erbarmelijke toestanden huizen. De pensionhouders ontvangen van de staat ruim f.17,— per gast per dag. De burgemeester beaamde te hebben gehoord dat deze pensionhouders Surinamers naar Nederland lokken door aan te bieden de overtocht te betalen, althans door het verlenen van voorschotten daarvoor. Ingrijpen in ernstige gevallen noemde de bewindsman bezwaarlijk. De gemeente moet dan immers zelfs voor een betere behuizing zorgen, en vindt die maar eens.

Midden januari gaan B en W over de niet aflatenden stroom van Surinamers, die in Amsterdam moeten worden opgevangen, praten met de regering in Den Haag. Men is ijverig bezig met een inventarisatie der problemen, die volgend jaar te verwachten zijn. Om die op te lossen wil Amsterdam de hulp van Den Haag inroepen.

CAÑONASO NOS TEY PA UN Y TUR

Cu gran surtido di zapatos y carteras pa damas y damitas di España, Venezuela y Colombia di ULTIMA NOVEDAD.

Pallazo, Don Sergio, Oriento Pantalon.

Set di tapeit pa badkamer, Sabanas Canon, toallas, lingerie di tur famada casnan internacional.

Slacks-sets, blazer, sweaters, Maxi's di Italia, Alemania, Francia, U.S.A.

NOS LEMA TA:
Donde entra una dama
y sale una condesa

ALMACEN EL CONDE

DONDE ENTRA UNA DAMA Y. SALE UNA CONDESA

NOTICE OF ANNUAL GENERAL MEETING OF SHAREHOLDERS

TO BE HELD ON JANUARY 19, 1973

To the shareholders of

INTERTECHNIC N.V.

NOTICE IS HEREBY GIVEN that the Annual General Meeting of Shareholders of INTERTECHNIC N.V., will be held at the office of the Company at Handelskade 8, Curacao, Netherlands Antilles, on Friday, January 19, 1973 at 10:00 o'clock in the forenoon.

The agenda of the meeting is available at the office of the Company.

By order of the Board of Directors.

A C W E

Antillian Civil Engineering Works

Tel. 81446

wish to all its patrons and everyone a MERRY CHRISTMAS and a HAPPY NEW YEAR

Dean G. Whiteman

Bon Pascu
Bon Anja
Prettige Kerstdagen en Gelukkig Nieuwjaar

SMIT'S BOUWBEDRIJF CURAÇAO N.V.

GETROUWD

Jan Ackermans

en

Ruth Zefrin

Curaçao 22-12-.72

VERLOOFD

ANNA CLARA BOOM

en

MARCEL VAN DER PLANK

Utrecht 25 dec. 1972

CINE-RIO

ZATERDAG 23 OM 8.00 N.M.
Zijn revolver en vuisten spraken voor hem. In KLEUREN. HUNT POWERS in:
"SUGAR – COLT"
In het Engels. KLEUREN.
Fls. 0.75 BOVEN 18 JAAR

ZONDAG 24 OM 7.00 N.M.
Een avontuurlijke film. Met TARZAN de koning van de oerwoud.
LEX BARKER in:
"TARZAN'S MAGIC FOUNTAIN"
Engels, Spaanse tekst
VOLWASSENEN Fls. 0.50
KINDEREN Fls. 0.25

ZONDAG 24 OM 9.00 N.M.
MAANDAG 25 OM 9.00 N.M.
Een spannende film, in KLEUREN. Met: MARLON BRANDO
"MORITURI"
Engels, Spaanse tekst
Fls. 0.75 BOVEN 18 JAAR

MAANDAG 25 OM 7.00 N.M.
FOX presenteert een cowboyfilm, in KLEUREN. Met:
VINCENT PRICE in:
"JACKHALS"
Engels, KLEUREN
VOLWASSENEN Fls. 0.50
KINDEREN Fls. 0.25

DINSDAG 26 OM 7.00 N.M.
Ze moesten zien hoe ze konden ontsnappen. In KLEUREN. Met:
SANDY DENNIS
"ONLY WAY OUT IS DEAD"
Engels, Spaanse tekst
VOLWASSENEN Fls. 0.50
KINDEREN Fls. 0.25

DINSDAG 26 OM 9.00 N.M.
Een spannende oorlogsfilm in KLEUREN.
JACK HAWKINS
'WHEN EIGHT BELLS TOLL"
Engels, Spaanse tekst
Fls. 0.75 BOVEN 18 JAAR

WEST-END telefoon 25252

ZATERDAG 7 & 9 P.M. ZONDAG 10.30 A.M. – MAANDAG 8.30 P.M.
Een Franse policier van grote klasse.
"THE CROOK"
JEAN LOUIS TRINTIGNANT – CLAUDE LELOUGH
Hij steelt een miljoen, maar raakt vertrikt in een spel met vrouwen en de wet.
Engels, Spaanse tekst.
f. 2.– f. 1.25 BOVEN 18 JAAR

ZONDAG 6.30 & 8.30 P.M.
Een klucht vol stijgende pret.
"ONE – MORE – TIME"
SAMMY DAVIS JR. – PETER LAWFORD
Slechts zij brengen U een ontspannend amusement.
Engels, Spaanse tekst.
f. 2.00 – 1.25 BOVEN 18 JR.

ZATERDAG: MIDNIGHT–SHOW
Revolvers, vrouwen en de jacht op een lijk in
"A – DATE – FOR – MURDER"
GIORGO ARDISSON – ELLA KARIN
Dagen vol geweld tot des duivels dageraad.
Engels, Hollandse tekst.
f. 2.- f. 1.25 BOVEN 18 JR.

MAANDAG – DINSDAG 6.30 P.M.
Een griezelfilm
"THE ABOMINABLE DR PHIBES"
VINCENT PRICE
VIRGINIA NORTH
Waanzinnige en afschuwelijke moorden
f. 1.75 - f. 1.10 Kinderen halve prijs

DINSDAG 8.30 P.M.
WOENSDAG 27 OM 7.00 & 9.00 N.M.
De sensationele aktiefilm
"THE SWORDSMAN OF ALL SWORDSMEN"
SHANG KAUH–LING
FEU–THIEU YEH
Met zijn wonderbaarlijke sabel wreekt hij een moord.
In Engels.
f. 2.00 - f. 1.25 BOVEN 18 JAAR

Dia 25 anochi for di 9 'or te 3 'or
BAILE PASCU ANOCHI
DANSEN KERSTAVOND – CHRISTMAS EVENING
ROUND THE POOL VAN:
HOTEL HOLIDAY INN
ESTRELLAS DEL CARIBE
and BOELIE SOUND
Gratis winnen GENERAL T.V. DEURPRIJS.
ENTREE: F. 7,50.
Kaarten verkrijgbaar bij:
TIK-TAK PUNDA EN OTRABANDA
EN HOTEL HOLIDAY INN

DE GELUKKIGE WINNAARS VAN DE 3 CARRIER airconditioners zijn:

W. Feenstra / Paralelweg 42

C. Rooswinkel / Warawaraweg 9

A. Martinez / Danzastraat 9

Techni Caribe *wenst al haar klanten*

PRETTIG KERSTFEEST EN EEN VOORSPOEDIG 1973

Wij zijn van 22 december tot 8 januari 1973 GESLOTEN.
Daarna zijn we weer gaarne tot Uw dienst.

Holsum BAKERS N.V.

Roodeweg 141, Curacao, Netherlands Antilles

WENST U

Verrukkelijke KERSTDAGEN

en een in alle opzichten

GEZOND NIEUWJAAR

Onze winkelzaak is 2e Kerstdag geopend vanaf 10 uur A.M. totdat VERS BROOD is uitverkocht.

CINELANDIA

ZATERDAG 23 OM 7.00 & 9.00 N.M. ZONDAG 24 OM 9.00 N.M.
PREMIERE van een griezel en angstwekkende film, in KLEUREN. De nachtmerrie begon zodra de avond viel. Was DRACULA ... Waren dit zijn dochters? Met: PETER CUSHING – DENNIS PRICE ...
TWINS OF DRACULA
In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN
ENTREE: Fls. 2.00 – 1.25 BOVEN 18 JAAR

ZATERDAG 23 OM 12.00 N.M. "MIDNIGHT-SHOW"
PREMIERE van een aktievolle Italiaanse Western in KLEUREN. De wet werd voorgeschreven maar hij nam de wet in zijn handen ... gebruikte zijn eigen wetten. Met de JAMES BOND van de Western:
LEE VAN CLEEF – ANTONIO SABATO
BEYOND THE LAW
In het Engels. KLEUREN
ENTREE: Fls. 2.00 – 1.25 BOVEN 18 JAAR

ZONDAG 24 OM 7.00 N.M.
Harteloze en medogenloze mannen. In KLEUREN.
De smerigste praktijken waren hun lust en leven. Met:
GEORGE MARTIN - ROSALBA NERI - VIVI BACH
ELECTRA ONE
In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN.
ENTREE: Fls. 1.50 - 0.90 KINDEREN HALVE PRIJS

MAANDAG 25 OM 7.00 N.M. WARNER BROTHERS presenteert een spannende film, in KLEUREN. ROBERT REDFORD in:
JEREMIAH JOHNSON
In het Engels, Spaanse tekst.
ENTREE: Fls. 1.50 – 0.90 KINDEREN HALVE PRIJS

MAANDAG 25, DINSDAG 26 OM 9.00 N.M.
WOENSDAG 27 OM 7.00 & 9.00 N.M.
WARNER BROTHERS presenteert PREMIERE van een interessante film, in KLEUREN. Ze zeiden dat het een ongeluk was. Hi... dat het een moord was. Met: GEORGE C. SCOTT – RICHARD BASEHART in:
R A G E
In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN
ENTREE: Fls. 2.00 - 1.25 BOVEN 18 JAAR

DINSDAG 26 OM 7.00 N.M.
FOX presenteert een top spionnage film, in KLEUREN. Met:
JAMES COBURN in:
IN LIKE FLINT
In het Engels, KLEUREN.
ENTREE: Fls. 1.50 - 0.90 KINDEREN HALVE PRIJS

ROXY AIRCONDITIONED

ZATERDAG 23 OM 7.00 & 9.00 N.M., ZONDAG 24, MAANDAG 25, DINSDAG 26 OM 9.00 N.M., WOENSDAG 27 OM 7.00 & 9.00 N.M.
M.G.M. presenteert GRANDIOZE PREMIERE van een interessante film, in KLEUREN. Aan boord van deze jet zijn er passagiers ... van hen heeft een bom en is een skyjacker. Met:
CHARLTON HESTON – YVETTE MIMIEUX – JAMES BROLIN

SKYJACKED
ON BOARD FLIGHT 502 IS A BOMB. AND A SKYJACKER.
CHARLTON HESTON · YVETTE MIMIEUX

In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN
ENTREE: BALCON Fls. 2.50 BENEDEN Fls. 2.00
BOVEN 18 JAAR

ZONDAG 24, MAANDAG 25, DINSDAG 26 OM 7.00 N.M.
WALT DISNEY presenteert een aardige film, in KLEUREN.
Een film voor de hele familie
101 DALMATIONS
IN KLEUREN
ENTREE: Fls. 1.75 - 1.10 KINDEREN HALVE PRIJS

DRIVE-IN CURACAO – TELEFOON 35750

ZATERDAG 23, ZONDAG 24 OM 7.00 N.M.
WALT DISNEY presenteert zijn film, van het jaar. In KLEUREN. Een knotsgekke film. Een wagentje die in staat is alles te doen, en kan alles doen. Met: DEAN JONES – MICHELE LEE – BUDDY HACKETT in:
THE LOVE BUG
In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN
ENTREE: VOLWASSENEN Fls. 2.00 KINDEREN Fls. 1.00

ZATERDAG 23, ZONDAG 24 OM 9.00 N.M.
Een SEX film die U moet zien. In KLEUREN. Een nieuwe film van INGE en STEN HEGELER. Is impotentie een ziekte of een afwijking? Heeft de vrouw recht op abortus?
BEN IK DAN ABNORMAAL
TAAL DER LIEFDE II
IN KLEUREN.
ENTREE: Fls. 2.50 BOVEN 18 JAAR

ZATERDAG 23 OM 12.00 N.M. "MIDNIGHT-SHOW"
PREMIERE van een gedurfde en pikante SEX film, in KLEUREN. U heeft nooit zulke mooie lichamen gezien. Geld betekende alles voor deze aantrekkelijke meisjes. Met:
DIRCH PASSER – JUDY GRINGER – LONE HERTZ in:
HOW TO CATCH A MAN
In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN
ENTREE: Fls. 2.00 BOVEN 18 JAAR

MAANDAG 25, DINSDAG 26 OM 7.00 N.M.
FOX presenteert PREMIERE van een interessante film, in KLEUREN.
Het leven van wilde dieren in de meest spektaculaire vorm.
EL COLOSO DE LA SELVA
ENTREE: VOLWASSENEN Fls. 2.00 KINDEREN Fls. 1.00

MAANDAG 25, DINSDAG 26 OM 9.00 N.M.
WOENSDAG 27 OM 7.00 & 9.00 N.M.
COLUMBIA PICTURES presenteert PREMIERE van een spannende en aktievolle film, in KLEUREN. Met relaas van een smeris uit Los Angeles. Met: GEORGE C. SCOTT – STACY KEACH in:
THE NEW CENTURIONS
In het Engels, met Spaanse tekst. KLEUREN
ENTREE: Fls. 2.00 BOVEN 18 JAAR

Velemona-onderzoek bij VWO-HAVO

Mider bevoegd gegeven lessen dan vorig jaar

WILLEMSTAD — Evenals vorig jaar heeft Velemona, de lerarenvereniging voor VWO-HAVO, een onderzoek verricht naar de graad van bevoegdheid van de leraren aan de vier dagscholen voor VWO-HAVO op Curacao en Aruba plus de twee avondhavo's. Velemona constateert dat de situatie ten opzichte van vorig jaar over bijna de hele linie verslechterd is. Vooral de twee avond-HAVO's staan er slecht voor.

Het Maria Immaculata Lyceum, dat vorig jaar al een slecht figuur sloeg met 28,5 pCt onbevoegde lessen, is nog iets achteruitgegaan. Met 29 pCt wordt bijna één op de drie lessen aan het MIL onbevoegd gegeven. Het Radulphus College is de enige school die vooruit gegaan is, van 21,9 pCt naar 15,9 pCt nu. Het Peter Stuyvesant College staat er met 14,1 pCt op Curacao het beste voor, maar vorig jaar was het 12,4 pCt. Het Colegio Arubano was vijf procent, het aantal is daar verdubbeld tot elf procent nu. Het Curacaos Avondlyceum is achteruitgevallen van 27,2 pCt naar 39,2 pCt nu. De Avond-HAVO Aruba is met 40,5 niet bepaald fraai van start gegaan.

Velemona tekent bij deze percentages aan, dat het een momentopname is per 1 oktober 1972, en dat de bevoegdheidssituatie voor Spaans tijdelijk een te slechte indruk maakt, doordat een aantal docenten Spaans tegelijkertijd op verlof was. Het is een bewijs temeer dat de verouderde verlofregeling terecht is afgeschaft. Voor andere vakken is het percentage geflatteerd omdat inmiddels bevoegde docenten vertrokken zijn, of binnenkort vertrekken. De situatie is aan sterke veranderingen onderhevig.

Onverbloemde kritiek heeft Velemona op de gewoonte om de gaten bij VWO-HAVO te stoppen met de beste krachten uit MAVO en basisonderwijs. Het gaat ten koste van deze scholen, terwijl het voor VWO-HAVO een schijnoplossing is. Aan de wens van Velemona om hoge prioriteit te geven aan het werven van nieuwe docenten voor VWO-HAVO is niet tegemoet gekomen. Velemona vraagt zich af hoe het te verklaren is — als de werving wel aktief is aangepakt — hoe het dan komt dat men zo weinig bevoegde leerkrachten heeft kunnen interesseren voor een functie op de Nederlandse Antillen.

De lerarenvereniging wijst er verder op, dat het bekend is, dat aan het eind van dit schooljaar een groot aantal eerste graads bevoegden (drs. mo-b) de Antillen verlaten. De invoering der kortlopende contracten van drie jaar was een noodmaatregel, waarvan de nadelige gevolgen nu naar voren beginnen te komen. Men vraagt zich af waarom niemand moeite doet om leraren waarvan de contracten aflopen, te bewegen een paar jaar bij te tekenen. Dit zou de continuiteit van het onderwijs zeer ten goede komen, aldus het bestuur van Velemona.

SANTIAGO — De Kamer van afgevaardigden heeft de beschuldiging van onconstitutioneel gedrag in behandeling genomen die door de oppositie was ingediend tegen Orlando Millas, minister van Financien en vooraanstaand lid van de communistische partij.

De speciale parlementaire commissie die zich met de procedure bezighoudt bestaat uit 3 leden van de oppositie en 2 leden van de regeringscoalitie, bij loting gekozen uit de parlementariers.

Eduardo Frei, leider van de christen-democraten en oud-president, heeft bekendgemaakt dat de christen-democraten de beschuldiging zullen steunen, als de volksunie geen eind maakt aan haar represaillemaatregelen.

Orlando Millas wordt beschuldigd van overtreding van de wetten en de grondwet door de uitvoering te verbieden van het akkoord, dat inhield dat maatregelen moesten worden genomen tegen de beroepsorganisaties die deel hadden genomen aan de staking van oktober. In geval de christen-democraten de beschuldiging ondersteunen, zal deze automatisch door het parlement worden goedgekeurd en zal de minister van Financien van zijn functies worden ontheven.

LA PAZ — Sinds het bewind van kolonel Hugo Banzer aan de macht kwam in augustus 1971, heeft het in totaal 86 miljoen dollar hulp gekregen van de Verenigde Staten.

Dit onthulde het dagblad "Ultima hora" uit La Paz.

Dit bedrag is volgens het blad als volgt opgebouwd: 12 miljoen voor een prioriteitsplan, 8 voor de agrarische ontwikkeling, 20 voor een plan ter stimulering van de economie, 7 voor de industrie, 3 voor de ontwikkeling van het plaatselijke bestuur, 24 voor een stabilisatieplan en 10 voor de aankoop van voedingsmiddelen.

SANTIAGO — Twee overlevenden van een vliegramp in de Andes zijn er in geslaagd door te dringen tot de bewoonde wereld. Een muilezeldrijver vond de twee haveloze mannen in de buurt van de Chileense stad San Fernando, ongeveer 150 km. ten zuiden van Santiago. Toen ze het neergestorte vliegtuig verlieten waren daar nog 14 andere overlevenden, die gewond waren en door gebrek aan voedsel erg verzwakt.

De Fokker Friendshop van de Uruguyaanse luchtmacht stortte op 13 oktober neer in het Chileense deel van het Andesgebergte. Er waren 45 mensen aan boord. Alle pogingen om het vliegtuigwrak op te sporen liepen op niets uit, maar Chili heeft nu Argentinie voorgesteld samen het zoeken naar het wrak in het grensgebied van de twee landen te heropenen. Chileense leger- en politiepatrouilles zijn donderdag al met zoeken begonnen.

SRI-rapport met premier besproken

WILLEMSTAD — Deze week hebben de heren Lionel Capriles, voorzitter van de Stichting Fundashon Renovashon, P. van der Hoeven, Direkteur van Codeco, J.E. Mauricio, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Nijverheid en Ir. J. de Sola, voorzitter van de industriele Adviesraad van de K.v.K., een officieel bezoek gebracht aan minister-president de heer R.J. Isa, om hem formeel een exemplaar van het door het Stanford Research Institute uitgebrachte rapport, dat aanbevelingen bevat voor het aantrekken van export industrieën naar Curacao, aan te bieden en om met de heer Isa te bespreken, hoe de centrale overheid, in samenwerking met de eilandelijke autoriteiten, het oude pakket van faciliteiten, welke aan nieuwe industrieën, die zich hier vestigen, worden verleend, zo spoedig mogelijk zou kunnen vernieuwen.

In verband hiermede hebben de initiatiefnemers tot het uitbrengen van het Stanfrod rapport wederom naar voren gebracht dat het bedrijfsleven in de Nederlandse Antillen gaarne bereid is om alle mogelijke steun — zowel in de vorm van het beschikbaar stellen van experts, als door het verlenen van financiele bijdragen — te geven om in samenwerking met de centrale regering, het eilandsbestuur en de vakbonden, de industrialisatie van Curacao te bevorderen. Deze bereidheid werd een dag te voren ook aangestipt in de rede, welke de door de heer Brouwer, General-Manager van Shell Curacao N.V. voor de leden van de Vereniging Bedrijfsleven Curacao werd gehouden.

Het gesprek met de heer Isa had een zeer positief en zakelijk karakter en hij zegde de steun van de Landsregering toe om het daarheen te leiden, dat ons faciliteitenpakket zo spoedig mogelijk zal worden aangepast aan soortgelijke faciliteiten, als in de omliggende landen en elders in de wereld bestaan, waardoor de aanbevelingen van het Stanford Research Institute, zoals die in het rapport zijn neergelegd ter verdere industrialisatie van Curacao, daadwerkelijk en efficient ter hand kunnen worden genomen.

In het onderhoud met de minister-president is ook naar voren gebracht, dat het van het grootste belang is voor de toekomstige ontwikkeling en de vooruitgang van onze eilanden dat de problemen door experts op vakkundige wijze worden aangepakt, zodat voor het uitwerken van de Stanford plannen mensen moeten worden aangezocht, die reeds elders hun sporen op het terrein van de industrie-bevordering en het aantrekken van bedrijven hebben verdiend.

Hoe dit te bereiken, is een punt van overleg tussen de initiatiefnemers, de Landsregering en het Eilandsbestuur; binnen niet al te lange tijd hoopt men meer gegevens hieromtrent te kunnen verstrekken.

Rovers nemen gijzelaars mee

CHATTANOOGA — In Chattanooga in de Amerikaanse staat Tennessee hebben vier mannen die bij een overval op een supermarket door de politie waren betrapt, met het dreigement vier gijzelaars te zullen doden, een auto en een vrijgeleide losgekregen.

Een van de overvallers was al aangehouden maar de politie liet hem gaan uit vrees voor het leven van de gijzelaars onder wie een moeder met een kind van vier jaar. Na een uur onderhandelen gaven de gangsters een deel van hun wapens af in ruil voor een auto en een vrijgeleide. Met hun vier gijzelaars verdwenen zij naar de aangrenzende staat Georgia. De autoriteiten van Tennessee verzochten hun collegas van Georgia niet tussenbeide te komen en de ontvoerders alleen te volgen.

BUENOS AIRES — Jose Rucci, de secretaris-generaal van de algemene arbeiders confederatie (C.G.T.) die peronistische opvattingen heeft, is uit Buenos Aires vertrokken naar Mexico. Rucci is een voorstander van een schepping van een Latijns Amerikaans blok van vakcentrales. Hij is naar Mexico gegaan om de Mexicaanse vakbondsleiders uit te nodigen voor een Latijns Amerikaans vakbondscongres dat begin 1973 in Buenos Aires zal worden gehouden.

Pater Berrigan vrijgelaten

DANBURY — Pater Philip Berrigan, vurig tegenstander van de oorlog in Vietnam, is woensdag vrijgelaten na twee en een half jaar uitgezeten te hebben van de zes jaar gevangenisstraf waartoe hij veroordeeld was.

Berrigan was veroordeeld wegens vernieling van het register van het militaire recruteringsbureau in Catonsville, Maryland. Bij zijn vrijlating stonden ongeveer 500 mensen op hem te wachten.

Wijziging grondwet niet nodig voor rem migratie

DEN HAAG — „Er is geen grondwetswijziging nodig om de stroom Surinamers naar Nederland te beperken," aldus mr Th van Lier (PVDA), voorzitter van de vaste Tweede Kamercommissie voor Suriname en Antillen. „Er zijn toelatingsregelingen te maken, die niet in strijd komen met de grondwet. Daar zijn vele deskundigen het over eens," aldus het Kamerlid. Hij wordt geciteerd in het Nederlandse dagblad ,,De Volkskrant."

Prof. mr van der Hoeven, voorzitter van de staatsrechtelijke werkgroep van Nederland in de koninkrijkscommissie, is het oneens (zo staat in de Volkskrant) met minister Van Agt, dat de grondwet veranderd zou moeten worden. Prof. Van der Hoeven maakte deel uit van de grondwetscommissie Cals-Donner, die ook over de kwestie van het Nederlanderschap een advies uitbracht.

De meerderheid van de commissie vond het nodig om over de toelating van alle Nederlanders een tekstwijziging voor te stellen die buiten twijfel wilde dat daar ook Surinamers en Antillianen bij horen. De minderheid, onder wie prof Van der Hoeven, was daar tegen, juist om de mogelijkheid open te houden de toelating van deze rijksgenoten zo nodig te beperken via nieuwe wettelijke regelingen. Volgens prof Van der Hoeven vertolkt prof Van Agt met zijn stelling volstrekt geen unanieme opvatting in wetenschappelijke kring onder de interpretatie van het grondwetsartikel. Persoonlijk is prof Van der Hoeven van mening dat er ook nu al een toelatingsregeling kan worden ingevoerd.

Hij verwijst onder meer naar de beperkende bepalingen in Suriname en op de Antillen zelf tegenover de vestiging van Nederlanders. Die regeling komt overeen met een veelgehoorde uitleg, dat het grondgebied van het koninkrijk kan worden verdeeld in territoria met beperkingen van toelating ten opzichte van elkaar, aldus een voorlopige reactie van Prof. Van der Hoeven in De Volkskrant.

Antillianen in Amsterdam rennen niet naar bijstand

AMSTERDAM — Het aantal Surinamers en Antillianen dat een beroep doet op de algemene bijstandswet is in Amsterdam niet veel hoger dan dat van andere Amsterdammers. Dat deelde de Amsterdamse wethouder Van der Eijden bij de behandeling van het hoofdstuk sociale zaken in de Amsterdamse gemeenteraad mee. De wethouder zei dit teneinde allerlei "mystificaties tot meer reële proporties terug te brengen". De gegevens zijn afkomstig uit een steekproef waarvan volgend jaar de definitieve resultaten beschikbaar zullen komen.

Uit voorlopige gegevens is gebleken dat Surinamers en Antillianen niet of moeilijk de hulp accepteren van instellingen voor maatschappelijk werk. Men verwacht directe hulp. Men wil geld, een woning en arbeid en men neemt geen genoegen met verwijzing naar instanties. Voorts bestaat de indruk dat vele migranten die terugkeren naar Suriname na vrij korte tijd weer terugkomen naar Nederland.

Teneinde het welzijnszorg voor Surinamers en Antillianen in 1973 op verantwoorde wijze voort te zetten heeft Amsterdam ruim een miljoen gulden nodig.

De werkloosheid onder de Surinamers en Antillianen neemt toe in Amsterdam. Deze bedraagt thans meer dan eentiende van het totaal aantal werkzoekenden. Een van de oorzaken van deze ontwikkeling is dat een negatieve beeldvorming over deze rijksgenoten wordt gevormd als gevolg van activiteiten van een beperkte groep, aldus de wethouder.

Volgens NRC-Handelsblad sprak het PvdA-raadslid Jaap van den Bergh tijdens dezelfde begrotingsbehandeling is een lang analytisch betoog over de problemen van en rond de Surinamers. Tot slot merkte hij op: "Er is een ondertoon van vanzelfsprekendheid in de ontkenning door politieke en justitiele autoriteiten van feiten — of liever gezegd van aanklachten — tegen bepaalde behandeling door de politie, ook als die aanklachten komen van niet geëmotioneerde en schijnbaar goed gedocumenteerde zijde".

Van den Bergh herinnerde o.m. aan de persconferentie van deze week, waarop de Amsterdamse burgemeester "geruststellende woorden" had gesproken. De heer Samkalden: "Als u zegt dat ik een persconferentie heb gegeven op het thema "alle klachten zijn ongegrond", dan moet ik of het woord "insinuatie" of het woord "laster" gebruiken. Wel heb ik mijn vertrouwen in de politie in het algemeen uitgesproken. Ik heb mij wel afgezet tegen degenen, die als vanzelfsprekend aannemen dat de politie discrimineert".

Overigens prees de burgemeester Van den Berghs analyse van de problemen. Onder meer had deze gezegd "de opvang hier moet gericht zijn op verandering daar". Tenslotte had hij ervoor gepleit om "langs de officiele kanalen heen en buiten het huidige regime in Suriname om financiele steun te verlenen aan actieve groepen die wezenlijke veranderingen in de nog steeds koloniale maatschappelijke structuur bevorderen".

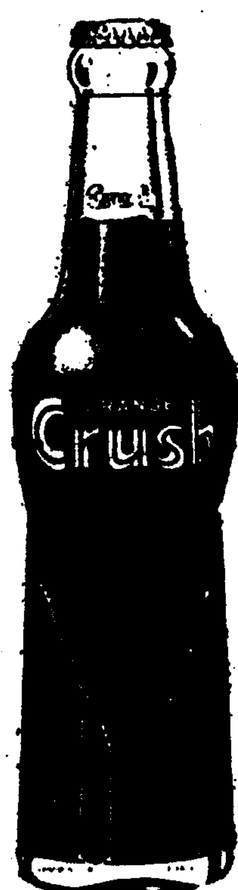
Subsidies voor het vormings- en opbouwwerk onder "onze rijksgenoten" wilde hij "speciaal aanwenden voor politieke scholing en maatschappelijke vorming van groepen die in Suriname radicale veranderingen nastreven. Het rode Amsterdam vond hij "zou wat dat betreft een voorbeeld van het land en de regering kunnen zijn".

WILLEMSTAD — Tijdens een officiële bijeenkomst die ter gelegenheid van het 25-jarige dienstjubileum van de heer Aniceto Statia werd gehouden, sprak de economisch direkteur, drs D. Blanken, waarderende woorden tot de jubilaris en bood hij hem als blijk van erkenning van zijn verdiensten een enveloppe met inhoud aan. Mevrouw Statia werd bedacht met bloemen.

De heer Statia die steeds werkzaam is geweest bij de Civiele dienst, staat in het Hospitaal bekend als een rustige en prettige medewerker.

Op de foto overhandigt drs Blanken een enveloppe met inhoud aan de jubilaris.

CAFE/RESTAURANT

Fort Nassau

voor Uw ZAKENLUNCH DINER

met DANSMUZIEK in BAR en RESTAURANT
's Maandags GESLOTEN.
Reserveringen telefoon 13450.
Manager H. Roelofsen.

TE HUUR

1 persoonskamers

en

appartementen

Hotel Bellevue
Passang Graham
Tel. 54294 of 54291

Vanaf 16 December
GEOPEND

Kerry's Unisex

moderne, elegante
HERENKLEDING o.a.
complete COSTUUMS
met vest van het bekende
merk

Monte Cristo

persoonlijke service door
ANGELO DE LUCA
Reserveer uw costuum tijdig voor de feestdagen.

KERRY'S UNISEX Madurostraat 9
Tel. 13449

Family Christmas Happenings at the INTER-CONTINENTAL!

CHRISTMAS EVE
December 24th

Candle light Dining and Dancing in the PENTHOUSE, Leo Renaud's Trio, Christmas Menu. Fls. 26.– pp. Family Christmas Dinner in the BRASSERIE, fls. 18.– pp. (children under 12, half price.)

CHRISTMAS DAY
December 25th

Holiday Season Luncheon Buffet and Eggnog Party in the BRASSERIE from 12 to 3, fls. 12.– pp. Candle light Christmas Dinner and Dancing in the PENTHOUSE, fls. 26.– pp., and in the BRASSERIE Family Dinner at fls. 18.– pp. (children half price)

BOXING DAY
December 26th

In the BRASSERIE from 12 to 3, Buffet Lunch... fls. 10.– pp. And for Dinner there'll be an à la Carte Menu as well as a Christmas Menu. The PENTHOUSE will feature a special à la Carte Menu.

HOLIDAY HARMONY!

Christmas Carols sung by the famous "Ambassador Aguinaldos" group every evening from 6 to 8 on the DUTCH TERRACE, December 18 to 24. The popular "Combo 6" is back and will be in the KINI KINI BAR nightly - December 23 to 30. Leo Renaud's great cocktail trio will play every night for dinner in the PENTHOUSE while "The New Latin Combo" holds forth in the "CAVE".

enjoy the good life... at the

HOTEL
INTER•CONTINENTAL
CURAÇAO

For reservations please phone Miss Winkel, tel. 13420 - ext. 179

*Plus 10% service charge.

Season's Greetings

to all of you from your favourite brands

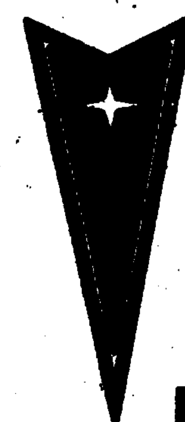

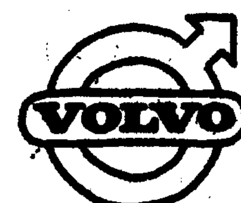
OLDSMOBILE

PONTIAC

and from your dealer

ISA SALES & AGENCIES N.V.

Steenpelweg – Salinja

STEM AF OP DE CUROM

DWERGEN te koop!

Op Plantage Groot Sint Joris zijn

Dwerg cocosplanten

in alle maten te koop (vanaf f. 7,50 per stuk).

Kom naar onze vrucht-beladen bomen kijken en overtuig uzelf dat deze wonderboom – die bijzonder sierlijk van vorm is en binnen 2½ jaar draagt – niet langer in uw tuin mag ontbreken.

Die van ons zijn gegarandeerd DWERGEN.
Wij verzenden ook naar Aruba en Bonaire.
F. E. Perret Gentil
Telefoon 38158.

Hoe verstandig moet een vrouw zijn, om intieme spray te gebruiken?

Zo verstandig, dat zij een aantal dingen weet. Ze moet weten, dat zij op de intieme plaatsen van de huid evenveel transpireert, als onder haar oksels. (Vooral bij warmte, inspanning en tijdens de menstruatie.) En dat juist hier de transpiratie onaangename reukstoffen bevat.

Verder moet zij weten, dat wassen met water en zeep de onaangename geur slechts voor korte tijd kan wegnemen.

Als een vrouw zo verstandig is dat ze dit weet, weet ze ook dat ze na het wassen een intieme spray nodig heeft. Vionell bijvoorbeeld.

Want Vionell desodoriseert veel langer dan water en zeep. Er zit een werkzaam bestanddeel in, dat de onplezierige geur volledig voorkomt. En Vionell is mild, zeer mild. Het bevat geen alcohol, dat de gevoelige huid zou kunnen irriteren. (Vionell is niet voor niets onder medisch toezicht vervaardigd.)

U ziet het. Een vrouw hoeft niet overdreven te zijn, om een intieme spray te gebruiken. Maar wel verstandig. Zo verstandig dat ze begrijpt, dat zij als vrouw een intieme spray nodig heeft.

Vionell

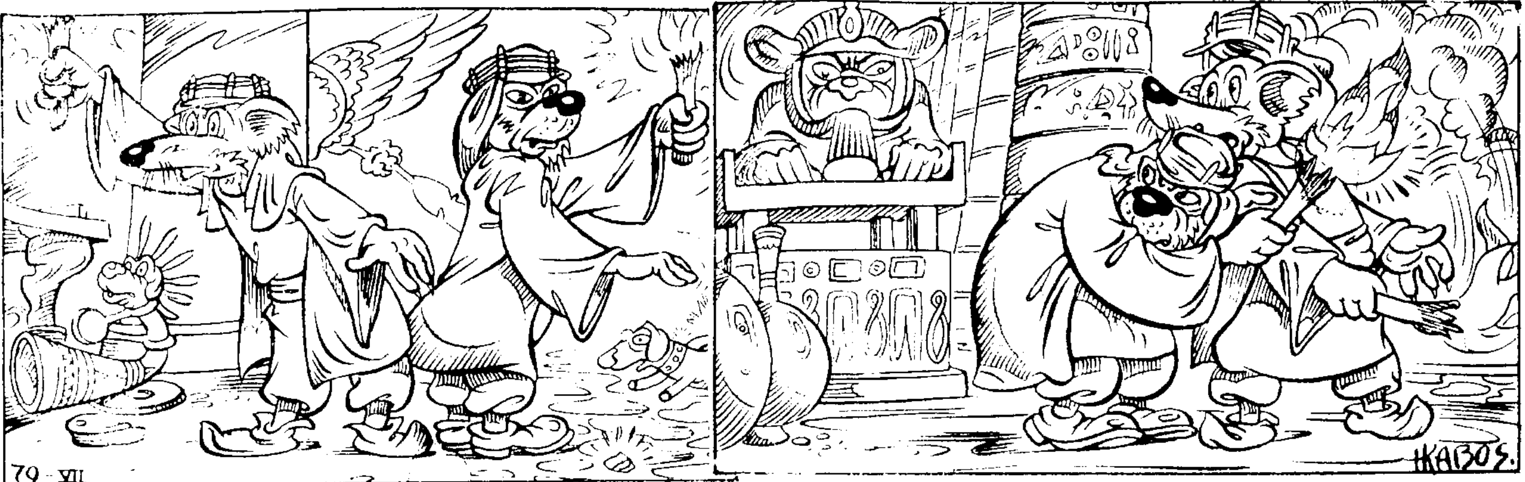
Tekko Taks en de Tombe van Rammenas

77. – Tekko zat intussen nog steeds opgeborgen in de schatkamer van het koningsgraf. Zodra hij de stem van Sir Patrick herkend had, die op zijn hulpgeroep geantwoord had, probeerde hij zijn dikke vriend, door de muur heen uit te leggen, hoe en waar hij opgesloten zat. Vol verwachting stond hij voor de wand te hunkeren naar het ogenblik, waarop de beide muurhelften weer vaneen zouden wijken. Hij twijfelde er geen ogenblik aan of het zou zijn vriend zijn, die zoveel van koningsgraven afwist, zeker gelukken de toegang tot de schatkamer te vinden. Maar terwijl hij daar zo stil stond te wachten, hoorde hij opeens een snerpende angstkreet gevolgd door het geluid van een worsteling en van voetstappen die zich snel verwijderde. De moed zonk onze vriend in de schoenen, want de stilte die hierop volgde werd ondragelijk. Tekko dacht namelijk niet anders dan dat Sir Patrick neergeslagen was en dat de aanranders gevlucht waren. Terwijl hij hierover, met de ogen op de wand gericht stond na te denken, weken opeens de muurhelften gemisloos weer vaneen. En toen flakkerend lichtschijnsel naar binnen drong, ging het door Tekko heen. „Da's niet pluis! " Hij wachtte niet af wat er binnen zou komen maar nam een plotseling besluit wn dook hals over kop in de tombe van Ramenas XV111.

78. – Het flakkerende lichtschijnsel, dat in de schatkamer naar binnen scheen zodra de muurhelften weer opzij schoven, was afkomstig van de flambouwen waarmede Alfredo de Gappos de Linkes binnen kwamen. Zij waren de tamelijk smalle doorgang zo maar nauwelijks gepasseerd of de begeerte naar goud en rijkdom maakte zich meester van de beide booswichten. Met een verlekkerde uitdrukking op hun geizht bleven zij bij het licht van hun toortsen een ogenblik sprakeloos staan staren naar de opeengehoopte rijkdommen die hier zo maar voor het grijpen lagen en die door Tekko waren ontdekt. Glupo de Linkes, die op het zien van al het blinkende goud en flonkerende edelstenen helemaal vergat dat Tekko zich ook ergens in deze ruimte moest bevinden, wilde direct beginnen zijn zaken te spekken en greep wat direct binnen zijn bereik was. Alfredo echter, die een ogenblik zijn verstand had laten werken, gaf Glupo een flinke por in de rug en siste: „Laten liggen egoist! Deze schat lopen niet weg! Wij eerst moeten afrekenen met die kereltje die wij hier opgesluiten hebben! "

79. – „Ja! Waar zijn hij? " riep Glupo die bij de gedachte aan Tekko zijn handen al voelde jeuken en er liefst zo gauw mogelijk op los wilde slaan. „Waar zijn die akelige dwarskijker? Goud zijn van ons, niet van hem! " De beide schavuiten hielden de flambouwen hoog boven zich, zodat het licht zo ver mogelijk de omtrek verlichtte. Van Tekko was echter geen spoor te ontdekken en de booswichten begonnen zich al een beetje onzeker te voelen. Veel liever hadden zij gezien dat Tekko zich achter het een of ander trachtte te verbergen en zij hem er vandaan konden sleuren om met hem af te rekenen. Dat plotselinge verdwijnen van het eigenwijze kereltje vonden zij maar een geheimzinnig gedoe en maakte hem zenuwachtig en onzeker. Schoorvoetend bewogen de beide rovers zich door het ruime vertrek en naderden meer en meer de sarcophaag, waarin Tekko een schuilplaats gevonden had. „Brrrr! Griezelig! Daar staan tombe van dode pharao! Komen mee! Hier zijn hij ook niet! " rilde Glupo en hij duwde Alfredo met zich mee uit de nabijheid van de sarcophaag. De gedachten om eens even in de stenen kist te kijken kwam zelfs niet bij hen op.

Pinkie heeft straf

WEET JE NOG, dat Pinkie een ei van Lientje Kip had weg gepikt? En dat een hagedisje een stuk uit zijn broek gebeten had? Wat was Poetsje boos, toen hij thuis kwam! „Een pak voor je broek moest je hebben", bromde ze. „Die arme Lientje Kip! En je broek nog helemaal stuk bovendien. Voor straf moet je vandaag de hele dag zonder eten op je kamer blijven. Goed begrepen! "

Daar zat Pinkie toen op de rand van zijn bed. En Moene Muis sloop met hangend kopje de mondi weer in „Hé zeg! " schreeuwde een parkietje nieuwsgierig. „Wat kijk je sip. En waar is Pinkie? " „Pinkie moet voor straf zonder eten op zijn kamer blijven, omdat hij het ei van Lientje kip weg gepakt heeft en omdat hij een gescheurde broek heeft", vertelde het muisje. „Arme Pinkie! " schrok het parkietje.

Het vloog gauw weg om het nieuws aan zijn vriendjes te vertellen. En even later wisten alle dieren in de mondi het. „O o! " schrok het hagedisje, dat het stuk uit Pinkies broek gescheurd had. „Dat is mijn schuld". Het pakte een lekker stukje mango uit zijn holletje en rende er mee naar het kabouterhuisje. Heel voorzichtig, zonder dat Poetsje hem zag, sloop hij naar het raam van Pinkies kamer. „Psst! " siste hij. En toen Pinkie verbaasd naar buiten keek, gaf hij hem vlug het stukje mango. „Eet maar lekker op, hoor", fluisterde hij. „Dank je wel! " fluisterde Pinkie verrast. „Dat vind ik nog eens aardig van je! "

MAAR NAUWELIJKS HAD hij het stukje mango op, of er werd weer op het raam getikt. Het was een konijntje en het had een lekkere dadel bij zich. „Voor jou", zei het. „De hele dag zonder eten, dat gaat toch niet! " Mmm, dat lustte Pinkie best. Hij smulde van de dadel, tot alleen de pit nog over was, terwijl het konijntje tevreden toekeek. „Als je nog eens straf hebt, kom ik er weer een brengen, hoor", beloofde het en huppelde de tuin weer uit. De visjes Een en Twee hadden ook al gehoord, dat Pinkie straf had. „Konden we maar iets voor hem doen", zuchtten ze. „Zonder eten, daar g aje dood van! " Maar kikkertje Drie wist raad. „Als Poetsje even weg is, ga ik in de keuken kijken", zei hij tegen de visjes. „Daar vind ik vast wel iets lekkers te eten voor Pinkie". En dat vonden Een en Twee een goed idee. „Poetsje, Poetsje, heb je niet iets te eten voor ons? " riepen ze. En terwijl Poetsje broodkruimeltjes aan de visjes voerde, hipte kikkertje Drie de keuken in.

HA, POETSJE HAD het brood klaar gemaakt voor kabouter Brr. Kikkertje Drie pakte een papieren zak van de tafel en stopte er een sneetje brood met parkiete-ei in. Uit een trommeltje haalde hij nog een paar koekjes. En met de broodzaag smeed hij een stukje van de dadeltaart, die op de keukentafel stond. De kruimeltjes, die er af vielen, at hij zelf op. Zo hoefde Pinkie tenminste geen honger te lijden. Zonder dat Poetsje hem zag, sloop hij met een zak vol lekkers de keuken weer uit en bracht alles naar Pinkie. Eigenlijk had Pinkie niet zo'n honger meer. Maar om kikkertje Drie een plezier te doen, at hij toch alles maar op.

En Poetsje? Poetsje keek heel erg verbaasd, toen ze weer in de keuken kwam. „Wat gek", mompelde ze. „Ik had toch vier sneetjes brood voor kabouter Brr klaar gemaakt? En nu zie ik er nog maar drie. En wat ziet de dadeltaart er opeens klein uit". Hoofdschuddend maakte ze nog een sneetje brood voor kabouter Brr klaar. En toen nog vier sneetjes brood en een glas melk voor Pinkie. Want ze had toch wel medelijden met hem. „Misschien zit hij wel op zijn bed te huilen van de honger", dacht ze. „Ik ga het hem gauw brengen. Wat zal hij smullen! " Pinkie zat wel op zijn bed, maar hij huilde niet. En hij smulde ook niet, want hij had helemaal geen honger.

Poetsje keek hem met grote ogen van verbazing aan. „Je hebt de hele dag niet gegeten en toch heb je geen honger. Je bent ziek! " riep ze. „Ik ga direct kabouter Brr roepen! " Maar toen Pinkie vertelde hoe de dieren hem verwend hadden, was ze weer helemaal gerust gesteld. „Het is me wat moois", bromde ze. Maar ze moest er toch ook om lachen. „Het is toch maar fijn, als je goede vrienden met iedereen bent", vond ze. En daar had ze groot gelijk in. Of niet soms?

NEL BASILIO

SABA 45c NEDERLANDSE ANTILLEN
ST EUSTATIUS 55c NEDERLANDSE ANTILLEN
BONAIRE 65c NEDERLANDSE ANTILLEN
70c ARUBA NEDERLANDSE ANTILLEN
BONAIRE 75c NEDERLANDSE ANTILLEN
SABA 85c NEDERLANDSE ANTILLEN
ST EUSTATIUS 90c NEDERLANDSE ANTILLEN
ST MAARTEN 95c NEDERLANDSE ANTILLEN
BONAIRE 10 GLD NEDERLANDSE ANTILLEN

WILLEMSTAD – Met ingang van 12 februari 1973 zullen aan de op 9 juli 1958 en 1 april 1959 uitgegeven frankeerzegels met landschappen en gebouwen van het standaardtype Disberg de navolgende nieuwe waarden worden toegevoegd, t.w.: 45c, 55c, 65c, 70c, 95c, 10gld. De zegels zijn ontworpen door de heer H. Disberg te Enschedé, Nederland. Voor alle frankeerzegels vertoont het zegelbeeld in de linkerbovenhoek de beeltenis van de koning „en profil" (naar rechts).

Coornhertliga naar aanleiding mishandeling Surinamers door politie

Accomodatie bureau bevordert agressief optreden der agenten

WILLEMSTAD – Volgens de Coornhertliga zijn er in het politiebureau aan de Warmoesstraat in Amsterdam veel voorwaarden aanwezig, welke een agressief gedrag van de politieman bevorderen. De Coornhertliga heeft dit verklaard tegenover de Volkskrant naar aanleiding van vragen in De Nederlandse Tweede Kamer over de "systematische mishandeling van Surinamers en andere minderheidsgroeperingen in dit politiebureau. Een van de voorwaarden tot agressie is de slechte huisvesting van het politiebureau.

De Coornhertliga onder leiding van prof. L. Hulsman uit Rotterdam beijvert zich ervoor het justitieel gebeuren in Nederland kritisch te begeleiden. Vandaar dat men deze verklaring heeft uitgegeven als een "alternatief antwoord van Kamervragen".

Men wijst er op, dat het politiebureau Warmoesstraat in een wijk ligt met typische binnenstandsproblemen. Aan de ene kant de city met winkelcentrum, verkeersopstoppingen en de gebeurtenissen aan het Dam en aan de andere kant de "walletjes met de prostituees, souteneurs, kroegen, dronken mensen en vechtpartijen. Alles bij elkaar voor de politieman een warwinkel van strafbare feiten, welke hij moet verwerken. Daar komt nog bij, volgens de Coornhertliga, dat de politiemannen aan hun lot worden overgelaten bij hun taakuitvoering, omdat een duidelijk selectief opsporingsbeleid niet aanwezig is bij de leiding. Het gevolg is, dat de agenten in toenemende mate in onzekerheid over hun taakopvatting komen te verkeren.

De accomodatie van het bureau, zo vervolgt de Coornhertliga in de Volkskrant, is gewoon mensonterend. Ook die voor het personeel. Publiek, dat inlichtingen wil hebben, arrestanten, die worden binnengebracht, en politieagenten, die zitten te eten of hun procesverbaal uitschrijven doen dit allemaal in één en dezelfde ruimte. De cellen liggen in de kelders van het bureau, onder de waterspiegel. De arrestanten worden in een hoek van de kelder gefouilleerd. Alles bij elkaar reden voor de arrestanten om zich tegen de fouillering en de daarop te volgen opsluiting te verzetten. Met alle gevolgen vandien. Aldus de Coornhertliga. In deze cellen moeten per jaar gemiddeld duizend arrestanten worden ingesloten. Aan het bureau werken in totaal ongeveer honderd politiemannen, van wie ongeveer vijftig procent jonger is dan 25 jaar. Veel van de jeugdige agenten ervaren het werken aan het bureau Warmoesstraat als bedreigend.

De Coornhertliga wijst er verder op, dat het een groot nadeel is, dat het toezicht op de taakuitoefening op ogenblikken, waarop dit toezicht het meest nodig is, uiterst gering blijkt te zijn. 's Avonds en 's nachts is die leiding in handen van de brigadier. Er is wel een hoger kaderlid in functie, maar dit kaderlid heeft dan het toezicht op zes politiebureaus, zodat van daadwerkelijk toezicht weinig terecht komt.

De Coornhertliga stelt tenslotte vast, dat de mogelijkheid bestaat, dat de agressie, eenmaal gewekt, zich speciaal richt op minderheidsgroeperingen. In dit verband ligt het voor de hand, aldus de Coornhertliga, te stellen, dat de minderheidsgroeperingen als aanleiding gebruikt worden om bovengenoemd agressie te uiten. Het lijkt de liga dan ook veel zinniger als de minister in feite wat minder aandacht besteedt aan de feitelijke gebeurtenissen maar meer aan de structurele omstandigheden. Dat zou inhouden: verbetering van de accomodatie van het bureau Warmoesstraat, verandering en/of uitbreiding van de opleiding van het politiepersoneel, beter toezicht en het inschakelen van deskundigen op het gebied van de organisatie, sociaal-psychologie en sociologie. Aldus de Coornhertliga.

Zoals bekend zijn er recentelijk verschillende klachten geweest van Surinamers over de behandeling door de politie in het bureau Warmoesstraat. De politie werd beschuldigd daarbij van mishandeling en racistisch optreden. Verschillende Surinaamse actiegroepen hebben deze zaak aan de kaak gesteld en in de Nederlandse pers is er het nodige over geschreven. Onder meer heeft de vroegere Amigoe, redacteur Ard Horvers in het Parool veel aandacht aan besteed.

INGEZONDEN

Aprecio

Komo suscribto durante hopi tempu na e korant aki mi ta aprecia e trabao duru den tempu di awaceru, den oranan laat di anochi y hasta den marduga ku e muchanan ku ta parti Amigoe ta soporta.

Pesei awe ku anja ta kabando mi kier honra e muchanan aki mustrando aprecio den korant pa nan trabao di tur dia cumpliendo fielmente ku e pueblo ku ta lesa „Amigoe di Bonaire".

Komo presidente di e comision dr. Jose Gregorio Hernandez mi ke pidi sr. redactor duna un „pluim op de hoed" di e repartidornan ku ta haci un bon trabao y ta kumpli fiel ku nan deber.

J. C. PROVENCE

NASCHRIFT: un abrazo di tur nos repartidornan.

INGEZONDEN

Dagdromer

Op 21, 22, 23 december brengt de expressie-groep M.I.L. de „Dagdromer" een toneelstuk van Edsel Samson in het foyer van Centro Pro Arte. Vanaf Naamloos-Naamloos ook geschreven en geregisseerd door Edsel Samson, heeft men een bijzondere uitgave kunnen constateren bij Edsel. De ideeën die hij verwerkt in zijn stukken en de wijze waarop hij regisseert, gecombineerd met zijn jeugdige leeftijd, deed Tone Brulin terecht spreken van een zeer veel belovende jonge Antilliaanse regisseur. Edsel spreekt van het experimenteren met toneel en tracht toneel sec te brengen als handelingen die aan de woorden van de acteurs kracht geven. Hij laat zich nogal secptisch uit over het sociaal of politiek geëngageerd zijn. Het lijkt wel alsof hij zich laat beinvloeden door mensen die bang zijn dat toneel een machtige middel kan zijn om een volk op te voeden en bewust te maken. Zij die er geen baat bij hebben en die zelfs het tegendeel willen, voelen terecht de noodzaak om dit te doen aangezien Edsel een sterk ontwikkelde gave tot dramatiseren heeft. Edsel wankelt nog steeds tussen de idealistische opvatting van l'art pour l'art en toneelkunst als weerspiegeling en zelfs een kritische weerspiegeling van hetgeen zich afspeelt onder een volk en onder de volkeren van de wereld.

Dagdromer klinkt nogal romantisch en onnozel in de oren. Het tegendeel echter is waar. Ondanks de uitspraken van Edsel die doen denken aan een poging om de inhoud te relativeren, is „Dagdromer" een felle aanklacht tegen de wereld en de mensheid vernietigende oorlogen. Er blijft niets over van de helden, hun roem, hun medailles. Filosofieën en wereldliteratuur kunnen nog slechts dienst doen als verhaaltjes zonder inhoud die de ondragelijke tijd moeten doden. De mens als deel van de natuur zit gevangen in het stoffelijk overschot van de natuur die hij vernietigd heeft. Het verhaal doet denken aan Kafka, terwijl de invloeden van Jean Paul Sartre als existentialist sterk voelbaar zijn. De steeds groeiende bezinning van Edsel die vanaf Naamloos-Naamloos zich sterk aan het ontwikkelen is, geeft de hoop dat hij uit het existentialisme zal groeien. Hoogstwaarschijnlijk is de „Dagdromer" het laatste stuk dat Edsel voorlopig brengt, aangezien hij zich gelukkig verder gaat bekwamen op het gebied van de dramatische kunst. Edsel zal later sterk van zich doen spreken, daarom is het van groot belang dat wij deze jonge Curacaoënaar meemaken en stimuleren in zijn laatste „self-made-man" fase vans ontwikkeling. De „Dagdromer" is gelukkig een stap verder in de richting van de vernieuwing van toneel op de Ned. Antillen, een noodzakelijkheid als wij willen meedoen op wereldniveau.

ANGEL SALSBACH.

Afscheid van akela Maduro

JANWE – Tijdens het Kerstkampvuur heeft de Christophorusgroep van Janwe dinsdagavond afscheid genomen van zijn akela, mej. S. Maduro (tweede van rechts op foto) die ruim twintig jaar de welpen heeft begeleid en die nu de tijd gekomen acht om zich terug te trekken uit dit deel van het Verkenners-werk.

Uit de toespraken en sketches bleek wel, dat de staf en de verkenners en welpen evenals de rowans een andere mening waren toegedaan. Aan het einde van het kampvuur moest de akela dan ook erkennen, dat zij door alle mooie woorden en het fraaie geschenk aan het twijfelen was gegaan of haar besluit wel helemaal juist was. Zij verklaarde bereid te zijn om de Verkennersgroep bij te blijven staan, als dit nodig mocht zijn.

In zijn toespraak wees waarnemend groepsleider Alvin Hous er op, dat het tegenwoordig moeilijk is leidsters en leiders voor het jeugdwerk te krijgen, die alles bij elkaar vijf jaar actief blijven. Dit illustreert volgens hem wel de belangrijke plaats, welke mej. Maduro in de loop der jaren is gaan innemen. Zij is ook een voorbeeld geweest voor de groepsleiding door haar trouw aan het spel van verkennen. Het moet voor haar ook een voldoening zijn geweest, aldus de heer Hous, dat zij zoveel welpen heeft zien opgroeien tot leidinggevende functies. Groepsleider Eric van der Hoeven merkte nog op, dat de vertrekkende akela de nodige vruchten van haar harde werken heeft gezien, omdat mede door haar opvoedend werk in de groep vele welpen zich tot degelijke kerels hadden ontwikkeld.

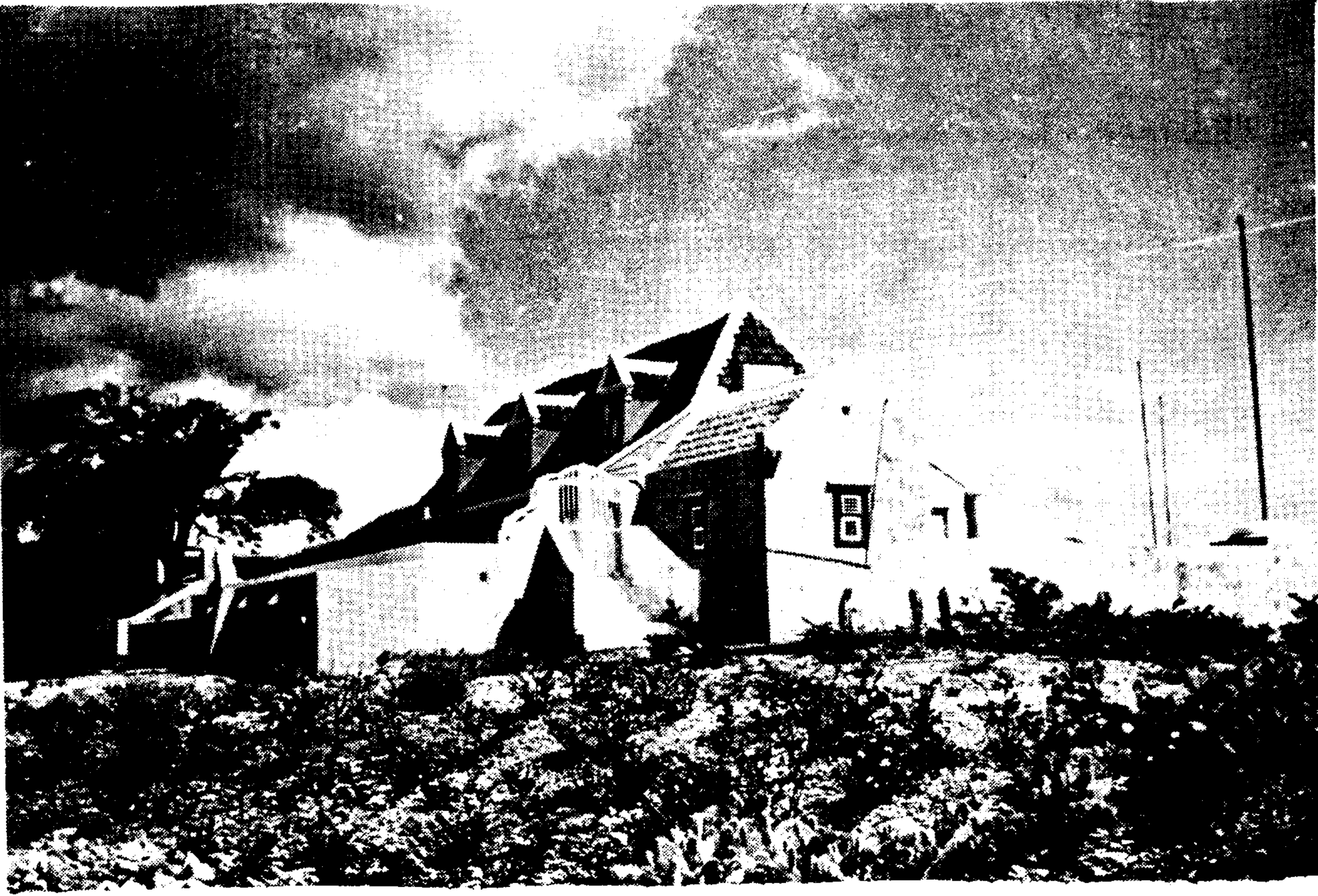
Ook namens de ouders werd mej. Maduro bedankt voor haar werk.

Behalve door het afscheidskarakter werd het kampvuur ook gekenmerkt door het komende kerstfeest. Verschillende sketches hadden daarop betrekking, vooral terwijl er ook enige meer algemene stukjes werden opgevoerd, waarbij vooral de persiflage op een pas uit Nederland aangekomen Papiamento-sprekende pastoor in zeer goede aarde viel.

Amigoe di Pascu

Met dos real per dag vroeger meer te doen dan met vijftig gulden per week nu

Gelukkig in de eenzaamheid maar ook gelukkig met bezoek

Wijkie, de herder van San Nicolas

SAN NICOLAS – Een van de plaatsen waar men de stilte kan horen is bij Landhuis San Nicolas, een klein model landhuis, dat prachtig is gelegen op een heuvel met een magnifiek uitzicht over het binnenwater, waarlangs ook de betonnen palen staan, welke eens de basis hadden moeten vormen van het Santa Martha-hotel. Dit betonnen geheel staat aan de andere kant van het water. Vanuit het landhuis ziet men ook de kerk van Soto en in de verte nog wat huizen, maar voor de rest is er de stilte, welke slechts verbroken wordt door geiten en schapen, waarvan vooral de kleintjes er plezier in hebben zich te laten horen. En verder de honden, die alleen maar keffen als er onraad is of als er bezoek bij het landhuisje komt. Er staat nog een ander gebouw. Daarin woont Wijkie, wiens volledige naam Lodewijk Victor Pinto is. Hij is er, wat men vroeger noemde, de vitó en houdt toezicht op het landgoed. In zijn eentje. Hij woont er nu al ruim negen jaar, terwijl hij vóór die tijd ook al zo'n zeven jaar geheel alleen heeft doorgebracht, maar dan te Ronde Klip. Voor zijn 72 jaren ziet hij er kras en gezond uit. Een paar maanden geleden kon hij zelfs nog door de mondi hollen, maar dat doet hij nu niet meer. Geen treurige kluizenaar, maar een man, die het kennelijk heerlijk vindt om alleen te zijn en van de andere kant toch ook wel plezier er aan heeft als hij bezoek krijgt.

De eerste keer ontmoetten we hem tijdens een patrouillerit met de politie van Banda Abao. Het tweede bezoek was een aantal maanden later. Op het laatste nippertje leek de afspraak voor een praatje toen af te ketsen. Want Wijkie had er nog eens over nagedacht en was daarbij tot de conclusie gekomen, dat zijn werkgeefster eigenlijk eerst gehoord diende te worden. Hij had nog een ander bezwaar tegen een vraaggesprek en wel de mogelijkheid, dat er politiek aan de orde zou komen. Daar wilde hij absoluut niets over zeggen. Met enige moeite kon deze hindernis uit de weg worden geruimd. Het had immers helemaal niet in de bedoeling gelegen over politiek te gaan praten. Na het nodige overleg stemde hij er toch weer in toe om een vraaggesprekje weg te geven.

Maar toen doemde er nog een levensgroot probleem op: de fotograaf was meegekomen en maakte aanstalten een foto te gaan nemen. Het leek wel of de anders zo rustige Wijkie door een zwerm maribomba's gestoken werd. Heel nijdig en kwaad liet hij weten, dat dit geen stijl was.

”Zo maar een foto van iemand nemen, zonder ook maar even gevraagd te hebben of het wel mocht. Stel je voor, bleef hij herhalen, dat hij in zijn gewone werkplunje in de krant zou komen. Mijn kinderen zouden zich meteen gaan afvragen of vader soms kens was geworden”. Gelukkig genoeg trok Wijkie geen andere conclusies en ging hij onmiddellijk na het afzwaaien van de fotograaf stoelen aansjouwen voor de gasten, terwijl hij zelf bleef staan, soms steunend tegen de leuning van de waranda voor zijn woning.

Voor de rest verliep het gesprek prettig, bleek Wijkie een gezellige prater te zijn, die met plezier zijn gedachten liet gaan over vroeger tijden en daarbij toch een politieke uitspraak deed, toen hij verzuchtte dat hij voor zijn part graag nog leefde in de koloniale tijd. Het nuchtere motief: toen had je geen ellende met belasting betalen en zo.

Later bij het uitwerken van het gesprek vielen er de contrasten op, welke in Wijkie samengaan. Hij houdt van zijn werk, hij houdt van de eenzaamheid en niets is hem teveel om zijn werk zo goed mogelijk te doen: passen op het landhuis en op het vee. Van de andere kant houdt hij zich dagelijks precies op de hoogte van wat er buiten San Nicolas gebeurt via Noticia lokal van de radio. Ook erkent hij het heerlijk te vinden als de kinderen en kleinkinderen en ook zijn achterkleinkinderen bij hem op bezoek komen. Hij bekent zelfs, dat het hem droef te moede is als na een dag als Nieuwjaarsdag en het drukke bezoek van zijn familie de stilte weer om hem heen valt. Een zelfde gevoel bekruipt hem ook als hij 's avonds na een bezoek aan de stad op het landgoed aankomt, want dan hoort hij ineens de stilte.

Nog een ander contrast: hij moet niets hebben van langharigen en de jeugd van tegenwoordig, maar hij wordt enthousiast als hij vertelt over de groovy parks in de buurt van Soto. Dat is tenminste iets moois, waarmee de jeugd zich van de straat houdt. Nog een andere uiterlijke tegenstelling. Hij doet zich zo'n beetje voor als een man, die lak heeft aan kerk en kerkgang. Hij onderhoudt rechtstreeks contact met god en heeft die mensen als priesters en zo niet nodig, zegt hij. Van de andere kant kan hij zich niet voorstellen, dat iemand 's avonds de slaap zal vatten zonder met God te hebben gesproken. En om het rijtje van oppervlakkig waargenomen contrastpunten af te ronden: Wijkie lijkt het eeuwige leven zoals hij daar staat en loopt, zoals hij plezier heeft in zijn werk en zich min of meer onafhankelijk kan opstellen tegenover iedereen en alles. En toch komt hij herhaaldelijk te spreken over de dood”, zegt hij nadrukkelijk, dat hij in maart 73 jaar zal worden, als ik er dan nog ben”. Op een ander ogenblik deelt hij mee, dat alles is geregeld, wat zijn begrafenis betreft. Dat men hem zo onder de grond kan stoppen, zonder dat iemand er problemen aan zal hebben. En dan zegt hij plotseling weer, dat hij niet aan de dood denkt, er ook niet aan wil denken, om dan in één adem vast te stellen, dat hij bij berichten over het vinden van een eenzaam overleden mens, meteen aan zijn eigen lot denkt. Een wonderlijke mens dus, zoals eigenlijk ieder mens wonderlijk is omdat ieder mens uniek is.

WIJKIE: Verschrikkelijk al die lange haren. Die afro-kapsels..... Hij ziet dan ineens een kleuter met een leuke Afro: Het is niet lelijk als die Afro niet zo groot is.... Ik zelf laat me altijd goed kort knippen. Het is dat ik deze dagen niet naar de stad geweest ben. Vanaf jongsaf aan heb ik me steeds kort laten knippen.... Waar? Ik laat me knippen in de stad, bij een Dominicaan. Ik ben kwaad op al die jongelui met die lange haren van tegenwoordig.... Stel je voor.... Overdag zo in de zon lopen, 's avonds in de avondkoelte. Als het regent dan wordt het nog nat ook. Ja, dan vraag je om verkoudheid. Trouwens, die lange haren daar kweek je alleen maar ongedierte mee.

Hoeveel kinderen of Wijkie heeft?

Ik heb veel kinderen. Hoeveel het er precies zijn met de kleinkinderen erbij, dat zou ik niet precies kunnen vertellen. De ene heeft twaalf kinderen, de andere zes, nee, ik zou het niet precies kunnen vertellen. In totaal heb ik achttien kinderen. Overal, op Banda Ariba, op Banda Abao, op Bonaire. Ik heb God gevraagd voor een dochter om die de naam te geven van een zus, die overleden is. Ik heb nu een dochter van anderhalf jaar. Alle kinderen zijn nog in leven. Op één na komen zij allemaal regelmatig over de vloer. Daarom kan ik het aantal kleinkinderen niet precies vertellen. Ik heb nu ook al achterkleinkinderen. Die ene, die nam het mij kwalijk, dat ik er nog een vrouw op na hield. Ik ben getrouwd geweest. In 1936 ben ik gescheiden. Nu komt die met die gekheid, dat ik dat niet meer moet doen. Nee, ik trouw niet meer. Nee, neen.... Ze zou hier toch niet willen wonen, omdat ze de kinderen wil zien. Ik onderhoud ze voor mijn kind; elke week geef ik haar daar geld voor, koop er eten voor, kleren en zo. Nee, ik ga niet naar het kind kijken. Men brengt het hier. Ik verschoon het, als het nodig is en geef het eten.

Of ik me hier eenzaam voel? Ik ben het gewend. Als de kinderen op bezoek zijn geweest of ik ben weggeweest en ik kom 's avonds in het donker terug, ja, dan voel ik me wel triest. Maar verder ben ik er aan gewend. Voel ik me goed zo. Ik woon nu zo'n vijf jaar hier, sinds 1963, het jaar van de werkverschaffing nee, dus acht jaar. Daarvóór heb ik zeven jaar op Ronde Klip gewoond vlak bij het landhuis daar.

Wanneer ik opsta? Ach, ik ben voortdurend op, dag en nacht. Ik moet op het huis passen en op het vee.... Bang? Welnee, de honden hier maken we wakker als er onraad is. Bij het minste of geringste wekken ze mij. Of ik bang ben? Ach, op Ronde Klip heb ik zeven jaar helemaal in mijn eentje gewoond. Dieven? Ik moet op het huis passen. Het staat vol mooie meubelen, shon.... Als ik niet goed oplet, ja dan maken ze het kapot. Nee, ze hebben het nog nooit gedaan, maar tegenwoordig met al die diefstallen, kan je het nooit weten. Soms om twaalf uur 's nachts wekken de honden me, als er andere honden op de geiten afkomen of op het andere vee. Dan ga ik de mondi in. De geiten blijven 's nachts in de mondi. 's Middags rond vijf uur komen ze op huis aan om wat mais te eten, maar ze gaan niet een kraal binnen. Ik moet ze dus in de mondi opzoeken; ik ben nu aan het kijken naar twee lammetjes, die het niet zo goed maken. Niemand weet hoeveel beesten we hebben. Het vee, dat zich op ons terrein bevindt is van ons. Om het gehele terrein staat trankeer. Als er een gat in is, maak ik het weer. Als men een geit wil stelen, dan slaan de honden aan. Veel mensen zijn bang hier binnen te komen. Als de honden aanslaan als er onraad is, dan los ik waarschuwingsschoten. Ik heb een geweer, een vergunning vanaf 1942.

Steeds in de mondi

Of ik vroeger hetzelfde werk heb gedaan? Bijna altijd heeft het werk mij in de mondi gehouden. Toezicht op de waterkranen in de buitendistricten. Ik heb nog een rijbewijs. Maar dat verleng ik niet meer. Als ik naar Punda ga, dan ga ik met een bus. Je hebt niets aan een auto. Waar moet je hem in Punda laten. Er is geen parkeerplaats. Als je hem ergens zet, dan komt de politie, die weet waarom hij dat doet om te vertellen, dat je daar en daar niet mag parkeren. Als je dus iets wil kopen, kan je je wagen er niet kwijt. Ik heb als chauffeur gewerkt van vanaf 18 tot 51. Toen ik bij de overheid werkte ging ik met mijn pickup de waterkranen af om die te controleren. Ik heb verder op Rust gewerkt en bij de Watervoorziening. Hoelang ik bij de overheid heb gewerkt? Nou precies kan ik het niet zeggen, maar behoorlijk lang. Ik moest die kranen van de molens, welke water pompten, controleren. Ik ben namelijk van beroep smid. Want je had altijd kwajongens, die aan die kranen draaiden en zo. Toen ik bij de overheid wegging, ben ik zeven jaar thuis gebleven. Ik heb steeds in mijn knoek gewerkt. Bij Ronde Klip.

Ze zeggen, dat ik in Sami Chiquitu ben geboren. Mijn vader overleed toen ik acht jaar was. Hij overleed op de vooravond van Koninginnedag. Mijn moeder overleed 35 jaar later, ook op de vooravond van Koninginnedag. Zij werden allebei op Koninginnedag begraven.

Nooit naar dokter

In mijn tijd verdiende een jongen in de knoek tien plak en een cana hariña en een volwassene dos real en een pinchi hariña (hariña is meel).

Van 's morgens zes tot 's avonds zes uur. Maar met dat geld kon je dan ook iets kopen. Je hoefde het slechts te sparen. Voor een costuum op maat betaalde je toen zes gulden. Per yard een real (vijftien cent). Toen was het veel fijner dan tegenwoordig. Voor mijn part zou het weer zo zijn. Eén gulden per dag maar met goedkoop eten. Wat doe je nu met vijftig gulden per week? Daar kom je niet mee klaar. Zondag ging ik de zaak betalen, waar ik mijn eten en zo koop. Ik moest 39 gulden en tachtig cent betalen. Stel je voor. Voor mij op mijn eentje! Alles wordt zo duur. Je kan er niets aan doen. De prijs voor meel stijgt en je kan het soms nog niet eens kopen. Voor de honden heb ik iedere dag een cana meel nodig. En dan eet ik altijd alleen maar brood en drink wat thee. Warm eten doe ik bijna nooit. Vlees koken.... ai no.... Als ik tijd heb, maak ik wat jambo klaar, je moet steeds hier heen of daar heen om te kijken. Ik ben verantwoordelijk voor het huis, niet.... Ik voel me prima. Misschien wil je me niet geloven. Maar nog nooit heb ik één cent uitgegeven aan medicijnen van de dokter. In m'n hele leven niet één keer naar een dokter geweest omdat ik ziek was. Nooit van mijn leven. Als mijn tanden verrotten, nou dan trek ik die tand er uit, dan smeer ik er vicks op en het geneest vanzelf. Of ik wel eens verkouden ben? (met verachting in zijn stem) Verkouden.... lamoen in de rum en klaar is Kees. Dan is het zo voorbij.

Ik neem af en toe een borrel. Eentje maar, want je bent helemaal alleen en je weet dus nooit. Als je alleen bent, moet je niet veel drinken. Ik heb jammer genoeg nu niets om aan te bieden vandaag.....

Alles geregeld

Of ik bang ben dat mij iets kan overkomen als ik alleen ben?

Nee, over het algemeen niet. Soms denk ik wel eens: als mij iets overkomt op zaterdag, dan merken ze het pas maandag, want in het weekeinde komt er soms niemand hier. Als je dan zaterdags dood gaat, dan hebben ze het niet in de gaten. Voor mijn overlijden is alles geregeld. Ik heb mijn kist betaald. Alles netjes bij El Tributo. Ze kunnen mij er zo onderstoppen. Geen enkel probleem. Bang voor de dood?

Ai no.... ik denk er niet zoveel over na. Soms, zoals ik laatst hoorde dat ze iemand op Scharloo in zijn woning hebben gevonden, ja dan denk ik wel eens: mijn tijd komt ook, stel je voor, dat het zo gebeurt....

Wat ik in het hofje doe? Ik ben het aan het klaar maken zodat ze er morgen bonen kunnen planten. Er is nu geen mais, er worden bonen geplant.... en pompoenen. Kijk dat hofje daar, dat stond er zo prachtig bij. Maar er is niemand die de molens kan repareren.... Ze klimmen er niet in. Nu gaat alles dood.... Het was een prachtige hof.... Nu gaan de cocospalmen een voor een dood. Alles gaat dood en de sinaasappelbomen. Heel erg.... De laraha, alles.

Slangen, die zijn er hier veel. En grote ook. Ik griezel er voor. Maar ze bijten niet. Alleen als ze eieren hebben, dan richten zij zich op en vallen je aan. Ik griezel ervan. Het enige waarvoor ik griezel. Als zo'n slang zich opricht, nou dan moet je hard lopen hoor, om te voorkomen, dat hij je slaat. Ik heb eens meegemaakt, dat iemand zo hard liep, dat hij erbij neerviel.

Drie dagen achtereen

Sedert 42 ben ik niet meer naar een tambu geweest om te dansen. Ik was toen wat kreupel en ze riepen: Kom, doe mee, maar ik heb geweigerd. Vóór die tijd, ja toen had je echte tambu's. Toen was er echt plezier. Nu niet meer, alleen maar vechtpartijen. Ik heb eens drie dagen achter elkaar aan de tambu meegedaan, gespeeld. Maar sedert die datum ben ik niet meer bij geweest. Vroeger was er echt plezier. Toen ik die keer drie dagen achter elkaar op de tambu had getrommeld, kon ik niet meer opstaan. Ik bleef gewoon gebogen zitten. Dat was in het jaar dat de prinses moeder werd, ja de prinses, die nu koningin is. Of ik geen slaap kreeg? Kom nou, het was echt plezier. Je voelde je toch lekker. Je dronk wat, het was heerlijk. En je trommelde steeds maar door. O, wat heerlijk. Nee... zo is het nu niet meer. Of er toen gevochten werd? Als het gebeurde, dan vocht je met je handen, niet met wapens. Daarmee was het afgelopen. Maar tegenwoordig steekt men met messen en zo. Nog vanmiddag hoorde ik het nieuws, dat iemand uit jaloezie zijn meisje stak. Gekheid.... Wat er allemaal gebeurt tegenwoordig. Als je nu al zo begint wat kan ze dan voor later verwachten. Zo trouwt ze zeker niet met je. Het spijt mij dat ik zoveel kinderen heb en niet weet wat er met hun dochters zal gebeuren.

In die goede oude tijd kostte een fles jenever vier real. Toen was er geen sprake van whiskey, brandy en die dingen meer. Je kende rum, jenever en wijn. Maar tegenwoordig roept iedereen om whiskey, whiskey. Flauwe kul. Nu vraagt men op een feest om whiskey, maar de volgende dag, dan koopt men voor zichzelf goedkope rum. Flauwe kul.

Maar ik ben gelukkig met mijn San Pablo. Nee, die is niet duur. Met één fles doe ik twee weken. Een fles van een pint.

Elke dag luister ik naar de Noticia lokal. En op zaterdagavond naar het rozenkransgebed. Of ik zondags naar de kerk ga? Waarom? De pastoor doet toch de mis voor mij via de radio? Naar de kerk gaan! Ik kan me herinneren, dat ik eens in de kerk zat en dat men kwam collecteren. De hele tijd bleef men rinkelend met dat collecte zakje voor mijn neus hangen. Dan kan iedereen goed zien, dat ik geen geld bij mij had. Nee, hoor. Je gaat toch naar de kerk omdat het H. Kruis van God is? Biechten? ? ? ? Daar staat niets van in de bijbel. Ik biecht voor God. Niet voor mensen. Christus heeft niet gezegd, dat je moet biechten. Geen mensen aanbidden. Alleen God aanbidden. Nee, nee, ik heb niet mijn eerste Communie gedaan. Ik ben opgebracht bij protestanten. Maar ik heb wel mijn God, in wie ik geloof, die ik ook dien. Elke dag bid ik, dat doet iedereen toch? 's Avonds vraag ik zijn zegen, voor ik ga slapen.

Voor mij zijn hier alle dagen hetzelfde. Kerstmis ook. Op Kerstmis komt de familie niet. Want Shon Cai gaat met Kerstmis niet uit. Zijn vader is met de Kerstdagen overleden. Met Nieuwjaar komt men op de tweede dag hierheen. Met Nieuwjaar komen ook alle kleinkinderen hierheen. Ik ben gek op kinderen. De kinderen komen dan op bezoek.

Of ik geitenvlees eet? Als het er is natuurlijk wel. Nee, ik kan het niet zelf klaar maken. Nee, ik kan nu niet meer in de mondi achter de geiten aan. Ik kan niet meer zo goed uit de voeten. Een paar maanden geleden nog wel. Zo kan een mens niet doorgaan. Ik word volgend jaar, als God het wil, 73 jaar, in maart....

Groovey housees.... Dat vind ik wel mooi van de jongelui. Dat houdt hen van de straat. Hier vlakbij was er ook een, maar die is nou kapot. Bij de kerk is er een heel mooie. Daar zit de pastoor met de jongens te praten. Heel leuk. De pastoor heeft het zelfs helemaal gezegend. Nee, dat is wel mooi. Dat houdt de jeugd van de straat. Vroeger was er ook een goede pastoor. Gallé. Ik weet niet meer waar die is, op Aruba? Leeft hij nog? Ik heb hem heel lang niet meer gezien.... Pastoor Tulleman, die is wel overleden.... In die tijd hielp ik ook mee bij het vervoer van een dode. Als de pastoor het mij vroeg.

Zo verliep het gesprek met Wijkie. Soms sprongen we van de hak op de tak, dat wel. Er werden allerlei onderwerpen aangeroerd zoals het feit, dat zwarte ezels de gewoonte hebben om te bijten evenals ezels, die mais gevoerd krijgen. Over zijn eigen kleding. Wijkie vertelde, dat hij zich steeds in khaki broek en overhemd kleedt. Ook als hij naar de stad gaat. Over vroegere bekenden, die nu al dood zijn. Teveel om op te noemen. In het bovenstaande is slechts een poging gedaan iets van het gesprek te vangen met de herder, die Wijkie heet.....

Season's Greetings

May all our friends in the community enjoy the best... they deserve it, always!

"KAPPEL"

Schoonheidssalon
en
Kapperscursus

Winston Churchillweg 142
telefoon 43755

MORON TRADING CO. N.V.

wenst al haar begunstigers en vrienden namens haar producten
Elite Ice Cream en Elite Frozen Confections
Een Zalig Kerstfeest en Voorspoedig 1973.

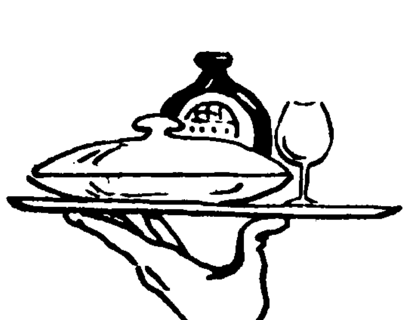

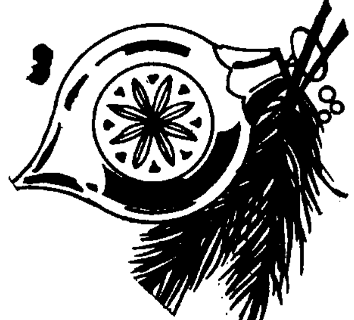
TO ALL A
Merry Christmas

Your friendly Ford dealers:

CARIB MOTORS N.V.
ORANJESTAD ARUBA

R. E. YRAUSQUIN & SONS
CURACAO N.A.

BON PASCU
y
BON ANJA NOBO

na tur nos miembronan, delegados y henter pueblo di Antiyas

BOND TRAHADORNAN

HORECAF

Country Inn curacao, inc.

wenst U allen
Zalig Kerstfeest
bij ons Kerstdiner
en
Zalig Nieuwjaar
in onze gezellige
Cocktail Bar

"AMERICAN LIFE"
INSURANCE COMPANY

A Very Merry Christmas

It's Time to Wish One and All a Joyous Holiday

WIMCO Prinsenstraat

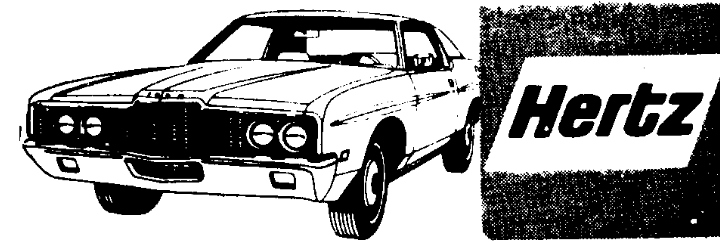
"Hollandse Bakkerij"
Ilandweg 19
Telefoon 43007

Merry Christmas
TO ALL OUR GOOD FRIENDS

RIC CAR RENTAL

HAPPY NEW YEAR

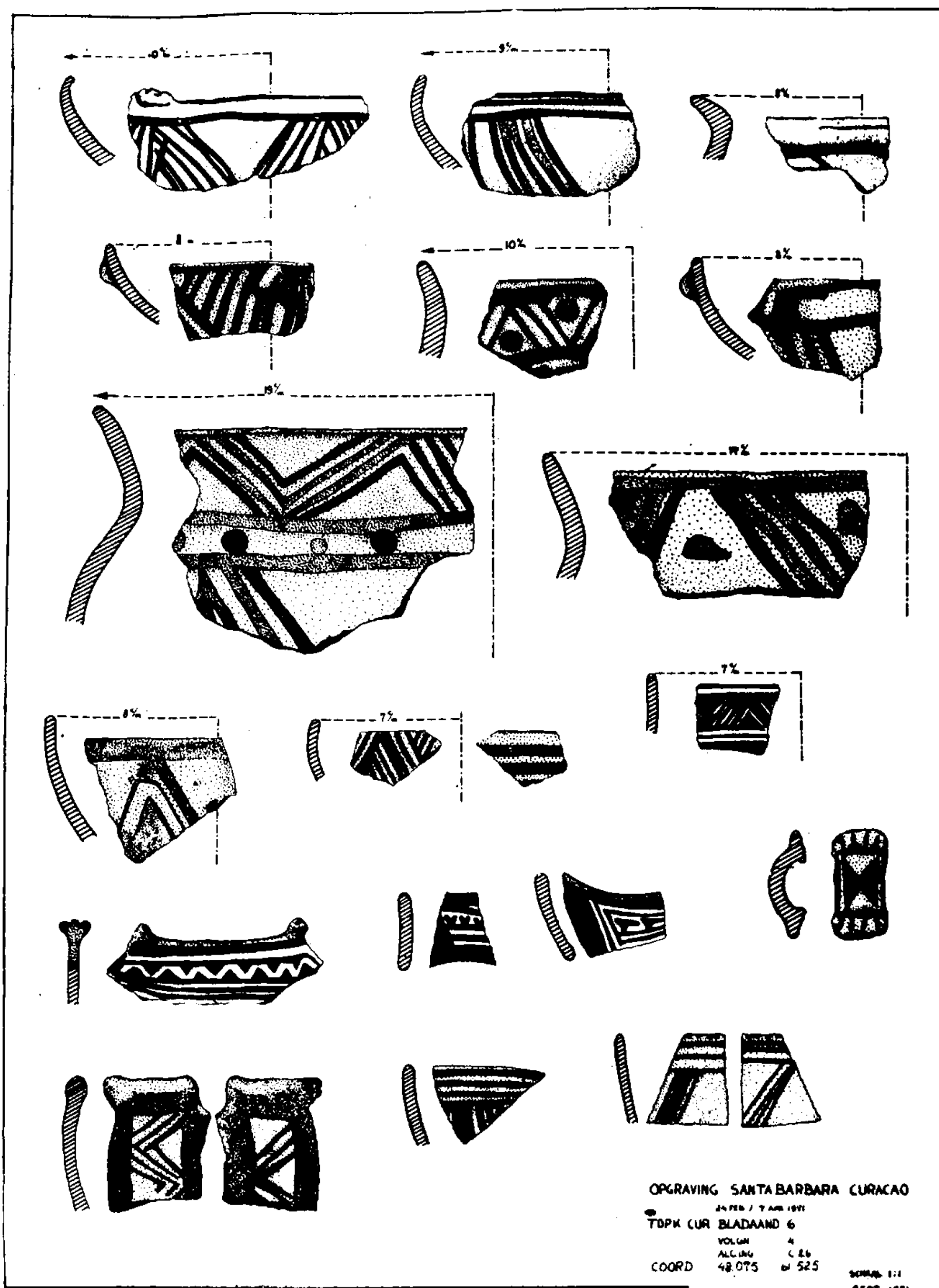

Archeologie krijgt op N.A. wetenschappelijke basis

Drs BOERSTRA GRAAFT NAAR ONS VERLEDEN...

Nog jonge wetenschap op Antillen

Belangrijke vondsten bij opgravingen op Aruba

Een aantal beschilderde potscherven uit de opgravingen te Santa Barbara op Curaçao, op ware grootte getekend door Elis Juliana.

WILLEMSTAD -- Zonder dat daar veel ruchtbaarheid aan is gegeven zijn er op Aruba recentelijk enkele belangrijke archeologische vondsten gedaan. In het gebied bekend als Seroe Noka bij Santa Cruz heeft drs E. Boerstra die sinds 1970 verbonden is aan het nog jonge Archeoligisch Instituut van de Nederlandse Antillen bij opgravingen een aantal indianengraven ontdekt met skeletten die in vele gevallen nog vrijwel intact waren bijgezet in urnen. Dat men aan deze vondst niet al te veel publiciteit heeft geschonken vondt zijn oorzaak in het feit dat in het verleden soortgelijke publicaties hebben geleid tot een stormloop van enthousiaste amateur-archeologen die – meestal op zoek naar goud of andere "schatten" – de vindplaatsen onherstelbaar vernielden.

Voor ons was de vondst op Aruba aanleiding om met een aantal mensen die zich daadwerkelijk met de archeologie als wetenschap bezighouden te gaan praten, namelijk met drs Renee Romer en de heer Elis Juliana die een belangrijke bijdrage hebben geleverd bij de totstandkoming van het Archeologisch Instituut van de Nederlandse Antillen en met drs E. Boerstra, in het kader van de technische bijstand door Nederland uitgeleend om op de Antillen de basis te leggen voor verder archeologisch onderzoek.

Archeologie als wetenschap wordt op de Antillen nog niet zo lang bedreven. In het verleden waren er wel amateurs die vondsten hadden gedaan en daaraan soms de meest wonderlijke theorieën aan hadden verbonden maar pas in 1965 begon men aan wetenschappelijke archeologie te denken.

Drs Römer: "het begin werd gemaakt in de Adviesraad voor Culturele Samenwerking welke ijvert voor de bevordering van de cultuur in de Nederlandse Antillen en zich behalve met financieringsprojecten – b.v. voor de schouwburgen op Curaçao – ook bezig houdt met beleidszaken op cultureel en wetenschappelijk gebied. Een van de adviezen van de raad was om na te gaan of het ter bevordering van de historiciteit niet zinvol zou zijn onderzoekingen te doen naar ons praehistorisch verleden.

Wij zijn als Antillianen eigenlijk mensen zonder wortels omdat wij nog niet ver genoeg in onze eigen historie terug zijn gegaan. Ofschoon de indianen die op onze eilanden geleefd hebben praktisch geen rechtstreekse nakomelingen meer hebben, met misschien slechts enkele uitzonderingen op Aruba, zou het toch interessant zijn om na te gaan hoe deze mensen woonden, werkten en hun vrije tijd doorbrachten".

Eerste stoot

In 1965 gaf dr Peter Glazema de eerste stoot voor archeologie op wetenschappelijke basis door de oprichting van het Archeologisch Instituut. Elis Juliana assisteerde hem bij bepaalde werkzaamheden en er volgde later een stage van zes maanden van Juliana bij prof. P. Modderman in Leiden. In 1970 kwam zoals gezegd drs Boerstra in het kader van de technische bijstand als eerste full-time archeoloog naar de Antillen. In tegenstelling tot dr Glazema die zich beperkt had tot het inventariseren begon Boerstra die uitkwam met een tweejarig contract (welke inmiddels voor nog twee jaar is verlangd) een opzet te maken op langere termijn. Ook hij ging uiteraard eerst de toen bekende vindplaatsen inventariseren en controleren of hetgeen daar was ontdekt in het verleden ook wetenschappelijke waarde had. Geassisteerd door Elis Juliana en nog enkele "vrijwilligers" ging Boerstra bijvoorbeeld op een terrein op Santa Barbara opgravingswerkzaamheden doen welke een schat aan bruikbaar materiaal opleverden. Van deze werkzaamheden is door het bureau Cultuur en Opvoeding een zeer instructieve film gemaakt welke binnenkort op een aantal scholen zal worden vertoond om zodoende de belangstelling voor de archeologie te bevorderen.

Santa Barbara

Op de plantage Santa Barbara (Nieuwpoort) niet ver van het landhuis werd een stuk grond van vier bij tien meter geheel laag voor laag met spades uitgegraven en gezeefd. Daarbij vond men naar schatting 10.000 potscherven waarvan vele beschilderd, schelpfragmenten, stenen werktuigen en sieraden van schelp- en beenmateriaal. De meest representatieve stukken zijn na uitvoerige selectie door Elis Juliana minutieus uitgetekend waarna alles is gerubriceerd en opgeborgen in het "gebouw" van het Archeologisch Instituut N.A., een wijdse naam voor een nogal bekrompen onderkomen achter het gebouw van het kadaster op Curaçao.

Aardig om te vermelden is dat het tekenwerk voor Elis Juliana inspiratie opleverde voor het gebruik van pre-Colombiaanse motieven in zijn werk als kunstenaar, hetgeen de bezoekers aan zijn laatst gehouden expositie duidelijk hebben kunnen constateren.

Dabajuro

Het materiaal van Sta Barbara behoort tot een indianencultuur die in Venezuela haar hoogtepunt beleefde, het zogenaamde Dabajuro-complex door de hoogleraren prof. Rouse en prof. Cruzent is gedateerd tussen de jaren 1000 en 1500 na Christus.

Drs Boerstra vertelt hoe hij op een reis in Venezuela had ontdekt dat men nog ver in het binnenland, bijvoorbeeld in de staat Trujillo, vondsten tegenkomt die grote gelijkenis vertonen met de vondsten op Curaçao. Een theorie van hem is dat indianen van het vasteland van Venezuela in grote zeewaardige kano's met een hoog voorsteven – van het type dat nog door de Cariben aan de monding van de Surinaamse Marowijne wordt gebouwd – de zee overstaken en naar Curaçao en Aruba voeren.

In Aruba is de ploeg van drs Boerstra op dezelfde wijze tewerk gegaan: eerst inventariseren en daarna opgravingen doen. Aruba bleek rijker aan archeologisch materiaal dan Curaçao. Drs Boerstra heeft daar de volgende verklaring voor. Op Curaçao woonden de indianen op lage heuvels aan de zuidkust dicht bij een baai maar juist onzichtbaar vanuit zee (wie weet bevreesd voor vijanden van overzee?) Van deze terreinen is later door erosie vooral toen op grote schaal bossen werden gekapt, een grote hoeveelheid archeologisch materiaal naar zee weggespoeld. Bovendien werden op Curaçao bij het aanleggen van de plantages veel gebieden rijk aan archeologisch materiaal omgeploegd. Op Aruba vond de natuurlijke erosie plaats lang voordat de mens ingreep. Hier werden geen of praktisch geen plantages aangelegd en is ook niet zoveel bos gekapt. Daardoor kon men in de zandlagen van bijvoorbeeld Tanki Flip en in de vlakte van Santa Cruz en te Sabaneta belangrijke vondsten doen. In alle drie gebieden vond men potscherven die een soortgelijke vorm en beschildering vertonen als die van het Venezolaanse Dabajuro-complex. Alleen komt men af en toe ook echte "Arubaanse" motieven tegen zoals de Dori en de ratelslang. De meeste indianenmotieven zijn echter geometrische figuren die verder geen enkele boodschap inhouden zodat men uit de afbeeldingen nauwelijks kan achterhalen op welke manier de makers ervan geleefd moeten hebben.

Begraafplaats

Bij de opgravingen in het gebied van Seroe Noka waar de indianenbegraafplaats is gevonden heeft drs Boerstra medewerking gekregen van de Dienst Werkverschaffing die werklieden en materiaal ter beschikking stelden. Er werd gewerkt volgens de traditionele methode: eerst de bovengrond van het uitgezet gebied voorzichtig verwijderen, glad schaven en daarna speuren naar verkleuringen in het terrein als aanwijzing van menselijk ingrijpen. Waar mensen iets begraven hebben of de grond hebben omgespit is de aarde immers anders van kleur dan de rest van de directe omgeving. Alle verkleuringen werden in kaart gebracht en daarna stuk voor stuk onderzocht op de inhoud.

De vondsten bleken pre-Colombiaans te zijn en ook nu weer een variant van het Dabajuro-complex. Het meest opzienbarend waren de kuilen waarin men menselijke skeletten vond die doelbewust en nauwkeurig waren bijgezet. Zij lagen allen in dezelfde houding met de benen opgetrokken en de armen gekruist voor de borst. Vermoed wordt dat men van de lijken voor het begraven de ledematen heeft opgevouwen en vastgebonden in een soort

Bij Santa Cruz (Aruba) werd deze urn gevonden met de stoffelijke resten van een indiaanse bewoner van dit gebied.

Geheel intact werden de indianen-skeletten, gevonden bij opgravingen te Seroe Noka op Aruba, geborgen en in houten bekistingen met een cementen onderlaag overgebracht naar de watertoren van San Nicolas.

foetus-houding. Zij waren allen begraven met het gezicht naar het Oosten hetgeen zou kunnen duiden op een bepaalde religieuze achtergrond.

Geen massagraf

[illegible] dat er op deze vindplaats waar in het verleden al lijken waren opgegraven een massagraf zou zijn met de stoffelijke resten van indianen en blanken (Spanjaarden?) die in haast zouden zijn begraven. Volgens drs Boerstra wijst echter niets erop dat hier sprake is van een massagraf en heeft hij geen lijken van Europeanen opgegraven alleen van indianen.

De "mooiste" skeletten die drs Boerstra aantrof zijn stukje voor stukje geimpregneerd met polyvinyl-chloride (PVC) en daarna in een houten bekisting met een cementen onderlaag in hun geheel overgebracht naar de watertoren van San Nicolas waar de afdeling Aruba van het Archeologisch Instituut is gehuisvest. Zelfs de oorspronkelijke houding waarin zij begraven waren heeft drs Boerstra op deze manier kunnen bewaren.

Helaas is de mogelijkheid om te exposeren in de watertoren uiterst beperkt hetgeen een nadeel is voor het educatieve aspect van het archeologisch werk dat op Aruba verricht wordt. Drs Boerstra hoopt dan ook dat in het toekomstige Arubaanse Museum in het te restaureren Fort Zoutman een archeologische afdeling kan worden ondergebracht waar men een verantwoord beeld kan geven over het doen en laten van de eerste bewoners van Aruba.

Urnen

Behalve de graven bij Seroe Noka heeft drs Boerstra ook enkele belangrijke vormen van urnenbijzetting ontdekt. Er zijn gevallen van bijzetting in relatief kleine urnen, waarbij de beenderen eerst zijn gebroken, maar ook in grote dubbelurnen waarin het skelet in opgevouwen toestand in zijn geheel werd bijgezet. In het eerste geval gaat het zeker om een secondaire bijzetting, een "herbegrafenis" dus, waarschijnlijk pas na geruime tijd wanneer men van de ene nederzetting naar de andere trok. Ook de urnen zijn praktisch zonder beschadiging geborgen door ze ter plaatse te verharden met in aceten opgeloste plastic.

Behalve op Curaçao en Aruba is drs Boerstra voornemens ook op Bonaire en zo mogelijk op de Bovenwindse eilanden onderzoekingen te doen. Tijdens zijn verblijf op de Antillen heeft hij reeds bezoeken gebracht aan Venezuela en aan de V.S. en daar waardevolle contacten gelegd met collegae-archeologen. Het is namelijk zijn bedoeling om de Antillen archeologisch gezien te plaatsen in het geheel van de regio en het Amerikaanse cultuurgebied.

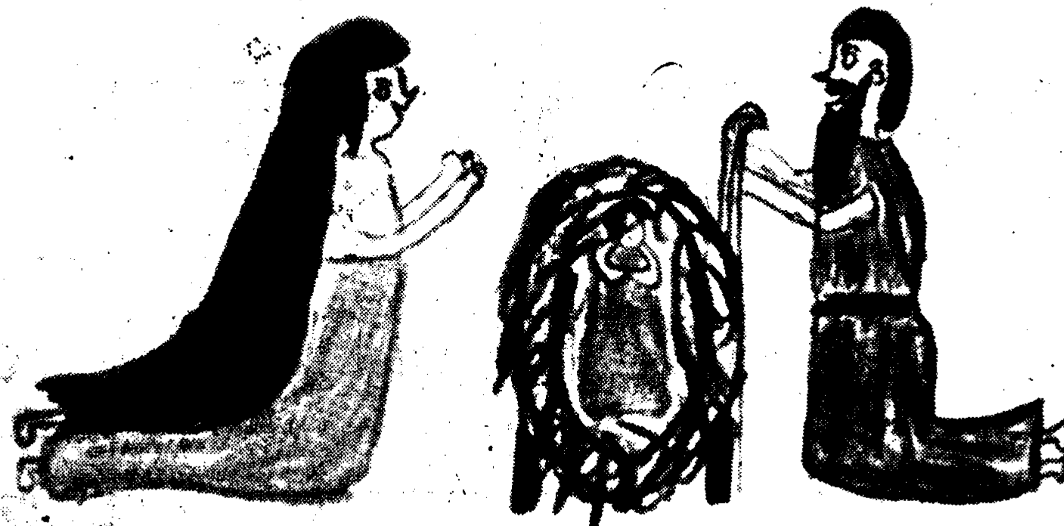
Reconstructie

Drs Boerstra: "zoals Römer zei zoeken wij als archeologen naar de wortels van de bevolking die op deze eilanden geleefd heeft en leeft. Daar de eerste bewoners geen geschreven historie hadden en waarschijnlijk een zeer beperkte mondelinge overlevering moeten wij trachten door vondsten van hun gebruiksvoorwerpen te reconstrueren hoe zij ongeveer geleefd moeten hebben. Daarbij doen zich diverse beperkingen voor. Om te beginnen vinden wij slechts voorwerpen waarvan wij afstand hebben willen doen en vooral alleen die voorwerpen welke gemaakt zijn van materiaal dat niet vergaat dus steen of hard bot. Toch kan men uit de vondsten zelf en uit het gebied waarbinnen de vondsten zijn gedaan belangrijke aanwijzingen krijgen omtrent het levenspatroon van de kenners. Door de omvang van de vindplaats kunnen wij de grootte van de nederzetting bepalen. De houding van de stoffelijke resten geven soms een indicatie dat de betrokkenen een religie hebben gehad. Overeenkomsten met indianen-culturen op het vasteland kunnen voorts door het begaan van de levenswijze van indianenvolken die van dezelfde stam zijn en die door het geringe contact met de westerse beschaving hun eigen cultuurpatroon nagenoeg behouden hebben bijzonder waardevol zijn bij het reconstrueren van dat verleden.

Geen reuzen

Een ding is zeker, met de vondsten van drs Boerstra is reeds aangetoond dat de eerste mensen op de eilanden van de Nederlandse Antillen hier veel eerder geleefd moeten hebben dan tot voor kort gedacht werd. En ook dat deze bewoners geen reuzen waren zoals de fabel over de "Isla de los Gigantes" wil maar vissende en jagende indianen van normale gestalte die afkomstig uit het Zuidamerikaanse continent en wie weet van veel verder de stille zuidkust van Curaçao, de vlaktes van Aruba en de kuststrook van Bonaire opzochten om er rustig te leven totdat deze rust door de "conquistadores" wreed werd verstoord.

Lieve kerst kindje,
Weet je dat Maria je moeder is? Je bent in Betlehem geboren. Je moeder reed op een ezel naar Betlehem. Kun je niet naar beneden komen? Met je Moeder zodat wij jullie kunnen bedanken voor alles dat wij gekregen hebben van God. Er zijn een paar mensen die niet aan God eens denken. Maar ik bid 's morgens en 's middags. Já, ik zeg jullie no, dat ik niet lieg.

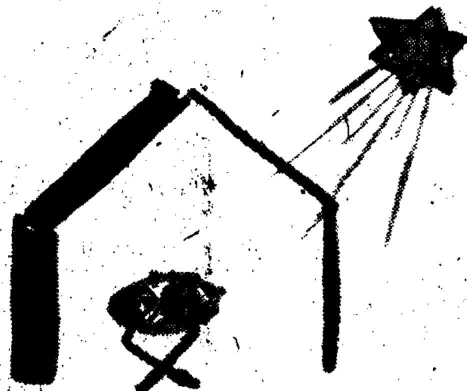
GREGORY

Beste kerstkindje
Ik wens dat ik een bal krijg. Maar niet als wanneer de bal op straat rolt een auto mij slaat. Zorg dat ik de beste voetballer van alle mensen word en een beker win van 1000 gulden. Als ik de beker verkoop dan koop ik een huis voor mijn moeder en een televisie en een radio en nog veel meer. Ook een mooie auto.
En de beker geef ik aan mijn lieve grootmoeder dat ik zo veel van hou.
Dag Kerstkindje

HUBERT PEROZO
Richarduscollege (klas 4)
Oosterbeekstraat 7.

Ik wil dat Jezus mijn hartje schoonmaakt. En als ik en mij moeder dood gaan dat we in de hemel zullen komen. En op school help me dat ik goed leert. En dat er op straat geen ongeluk met mij zal gebeuren. En als ik groot werd laat ik een goede werk krijgen. Om veel geld te verdienen. Ik wil dat ik een piloot zal worden. Om voor arme kinderen ook geld te verdienen.

GILBERT WINKLAAR

BESTE KERSTKINDJE
Ik wil dat u een klein wonder voor me doet en dat ik een fiets van ray-o-vac win. Ik heb al meer keren gestuurt maar toch heb ik nooit geluk gekregen. Ook mijn broer heeft een keer meer dan 6 brieven meegenomen maar niets gewinnen.
Maar hij begint ray-o-vac weer te sparen om weer te proberen. Maar ik wil ook dat u alle zonden weg van mijn doet en ik wil dat ik altijd geluk heb en sterk word.
Dag Beste kerstkind.

EMILIO PENIJ
klas 4 Richarduscollege
Oosterbeekstraat 7.

Lieve Kerstkindje,
Ik ben Francis Angelica. Ik heb gisteren naar de T.V. gekeken. Ik heb in de krant gelezen dat je een iets aan het Kerstkindje mag vragen, is dat niet waar? Ik wil dat ik naar de hemel mag. Mag dat ja of nee? Ik heb het Kerstkindje nooit gezien, waarom? Ik wil een grote Kerstboom hebben. Nu ga ik een punt achter zetten. DAG.

DIANA

Beste Kerstkindje,
Ik wens dat ik het volgende jaar met een mooi rapport overgaat en dat mijn vader gauw het nieuwe huis afmaakt.
Ik wil van het kerstmannetje ook een grote bijbelboek voor kinderen en een nieuwe zwembroek, een pistool en een vliegtuig met baterijen.
Ik wil ook dat het kerstkindje ervoor zorgt dat alle mensen van de wereld goede mensen worden.
Dag Kerstkindie.

ETIENNE LA CRUZ
Richarduscollege (klas 4)
Oosterbeekstraat 7.

Brieven en tekeningen voor het Kerstkindje

Beste Kerstkindje,
Lieve Jezus help ik en mijn twee broertjes dat wij heel goed kunnen leren. En help alle mijn familie's dat ze niet ziek worden, dat ze geen mazelen krijgen en geen koorts.
Help ons ook dat we geen ongeluk krijgen. Want ik wil niet dat mijn familie's ongeluk krijgen.
En help ook mijn grootvader dat de stik voorbij mag gaan. En nu gaat ik een nette punt zetten.

INDRA FRANS

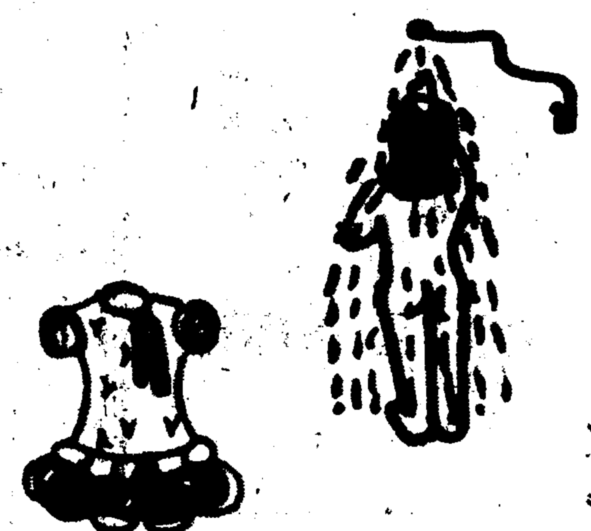

Lieve Kerstkindje,
Ik wens dat het op heel de wereld goed zal gaan. Ook voor de mensen die ziek zijn en dat de mensen die dood moeten gaan beter worden. En alle kinderen die stout zijn nu braaf worden. Ik ook.
Ik wens ook dat mijn Grootmoeder die 81 jaar is niet sterven zal gaan dit jaar. Dan zal Percy niet stout meer zijn in de klas en de meneer niet meer vervelen want de jongens vervelen meneer. Nu heb ik niets meer te vertellen.

PERCY GIJSBERTHA
Richarduscollege (klas 4)
Oosterbeekstraat 7.

Aan het kerstkindje
(Dit jongetje was erbij toen zijn grootmoeder een verkeersongeluk overkwam.)
Op een zaterdag gaat mijn grootmoeder brood verkopen en net als mijn grootmoeder de straat gaat oversteken komt een bromfiets en rijdt zo op haar en slaat mijn grootmoeder op de grond.
Mijn grootmoeder valt op de straat en kruipt naar de kant en een mens gaat de politie halen. Een man zet een kussen onder mijn grootmoeder zijn hoofd. De ambulans komt mijn grootmoeder halen en gaat naar de hospitaal. De politie zegt grootmoeder zijn voet is kapot gegaan.
Zorg in december dat mijn grootmoeder uit de hospitaal komt.
Dank U, kerstkindje.

GREGORY POSTIENA
Klas 4 Richarduscollege
Oosterbeekstraat 7.

Beste kerstkindje
Ik wens van het kerstkindje dat ik braaf zal worden en dat ik altijd mijn best in de klas zal doen. Dat ik altijd op zal letten en geen stoute dingen meer zal doen want ik wil graag naar de vijfde klas gaan en niet meer blijven zitten. Want later wil ik geen mens zijn die de straat moet vegen. Dat is niet lekker. Je wint maar weinig geld er mee. En daar kun je niet veel dingen mee kopen. Daarom wil ik braaf worden om veel op school te leren.
Ayo kerstkindje.

AYKY VIVAS
Richarduscollege
Oosterbeekstraat 7, klas 4

Beste Kerstkind,
Ik wil dat mijn vader en moeder gezond moeten blijfen. En alle vaders en moeders van Curaçao gezond moet blijfen. En ook alle kinderen moet niet stout zijn en ook niet gulzig is. Want ze gaan naar een huis van een mens en dan gaan ze gulzig doen. En ze moeten ook niet stelen.
Ik wil ook dat als ik thuiskom dat het hele huis versierd is, en dat er mooie dingen zijn. Ik wil ook dat God alle mensen die naar de kerk gaan zegent. Dat wil ik gebeurèn.

R. CRISTIAN.

Kerstkindje,
Ik wil dat mijn vader en moeder goed blijven dat ze niet ziek worden. Ik wil dat alle mensen op Curaçao goed blijven.
Ik wil niet dat ze gaan vechten en dat een andere met een mes in een andere zijn buik steekt, anto e saki ta murie an to e otro ta bai sera.

URVIN BIENVENU

Ik wil goed leren en ik wil goed vechten. En ik wil dat alle gebrekige mensen goed worden en ik wil dat de hele familie gezond blijft en ik wil veel knikkers winnen en elke zaterdag gaan wandelen en niet alles krijgen maar wel zoveel als je wil.

EWALD ELISA

Lieve kerstkindje,
Mi ke pa bo lagami sinja bon na school pa mi bai over pa ora mi bira grandi pa mi hanja un bon trabow pa mi traha doena mi mama ceng anto ku mi por traha un kaas boenita anto grandi pa dia mi moeri e kada pa mi joenaang anto si sobra cengnaang tambe ta kada pa mi joenaang.

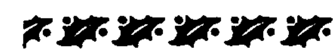
RIGNALD RICHARDSON

Beste Kerstkindje,
Ik wens dat mijn kleine broertje niet meer tegen mijn grote broertje vecht en ik slaag krijg. Want altijd krijg ik een pak slaag. En ik wens dat mijn vader niet meer zal drinken want dan wordt hij gek.
Bid voor ons dat onze school kampioen van alle scholen wordt. En ik wens dat mijn zusje in de tweede klas overgaat.

Richarduscollege (klas 4)
Oosterbeekstraat 7.

Your friendship is our pride!
Wij wensen al onze
cliënten en relaties
VREUGDEVOLLE
KERST DAGEN
en een
VOORSPOEDIG
NIEUWJAAR
Loodgietersbedrijf
M. MAAT
Sta. Rosaweg 137
Telefoon 36447

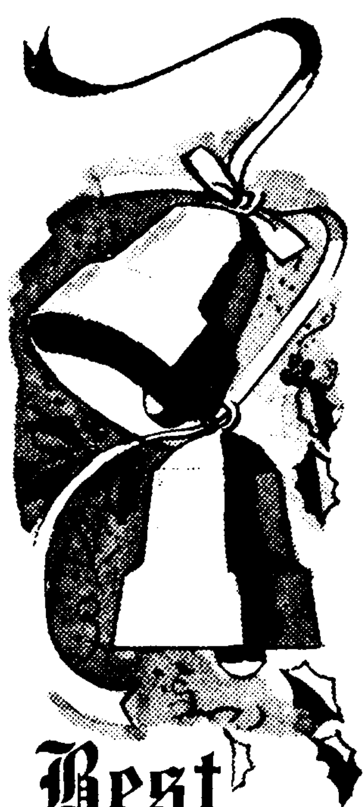

. . . to you, our customers. We thank you for your patronage and wish you a joyous holiday!

Indra Shop
Heerenstraat

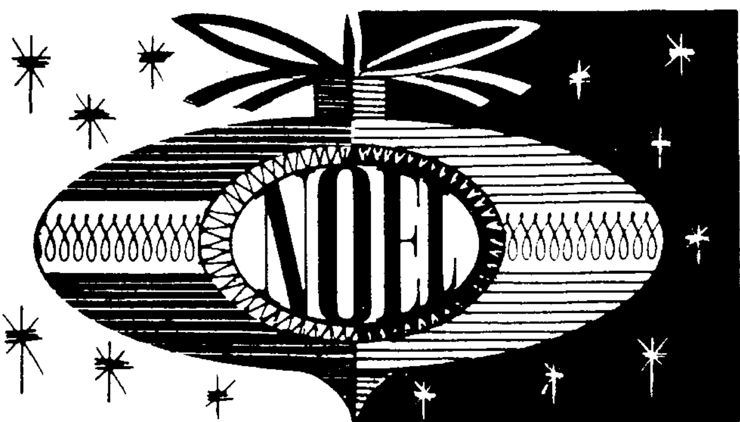

Best Wishes

To all of our customers: best wishes for a happy holiday. May our friendships continue.

„Spinra"
Handwerkhuis
Nightingaleweg 15

Joy To All at Christmas!

Ferreira's Sales & Service
Siouxweg 5
Prinsenstraat 69

Christmas JOY

To our friends and patrons . . .
we wish you the best during the
coming Christmas and New Year

BOUWMAATSCHAPPIJ
CURACAO N.V.
MAJOORSWEG 3 - TEL. 43343
CURACAO N.V.

And along with our fondest wishes that every wish will come true for you, we also extend our sincere "thank you" for your loyalty during this year.

„Meyer"
Embaleer & Transportbedrijf N.V.
Schottegatweg Oost 11

Prettige Kerstdagen
en een
Voorspoedig Nieuwjaar

Bon Pascu
y
Bon Anja

WESCAR

Bon Pascu
y
Bon Anja Nobo

Prettige Kerstdagen
en een
Voorspoedig Nieuwjaar

JOE FRAZIER (hij vertikt het om de ex-wereldkampioen bij zijn naam Mohammed Ali te noemen): „Laat hem lijden, die sukkel. Denk je dat ik mij druk maakt wanneer hij overal ter wereld loopt rond te bazuinen dat hij de „echte kampioen" is. Ik heb hem en zijn gevecht niet nodig. Eigenlijk heb ik Clay in maart 1971 een genoegen gedaan omdat hij toen tot de oren in de schulden zat. Mocht er toch een tweede gevecht komen, dan heb ik voor „my dear Cassius" een onaangename verrassing in petto. Ik zal dan aan vijf tot hoogstens acht ronden genoeg hebben om de „bluf-ferd" knockout te slaan. Clay kan niet van de touwen vandaan vechten; hij is geen „infighter"; zijn jab is niet meer trefzeker. Je had hem na dat gevecht tegen Chuvalo moeten zien; hij zag er erg belabberd uit. De druk die ik op hem zet is niet te weerstaan. Hij mag zoveel dansen als hij wil, maar knockout gaat hij, gegarandeerd. Daarna zal ik een belangrijke aankondiging doen".

Joe Frazier vs Mohammed Ali, wanneer weer?

"Wij hebben Clay en zijn grote mond niet nodig", zegt Yancee Durham, manager van wereldkampioen zwaargewicht boksen Joe Frazier. "Wat heb ik aan zo'n slechte bokser als Frazier, wanneer ik geen cent kan verdienen", is direct daarop de vraag van 's wereld meest geliefde en op de handen gedragen bokser, Mohammed Ali (heette vroeger Cassius Clay). Menige boksliefhebber zal bij het horen van deze uitspraken de schrik om het hart slaan; men is immers het wachten op de returnbout tussen Frazier en Ali allang beu, en dan nog te vernemen dat de heren helemaal niet geinteresseerd zijn in wat genoemd wordt: "het tweede gevecht van de eeuw". De negerende wijze waarop beide partijen zich over elkaar uitlaten maakt de deur voorgoed dicht. Voor degenen echter die het beter weten komt dit alles min of meer neer op lazerkoek en klinkklare nonsens: "Mohemmed Ali en Joe Frazier zijn heus niet gek". De enkeling die het geheel doorzien heeft als een goed opgezette reclamecampagne: "Miljoenen dollars staan er op het spel". Voor hem staat het als een paal boven water dat "Smokin Joe" en "Louisville Lip Ali" hun carriere als boksers zullen afsluiten met wederom een "thriller-van-een-gevecht". De "second fight of the century" zal tegen het einde van 1973 of begin 1974 plaatsvinden. Geld speelt evenwel hierbij een zeer belangrijke rol....

Dit is duidelijk te merken wanneer YANK DURHAM zich over de mogelijke kansen van een tweede "Frazier-Ali" uitlaat: "Listen man, als een promotor met 3½ miljoen "bucks" komt opdagen tekenen wij direct. Wat Ali dan als honorarium beloofd wordt lappen wij aan onze laars, "understand"? Voor mijn part mag Ali zes miljoen krijgen, maar onze eis blijft 3½ miljoen, "dig it"? "

Mohammed Ali's blanke trainer en manager ANGELO DUNDEE denkt er op zijn manier anders over: "Look here, that man (Frazier) must fight". Het al of niet doorgaan van het gevecht ligt geheel aan Joe. De wereldkampioen heeft op het ogenblik Mohammed Ali hard nodig wil hij van zijn carriere als bokser nog iets maken. "The fact is that we don't need him at all". Die goeie man weet drommels goed wat er op het spel staat, een bom duiten, veel prestige en "a lot of pride". Frazier heeft geen andere keus; hij moet tegen mijn pupil vechten om te bewijzen dat hij werkelijk de beste is".

De geldkwestie wordt hierbij angstvallig door Dundee vermeden; hij zegt niet hoeveel Ali aan dit komend gevecht wil verdienen vooral nu Durham zijn "verschrikkelijke" eis van 3½ miljoen wereldkundig heeft gemaakt.

De boksbusiness zit om het zo te stellen letterlijk tussen twee vuren: het feit dat Frazier als wereldkampioen volgens de regels recht heeft op een hoger honorarium en het (ongelukkig) feit dat Mohammed Ali wederom dè trekpleister zal zijn in het "tweede gevecht van de eeuw", wat de ex-wereldkampioen ook in het contract dolgraag tot uiting ziet komen. En als Frazier bij zijn eis van 3½ miljoen blijft wat zal Mohammed Ali als "vergoeding" dan wel vragen? Minstens een miljoen meer om de vergelijking tussen hem en de wereldkampioen "kloppend" te maken.

In de praktijk komt dit min of meer overeen, want wat blijkt het geval te zijn? Joe Frazier is wereldkampioen officieel erkend door de grootste boksorganen WBA en WBC. Mohammed Ali, die in 1971 door Frazier onttroond werd is echter "the greatest" gebleven, de "glamour boy" met de meeste bokstalenten die per vergissing zijn titel verloor aan "the bull". Dat Mohammed Ali meer dan ooit vat gekregen heeft op het publiek blijkt wel uit het volgende: Want wie geeft altijd interviews af, Mohammed Ali; wie heeft sinds 8 maart 1971 zeker meer dan een miljoen dollar aan exhibitie-wedstrijden verdiend, Mohammed Ali; wie is door Japan uitgenodigd, Mohammed Ali; Wie mocht steeds voor een kwart miljoen of iets minder boksen tegen Chuvalo, Mac Foster, Juergen Blin, Jerry Quarry, Floyd Patterson, Luis Peralta en Al "Blue" Lewis, alweer Mohammed Ali: wie reist kriskras door de wereld omdat men hem zo graag wil zien, Mohammed Ali. Het is daarom begrijpelijk dat Ali tenslotte eisen gaat stellen en bijvoorbeeld erop staat aan gages meer te toucheren dan Frazier, het publiek komt immers naar hem kijken.

Het feit dat een wereldkampioen (in dit geval Frazier) tegen wil en dank moet berusten in het lot van "de tweede held" is nog nooit voorgekomen in de bokssport. Frazier heeft sinds maart 1971 geen waardige tegenstanders meer geconfronteerd. Hij stoeide wat met Terry Daniels en Ron Standers, boksers die niet op de "topranking" voorkwamen, en maakte ze als kalfjes af. Toen de WBC onlangs dreigde Frazier zijn titel te ontnemen wanneer hij niet vlug zou instemmen voor een gevecht tegen George Foreman, koos de wereldkampioen eindelijk eieren voor zijn geld. Mogelijk zal dit gevecht in januari 1973 plaatsvinden.

Al bij al schijnt Frazier toch niet zo erg geinteresseerd in zijn loopbaan als bokser; het liefst staat hij als zanger op het podium begeleid door zijn eigen groep "The Knockouts". Nachtclubhouder vindt hij trouwens ook niet zo'n slechte baan. Overigens hebben "Joe & The Knockouts" niet de nodige beroering teweeg gebracht in de wereld van de entertainment; in 1970 moest zelfs een toernee door Europa vroegtijdig afgebroken worden wegens gebrek aan belangstelling. Joe Frazier als zanger bleek een flop te zijn; hij genoot slechts faam als de man die Mohammed Ali verslagen had. Dit in schrille tegenstelling met hetgeen de ex-wereldkampioen tussendoors als zangers presteerde. Met het simpele protestliedje "They came in chains" haalde de "Louisville Lip" de Broadwayshow van Ed Sullivan. Niet omdat deze song zo bar veel om het lijf had (daarvoor was Ali niet in de wieg gelegd); het publiek wilde alleen maar "the greatest" zien. Om het beter uit te drukken, de namen "Cassius Clay" en "Mohammed Ali" waren een soort handelsmerk geworden. Dat wist de uitgekookte Sullivan bliksems goed; het kwam de "kwaliteit" van zijn shows alleen maar ten goede. Voor zover nagegaan kan worden zijn "Joe & the Kockouts" nooit voor de show uitgenodigd. Wel kon er een soort interview met de wereldkampioen vanaf waarbij effetjes de linkervuist (zijn handelsmerk?) aan het publiek getoond werd, de vuist die indertijd Ali geveld had.

Doch zelfs op het terrein van interviews en persconferenties bewaart "Smokin Joe" een zekere gereserveerdheid. Eenieder die met de wereldkampioen contact wil maken wordt met een kluitje in het riet gestuurd, want juist op die momenten voert Joe belangrijke besprekingen.

Dat Frazier het bij tijd en wijlen heus wel goed meent blijkt wel uit het feit dat hij het publiek van de sociale kant tracht te bereiken: hij geeft vaak benefietdemonstraties voor minder bedeelde kinderen en is een erg geziene gast op bijeenkomsten waar ziekenfondsen e.d. worden aangeboord.

Maar in het "harde" Amerika blijft men niet stilstaan bij de manier waarop Frazier wil "opvallen". Zeker niet de bokspromotors die uit financieel oogpunt langzamerhand alle interesse in Joe hebben verloren. Het enige waar met hem nog over te praten valt is een tweede gevecht tegen Mohammed Ali. Men gaat duizend maal liever bij het kamp van Angeloo Dundee aankloppen want dan kan men tenminste verzekerd zijn van een vol stadion en geinteresseerde t.v.-maatschappijen die directe satelietuitzendingen willen verzorgen. En als men dan beweert "It's Joe's own fault", moeten wij jammer genoeg meeknikken.

Dit alles is de oorzaak van al het geheibel rond de organisatie van het tweede gevecht. Het spreekwoord: "In het land der blinden is éénoog koning", komt niet tot zijn recht, want men heeft nu te maken met twee monarchen die niet voor elkaar uit de weg willen gaan. Dit brengt "trouble", want als Frazier 3½ miljoen vraagt en Mohammed Ali zeker niet in de minderheid gesteld wil worden zullen geinteresseerden minstens acht miljoen dollar opzij moeten leggen willen de besprekingen zonder strubbelingen verlopen. En tegen zo'n miljoenen-"gamble" ziet men in deze tijd van inflatie nogal huiverig op. Jack Kent Cooke, eigenaar van het "Forum" te Californie, die de rechten voor de return-

MOHAMMED ALI: „Toen ik Joe twee jaar geleden voor het eerst in de ring ontmoette happerde er nog veel aan mijn lichamelijke conditie; de meer dan drie jaar afwezigheid uit de bokswereld hebben duidelijk hun weerslag op mij gehad. Toch nam ik de uitdaging aan temeer omdat ik mij ergerde aan het feit dat Joe zich wereldkampioen noemde terwijl ik nog „the greatest" was. Het feit dat ik verloor wijt ik nogmaals aan mijn slechte conditie toendertijd, maar Frazier moet nou niet denken dat hij mij voor de tweede maal te grazen zal nemen. Ik overstelp hem met linkse, rechtse en alle soort combinaties die je maar bedenken kunt; ik jab zijn gezicht aan flarden; ik zal hem als een vogelvrije opjagen en afmaken. „That man must fall". Joe Frazier kan zich onmogelijk wereldkampioen noemen; hij niet kan boksen; hij heeft geen stijl. Ik ben nu beter dan ooit. De hele top heb ik al weggemaaid; alleen Frazier is er over, maar die lap ik aan mijn laars; hij krijgt ditmaal een genadeloze afstraffing van mij . . . . ..I'm the greatest".

bout in handen heeft zit ook op hete kolen: ten eerste deze miljoenengarantie en ten tweede..... het feit dat Yancee Durham om persoonlijke reden zijn pupil liever niet in het "Forum" ziet vechten. De meeste kans maakt het "Astrodone" in Houston waar beide boksers mee akkoord schijnen te gaan. Ondanks de ferme uitspraak van Yancee Durham "Onder geen enkel beding in Californie", zijn de meesten van mening dat het gevecht vroeg of laat toch zal plaatsvinden in het "Forum", want Jack Kent Cooke bezit aardig wat kapitaal, en geld is bij dit "tweede gevecht van de eeuw" de beslissende factor.

Boksexperts pessimistisch

Het „Frazier-Mohammed Ali" titelgevecht, gehouden op 8 maart 1971, werd uitgeroepen tot de „fight of the year". Terecht, omdat alle aspecten van een echt titanenduel in voorkwamen. Het publiek in het Madison Square Garden zag twee boksers die geen krimp voor elkaar gaven. Toch was het voor eenieder duidelijk dat Frazier de superieure bokser was die avond, die recht op zijn 27e overwinning als ongeslagen prof. afstevende. Ook de officiele puntentellingen gaven na het gevecht blijk van dit feit: Referee Mercante 8-6-1; de scorers Arti Aidala 9-6 en Billy Recht 11-4, allemaal in het voordeel van Joe Frazier.

Het hoogtepunt van het duel deed zich voor in de vijftiende ronde toen Ali door een linkse hoek gevloerd werd. Even heerste er twijfel in het Madison Square Garden: Was Ali nog in staat op te staan? „The greatest" bleek echter onverwoestbaar en hees zich bij de achtste tel op en liet de „storm" over zich komen tot de laatste gongslag. Het publiek had waar voor haar geld gekregen.

Wat betreft de mogelijke kansen voor Mohammed Ali in een tweede gevecht tegen Frazier zijn enkele boksexperten nogal pessimistisch gestemd. Met zijn allen zijn zij het n.l. eens dat Ali met zijn gedans nog steeds de bedrieglijke indruk geeft erg beweeglijk te zijn. Ali heeft verder een hekel aan training en vindt het behouden van conditie een vervelende en pijnlijke zaak. Ali „vertikt" nog steeds te „body punchen" en in te vechten; reden waarom hij zo'n bokser als Mac Foster niet in vijf ronden op de knieën kon dwingen. Ali vervult meer de tol van een „barmhartige Samaritaan" die niet zoals Frazier er genadeloos opslaat maar speelt met zijn tegenstanders, een taktiek welke hij zeker niet tegen de wereldkampioen kan aanwenden.

Floyd Patterson die laatstgeleden op TKO verloor tegen de „Louisville Lip" is zelfs de mening toegedaan (zie „Boxing" oktober 1972) dat Ali nooit meer het peil van vroeger zal bereiken. „Clay was een goed bokser", aldus Patterson, „Omdat hij als de dood bang was geraakt te worden. Instinctief zorgde hij er steeds voor uit de buurt van zijn tegenstanders te blijven; hij danste, ontweek, slipte weg; kortom hij deed van alles om de vuisten van zijn tegenstanders zoveel mogelijk te ontwijken. Zijn stijl was werkelijk „great". De Clay van tegenwoordig kent deze angst niet meer; tegenstanders krijgen nu de kans hem te raken waar zij willen. En daarom zal Clay nooit meer boksen in de stijl die wij vijf jaren terug nog van hem gewend waren".

Gebroken duim Buster Mathis grootste „break"voor Frazier

Hoe gek het ook mag klinken, maar dankzij een gebroken duim van Buster Mathis is de loopbaan van Frazier zo succesvol en gesmeerd verlopen. De wereldkampioen kreeg de "break" van zijn leven toen hij als zwaargewicht in 1964 de Amerikaanse boksploeg mocht vertegenwoordigen op de Olympische Spelen te Tokio. Dit ging echter ten koste van Buster Mathis die toendertijd de beste zwaargewicht amateurbokser van de V.S. was. In de AAU-finales had hij Frazier op punten verslagen en ook bij de samenstelling van de Olympische ploeg had Mathis zijn klasse bewezen. Toch moest Mathis als toeschouwer het olympisch bokstoernooi te Tokio bijwonen; evenwel met een gebroken duim. Als tweede finalist viel Frazier automatisch in voor de geblesseerde Mathis.

Het ongelooflijke voltrok zich: Frazier werd Olympisch kampioen; Amerika was gered. Als een held werd "Smokin Joe" in zijn geboorteplaats Philadelphia ingehaald. Maar toch was er weinig vreugde te beleven in het huis van de familie Frazier; er was niet genoeg geld om de vele broertjes en zusjes van Joe naar behoren op te voeden. Aanleiding genoeg voor de Olympische kampioen om zijn oude baan als vrachtwagenchauffeur weer te aanvaarden. De 75 dollar die hij hiermee per week verdiende vormde een welkome bron van inkomsten voor de familie Frazier. Aanvankelijk leek het erop dat Joe's carriere als bokser voorgoed van de baan was. Toen besloot een groep boksenthousiasten uit Philadelphia een stichting in leven te roepen welke tot doel had de weg te effenen voor Joe Frazier naar een carriere als prof-bokser. De stichting kreeg de naam van "Cloverlay" en werd geleid door Joe's ontdekker en trainer, Yancee Durham. In 1965 maakte Frazier zijn debuut als profbokser. Als eerste slachtoffers vielen Woody Goss, Mike Bruce, Ray Staples en Abe Davis die allen knockout werden geslagen. In 1966 ging de Olympische kampioen met zevenmijlslaarzen vooruit; hij wist nog zeven k.o.-overwinningen te behalen. Zijn naam verscheen op de officiele wereldranglijst. Deze plaats maakte hij waar na een dramatische puntenzege op de Argentijn Oscar Bonavena, die hem in de eerste ronde van het gevecht tot twee maal toe tegen het canvas had geslagen.

De rest van het verhaal is eenieder bekend. De affaire "dienstweigering" met alle gevolgen van dien deden de toenmalige wereldkampioen Cassius Clay voor ruim drie jaar de bokssport vaarwel zeggen. Het eliminatietoernooi om de vacante titel werd door Mohammed Ali's "sparringpartner" Jimmy Ellis gewonnen. Frazier resulteerde echter als lachende derde. Wijs had hij niet deelgenomen aan dit eliminatietoernooi om op deze manier "toffe jongens" zoals Floyd Patterson, Oscar Bonavena en Jerry Quarry te ontlopen. Toen eenmaal de nieuwe wereldkampioen bekend was kreeg Frazier als eerste uitdager de kans op een titelgevecht. Hij knapte het karwei in vijf ronden op. Frazier was eindelijk wereldkampioen: Om deze top te bereiken had hij zegge en schrijven slechts twee boksers van klasse ontmoet n.l. Oscar Bonavena en Jimmy Ellis. In maart 1971 versloeg Joe Frazier in een titanenstrijd Mohammed Ali op punten en mocht hij zich "The real champ" noemen.

Een vergelijking tussen Joe Frazier en Mohammed Ali onthult het volgende:

MEEST AGRESSIEVE	Joe Frazier
BESTE VOETENWERK	Mohammed Ali
SNELHEID	Mohammed Ali
BESTE PUNCHER	Mohammed Ali
BESTE COMBINATIE-PUNCHER	Mohammed Ali
MEEST EFFECTVOLLE RECHTSE	Joe Frazier
MEEST EFFECTVOLLE LINKSE	Joe Frazier
BESTE JAB	Mohammed Ali
MEEST MOEDIGE	Joe Frazier
BESTE BODY-PUNCHER	Joe Frazier
MEESTE KILLER'S INSTINCT	Joe Frazier
BESTE VERDEDIGING	Mohammed Ali
MEESTE INCASSERINGSVERMOGEN	Joe Frazier
MEEST OPVALLENDE	Mohammed Ali
MEEST FANTASIERIJKE	Mohammed Ali
BESTE COUNTER-PUNCHER	Mohammed Ali
GENTLEMAN IN DE RING	Mohammed Ali
BESTE UPPERCUT	Joe Frazier
BESTE INFIGHTER	Joe Frazier
MEEST TACTVOLLE	Joe Frazier
BESTE ALL–AROUND BOKSER	Mohammed Ali

8 MAART 1971: Een historisch moment in de geschiedenis van de bokssport: „Mohammed Ali is neergegaan op een linkse hoek van Joe Frazier" (foto „Ring").

BONAIRE bevindt zich in een crisissituatie. Het eiland wordt reeds vele jaren bedreigd door massale werkloosheid. Door het ontbreken van een behoorlijk vliegveld waar DC-8'en kunnen landen is men niet in staat geweest een grote stoot te geven aan het toerisme en door de terugloop van de economische aktiviteiten op Curacao en Aruba met name in de olie-industrie zijn tal van Bonairianen die in het verleden daar hun boterham hebben verdiend en die Bonaire de naam „postwisseleiland" hebben bezorgd vanwege de remises naar de achtergebleven familie genoodzaakt geweest zonder werk en zonder uitzicht naar hun geboortegrond terug te keren. Toch blijven de Bonaireanen optimistisch en zien zij mogelijkheden die hun er weer bovenop kunnen helpen. De Correspondente van de Amigoe in Kralendijk, Nel Casimiri, had hierover een onderhoud met de jonge en dynamische gezaghebber Raymundo Saleh en met andere vooraanstaande Bonaireanen.

INDUSTRIALISATIE PRAKTISCH UITGESLOTEN

Bonaire zoekt naar mogelijkheden om te kunnen overleven

GEZAGHEBBER SALEH ...Goede hoop ...

Gezaghebber Saleh: hoop op de toekomst

(Van onze correspondente)

KRALENDIJK – Gezaghebber R. P. Saleh, terug van een lange reis was gaarne bereid om de Amigoe zijn mening te geven over de eventuele mogelijkheden die Bonaire er weer bovenop zouden helpen. De verschillende mogelijkheden die de gezaghebber aanhaalde waren nog niet of nagenoeg niet nader bestudeerd. Hij had echter goede hoop dat dit op korte termijn gerealiseerd zou kunnen worden. Om te beginnen zijn er de grondstoffen die Bonaire zelf levert. Zout en Aloë. Op het ogenblik wordt de zout na gewonnen te zijn naar het buitenland verscheept voor verdere bewerking. Hier bestaat eventueel eventueel de mogelijkheid de produktie van tafel- en chemisch zout zelf ter hand te nemen.

Voor wat betreft de aloë; met Nederland is contact opgenomen om in het kader van de technische bijstand een machine of werktuig te ontwikkelen om de aloë te snijden en het sap ervan te verzamelen. Een andere mogelijkheid met aloë is misschien de methode van „Dry Freeze", waarbij de bladeren van de aloë ondergekoeld worden waarna het geheel in brokken uiteenvalt die weer tot poeder gestamt kunnen worden. Tijdens zijn verblijf in Japan heeft de gezaghebber contacten gelegd met ondernemingen die zich op dit gebied bezighouden.

De visserij, welke op het ogenblik nagenoeg niets exporteert, zou geactiveerd kunnen worden. Het idee van grote vissersschepen die langere tijd van huis kunnen blijven en een koel- en vriesruimte zijn niet nieuw. De uitvoering laat echter al jaren op zich wachten. Ook hier zou met behulp van de STINA het een en ander mogelijk moeten zijn. Ook de kreeftenteelt biedt mogelijkheden. Het water rond Bonaire is zeer helder, één van de voorwaarden om kreeften te telen. Het moet alleen daarbij blijven, er moet ook onderzocht worden wat de mogelijkheden zijn met vissoorten als masbangu en snapper. In samenwerking met het Marien Biologisch Instituut moet een wetenschappelijk plan opgezet worden om te komen tot een gegarandeerde hoeveelheid vis per jaar.

Wat betreft de veeteelt. Een onderzoek naar de huidige situatie zou geen overbodige luxe zijn. Er moet een inventaris komen. Het idee van een modelboerderij, ook niet nieuw meer, moet gerealiseerd worden. Een probleem vormt natuurlijk de droogte waardoor de dieren tekort aan groenvoer zouden krijgen. Hier is echter een oplossing voor. Op de eerste plaats invoer van hooi en ten tweede verbouw van maïshi chiki (sorghum) in de regentijd. De stengel van de maïshi worden dan opgeslagen en bewaart voor droge tijden. De maïs zelf wordt gebruikt voor waar het nu voor gebruikt wordt. Hiervoor is natuurlijk nodig dat de veehouder over voldoende terrein beschikt. Een grop geitenhouders die niet over terrein beschikt zal in de gelegenheid worden gesteld terrein te huren, zodat het vee dan ook niet meer de openbare weg op hoeft, zoals nu gebeurt, en waar het een gevaar vormt voor het verkeer.

Een ander mogelijk voedsel voor de diren zijn de dorenloze cactussen zoals die o.m. in Mexico voorkomen. Het terrein dat voor al deze doeleinden nodig is heeft Bonaire in overvloed, daaraan zal het dus niet liggen.

Ook de mogelijkheid van re-export van vee zag de gezaghebber. Hierbij wordt jong vee geïmporteerd van vee-exporterende landen. Op Bonaire worden de dieren dan verder opgefokt voor de slacht. De tuinbouw, die op Curacao en Aruba mogelijk is, moet hier ook kunnen. Hiervoor is geen uitgebreide studie nodig. Er kan meteen mee begonnen worden. Komkommers, warmoes, spinazie, sla enz. kunnen hier verbouwd worden. Het grote voordeel hiervan is dat het geld binnen de gemeenschap blijft. Een project dat veel aandacht van de gezaghebber heeft is de katoenaanplant. Deze plant levert katoen en pitten waaruit olie bereid kan worden. Al deze plannen zullen grondig bestudeerd moeten worden en dan nog op korte termijn. Als er inderdaad levensvatbaarheid voor bestaat zal er geld beschikbaar moeten komen, waarbij gedacht wordt aan een ontwikkelingsbank voor Bonaire, waar in de overheid, banken, verzekeringsmijen en anderen zullen kunnen deelnemen.

(Van onze correspondente)

KRALENDIJK – Als men zegt, dat het Bonaire economisch niet voor de wind gaat, komt neer op het intrappen van een open deur. Maar met dat al ondervinden niet alleen de 8000 inwoners van Bonaire daar dagelijks de gevolgen van, maar het is een probleem van het gehele land, want Bonaire moet om rond te komen, om de bevolking te laten leven steeds een beroep doen op de schatkist van het land. Het kan met andere woorden zichzelf bij lange na niet bedruipen. Nu kunnen ook de andere eilanden van de Antillen dat niet maar zo erg als met Bonaire is het met Curacao en Aruba toch niet.

Is er nu geen mogelijkheid voor Bonaire om economisch een beetje steviger in de schoenen te komen? Er wordt veel over gepraat op Bonaire, maar worden al de plannen de één vaak nog groter dan de ander ook werkelijk uit geprobeerd? We hebben geprobeerd al deze ideeën die we links en rechts opvingen eens bij elkaar te plaatsen in de hoop dat de bruikbare plannen ook werkelijk uitgeprobeerd worden

Economische situatie

Hoe is nu op het ogenblik de economische situatie van Bonaire in het algemeen?

1. Er bestaat, behalve de zoutwinning, geen primaire economische activiteit of activiteiten die economisch te noemen zijn; Primaire economische activiteiten wil zeggen verwerking van grondstoffen die het eiland zelf levert, er zijn b.v. geen mineralen, geen landbouw, geen tuinbouw, veeteelt of visserij, althans niet van macro-economische betekenis, dus niet alleen voor je zelf, maar voordelig voor de gehele gemeenschap.

2. Er is op Bonaire geen kapitaal. Wat kapitaal zou kunnen zijn zijn de oude huizen, maar daar wordt niets mee gedaan, het is dus dood kapitaal.

3. We hebben een mensen-probleem want geschoolden vertrekken. Het meest belovende deel van de beroepsbevolking is verdwenen.

4. Economisch gezien is de beroepsbevolking klein op Bonaire. Het is minder dan 30 procent van de gehele bevolking.

Het gevolg hiervan is dat Bonaire vrijwel geheel afhankelijk is van buiten. Zowel de productiegoederen komen van buiten, als de consumptiegoederen, als ook arbeidskrachten. Als het olie-overslagstation naar Bonaire komt, hebben we geen geschoolde arbeidskrachten om hier te werken.

Aktiviteiten

Op het ogenblik ontleent Bonaire zijn grootste activiteiten aan de constructieve sector en aan de overheidssector.

ad 1 voor de ontwikkelingsprojecten moet geld van buiten komen.

ad 2. de overheid kampt met grote tekorten en ook daarvoor moet geld van buiten komen. (van het land in dit geval).

CONCLUSIE: Bonaire drijft op de giften van anderen. Dat is de huidige economische structuur van Bonaire en als daar geen veranderingen in komen blijft de afhankelijkheid bestaan.

Wat hebben we eigenlijk aan die grote ontwikkelingsprojecten? Ze worden voornamelijk gezien als om de tekorten te dekken en om de werkeloosheid te doen afnemen. Dat zou een mooi principe zijn als we er zeker van waren dat deze bijdragen tot in de lengte der dagen zou blijven doorgaan. En we begrijpen allemaal dat daar geen sprake van is, nu minder dan ooit.

Het creëren van werkgelegenheid voor een kleinere beroepsbevolking die betrekkelijk ongeschoold is, geeft zo'n groot project toch altijd een schokeffect, omdat voor een betrekkelijk korte tijd een groot aantal arbeidskrachten in één bepaalde sector zijn vereist (b.v. bouwvakarbeiders voor de volkswoningen). Die zijn dan niet op Bonaire te vinden en ze moeten van buiten komen. Een mooi voorbeeld hierbij is de Eneca, die op Bonaire geen krachten genoeg kon vinden en ze van elders liet komen. Waarom trouwens al die nieuwe projecten tegelijk. Waarom tegelijk èn de pier, èn de weg naar Sorobon èn de volkswoningen. Na elkaar had de beroepsbevolking er veel meer van geprofiteerd, de Bonairiaanse beroepsbevolking dan.

Die grote projecten moeten tevens het doel hebben een kans te geven om op eigen benen te komen te staan, maar dat is veelal een illusie. Neem b.v. de weg naar Sorobon (kosten 1,4 miljoen) en de vliegveldverlenging. Investeringen voor het toerisme. Het lijkt wel of Bonaire veel meer geld er in stopt dan ooit door toeristen op Bonaire kan worden uitgegeven. Voor de projecten komt flink wat geld binnen en dat lijkt een goede stimulans voor onze economie maar het grootste gedeelte vloeit terug naar het buitenland door de aankoop van materialen en het overschrijven van de salarissen van het hogere kader naar het buitenland. De bijdrage aan onze economie zijn de relatief lage lonen die de Bonairianen (het lagere kader) verdienen.

Export

Bonaire heeft vroeger wel primaire export gehad. Het heeft aloë geëxporteerd en klein-vee. Daarvan is nu niets meer over. Op het ogenblik exporteert Bonaire alleen zout en confectie. De vis-export is niet bekend en ook niet na te gaan, maar het kan nooit veel zijn als men het aantal vissers nagaat. Bonaire telt nog maar erg weinig vissers, althans vissers die hun vis naar buiten verkopen. We bedoelen niet de vissers die voor de eigen consumptie vissen, want dat zijn er velen. Tenslotte exporteert Bonaire ook nog zijn meest veelbelovende zonen en dochters.

De opbrengst van de export dekt bij lange na niet de kosten van de import want bijna alles op Bonaire moet ingevoerd worden, voedsel, drank, kleding, luxe-artikelen, alles en dat geeft dan de reden dat Bonaire steeds bijgestaan moet worden. Onze economie sluit niet omdat we te veel importeren.

Wat nu?

Bonaire heeft een groot te kort aan arbeidsplaatsen. In 1971 was 27 procent van de totale beroepsbevolking werkeloos.

Daarbij heeft Bonaire een tekort aan geld.

Als we willen opheffen moeten we alle activiteiten, alles wat we nieuw gaan beginnen, toetsen en bezien of ze de import vervangen of verkleinen of óf ze de export vergroten.

Import vervangen heeft hierbij bepaalde voordelen, omdat dat in eigen hand te houden is en het brengt het multipliër effect op gang. Over dit multipliër effect wordt op het ogenblik veel gepraat maar zoals de situatie nu ligt is het onzin-gepraat. Het multipliër-effect wil zeggen, dat doordat het ene bedrijf geld in omloop brengt in een bepaalde gemeenschap, niet alleen dat ene bedrijf profiteert met zijn werknemers, maar de gehele bevolking, omdat het geld binnen de gemeenschap weer in omloop wordt gebracht. Zo worden er schoenen gekocht, wat de schoenfabrikant werk geeft en eten wat de groenteman en de veehandel werk geeft. Dit is ook het principe waar men van uit gaat bij de werkverschaffing maar op Bonaire is dit de grootste onzin, omdat alles wat we kopen van buiten moet komen. Met ons geld geven wij niet een andere Bonairiaan werkgelegenheid maar een buitenlander. Wij helpen met ons geld buitenlandse economieën, niet de onze. Als Bonaire nu zelf zou produceren zouden we dat effect wel op gang helpen.

Een andere mogelijkheid om de import te verkleinen is het wijzigen van het consumptiepatroon of door de consumptie te verkleinen. Wij moeten ons herbezinnen op ons consumptiepatroon. In hoeverre is het aangepast aan de werkelijke behoeften en de werkelijke omstandigheden?

Industrie

Wat zijn de mogelijkheden op Bonaire voor wat het vestigen van industrieën? Helaas niet veel. Bonaire heeft slechts enkele gunstige factoren te bieden.

Dat zijn dan de arbeidsreserve en de goedkope en gemakkelijk te krijgen grond. Verder heerst er op Bonaire een betrekkelijke arbeidsrust, maar die is gedeeltelijk te verklaren door het niet-weerbaar zijn, economisch, van de arbeiders. Ze komen niet op voor hun rechten.

Het belangrijkste punt is waarschijnlijk dat er geen beperkende bepalingen zijn t.a.v. de aantasting van het milieu. Er bestaan op de Nederlandse Antillen geen wetten op het gebied van milieuverontreiniging. De afwezigheid van deze wetten in de gehele derde wereld zal een trekpleister worden voor alle industrieën die in het westen geweerd worden of die het steeds moeilijker gemaakt wordt door allerlei beperkende wetten.

De keerzijde van de medaille weegt veel zwaarder. Weliswaar heeft Bonaire grote arbeidsreserve maar deze is in hoge mate ongeschoold. Daarbij komt dat men bij een grote arbeidsreserve verwacht lage lonen te vinden, maar er zijn juist hoge lonen door de invoering van de minimumloon. Het is echter onmogelijk de lonen laag te houden of ze weer terug te brengen, omdat de goederen waarvoor het geld gebruikt moet worden, hoge, stijgende prijzen hebben, daar alles ingevoerd moet worden. Wij zijn helemaal afhankelijk van de Europese en Amerikaanse markt.

Geen afzetgebied

Ook heeft Bonaire geen afzetmarkt. Noch op Bonaire zelf, noch in de direkte omgeving. En tenslotte is het moeilijk bereikbaar of men moet bereid zijn b.v. een eigen pier te bouwen, zoals de zout en de olie. De Salt Co. bouwde een eigen pier en als Northville zich op Bonaire vestigt zal ze dat ook doen. Al met al ziet het er op Bonaire voor nieuw te vestigen industrieen maar somber uit. Waar wel een mogelijkheid ligt, is bij de AMBACHTELIJKE NIJVERHEID, in aansluiting op plaatselijke grondstoffen, zoals de huidenverwerking of touw. Men kan hiervan producten maken voor de toeristen, maar het is beter een stabielere vorm van inkomsten te zoeken, door het zoeken van echte afzetmarkten. Bij deze ambachtelijke nijverheid moet u niet denken aan hele fabrieken maar meer aan huisnijverheid.

Mijnbouw

Heeft Bonaire mogelijkheden voor mijnbouw?

Er is vroeger op Antriol Pabao een kleisteen en klinkerfabriek geweest die tot 1930 gedraaid heeft. De Shell-woningen van Negropont op Curacao zijn met Bonairiaanse klinkers gemaakt. Of een herleving van deze industrie mogelijk zou zijn hangt af van de kwaliteit en de kwantiteit van de klei en daarnaar zou eerst een onderzoek moeten worden ingesteld.

Over het algemeen neemt men aan dat er op de Benedenwindse eilanden geen fosfaat in de grond zit, maar er is nooit een diepgaand onderzoek naar ingesteld. Een bodemonderzoeker van de Verenigde Naties, genaamd SVANHOLM, heeft hier een onderzoek gedaan, waarna hij tot de conclusie kwam dat: "There may or might not be phosphate". Er zou dus eigenlijk eens een gedegen onderzoek plaatsvinden.

Agave: een nog onbenutte mogelijkheid.

Wat zijn de mogelijkheden op Bonaire voor veeteelt?

Er lopen een opmerkelijk aantal geiten rond op Bonaire, waarvan de meeste los. De eigenaars verwachten van de geiten dat zij hun voedsel van de straat oppikken, met het gevolg dat ze allerlei rommel eten. Er wordt op die manier ook totaal geen oog op gehouden wat ze uitspoken en het is erg moeilijk in het oog te houden hoeveel geiten men op een bepaald ogenblik heeft en of niet de verkeerde persoon hem opeet. Een geit is eigenlijk het enige beest dat op deze dorre grond kan leven maar wil men goed geitenvlees krijgen en zelfs melk, dan moeten deze geiten in een afgesloten koraal worden gehouden, waar men erop toe kan zien wat ze eten en dan ook is het mogelijk te proberen het ras van de van de Bonairiaanse geit te verbeteren. Men heeft nu enkele keren dure bokken zo maar de mondi ingestuurd in de hoop dat alles wel vanzelf zou gaan, maar deze mooie, glanzende, gezonde bokken waren al zeer spoedig in vreemde magen verdwenen. Al waren ze blijven leven, dan nog zou het effect te gering zijn geweest door de grote hoeveelheid geiten.

Ook zijn er verschillende kippenfarms op Bonaire, en zolang de regering een beschermende politiek blijft voeren, heeft de afzetmarkt voor Bonaire zelf goede kansen.

Deze problemen van Bonaire dateren niet van vandaag of gisteren en gezaghebber R. P. Saleh heeft tijdens zijn buitenlands verlof nijver naar oplossingen gezocht. Hij ontdekte dat er een grassoort was in Australië, dat goed voedsel is voor vee en dat zeer goed tegen de droogte kan. Hij heeft onmiddellijk geschreven en er is al een offerte binnen uit Australië, waarnaar men een bestelling van dit graszaad heeft geplaatst, waarmee men in droge gebieden zulke goede resultaten heeft geboekt. Als dit lukt, zal het ook mogelijk zijn om een rundersoort naar Bonaire te halen en het bleek dat ook in Australië een soort koeien was, die erg klein van stuk waren, maar die veel melk gaven en goed tegen het droge klimaat konden. Ook dit is een kans voor Bonaire.

Kreeftenteelt

Voor zover gezaghebber Saleh het kon bekijken, heeft Bonaire ook een ideale gelegenheid voor de kreeftenteelt. Het klimaat is zeer geschikt, ze komen hier al voor van nature. Het water is zeer helder, en dat is ook een vereiste. Het is zeker de moeite waard om dit te onderzoeken en uit te proberen vooral daar Bonaire prachtige natuurlijke baaien heeft die nog ongerept zijn, zoals Lac baai en Goto-meer.

Landbouw

Hoewel bijna iedereen op Bonaire een eigen koenoekoe heeft waarop hij wat kleine maïs en groente als kalabas grandi, papaya en patia verbouwt, wordt er in economische zin geen landbouw uitgeoefend op Bonaire. Een ieder verbouwt voor

(Men leze verder op pag. 39)

Toekomst in de visserij?

Nos ta desea tur nos favorecedornan un bon pascu y un feliz y próspero 1973

SHELL SERVICE STATION FREDERIK

Wishing all of you a Merry Christmas and a Happy New Year

SHELL SPEEDLINE

Para todos nuestros mejores deseos para una Feliz Navidad y un Feliz Año Nuevo

FREDERIK CAR CARE CENTER

May it reign throughout the world

„Almacen el Conde"

Roodeweg 74

Schildersbedrijf Pouw N.V.

wenst alle vrienden en relaties

greetings to our many friends at this joyous season!

Caribbean Contractors Corporation N.V.

Granaatappelweg 131

at Christmas time...

Meubileringsbedrijf

„Mesker" N.V.

All America Cables and Radio, Inc. **Via** *Comunicaciones Mundiales*

ITT

Willemstad 11424

Greetings

DECEMBER 1972

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24/31	25	26	27	28	29	30

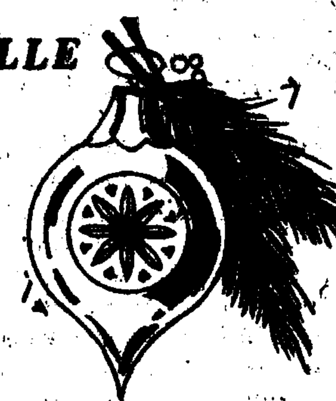

GAARNE WENSEN WIJ EEN IEDER

PRETTIGE FEESTDAGEN

EN EEN IN ALLE OPZICHTEN

VOORSPOEDIG 1973

Directie en personeel

Nederlands Antilliaanse Gasmaatschappij N.V.

Waarom alleen?

WILLEMSTAD – Op bezoek bij een vrouw die reeds jarenlang bezig is met pogingen om van de man van wie ze gescheiden is alimentatie te krijgen voor zijn vijf kinderen. Het huis waar ze nu in woont moet vroeger een keurigc zijn geweest. Nu is het een letterlijke puinhoop met opengebroken vloeren, verveloze houten muren en vervallen deuren en ramen. In de aarde en overdekt met een fijn grijs stof zitten een paar kinderen enkel gekleed in een groezelig onderbroekje. Een baby van nog geen jaar kruipt er opgewekt kraaiend tussen. Twee van het stel hebben een enorm uitpuilende navel.

„Ik heb nog geen tijd en geld gehad om ermee naar de dokter te gaan”, vertelt de moeder die er zelf wel doorvoed en keurig gekleed uitziet, compleet met een pruik op het hoofd. Zelf staat ze op het punt om naar een KNO-specialist te gaan omdat haar amandelen eruit moeten. Ze vertelt: „Mijn vroegere echtgenoot, vader van de vijf eerste kinderen, weigert om voor ieder kind vijf gulden per week te betalen. Dat is al jaren zo. Hij heeft eens een keer drie maanden achter elkaar betaald maar daarna zei hij dat hij andere zaken aan zijn hoofd had. Van alles dat hij af moest betalen en dergelijke. Toch heeft hij een goede vaste baan. Toen de Voogdijraad beslag wou leggen op zijn loon weigerde zijn werkgever alle medewerking en dreigde zelfs hem te zullen ontslaan als de Voogdijraad bleef zeuren. De man vond dat hij een werknemer niet kon dwingen geld te betalen als hij niet wou. Nu probeer ik maar alleen de zaak draaiende te houden. Ik heb een baan waarmee ik net vijftig gulden per week verdien. Daarvan moet ik dus eten, kleren, schoolgeld en weet ik wat al niet meer voor vijf kinderen bekostigen. En natuurlijk voor mezelf.

FEESTDAGEN

Dit is het huis van mijn ouders. Er wonen hier ook nog vijf broers en een zus van me. Van de vijf jongens heeft er maar één werk. Vader krijgt een pensioen van ongeveer veertig gulden per maand en probeert ondanks zijn leeftijd nog hier en daar jobs mee te pikken. Weet u, ik denk nu al aan de feestdagen. Ik zou niet willen dat mijn kinderen bij andere mensen achterbleven. Maar ik zou ook echt niet weten hoe ik kleren en schoenen voor hun allemaal zou moeten kopen. Plotseling kwaad: Hij denkt dat het goed is wat hij doet. Als hij zijn straf krijgt zal het hard aankomen. Hij kijkt totaal niet om naar de kinderen. Soms rijdt hij hier langs en als de kinderen hem roepen doet hij net alsof hij niets hoort of ziet. Laatst moest een van de jongens zijn eerste communie doen. Toen ik hem daarvan op de hoogte stelde liet hij me weten dat hij er niets mee te maken had. Het kind heeft zijn eerste communie niet kunnen doen. De kleinste moet dit jaar naar de kleuterschool. Maar ik kan het echt niet betalen. Ik heb trouwens pas een briefje van school gekregen dat ze de kinderen naar huis zullen sturen als ik het achterstallige schoolgeld niet betaal. Ik ben doodmoe van al die zorgen. Waarom moet ik het allemaal alleen oplossen? Het zijn toch ook zijn kinderen?

Hoofd Voogdijraad:

„ onmacht om te kunnen helpen frustrerend”.

Alimentatiebedragen liggen absurd laag

WILLEMSTAD – Het eerste contact met de wereld van alimentatie, onwettige kinderen, vaderschapsacties, voogdijraad enz., is onmiddellijk al somber en deprimerend. Wie het gebouw van de Voogdijraad binnengaat wordt geconfronteerd met een grauwe grijze trap in een verveloze ruimte. Langs de vuile wanden in de verschillende wachtlokalen krakende, schilferige banken. De mensen, veelal vrouwen, die men er ziet rondlopen maken vaak een even troosteloze indruk als hun omgeving. Velen zijn in verwachting. Kinderen ziet men er zelden of nooit. Toch zijn ze er altijd. Op de achtergrond. In feite draait in dit triestige wereldje alles om het kind heen. Het kind dat uiteindelijk de dupe wordt van het onverantwoordelijke gedrag van de volwassenen. De heer H. R. van Delden, hoofd van de dienst Voogdijraad kan er boeken vol van schrijven. We merken hier niet veel van Famia Planea, zegt hij moedeloos. Integendeel, het werk wordt steeds omvangrijker. En dat terwijl de Voogdijraad te kampen heeft met een chronisch personeelstekort. Alle insiders weten dat de heer Van Delden keihard werkt, soms letterlijk dag en nacht. Hoewel zijn dienst Voogdijraad heet, valt tachtig procent van de gevallen die hij te behandelen krijgt onder het alimentatieprobleem. Een probleem waarvan één van de meest in het oog springende facetten het feit is dat de alimentatiebedragen zo absurd laag zitten.

Camaro

WILLEMSTAD – Een alimentatiezaak voor de rechter. Een man die al een jaar lang geen cent heeft betaalt voor zijn drie kinderen. In datzelfde jaar heeft hij wel drieduizend gulden in contanten neerbetaald voor een splinternieuwe Camaro. Hij moet nu nog iedere maand, voor wie weet hoe lang, 120 gulden neertellen om het fraaie voertuig af te betalen. Hij wil nu de kinderen bij de moeder weghalén en bij zijn eigen moeder onderbrengen. Dan is hij van dat gezeur om alimentatie te betalen af. Jammer genoeg zijn dergelijke gevallen geen uitzondering.

Als het meest frustrerende van dit werk wordt door het hoofd van de Voogdijraad het feit ervaren dat hij vaak totaal niets kan doen om te helpen. Een voorbeeld: het gesprek met de krant moet onderbroken worden omdat een vrouw hem wil spreken. Een magere, al wat oudere klagerige figuur komt binnen, vergezeld van een zoon van een jaar of vijftien die apatisch voor zich uitkijkt. „Ik moet een huis”, zijn de eerste woorden. Ik woon nu in een schuurtje op het erf bij m'n zus maar die wil me niet meer hebben. Deze jongen hier is niet helemaal bij zijn hoofd, wijst ze. Hebt u al zijn vader geschreven of hij hem voor een poosje hebben kan? ” Er blijkt inderdaad geschreven te zijn naar papá, veilig uitgeweken naar een ver land heeft niets van zich laten horen. Het feit dat hij op Curacao nog een kind heeft zitten interesseert hem kennelijk niet veel. De vrouw weer: „Toen heb ik in mijn eentje, met hard werken een eigen huis weten te bouwen waar ik rustig met mijn kind kon leven. En ik had nog geld op de bank ook. Toen kwam hij weer opdagen. Even met vakantie naar Curacao. Hij heeft mijn huis verkocht en mijn geld van de bank gehaald. Hoe is dat toch mogelijk? ” Ze kijkt niet-begrijpend naar de heer Van Delden. Maar die weet het ook niet. Hij krijgt tenslotte de vrouw weg met de belofte dat hij weer eens naar de vader zal schrijven. Hij zegt het verhaal zelf ook niet helemaal te begrijpen. De vader is hoe dan ook spoorloos en het ziet er niet naar uit dat de vrouw voorlopig een huis kan krijgen. In zo'n geval kan ik werkelijk niets doen, schokschoudert de heer Van Delden.

Homoseksuelen

Toch doen zich ook wel eens grappige zaken voor. Zoals het verhaal van de twee homo-seksuelen. De heer Van Delden: „Ik werd opgebeld door een dame met een klacht dat de man van wie ze in verwachting was niets te maken wilde hebben met zijn toekomstige kind. Zij gaf naam en adres op. Contact hiermee leverde een verontwaardigde mansfiguur op die beloofde langs te zullen komen bij onze dienst met het definitieve bewijs dat hij niets met welke vrouw dan ook te maken had. Dat bewijs bleek een forse, breedgeschouderde man die met diepe minachting in zijn stem de gedachte verwierp dat zijn levensgezel iets met een vrouw te maken zou kunnen hebben. De vader in spé zelf zat er kleintjes en stilletjes bij. 's Avonds werd ik thuis door hem opgebeld. Of ik hem al de moeite niet kwalijk wilde nemen maar hij wilde even zeggen dat hij toch wel relaties met de bewuste vrouw had gehad. Hij had stiekempjes zijn kans genomen toen zijn vriend naar Aruba moest. Hij wilde bij nader inzien wel voor het kind zorgen maar hij wist alleen niet hoe daar hij zelf geen geld verdiende. Hij had alleen maar ervaring in het huishouden. Zijn vriend verdiende de kost. Of de heer Van Delden het allemaal alsjeblieft diep geheim wilde houden? Zijn levensgezel was namelijk erg jaloers en zou zeker hevige scènes maken als hij er achter kwam.

Gevallen als deze, waar je nog een beetje om kunt lachen, zijn echter uitzondering. Over het algemeen zijn de alimentatiezaken trieste, slepende affaires waaronder het kind nog het meeste lijdt. Per maand komen er bij de Voogdijraad zo'n vierhonderd vrouwen hun alimentatie halen. Per jaar wordt er ongeveer twee miljoen aan alimentatiegelden uitbetaald. De gedachte leeft dat het alleen de wanbetalers zijn die via de Voogdijraad het geld moeten overmaken. Maar ook in die gevallen waar zich geen moeilijkheden voordoen komt het voor dat de man prefereert via de Voogdijraad te betalen omdat dit een zakelijke en probleemloze afhandeling van de maandelijkse betaling garandeert. Een grote groep van mannen die alimentatie moeten betalen voor hun vaak talrijke buitenechtelijke kinderen wordt ingenomen door heren met een ambulant beroep en met een eigen vervoersmiddel. Buschauffeurs en brievenbestellers bijvoorbeeld schijnen in dit opzicht zeer actief te zijn.

Ontslag

WILLEMSTAD – Een elektriciën die ergens goed verdiende nam uit eigen beweging ontslag om zo de alimentatieplicht te ontduiken. Nu nog verdient hij goed met losse klusjes en hij verschijnt dan ook onberispelijk gekleed voor de rechter. Hij weigert echter alimentatie te betalen voor de kinderen die hij verwekt heeft. Hij heeft immers geen inkomen?

Geen regels

Het getal van twee miljoen gulden heeft een des te groter betekenis wanneer men zich realiseert dat het in piepkleine bedragjes wordt verdeeld. Momenteel betaalt een grote groep vijf gulden per week per kind aan alimentatie. Er zijn echter ook gevallen die 1.50 of 2.50 per kind betalen. Vaste regels aan de hand waarvan het alimentatiebedrag wordt bepaald bestaan niet. Elk geval wordt op zich bekeken. Gelet wordt op verschillende aspecten zoals de leeftijd van het kind, het inkomen van de vader en zijn lasten, het inkomen van de moeder. In die gevallen bijvoorbeeld waar de man een laag inkomen heeft en vele kinderen moet onderhouden zal het alimentatiebedrag zeer laag uitvallen. Men vraagt zich wel af hoe een vrouw een kind met twintig gulden per maand kan onderhouden. De praktijk wijst uit dat jammer genoeg zulke gevallen geen uitzondering zijn.

Problemen doen zich overigens evengoed ook voor bij zeer welgestelde lieden die weigeren hun kind behoorlijk te onderhouden. „Daar moet je vaak nog harder voor werken”, weet de heer Van Delden te vertellen. „Neem bijvoorbeeld het geval van die rijke zakenman die zich in allerlei bochten wringt om zo weinig mogelijk te hoeven betalen. Iedereen weet dat hij alles heeft wat zijn hartje begeert maar hij is te beroerd om tweehonderd gulden per maand voor zijn kind af te staan. Over vijftig gulden per maand meer of minder maakt hij een heel kabaal”.

Tijdrovend

„Werken met het alimentatieprobleem is daarom zo tijdrovend en inspannend omdat het zovele facetten heeft. De betrokkenen zijn meestal niet op de hoogte van de in deze strijd geldende regels. We hebben hier bijvoorbeeld wel eens te maken met mannen die weigeren alimentatie voor hun kinderen te betalen omdat met de vrouw is overeengekomen dat ze dat niet zou eisen. Als tegenprestatie zou de man dan weer instemmen met de echtscheiding. Zoiets is echter ten enenmale onmogelijk. Het is bij de wet vastgesteld dat een man voor het onderhoud van zijn kinderen mee moet blijven zorgen”. Andere gevallen die bij de Voogdijraad terecht komen: moeders die denken dat wij een detectivebureau zijn en via ons spoorloos verdwenen vaders bij de kraag willen grijpen. Portugezen bijvoorbeeld laten hier nogal eens kinderen achter. In de meeste gevallen kan de Voogdijraad er weinig aan doen wanneer een man naar een ander land uitwijkt. Ongeveer twee jaar geleden is te New York een verdrag afgesloten inzake de executie van alimentatievonnissen in het buitenland. Nu kan men in de participerende landen alimentatie achterhalen. Ook met Venezuela heeft men in dit opzicht goede relaties. Portugal echter neemt geen deel aan het alimentatieverdrag van New York. Mannen die dus naar Portugal trekken zijn ongrijpbaar. Dit geldt ook voor de Engelse eilanden.

Tegenzin

Maar ook wanneer de mannen die een kind verwekt hebben er in levende lijve zijn blijven de problemen er niet uit. De man betaalt nog te vaak met grote tegenzin. Gevallen waarin men ontslag neemt of ervoor zorgt ontslagen te worden zijn geen uitzondering. Van velen is moeilijk na te gaan wat ze verdienen en het in handen te krijgen. Uiterste toevlucht is de rechter. De ervaring wijst echter uit dat men toch min of meer machteloos staat tegenover mensen die elk verantwoordelijkheidsgevoel missen. Wanneer iemand weigert te betalen en hij wordt opgesloten raakt hij zijn werk waardoor men nog verder van huis is. Zoals eerder vermeld zijn er ook legio mannen die ontslag nemen of zorgen ontslagen te worden wanneer ze bemerken dat men ze voor de rechter gaat brengen. Het gebeurt ook veel dat men mannen aan de rechter hoort uitleggen dat ze echt geen vijf gulden per week kunnen betalen. Voor hun nieuwe gezin waar ook al een paar kinderen verzorgd moeten worden is pas een nieuw huis gebouwd, of men heeft een auto aangeschaft. Wanneer ze toch moeten betalen zijn ze vaak razena en ik ben dan ook vaak bedreigd door dergelijke heren”, vertelt de heer Van Delden.

Talrijk zijn ook het aantal vaderschapsacties dat wordt ondernomen tegen mannen die ontkennen een kind verwekt te hebben. Zo'n vaderschapsactie moet binnen de vijf jaar gehouden worden. Bij een dergelijke actie moet de vrouw, wanneer de man ontkent gemeenschap met haar te hebben gehad, bewijzen dat het wel zo is. Ze moet dan met getuigen komen. Er zijn ook gevallen waarin de man wel erkent gemeenschap met de vrouw te hebben gehad maar tegelijkertijd aanvoert dat vele andere mannen omstreeks hetzelfde tijdstip dit ook hadden. Hij moet dan op zijn beurt met getuigen komen om zijn redenering te bewijzen. Bij deze vaderschapsacties is het geen uitzondering wanneer de vrouw door haar vroegere minnaar wordt afgeranseld na de rechtszitting. Vaak nog in het stadhuisgebouw.

„Vrouwen die van een heleboel mannen kinderen hebben vormen een levensgroot probleem”, zegt de heer Van Delden. Ze kunnen natuurlijk niet bewijzen dat een kind van een bepaalde man is en krijgen dus van niemand alimentatie. Ze moeten zelf, met behulp van gemeenschapsgelden, voor de kinderen zorgen. Dergelijke onderstandsgevallen komen heel veel voor. Er zijn meisjes die al op vijftien- en zestienjarige leeftijd met zulke problemen zitten. Vaak krijgen ze steeds meer kinderen omdat ze proberen een man te vinden die bereid is haar en de kinderen te onderhouden. Meestal loopt het erop uit dat hij haar nog een kind cadeau doet en dan met de noorderzon vertrekt.

Het percentage kinderen dat hier buitenechtelijk geboren wordt is schrikbarend hoog. Brave degelijke huisvaders die een slippertje willen maken maar blijkbaar zo braaf zijn dat ze nog nooit van het bestaan van voorbehoedsmiddelen hebben gehoord. Ook gevallen van één man die bij verschillende vrouwen kinderen heeft komen vrij veel voor. Het zijn dan meestal juist niet die mannen die de beste inkomens hebben en voor hun kroost ziet de toekomst er dan ook niet bepaald veelbelovend uit.

Kinderen

In deze treurige alimentatie-affaires kan gesteld worden dat zowel de mannen als de vrouwen fout zijn. Degenen die uiteindelijk met de ellende blijven zitten zijn in de eerste plaats de kinderen en daarna de vrouwen. Zoals altijd is het de vrouw die de kinderen bij zich houdt terwijl manlief verder op avontuur trekt en vaak weigert zelfs in materieel opzicht bij te dragen aan de opvoeding van zijn kinderen. Als hij wel iets geeft is het schandalig weinig. Zelf zijn de mannen enorm actief, gesteund door de respectievelijke vakbonden, in staken en vragen om meer loon. Vaak krijgen ze dat ook. De alimentatiebedragen blijven echter altijd even miserabel. Er worden steeds meer grote auto's gekocht naar van de vrouw wordt verwacht dat zij wonderen doet. Het zou geen gek idee zijn als de vrouwen op de gedachte kwamen ook eens te staken. Misschien dat dan ons op de man gerichte maatschappij, al was het maar een beetje, wakker geschud werd. Zoals laatst een vrouw aan de Amigoe schreef: mannen staken om meer geld. Dacht u nou echt dat de vrouwen en kinderen daar iets van te zien kregen? Welneen, het geld wordt gebruikt om de buren ermee de ogen uit te steken.

Aan kinderen, zeker buitenechtelijke, is toch geen eer te betalen. Ook de vakbonden die zo schreeuwen over onrechtvaardigheid zouden zich eens moeten gaan concentreren op de voeding van hun leden en dat in de ruimste zin van het woord. Het wordt werkelijk hoog tijd.

Beste moeders

WILLEMSTAD – Het is lang niet altijd zo dat het de nette oppassende vrouwen zijn die de beste moeders zijn. De Voogdijraad kent het geval van een prostituée die in de loop der tijden twaalf kinderen kreeg. „Ik neem mijn petje af voor de manier waarop ze voor haar kinderen zorgt”, zegt de heer Van Delden. Ze geeft ze meer liefde en aandacht dat menige moeder die het toch veel makkelijker heeft, kan opbrengen.

Alles in blik

TOCHI: Nee, dan het eten van vroeger. (Tochi likt zich als het ware de vingers af, als hij er aan denkt en erover vertelt). Toen had je kabrietensoep, kabrietenvlees, leguanensoep. Grote porties mais. En geitekaas. Daar ben ik zo oud van geworden. Maar tegenwoordig krijg je van alles in blik: hondevlees, kikkervlees, alles, alles doen ze in blik. Alles mooi ingepakt.... Nee, vroeger zat er tenminste kracht in het voedsel.

Vitamines

WELHOUS: Wat er zo allemaal veranderd is? Vroeger had je geen duizend gulden nodig voor een slaapkamer-ameublement. Toen kon je met zeshonderd gulden trouwen.... De mensen waren vroeger gelukkiger. Er bestonden toen niet die gevaren met auto's op de weg. Je hoorde geen berichten van mensen die op straat waren dood gereden. De mensen hebben nu wel meer kans in leven te blijven door de moderne geneesmiddelen. Vroeger hadden de mensen hun eigen geneesmiddelen voor te hoge bloeddruk en zo, of wanneer iemand zijn been had gebroken. Tegenwoordig komen ze met vitamines aan, ach, ach. Wat een vitamines. Ai Dios. Er zijn er duizend en een.... Je weet niet waar al die medicijnen voor dienen. Ik slik ze maar in, maar weet niet waarvoor het allemaal dient.

CAMPO: Ja, vroeger werden er veel meer eigen geneesmiddelen gebruikt. Een bepaalde plant voor dit en een andere plant voor dat. Of een kruidendrankje. Toen kwam er een tijd, dat de dokters dit soort dingen verboden. Ik ben er mee opgegroeid om jerba di raton te drinken en zo. Of er werden verschillende kruiden samengekookt. Er was een man, die Morok heette en die de kruiden op ouderwetse manier kookte en bereidde. Maar nu mag dat niet meer. Nu vertellen ze dat jerba di raton kanker verwekt. Dan vraag **je je wel af, hoe dat mogelijk is.** Altijd heb je het tegen verkoudheid gebruikt of voor het bedaren van de zenuwen of je moest er de blaadjes vanaf halen om die op het bed te strooien, want dan kon je 's nachts lekker slapen en nu zegt men, dat je er kanker van krijgt. Ze vertelden precies hoe je het moest doen. Nu is het verboden. Ik voor mij geloof, dat het verboden is om de dokters meer geld te laten verdienen.

Dood

TOCHI: Of ik bang ben voor de dood? Ai no, ai no.... Zo lang mensen mij maar niet dood maken, is het niet erg. Als God de dood stuurt, dan is het niet erg.

WELHOUS: Bang voor de dood? Hoe kan ik bang zijn voor de dood, als hij vlak naast mij zit? Ik heb in mijn leven de dood zo dikwijls onder ogen gezien. Ik heb ijs gezien, dik ijs, waar schepen zich een weg doorheen moesten breken.... En sneeuw. Als je dan aan het varen was zag je niet niets, dan moest je roepen om ongelukken te voorkomen. Ik heb sneeuw gezien, meters hoog. Nee, ik ben niet bang voor de dood. (Eensgezind zijn de vier bejaarden als zij de gedachten van bang te zijn voor de dood heel nuchter weg lachen. Geen sprake van angst bij deze heren).

Amerikanen

WELHOUS tot TOCHI: De Amerikanen gingen behoorlijk te keer in Santo Domingo.

TOCHI: Nee, nee, neen. De Amerikanen hebben er juist orde en rust gebracht Ai no, ai no. Om deze vaststellingen volgde een felle en verhitte discussie en alle mooie gedachten van vrede en feestcijferen leken opeens van tafel geveegd. De heer Leito maakte op rustige wijze een einde aan de discussie tussen Tochi en Welhous, die veranderd waren in bejaarde kemphanen.

Bejaarden lachen om de dood

SANTA ROSA – Een paar oudere mannen op een rolstoel voor het huis, nog meer mannen zittend om de binnentuin, verschillenden van hen recht voor zich uitkijkend, weer een paar anderen, die karweitjes opknappen en nog weer anderen die echt invalide zijn. Dit is de eerste indruk bij een bezoek aan het Richardushuis te Santa Rosa, het bejaardencentrum voor mannen. Het is een indruk, welke de buitenstaander enigszins doet schrikken omdat het hem de gedachte geeft dat veel van deze mannen, die jaren lang hard hebben gewerkt en daarmee een bijdrage hebben geleverd aan de vooruitgang van Curacao, daar zitten te zitten, daar wat vegeteren. Op hetzelfde ogenblik ook komt bewondering op voor degenen, die daar werkzaam zijn, leiding geven, of op andere manieren het bestaan van deze bejaarden wat prettiger en aangenamer maken. Uiteindelijk blijkt die eerste indruk toch ook niet helemaal correct, want wanneer de Amigoe na een gesprek van ruim tweeeneenhalf uur het Richardustehuis verlaat hebben we het idee, dat we er een paar vrienden bijgekregen hebben, die ons dankbaar zijn omdat we met hen hebben gepraat, terwijl de dank geheel aan onze kant moet zijn. Opvallend is, dat zij alle vier het verzoek herhalen om nog eens langs te kunnen komen. Dat wij die vriendschap hebben gekregen komt omdat we vragen hadden gesteld over vroeger, over hun leven en over hun ideeën. Ieder op zijn manier heeft aan dit vraaggesprek, dat te snel voorbijging, meegewerkt.

De 96-jarige Tochi met van plezier glanzende ogen, die telkens tussenbeiden komt om wat te zeggen, maar daarbij soms wat moeilijk verstaanbaar praat, de blinde Welhous, die als gevolg van zijn handicap soms de gedachte wekt of hij er niet bij is, maar eenmaal met de microfoon in de hand, niet ophoudt te praten, die vertelt over zijn ervaringen als zeeman uit de eerste wereldoorlog, de statige Leito, die graag over het verleden praat, maar ook precies op de hoogte blijkt te zijn van problemen in de ambtenarenwereld en de heer Campo, die zijn mening heel precies formuleert, die nog betrekkelijk jeugdig is onder dit gezelschap, maar gehandicapt en deze handicap als een kerel draagt en die vooral enthousiast is als hij kan vertellen van het werk dat hij tot voor enige tijd geleden heeft verricht. Uiteenlopende mensen, uiteenlopende karakters, maar die dit met elkaar gemeen hebben, dat zij leven relativeren en die de dood als mannen onder ogen zien, die een vraag of men bang is voor de dood lachend beantwoorden, omdat het voor hen gewoon lachwekkend is dit kennelijk noodzakelijk punt in het leven als een probleem te beschouwen. Alles bij elkaar een heel prettige ervaring, die nog fijner werd, toen de mannen een drankje konden kiezen en het geen probleem was dat twee van de vier gretig naar een rummetje vroegen. Dit laatste tekent de sfeer in het tehuis misschien wel het best, een tehuis waarin wonderlijk genoeg jonge kerels zich inzetten voor hun bejaarde evenmens, een werk vol geduld, dat ten doel heeft de laatste jaren zo menselijk mogelijk als in deze omstandigheden van een tehuis mogelijk is te doen verlopen. Hierbij volgt de toeslag van het langdurige gesprek. Dit is min of meer weergegeven zoals het gesprek verliep, zodat het wellicht de indruk maakt van de hak op de tak springen.

Van Tera Cora naar Punda is een lange weg; hij wordt nog langer als men hem zoals vroeger te voet moest afleggen. Maar vreselijk lang werd die weg zeer zeker als men hem na een gezellige Nieuwjaarsviering in de familiekring moest afleggen. De heer Leito heeft daarvan verslag uitgebracht in zijn gesprek met de Amigoe. Vanwege de plaatsruimte moest dit deel wel wat ingekort worden, maar misschien kan de lezer toch nog iets meeproeven van de sfeer van zo'n wandeling in de nachtelijke uren van Nieuwjaar.

LEITO: Op een keer verliet ik om tien uur 's avonds op Nieuwjaarsdag mijn ouders, op weg naar Punda. Bij de Kleine Berg rustte ik even. Het was ongeveer elf uur. Toen zag ik een man, die helemaal in het zwart gekleed was. Hij groette mij en ik groette hem en hij vroeg Pariba of Pabao? Ik zei: Pariba. Nou laten we samen gaan. Al pratend gingen we op weg. Hij was een oudere man, ik was nog jong. Tot aan de punt van Zegu gingen we samen. Hij was ook op bezoek geweest bij zijn ouders. Toen we uit elkaar gingen groette ik hem en zei: Ja, je weet niet of we elkaar nog eens zullen zien.

Ik voelde me vreemd te moede. Ik was niet bang. Bij de Nieuwe weg, waar nu Julianadorp is, kwam ik bij een huis, waar ik twee mensen met elkaar hoorde praten. Daar was ook een winkeltje, waar ze drank verkochten. Ik wilde er sigaria di legitimidad kopen. Dat is een pakje, waarbij je zelf de sigaretten moest draaien. Een pakje van twintig kostte vijf plak. Ik klopte op de deur, maar kreeg geen gehoor. Ik had ook zin in een borrel. Het is namelijk een heel lange weg. Omdat ik geen antwoord kreeg, ging ik maar weg... Toen ik halverwege de Nieuwe weg was, zag ik een witte hond van de andere kant komen. Die rook eens goed en ging toen weer weg. Ik voelde me niet prettig. Even later kwam ik weer eenzelfde hond tegen. Toen kwam ik pabao di Veeris, waar ze het Guillotin corta heette, waar een put is, die ze de Pos di Manna noemen. Men vertelde dat daat schapen met elkaar vochten; het waren geen gewone schapen maar een soort geesten. Die liepen heel hard op elkaar in met hun koppen. Van mijn tante had ik vroeger al gehoord, dat het bij die put naar honden rook. Daar was eens iemand door honden aangevallen en in de put gegooid.

Ik voelde me dus niet erg prettig, omdat mij ook zoiets kon overkomen. Toen ik bij Hambre bij Veeris kwam, zag ik een huisje: het was al erg laat, al over enen zeker; daar zaten twee mannen voor het huis. Het licht was er nog aan. Ik groette hen en ik kocht er een pakje sigaria di legitimidad. Ik vroeg er ook om jenever. Ik dronk toen niet, maar ik wilde de angst kwijt raken en wat meer animo krijgen. Ik kreeg een mushi jenever. Ik sloeg die naar binnen en vroeg er toen nog een, nam een paar trekken aan mijn sigaret en voelde me toen weer een hele kerel. Niets kon me meer bang maken. Zo ging ik verder.

Ik kwam toen bij Cas di awa, pabao di Plantersrust. Daar stond een geweldig grote Tamarindeboom die heel veel schaduw gaf. Het was volle maan. Die boom had een geschiedenis. Daar heeft vroeger de eigenaar van Malpais, die Soeterland heette, de dood gevonden. Hij was toen met zijn sjers op weg naar Punda. Maar de paarden sloegen op hol en ze reden hem te pletter bij die boom. Het moet een heel slecht mens geweest zijn. Men zegt dat zijn geest daar is blijven rondhangen om de mensen bang te maken. Ik moest die vreemde plaats passeren, maar ik zag die man niet. Ik voelde ook niets van hem. Toen ik eenmaal onder de schaduw van die boom was voelde ik wel een enorm grote hond, die een vreemd geluid maakte. Ik voelde zijn adem aan mijn benen. Die hond passeerde mij en ik ging verder. Ik dacht in mijn eigen: Ik ben alvast die dans ontsprongen.... Toen ik pariba dat huis was kwam ik mensen tegen die van de tambu kwamen in Charo. Ik mengde mij onder hen en zo kwam ik in Punda aan.

Vroeger alles veel rustiger

Over Kerstmis; wat betekent het voor U?

WELHOUS: Kerstmis is de dag, waarop wij de geboorte herdenken van Jezus Christus. Een grote dag omdat de Verlosser ter wereld kwam. Ik heb het Kerstfeest dikwijls op zee doorgebracht. Aan boord kreeg je dan een extra biertje of iets anders extraas. Aan boord van Nederlandse schepen, bij Amerikanen kreeg je niets. Hetzelfde als met Goede Vrijdag, dan gaf je men je aan boord van de Nederlandse schepen geen vlees, maar een ei, vis of zoiets, als men wist dat je katholiek was; dan kreeg je geen vlees te eten. Als kind, ja dan vierde je Kerstmis met vuurwerk. Ja, vanaf Kerstmis werd dat afgestoken. Dan zongen we kerstliederen. Dan ging je kuieren. Nee, niets van kerstbomen en zo. Toen ik opgroeide was er wel een lantaarn; die werd door een man met een trap aangestoken. Mijn vader was kok op een Amerikaanse lijn. Die meerde aan op de Motetwerf. Hij kookte voor Amerikanen. Er was in die tijd geen radio, niets. Je moest zelf musiceren; mandoline, piano enz. En natuurlijk drinken. Dat ontbreekt er nooit aan. Dat ontbreekt er nooit aan.

TOCHI: Met Kertsmis ging je altijd naar de kerk. Pastoor Smit, pastoor De Vries, pastoor..... die grote dikke man.... Kerstman bracht je door samen met de vrienden....pret maken, lachen, zingen...., in je handen klappen, in de handen klappen (hij doet dat ook) op een bepaald ritme. Anja nobo a bini, anja nobo a bini, anja nobo a bini.... In Santo Domingo mocht er niet veel muziek zijn van de politie.

WELHOUS, geboren te Scharloo; in 1885, op 6 december; ik ga dus 87 jaar worden; heb grootste deel van mijn leven gevaren; naar Europa, Amerika, overal; is twee keer getrouwd geweest; uit een der huwelijken is zoon geboren; sinds trouwen niet meer gevaren; ruim twee jaar in Richardushuis.

CAMPO: In mijn jeugd vierde je Kerstmis met dansen en je kwam als vrienden bij elkaar en je organiseerde twee of drie dagen lang feest. Dat begon met Kerstavond en op Tweede Kerstdag weer; de hele tijd maar dansen. Je dronk het nodige en zo. Maar nooit was er herrie. Alleen feestvreugde. Je ging bij elkaar op bezoek. Toen kende men de gewoonte van varkensvlees braden om te eten. En je at ham, Dat soort dingen deed je, samen met je vrienden. Sinds mijn moeder overleed, vierde ik het niet zo meer. Mijn moeder overleed namelijk in de kersttijd: 22 december, 29 jaar geleden.

LEITO: Toen ik nog naar school ging, vond je het heerlijk, dat Kertsmis naderde. Dan kreeg je nieuwe kleren. Nieuwe stropdas. Dan maakten ze lange broden met iets lekkers erin, Bevucat heette dat. Je ging bij alle buren op bezoek om hun een goed Kerstfeest toe te wensen. Dan werden er strooheden gemaakt, van allerlei kleur, blauw, paars. Heel mooi. Je was blij dat Kerstmis kwam want dan kon je die mooie hoed dragen. Dan ging je naar de kerk en daarna naar je vrienden en dan kwam je bij elkaar feestvieren, maar wel behoorlijk. Als grote mensen je zei: dit en dat niet doen, dan was het klaar. Niet zoals tegenwoordig, dat wanneer ze nu iets verboden, dat ze er gewoon mee verder gaan. Toen ik groter was en buiten werkte, dan ging je aan de vooravond van Kerstmis en Nieuwjaar naar de knoek om de feestdagen met je ouders te vieren. Maar op de eerste Kerstdag moest je weer naar Punda omdat je op tweede Kerstdag moest werken. Hetzelfde met Oud en Nieuw. Toen ik begon te werken was er geen sprake van verlof of zoiets. Je werkte. Op 31 december ging je naar de knoek en op Nieuwjaar zelf vertrok je weer naar de stad.... We gingen te voet, natuurlijk. Mijn moeder woonde te Tera Cora. Dat was zo'n drie uur lopen van de stad. Als ik dus om negen uur 's avonds vertrok, kwam ik om twaalf uur, half één in Punda aan. Soms trof je andere bekenden aan op de weg, maar ook moest je die afstand soms helemaal alleen afleggen. Dan kwam je niemand onderweg tegen. Steeds bleef je op Kleine Berg even rusten, bij de politiewacht. De ene keer liep je zo fris als een hoentje, de andere keer moest je rusten, omdat je doodmoe was. Bij Kleine Berg rustte je dan op de stenen langs de weg. Als er dan iemand voorbijkwam, groette je elkaar en dan vroeg je: Pariba of Pabao? Als de anderen ook pariba moesten, dan ging je gezamenlijk. Ik kan me nog van toen ik klein was van Nieuwjaar herinneren, toen mijn moeder nog leefde — die is al 57 jaar dood — dat het zo ging met de jaarwisseling, dat je om twaalf uur voor je ouders knielde om hun zegen te krijgen. Daarna ging je eten en drinken; dat was speciaal eten. In de knoek werden kabrieten geslacht, anderen hadden hun kippen, toen regende het nog veel, zodat je patia's had, meloenen enz. Als het avond werd op Nieuwjaar, werd je verdrietig, want je moest weer gaan werken, je moest je ouders weer verlaten, de feestdagen waren voorbij. Het waren bijzondere dagen, je voelde je heel anders, niet. Het waren de dagen, dat de gehele familie bij elkaar was. Het verstevigde ede eenheid in de familie.

AMIGOE: Ging u wel eens naar een tambu?

WELHOUS: Tambu en de tjapi. Als er op de tambu en op de tjapi gespeeld werd, dan gingen de mensen dansen. Alleen met de feestdagen mocht men tambu houden en tot twaalf uur 's nachts. Voor de rest was het verboden. De politie maakte een einde aan elke tambu. De pastoors, de priesters werkten samen met de overheid. Daar hielden de priesters niet van. Het was een Afrikaanse dans, een duivelse dans. Of ik zelf ook de tambu danste? Hesu se... Ik hou van de tambu nog meer dan van mezelf. Praat me er niet over. Nu nog, als de radio een tambu uitzendt, wil ik gaan dansen. Nee, het was echt niet slecht... Volgens de katholieke kerk kon je vroeger bv ook niet als behoorlijk mens een caha di orgel tot de vroege morgen laten spelen. Het waren ook mensen, niet? Want je

(VICTOR ALBERTUS) TOCHI: 96 jaar oud, weet wel geboortedag: 26 november, maar niet het jaar; van zijn leven heeft hij 77 jaar in Santo Domingo gewoond; te Salinja geboren; naar Santo Domingo gegaan omdat zijn broer vermoord was; is nu zestien jaar in Richardustehuis.

stoorde de mis. Er was een pastoor, die zijn paard besteeg en de tambu uiteendreef. Ik heb het zelf niet gezien, maar van andere mensen gehoord...

CAMPO: De tambu-dans was volgens de pastoors een beetje ordinair. Het was niet zo'n mooi gezicht,

Zorg over toekomst

volgens de pastoors tenminste... Daarom stond men het niet toe de tambu te dansen. Pater Dalhaus (?) en Van der Veen die konden erg kwaad worden.

Die kwamen met hun hulp te paard op de tambu af en met zeepslagen maakten zij er een einde aan. Zij hielden er ook niet van, dat meisjes er aan meededen. In die tijd konden meisjes-congreganisten niet naar een huis gaan, waar een tambu was. In mijn tijd hadden we er wel een oplossing voor. We hadden een paar meisjes congreganisten en die lieten we in de kamer en we lieten de zaal voor de mannen om de tambu te dansen. En we dansten stiekum met die meisjes de tambu. Zo deden wij het.

TOCHI: Vroeger danste men de tambu anders dan tegenwoordig. Nu dansen ze als een stel honden. Het is helemaal veranderd. In die tijd raakte men elkaar niet aan bij het dansen. Men danste op afstand van elkaar. De tambu in onze tijd was niet slecht.... Nee, ik heb zelf nooit de tambu gedanst.

WELHOUS: Tochi, speelde je niet op de cachu?

TOCHI: Ja, dat wel.... (hij doet het heel melodieus voor).... a muuuuuurrri, a muuurrri.... Om bekend te maken, dat iemand overleden was. (Hij doet het vol enthousiasme nog eens over. Het lijkt wel eens op een Grieks-orthodoxe miszang met die stemverheffingen.....

LEITO: Het was toen echter allemaal wel anders dan tegenwoordig. Men woonde toen niet op elkaars lip, maar op afstand van elkaar. Als er iemand ziek was en op sterven lag, dan deed die nacht niemand het licht uit en bleven alle deuren open. Om op die manier de zieke te begeleiden. Velen gingen zelfs niet naar huis, maar bleven bij de deur van de woning waar de zieke lag zitten en dutten daar wat in. Op die manier bleef men bij de stervende en bij zijn familie. Was iemand overleden, dan bood een deel van de mensen zijn diensten aan; een stel vrouwen ging het huis schoon maken, zetten alles op hun plaats; een stel mannen ging naar de pastoor toe om de kwestie van het graf te regelen en die gingen dan zelf het graf graven. Weer anderen bestegen hun paard of ezel en gingen naar de verder afgelegen plaatsen om het bericht van het overlijden te verspreiden. En men deelde mee, wanneer de begrafenis was. Zo ging dat toen.

Degenen, die het graf gingen graven gingen met hun rum. Zes, tot zeven acht man hielpen elkaar daarbij en die vroegen voor hun werk geen cent; alleen dronken zij wat. Wanneer dat

(men leze verder op pag. 33)

ANGEL CAMPO: op 20 november 1901 geboren; hier ben ik nu 11 1/2 jaar; nadat ik de nodige keren in het hospitaal was geweest; dr De Groot heeft mij aan mijn rug geopereerd, die operatie is niet zo geslaagd; ik kon toen nog lopen daarna niet meer; de zusters hebben mij aangeraden hierheen te gaan; ik ben een keer naar huis gegaan om te proberen; ik had altijd op mijzelf gewoond; meer dan veertig jaar een winkel gedreven, vlak tegenover het Joodse kerkhof te Pietermaai berg (seroe Pietermaai) onder Pascual Servage. Samen met mijn neef hebben we die zaak gedreven. Toen ik eenmaal ziek was geworden en ik niet meer kon staan, moest ik de zaak verkopen. Toen weer naar het hospitaal gegaan. De zuster gaf me de raad in een dergelijke inrichting te gaan omdat ik helemaal alleen was; ik ben niet getrouwd, ik heb geen kinderen; ik woonde alleen; mijn moeder was overleden en nooit heb ik met familie samengewoond, want mijn karakter is anders.

WILLEMSTAD — In juni van dit jaar heeft aartsbisschop Dom Helder Camara van Recife in Brazilie een inleiding gehouden voor de Freckenhoster Kreis in het Duitse Munster. Twee jaar geleden heeft de Amigoe in zijn Kerst-editie een toespraak opgenomen van mgr Helder Camara, waarin hij de nadruk legde op de belangrijke taak, welke kleine groepen christenen als het Bijbelse zuurdeeg kunnen uitoefenen om meer rechtvaardigheid in de wereld te bewerkstelligen. Hij noemt deze kleine groepen de Abrahamieten naar aartsvader Abraham, die zich blindelings in geloof aan Jahweh overgaf en diens opdrachten uitvoerde. Zo werd Abraham de vader van allen in het geloof. Vandaag neemt de Amigoe opnieuw een toespraak van mgr Helder Camara over en wel die hij in Munster hield. Voor de eerste keer sinds het tweede Vaticaanse concilie sprak mgr Helder Camara hier in het openbaar over de binnenkerkelijke problemen. Weer richtte hij zich tot de minderheden, de Abrahamieten om tegen alle hoop in te blijven hopen en dit te doen met voldoende liefde om een betere geschiedenis voor de volkeren in te luiden. De inhoud van de toespraak spreekt voor zichzelf. In deze drukke dagen van feestviering is er misschien een ogenblikje over om zich hierop te bezinnen. De Nederlandse vertaling is ontleend aan Internationale katholieke informatie (IKI)

Mgr. Helder Camara:

Wij tasten allemaal in het duister

ERGENS TER WERELD was ik eens een keer te gast bij een bisschop, toen ik uitgenodigd werd door een plaatselijke groep van de Ondergrondse kerk, die juist daarvoor 48 uur de kathedraal bezet had gehouden. De bisschop dacht dat het goed was als ik op de uitnodiging inging. Het werd een openhartige bijeenkomst in een sfeer van vertrouwen, zonder ook maar enig formalisme, terughoudendheid of bijgedachten. De voornaamste grieven gingen over de structuren van de kerk. De leden van de groep verkeerden in een fase van absolute afkeer van elke structuur, welke dan ook. Ze dachten, dat de kerk door zich te bevrijden van haar eigen structuren de morele kracht zou vinden om te vechten voor een omverwerping van de onderdrukkingsstructuren van onze tijd.

Ik heb ze in volle vrijheid helemaal laten uitspreken. Het vertrek waar we ons bevonden was propvol. Op een verhoging rond een tafel de zes verantwoordelijken, die het meest vastberaden waren. Toen het mijn beurt was om iets te zeggen, ben ik begonnen met die verantwoordelijken, die samen met mij aan tafel zaten te tellen en ik heb minzaam opgemerkt: in minder dan één maand tijd heeft een beweging, die nauwelijks begonnen is in de hoofdstad en die zich nog niet tot alle wijken uitstrekt, hier voor onze ogen reeds een embryo van structuur aangenomen. Wat zal er gebeuren, wanneer die beweging alle wijken van de hoofdstad, alle steden van het land en alle landen van het continent bereikt zal hebben?

Onmogelijk

Ik heb proberen aan te tonen, dat het mogelijk is, geheel zonder structuur te leven. Het probleem is niet, het te doen voorkomen, dat men in een luchtledig leeft buiten en boven alle structuren. Het probleem is voor de mens, periodiek de moed te hebben zich te ontdoen van de uitwassen, die voortgewoekerd zijn op de oorspronkelijke structuur. Het kan zijn, dat er rotte stukken vervangen moeten worden. Het kan zelfs gebeuren dat een structuur volledig veranderd moet worden. Maar de mens moet weten en toegeven, dat het bij zijn conditie onmogelijk is geheel aan redelijke en functionele structuren te ontsnappen.

Ik heb ook gezegd, dat ik hun standpunt begreep. Als de kerk niet de moed heeft haar eigen structuren aan te pakken, zal ze niet de morele kracht hebben kritiek uit te oefenen op de maatschappijstructuren. Maar ik heb me gehaast ze te vragen zich ter liefde Gods niet te verdrinken in de binnenkerkelijke problemen, terwijl buiten de echte, de grote, de dringende problemen van de mensheid ons uitdagen. En ik heb ze gewaarschuwd: als men alleen in de kleine geschilpotjes van de kerk blijft roeren, keren de jongeren ons de rug toe en vertrekken. We zijn het eens geworden, dat het noodzakelijk was, zoals kardinaals Suenens tijdens het oecumenisch concilie Vaticanum II in herinnering bracht, de problemen ad intra (interne) en de problemen ad extra (buiten) van de kerk tegelijkertijd aan te pakken.

Verontrustende tekens

Het is waar, dat er ballast is en gevaarlijk afzetsel, dat zich heeft vastgehecht aan de romp van het scheepje van Petrus, of liever aan het schip van Christus met Petrus aan het stuur. Eén der verontrustende tekens van die opgehoopte zwaarte is het feit, dat grote en bewonderenswaardige teksten, die door de kerk plechtig afgekondigd zijn practisch niet toegepast worden. Hoeveel bisdommen passen de grote lessen van Vaticanum II werkelijk toe? Of encyclieken zoals Pacem in terris, Mater et magistra, Populorum progressio? Het ergste is de indruk, die men heeft van sabotage van het Tweede Vaticaanse concilie, en dat die komt van een plaats, waarvan het onmogelijk zou lijken, dat die daarvandaan komt.

Een ander teken en nog verontrustender: het anti-evangelisch en diep-bedroevend schandaal van een christelijke minderheid — een van oorsprong christelijke tenminste — die nog geen twintig procent van de mensheid vertegenwoordigt en die egoistisch méér dan tachtig procent van de rijkdommen van de wereld in handen houdt. Ja. Hoe zouden we de morele kracht hebben, de mond open te doen, als we dat niet eerst deden voor een ernstige akte van berouw en om te besluiten tot concrete maatregelen voor een snelle en ingrijpende bekering? ......

Het is haast vreemd, de parochie te willen laten voortbestaan terwijl op de manier, waarop zij traditioneel verwerkelijkt wordt, haar dagen geteld zijn. Hoe hebben we kunnen vergeten, dat de parochie volgens het concilie van Trente een omvang moet hebben, die het mogelijk maakt dat de pastoor alle inwoners kent? Daar het concilie van Trente daarmee dus zelf de basisgemeenschappen gewenst en voorzien heeft, kunnen we de parochie beter met rust laten en positief bekijken hoe de basisgemeenschappen, wanneer zij goed gevormd zijn, verbeteren, wat er onaanvaardbaar is geworden in de parochiestructuur.

De basisgemeenschap heeft een menselijke afmeting. Iedereen kan iedereen kennen. De problemen, waarover men er spreekt, zijn geen moraal-gevallen uit handboeken, maar echte gebeurtenissen, direct uit het leven. Om tot een vruchtbare dialoog te kunnen komen, leren de mensen in een basisgemeenschap allemaal spreken en luisteren en iedereen is er blij om als hij zijn eigen gedachten rijker gemaakt ziet door de gedachten van de anderen, ook als die andersluidend zijn. Niemand heeft het monopolie van de waarheid of van de Heilige Geest. De priester neemt deel aan het zoeken, maar hij heeft niet de pretentie de waardevolste bijdrage te leveren of het laatste woord te hebben. Hij heeft geleerd dat er in onze tijd geen plaats meer is voor absoluut gezag, maar alleen — en dan tenvolle — voor gezag dat de dialoog verstaat. In een basis-gemeenschap helpen de broeders elkaar onderling. Iedereen behoudt zijn eigen vrijheid. De groep wil geen druk uitoefenen op de leden.

In een basisgemeenschap zijn de academische discussies over het "horizontale" en het "verticale", over de "humanisering", over de "zending" en de "sacramentalisering" allang achterhaald. Het zijn termen, die niet tegenover elkaar staan, noch elkaar uitsluiten, maar activiteiten, die elkaar aanvullen en verrijken, zoals in de mis het Woord en de Eucharistie dezelfde Christus zijn, die op twee manieren ontvangen wordt.

In een basisgemeenschap werken ze over het algemeen allemaal, of zoeken werk, ook de priester, die in navolging van Sint Paulus "niemand tot last wil zijn" en in zijn eigen levensonderhoud voorziet door het werk van zijn eigen handen. De activiteiten van de basisgemeenschap vallen dus vanzelf in de avond of het weekeinde.

Vergissing van clericalisme

Wie geen rekening houdt met de verrassingen van God en de voortdurende werkzaamheid van de Heilige Geest, is sceptisch: hoe kan men ervan dromen, dat er priesters zullen zijn voor de basisgemeenschappen, terwijl er al niet genoeg zijn voor de parochies? Dat is de vergissing van het clericalisme, dat zich niet kan voorstellen en vooral niet wil toegeven, dat er kerkelijke activiteiten zijn zonder priester, of toch minstens zonder diaken, of in het uiterste geval zonder religieuzen. Met een leek? Nooit!

In een basisgemeenschap groeit het volk van God — leken, religieuzen, priesters en bisschop — rond het altaar en beweegt het zich vrij. Leken verkondigen het Woord van God. Ze treffen voorbereidingen en organiseren desnoods het doopsel, een levende plechtigheid van de hele gemeenschap, de blijde ontvangst van een nieuw lid van de familie. Leken organiseren boetevieringen. Natuurlijk geven ze niet de absolutie, maar wat let ze om het volk van God ertoe te brengen God om vergiffenis te vragen? Leken bereiden de verloofden voor en zijn desnoods de getuigen van de kerk en dragen Gods zegen over bij het huwelijk. Leken bezoeken de zieken en brengen desnoods de laatste zalving.

Is er dan geen verschil meer tussen het algemeen priesterschap van de gelovigen en het eigen ambt van de priester? De priester, die de tekenen van God begrijpt, geeft er zich terdege rekenschap van dat er op het ogenblik een kritische herziening plaatsvindt, die noodzakelijk was na de buitensporige ontwikkeling van het clericalisme. In plaats van zich gefrusteerd te voelen en opnieuw met de nutteloze discussie van de apostelen te beginnen wie of de grootste is, is hij blij dat hij met zijn broers, de leken, taken verdeeld ziet, die hij alleen toch nooit zou kunnen vervullen. Hij ontdekt oude en nieuwe middelen om te dienen, in het ontluiken van nieuwe charisma's en nieuwe mysteries.

De voornaamste rol van de priester is de Eucharistie te verwerkelijken, in naam van de Heilige Geest en de bezieler te zijn van basisgemeenschappen, geschoold medewerker aan de vorming van de leken, actief lid van het presbyterium, dat inspiratie, raad en steun geeft aan de bisschop.

Zoals we zojuist voor de parochie en de basisgemeenschap gedaan hebben, kunnen we ook spreken van de diocesane structuren, die reeds vernieuwd zijn of aan de vernieuwing, waaraan volop gewerkt wordt. Wanneer de bisschop afziet van de pompeuze titels, van de opzichtelijke ornamenten en van de landsheerlijke residenties en wanneer dit prijsgeven overeenstemt met een innerlijke houding van onthechting en armoede, verkeert hij in de omstandigheden waaronder hij de basisgemeenschappen kan begrijpen. Wanneer de bisschop de kerk meer als mysterie ziet, als het mystieke lichaam van Christus dan als een volmaakte maatschappij die haar rechten en voorrechten verdedigt, wanneer hij de juridische mentaliteit met een blij hart opoffert voor de pastorele houding dan kan hij de priesters begrijpen die vertrouwen stellen in de leken en samen met hen de verantwoordelijkheid delen om het Woord van God te verkondigen.

Wanneer de bisschop echt houdt van de dialoog en deze beoefent in zijn relaties met iedereen — priester, kloosterzusters, leken, intellectuelen en arbeiders, volwassenen en jongeren — gaat er iets belangrijks en heel dieps gebeuren in de structuren van het bisdom. Wanneer de bisschop zich aanwent het Woord van de Heer niet alleen uit de Schrift te horen, maar ook uit de gebeurtenissen van elke dag, dan bereidt hij zich voor om in Christus naam het onrecht op zich te nemen dat thans twee van de drie mensen verplettert. Wanneer de bisschop de pastorale constitutie van Vaticanum II over de aanwezigheid van de kerk in de wereld van vandaag probeert te beleven en te doen beleven, dan duldt hij niet meer, dat men de kerk in de sacristie wil opsluiten, dat men de godsdienst tot eredienst herleidt en op een bloedeloze manier evangeliseert door de boodschap van Christus tot opium voor het volk te maken.

Er bestaan bisschoppen en bisdommen die op deze manier vernieuwd zijn. Maar is het redelijk ook wonderen van begrip en dergelijke profetische houdingen te verwachten van de kant van bisschoppenconferentie? Natuurlijk niet en vooral niet als het aantal bisschoppen in die conferenties groot is. Maar wie zal zeggen, dat het altijd de meerderheid is die beslist over wat er gebeurt en die geschiedenis maakt?

Wat men van de bisschoppenconferenties kan verwachten en wensen is, dat ze het eens zijn over het Credo, van de eerste tot de laatste waarheid, die daarin verkondigd wordt: dat is uiterst gemakkelijk. Ten aanzien van kwesties die open zijn moet iedere bisschop het klimaat geschonken worden waarin hij helemaal kan zeggen, wat hij denkt, waarin de verschillende standpunten geëerbiedigd worden en waarin de broederlijke liefde maximaal bewaard wordt.

Wanneer een bisschoppenconferentie die mate van rijpheid bereikt heeft en zo de verscheidenheid in de eenheid beleeft, verwerkelijkt ze het ideaal. Het zou omgekeerd betreurenswaardig zijn, als ze beheerst zou worden door een groep, die zijn standpunten aan de anderen zou opleggen, zelfs als het om een groep zou gaan, die zou vinden, dat ze ruim van opvatting is en in overeenstemming met Vaticanum II.

Curie van Rome

De ideale curie van Rome, zou dat de curie zijn, die niet bestond? Nee. Er is alle plaats voor een orgaan, dat informaties centraliseert, ervaringen uitwisselt, en over en weer steun geeft in moeilijke ogenblikken. Het is een mysterie, een beproeving, een vernedering, in de Romeinse curie personen te zien — die we niet het recht hebben te veroordelen en wier ernst we niet in twijfel mogen trekken — die de pijnlijke indruk geven dat ze de geest van Vaticanum niet begrijpen, dat ze bang zijn voor het concilie en dat ze het in de praktijk heel vaak saboteren.

Hoe moet die mensen aan het verstand gebracht worden dat de missie zoals die door Rome aangekondigd is en met een algehele toewijding, met heldhaftigheid zelfs ten uitvoer gebracht, verschrikkelijke gevolgen gehad heeft door het geestelijk kolonialisme, dat erin opgesloten lag, door de verachting van de plaatselijke cultuurwaarden en het opleggen van Europese en Romeinse modellen.

Hoe ze aan het verstand brengen, dat het recruteringssysteem dat door de congregaties toegepast is en dat behalve het klein- en het grootseminarie ook nog vakantie-seminaries en het vóór-seminarie aanbeval en practisch oplegde, voor de tijd van thans niet meer opgaat? Als de excessen van het clericalisme geminimaliseerd zijn, de nieuwe bedieningen aanvaard en er een nieuwe priesterbeeld voor thans en morgen ontstaan is, zal het niet ontbreken aan roepingen voor het ambtelijk priesterschap in de kerk van Christus!

Zonder de negatieve aspecten te sterk te beklemtonen, terwijl er ook positieve aspecten zijn in Rome en bewonderenswaardige figuren naast de Heilige Vader, hoe — zonder dat — het pessimisme bezweren van bepaalde elementen in de curie, die de indruk geven, dat ze alle hoop verloren hebben en denken, dat als het zo doorgaat met wat in hun ogen nu een ramp is, de tegenstanders van Christus weldra zullen juichen op de begrafenis van zijn kerk? ......

Oproep

De Abrahamitische minderheden voelen aan, voorvoelen, dat het hele geheim van de kerkelijke structuurveranderingen gelegen is in de basisgemeenschappen die de grote teksten en mooie besluiten van Vaticanum II in praktijk hopen te brengen. In de mate dat zij hecht geworteld in echte nederigheid en niet denkend dat ze belangrijker of beter zijn dan hun broers, die anders denken en handelen dan zij — en in evangelische liefde — buiten de liefde zijn, is buiten God en zijn — erin zullen slagen basisgemeenschappen te doen ontstaan en te bezielen, zonder de pastoors en de bisschoppen voor het hoofd te stoten, bereiden zij de verandering van de parochiestructuren voor. Wanneer in een bisdom zonder ontrouw of dubbelzinnigheid basisgemeenschappen ontstaan om in evangelische vrijheid de lessen van het evangelie te beleven, is de verandering van de diocesane structuren al in beweging. Essentieel blijft echter — en de Abrahamitische minderheden mogen dat niet vergeten — de bisschop te helpen, dat hij bewaard blijft voor het isolement, voor vleierij, voor intriges, voor een pseudo-dialoog, voor de onvoorzichtigheid van het vlees; hem te helpen, steeds meer één te zijn met het presbyterium, één met heel het volk van God, open voor alle grote problemen van de mensheid, een man van geloof, van hoop en van liefde.

In ieder land is het de hoogste tijd, dat er Abrahamatische minderheden van bisschoppen worden gevormd, die de eenheid in het Credo, de wederzijdse eerbiediging van uiteenlopende standpunten inzake open kwesties en de duurzaamheid van de collegiale liefde proberen te beleven en te doen beleven. Het is waar, dat het ideaal zou zijn, zover te komen, dat, altijd met eerbiediging van andere standpunten, de Abrahamitische minderheid van bisschoppen een profetische functie zou kunnen vervullen, dat zij eraan zou herinneren dat de kerk van Christus niet als steun kan dienen voor onderdrukkingsstructuren en dat deze minderheid het vredelievende maar dappere streven naar opvoeding tot vrijheid en menselijke verheffing zou aanmoedigen.

Zij die de curie in Rome kennen, weten dat binnen de curie reeds een prachtige Abrahamitische minderheid bestaat. Zonder zich scherpzinniger, dapperder of christelijker te achten, zou ze onverschillig welk offer aanvaarden om de paus en de bisschoppen van de hele wereld de grote en mooie onderrichtingen van de kerk in praktijk te helpen brengen. Er ontbreekt alleen nog iemand, die zou besluiten die minderheid een geleding te geven, zonder ook maar enige kliek - of complotgeest. Een der belangrijkste en urgentste zorgen van de Abrahamitische minderheid van de Romeinse curie moet er naar uit gaan, de grootst mogelijke steun te verlenen aan de pauselijke commissie Gerechtigheid en vrede. De jongeren vooral, en de mensen van goede wil, die de ogen daarop gericht houden, mogen niet nogmaals gefrusteerd worden.....

In duister tasten

Wij zijn allemaal bezig te beginnen, te proberen, te pogen. Het is belachelijk het te doen voorkomen alsof men alle oplossingen in zijn zak heeft. Wij tasten allemaal in het donker, wij allemaal. Het is waar, dat de Geest van God waakt over de kerk. En Hij waait, waar Hij wil. Laten we zo nederig zijn, te erkennen dat we allemaal iets te leren en iets te geven hebben.

Drecha mundu?.... Ki dia!...

(Un dialogo)
(papiando na telefon)

JOE: Pero e kos aki ta ridikulo, yamando na telefon, anto papia asina ko'i sokete ku hende. Ku Bo yama Gabriel ta posibel, tur esei por tin pero ta unda a sali e lokura ku Bo ta pretende ku Bo tin un respondi personal di Dios pa mi.

Kiko, ku E ta desea di mira mi. Pero hòmber, Bo sa kiko Bo ta papia. Si Dios kie mira mi anto ta muri mi tin ku muri, Bo kabes n' ta bon no i pa bisa Bo bon kla mi n' ta pensa di muri niun rato, a lo menos pe temponan aki.

Kon,... pa E mes bin serka mi. Kon bin..., mira un kos aki Papa, mi tin trabou di hasi, no sigui maha mi pasenshi, buska otro hende ku mas bon bida ku mi pa Bo yama. stòp di... Dios pordoná mi piká, pero e hòmber aki su kabes n' ta bon, awor si ta kla.

GABRIEL: Ami ta Gabriel, i Dios kie papia ku Bo, e mes ta bin serka Bo.

JOE: Esaki si yama.

(E ta pone telefon abou, i ken ku parse den porta, Gabriel).

JOE: Ta ken Bo ta...

G.: Ami, Gabriel, si na telefon Bo no kie atendemi mi tin ku presenta personalmente, kisas asina mi por yega na konvense Bo.

— Amigo, mi n' sa ta ken Bo ta, kisas Bo por ta un masha bon tersio, na Bo manera di bisti, na Bo bos, na Bo manera di presenta, tur afó, pero Bo mes por komprende ku e storia ku Bo a kaba di kontami na telefon ei, n' ta kos di hende muchu na tino, kisas ta poko ral Bo ta, Bo kie poko kòfi...

Maria, bo t'ei,... trese dos kòfi ei pa nos, sin lechi, anto poko stèrki.

G.: Mi n' ta nenga, pero bo tin ku keremi, m'a bini pa trese e respondi aki i nada mas.

— Lo no ta posibel pa nos kombersa un poko mas inteligente ku otro, kontami, ken Bo ta berdaderamente i ki trabou Bo tin.

— Si Bo tin idea di komprendemi mi ta sigui, sino mi ta djis duna mi respondi i laga tumba.

— Bo ta huma...

— Nò, danki.

— Algo friu, un kos kayente.

Nò, danki.

(Maria ta drenta ku kòfi).

J.: Esaki ta mi kasá Maria, mi mes ta Joe.

G.: Muchu gustu Señora, mi nòmber ta Gabriel.

M.: Shon tin un nòmber Turku.

Por ta, pero mi n' ta Turku.

— Kisas un nòmber Hudiw,... si n' ta muchu kaweta di mi parti, na unda Bo a nase?

Nase, ta kiko esei, ami n' yega di nase nunka, i di unda mi ta bin Bo ta puntra mi, pues di den eternidat.

Amigo, mi kie ku nos ta pèrde tempu, mi tin koi hasi na kandidat awe, no tumami na malu, bebe bo kòfi i sigui bo kaminda.

— Sin promé duna mi respondi, esei si ku no, mi tin un deber pa kumpli, manera Dios kie.

— Laga e papia no Joe, papia n' ta kosta plaka, siguibo Gabi...

— Gabriel.

— Gabi ta nòmber di kariño.

— Di unda e kariño ei a sali tempran, su nòmber ta Gabriel. Gabriel, sigui bo, mi ta skucha.

G.: Pues mi ta sigui, pero no interumpimi.

— Dal bai.

— Manera m'a bisa Bo kaba na telefon, Dios tin pensá pa bin bishita Bo pa atende algun asunto ku Bo.

— Bo kie men ku despues di 1900 aña Dios kie baha for di e Shelo blou ei yega serka un pober diabel manera mi.

— Amigo, e kos ku Bo ta mira ei no ta blou ni tampoko shelu, ni diabel sa ta pober manera Bo kie men ei, ami por bisa Bo pasobra ami sa kiko ta diabel, un meskos ku mi pero, degenerá.

— Sigui bo, ta bira interesante.

— Pues bo tin algo kontra?

— Mira un kos aki, si ta kos di kabes Bo ta papia, lo n' ta nifika nada ku mi tin algo kontra of nò, segun mi si Dios kie asina lo ta asina... pero komprende mi bon no, mi n' por tuma tur e kos aki riba mi konsenshi, bo n' ta kere ku mi mester hasi algo, por ehempel, den tur forma mi tin ku pone pastor na haltura, i e di su banda mester hasi algo,... aki mi ta pensando e medionan di komunikashon, radio, prensa, televishon, tur mester ta na altura di tal akontesimiento, mester...

Hepa,... pakiko tanto publisidat pakiko, ningun pastor mester sa kiko ta pasa entre Abo ku Dios, si ta asina e lo mandami serka un di nan, pero nò, el a mandami serka Bo. Abo!

Pa ki motibo.

Pa ki motibo? Mira un kos aki Joe, no ta pará na mi pa puntra Dios kiko ta su motibo!

Ora un hefe duna orden, e subditonan no tin nada mas ku ehekuta su deseo, nada mas.

Pero figurabo ku tal kos mester sosede i di berdat mes mi mester haya un bishita asina haltu, kiko hendenan lo bisa ora nan haya tende.

Até nèt kos di hende bibu, danki Dios tur e makakeria ei ta kaba ora nan muri, te ora e hendenan laga e koi lokonan ei nan por sigui biba drechi den eternidat, pero ki bo kie hasi bo eternidat no a kuminsa ainda.

Mas ku Bo kombersa ku mi, mas mi ta komprende ku Bo n' ta muchu humano, i mas lo mi yega na kere ku ta mandá Bo ta.

Pues kiko bo ta disidi.

Mi n' tin nada di disidi, m'a bisabo kaba, si ta asina mester pasa lo pasa, pero mi ta bolbe bisa ku leng' i hende ta veneno.

Si nan haya tende ku despues di tanto aña Dios ta bin e biaha aki den figura di hende grandi...

Lo Bo a prefera pa e bin manera un yu chikito manera e tempu ei na Bethlehem.

Ay no, hende n' por nase dos bes, aunke pa Dios tur kos ta posibel,... pero pa ki intenshon un Dios tin ku baha bin na mundu, den figura di hende grandi, anto den un forma ketu sin ku ningun hende sa nada, si Papa of Obispo tende é kos aki nan ta ekskomunikami pa resto di mi bida.

— I di ei, despues di Bo bida, eternidat ta kuminsa, i Dios ta doño di eternidat.

— Mi por puntra algo?

— Puntra tur loke tin di puntra kisas tin tempu ainda.

— Si resulta ku e biaha ta planea kaba, no ta posibel pa prepara un resepshon suntuoso, si Papa tende e kos aki, hasta Aruba e ta bin, of kisas den seno di Nashonnan Uni, Oe Thant, enfin den un forma of otro, pero tin ku hasi algo!

— Bo n' ta kòrda e tempu na Hudea,... den un stal, friu wardadó di karné, hendenan simpel.

— Esei ta na Hudea, aki ta Aruba, si un Ministro di Hulanda yega mes tin mashá babél, ta kustumber di un pais, mundu a sivilisa...

Sivilisa,... mi n' sa kon bo ta yamé pero si bo ta para na haltu aya, bo ta mira kon dia den dia afo nan ta kome otro, ku Dios di ta basta.

Matamento na gran eskala, tiro di kañon unda ku bo bira, boroto i desorden tur kaminda, ku hasta nos ta pensa di kambia e klarinnan ku lo nos tin ku usa dia mundu yega na su fin, ku klarinnan di koriente, pa e zonido por sali den tur e boroto ei ku tin mundu tolondrá.

— No kere ku mi tambe n' ta mira e problemanan aki, pero ki mi kie hasi, kiko mi por hasi, bos di buriku n' sa yega shelu.

— Bo ta kere!

— Kon Bo kie men.

— Si den e entrevista ku lo Bo haya ku doño i arkitekto di universo lo Bo logra realisa tur Bo deseonan pa ku boso mundu lo bo tabata satisfecho.

— Sigur ku si, pero mi ta duda.

— Di kon.

— E promé biaha ku Dios a bin na mundu tabata ku intenshon pa salba mundu, pero kiko a resulta. Kristo n' kaba 'i subi na Shelu, ku hendenan a tuma mando na nan manera, ta nan ta kere di hasi i deshasi.

— I eiden ta nan eror, ta pa tal motibo lo ta nesesario pa bin un reorganisashon kompleto, ta pesei tal bishita.

— Gabriel Bo no ta haya ku pa drecha mundu lo ta mihó atende e kos aki riba nivel intelektual, ku hendenan mas studia, hefenan di diferente estadonan den mundu i no ami! Pakiko nèt ami!

— Mira un kos aki Joe, ta loke ta pasando awor, tur loke ta yamá intelektual ta batiendo kabes serka otro, pero sin resultado, mundu ta bai dia pa dia mas den perdishon, i no tin ningun nashon den mundu ku ta sinsero pa ku otro, hendenan ta perverti, niun ta konfia otro mas pues ta unda ta bai... Ta pesei bo ta haya bishita pa abo mira kiko por hasi!

— I e biaha aki bo ta kere lo tin resultado, sin ningun publisidat, sin prensa, sin radio, sin televishon, sin luho, sin bankete, sin demostrashon di rikesa i noblesa? Mira un kos aki Gabriel, manera mundu ta bai awor aki, segun mi, lo mester pone un embahada mas na mundu esta „Embahada di Shelu" i laga e Embahador, pa mi parti abo mes, tuma puesto den Nashon Uni, pero laga Dios na su lugá, tin basta sekuestro ultimo tempu, si nan bai ku Bo mes, Bo tin e bentaha ku Bo ta biba den eternidat, pero laga Dios na pas.

— Despensa mi Joe, pero tempo ta pasa mashá lihé aki na mundu, kaminda ku mi ta aya mi no tin e problema ei, aya nunka mi tin purá, eternidat n' tin kuminsamento, tampoko e tin fin, e palabra tempu no ta eksisti pa mi aya, pero, aki si ban mira, disidi!

— Mi kie pa Bo komprendemi bon Gabriel. No ku mi kie rechasa tal bishita, pero keremi si tabatin posibilidat di aplasa tal enkuentro te dia ku eternidat kuminsa pa mi lo mi ta mas satisfecho.

— Bo kie men ku Bo ta nenga un bishita selestial.

— Absolutamente, ata Bo aki! Esei ta prueba ku mi no ta rechasa presensia di ningun, pero mi no kie tin mal bibá riba mundu pa motibo ku m'a konferensia ku habitantenan selestial sin konsulta ni pone autoridatnan terenal na haltura.

— Pues segun Bo mihó kanselá tal entrevista.

— Si Dios kie si.

— Tin algo mas ku Bo ta desea di papia promé ku nos despedi.

— Pa mi parti Bo sinta papia oranan largu, pasobra tin asina kos ta pasa aki riba mundu ku hende n' tin bida pa konta tur, mi ta supone ta pesei despues ku Bo muri tin un eternidat. Pero promé nos yama ayo, abo ku ta mas pegá ku Bo hefe, kiko Bo ta kere di nos mundu, ta bal la pena sigui biba?

— Kiko mi ta kere? Ku den Boso mundu tin muchu hefe, un kie ta mas sabí ku otro. Orguyo tin nan matá, kada un ta pensa ku nan ta kapas di solushoná tur problemanan ku nan mes ta kausa. Si nan ta konfia nan Kreador mas ku nan ta konfia nan mes, mundu lo tabatin menos problema. Kristo a bini na mundo pa abogá pa pas, pero hendenan no kier a skuché, kada ken kie averigua, deliberá, play sabí, skirbi rapòrt ets., laga e kosnan ei pa Dios. Hasi manera el a bisa i no manera hende bibu kie interpreta su mandatonan.

J.: Manera mi ta mira aki Bo tin hopi rason Gabriel, pero manera mundu ta bai awor aki ta ken ta kapas di hasi algo pa drecha e situashon. Autoridatnan sivil a kere di por solushona e problemanan den mundu, pero na lugá di alkansa algo, na lugá di drecha, kos ta daña bira pió.

G.: Ta klaro, den yama un grupo di hende den un edifisio imponente „Nashonnan Uni" mientras kada un ta buska pa skapa su peyeho den pleita ku otro, hamas lo tin komprenshon.

— Pero laga mi kab'i papia, loke ta autoridatnan eklesiastiko, nan tampoko a logra, nan tambe ta den e mesun kaminda, tin asina tanto regla, p'esaki, regla p'esaya, poní pa nan ku n' ta resta un lugá pa Bo mira kaminda Bo ta kamna pa yega serka Dios.

G.: Ta ei den e problema ta sinta. Dios a priminta na tur un shelu kestion nan hiba si konseho. Figurabo, ni ami mes ku ta biba den Shelu, no por yega Shelu atrobe sin ku Dios guia mi, pasobra hasta pa nos e kaminda ta kompliká i deskonosí, awor kiko lo ta pa un hende bibu na mundu. Hendenan ku kie parse sabí, ta inventá tur sorto di mapa pa siña hende kua kaminda nan tin ku kohe pa yega shelu, kiko ta pasa... Na lugá di yuda, nan ta kompliká e asunto mas tanto, dipursi ningun di e sabínan ei sa unda Shelu ta keda, pasobra Shelu ta na, pa, ku, di i den Dios, nada mas, ni menos.

J.: Ku tur e sabiduria ei, bo tin mi tur tolondrá Gabriel. Porfin ta kon ta kuminsa.

G.: Kuminsa, esei a sosede ku Bo kaba. Bo sa bo kuminsamento, pero loke Bo n' sa ainda ta bo fin, esta loke Boso hende ta yama fin, pasobra fin di Boso nos ta yama kuminsamento di nos eternidat ku no konose ni kuminsamento ni fin.

Pero m'a papia di mas i awor mi tin ku bai, porfin kon nos ta keda.

J.: Bo sa kiko no, laga e kos aki pa un otro dia, lagami pensami bon, si ta mi tabatin ku disidi lo m'a prefera pa ami bai serka Dios i no E bin serka mi.

G.: Nos ta keda asina anto?

J.: Mas o menos, pero Bo ta bolbe.

G.: Nò, nos ta warda Bo (disparse).

J.: E ta kai den e hamaka. (Lus ta paga).

Ta soña ma soña.

Maria.

M.: Ta kiko ta pasa bo.

J.: Gabriel a bai, mi kie men Gabriel.

M.: Ta kua Gabriel awor, hòmber Bo kabes ta bon, esaki si yama lanta turdí fo'i soño.

J.: Pero Bo n' duné kòfi?

M.: Kòfi, duna ken kòfi?

(Hende ta bati na porta. Maria ta bai habri).

Joe, ata un señor kie papia ku Bo, E yama Gabriel!

Hubert Booi
November 1971

Bispu di Pascu

pa: Ernesto E. Rosenstand

Den un fiesta bispu di Pasku tur hende ta fiestando masha bon mes. Tur hende ta kontento i ningun di nan ta pensa un momento ku su otro dia ta Pasku di Nasemento. Na un dado momento un piesa kayente ta bai waya y tur hende ta lanta bai balia ora ku nan tur ta keda paralisá ora nan mira un figura masha straña drenta e pista di balia. E ta tur sushi i pober bistí.

SOFIA: Ta ken ta tirakochi ei?

PROFETA: Mi ta mensahero di Dios.

SHON PE: Ma pa ki bo ta tuma nos homber?

WEM: Bo ta kere den Dios ainda?

ANA: Parse ku sí.

SOFIA: Bo por mira ku e mes parse Dios.

PROFETA: Shonnan den Dios bo no mester kere.

WEM: No?

SOFIA: Kiko bo mester hasi anto?

PROFETA: Biba ku né. Hibé aki den. (E ta mustrá su kurason).

WEM: Unda?

PROFETA: Den bo kurason.

ANA: I abo mes ta kere esei?

PROFETA: Po laga. No kere só, ma sinti.

WEM: Bo por mustra nos bo Dios?

PROFETA: Sigor no, awe bispu di Pasku aki poko ora lo e nase pa nos i boso tur lo miré.

ANA: Aki?

SOFIA: I ta ken lo hayé?

WEM: Ami sigur ku no.

SHON PE: Boso laga e palabrua ei i laga nos sigui nos fiesta.

CARMEN: (Ta haya simpatía pa e homber 'ki i ta bisa) No. Nos mester skucha e homber 'ki.

ANA: Ken sa skucha hende loko?

CARMEN: Loko!

ANA: Bo ta pretendé ku nos tur ta loko?

CARMEN: Ta ki nos ta hasiendo henter anochi?

SHON PE: Boso no bai pleita awó. I abo shon (ta dirigí na e profeta) Ken bo tá?

PROFETA: Ami ta un profeta.

TUR HUNTU: Shelu santu!

SHON PE: Bo nomber.

PROFETA: Nomber no ta porta,

SHON PE: Kiko ta porta anto?

PROFETA: Loke bo ta bin bisa. ANA: I nos por sa kiko bo a bin bisa?

PROFETA: Mi a bin trese pa boso e mensahe dibino.

WEM: Bai baña, homber.

SOFIA: Sí, t'esei mes e mester; un bon baño.

PROFETA: Señora... bo por bisa tur kos, ma no hasi bofón di mi.

NENE: Ata el a bin duna les tambe.

PROFETA: Señora esei no ta les, esei ta un lei...

NENE: Ki sorto di lei?

PROFETA: Ni esei bo sa?

NENE: Mi ta abogado anto?

PROFETA: No, esei mi sa, ma bo ta umano si!

NENE: Ki esei kier men?

PROFETA: Ku bo mester honra bo prohimo i e ora lo bo ta felis.

NENE: Bo ta sigur?

PROFETA: Sigur, sigur. Felisidat bo no por haya bo so. Pa un hende sintié felis e mester di otro. E mester tin komunikashon ku otro hende... sino bo no por ta felis.

NENE: Kier men ku aki den nos tur ta felis? ? ?

PROFETA: Podisé.

NENE: Kon podisé, nos no ta komuniká ku otro?

PROFETA: T'esei mes mi ta puntra mi mes. Bo parse felis, ma laga mi puntra bo... Bo ta berdaderamente felis? ? ?

NENE: (Despues di pensa poko e ta sakudi su kabes) No.

PROFETA: No ta nada straño, pasobra mayoria di nos ta meskos. Berdadera felisidat nos ta haya den Kristo só. I awe den poko lo e nase pa nos.

SHON PE: Unda? ? ?

PROFETA: Su nasemento ta un misterio, ku no ta mará ni na tempu ni na lugá.

SHON PE: Awó si b'a pompa mi.

PROFETA: No mi yiu, hende di bon boluntat no sa pompa otro.

ANA: I kon nos por sa ku bo ta di bon boluntat?

PROFETA: Si bo mira mi den mi kara i tende mi bos... Bo ta ripará ku mi ta arogante? Bo ta ripará ku mi ta tribí? Bo ta ripará ku mi ta orguyoso?

SHON PE: Anto bo mester bebe ku nos.

PROFETA: Mi ta bebe ku boso bou di un kondishón.

WEM: Kua?

PROFETA: Ku boso skucha mi...

SHON PE: O.K. Ma promé konta nos riba nasemento di bo Dios.

PROFETA: E no ta mi Dios, ma di nos tur.

ANA: Ki ta porta?

PROFETA: Hopi. Ora mi papia di Nasemento di Kristo mi kier men su nasemento spiritual.

CARMEN: Ta kuanto sorto di nasemento tin anto?

PROFETA: Mes tanto ku bo mester pa bo bira un hende husto. Sinta boso kurpa kansá i lo mi konta boso e mensahe di mas grandi pa umanidat.

Tur hende a kai sinta i for di tur parti nan tabata tende koronan ta kanta kantikanan di Pasku.

Nan tur a sali p'afó i a hisa nan kara mira den alturanan di un anochi keto i yen di strea. I asina nan a keda basta ora. Por fin despues di hopi tempo nan a bolbe eksperimentá e felisidat ku Pasku di nasemento ta trese pa tur hende di bon bolundat...

BACH'S WEIHNACHTSORATORIUM

Tegenhanger van de Mattheuspassie

DE LAATSTE JAREN, nu men wat blasé raakt van teveel Mattheus, begint Bach's Weihnachtsoratorium aan populariteit te winnen. Naast moderne kerstcomposities als Ceremony of Carols van Britten en Cantate de Noël van Honegger blijkt dit grote werk, een serie van zes kantates eigenlijk, recht van bestaan te hebben. Een van de grootste bezwaren was altijd, dat het Weihnachtsoratorium (d.w.z. kerstoratorium) volzat met melodieën die Bach bij zichzelf gestolen had. Dat was in zijn tijd heel normaal, maar in de vorige eeuw wilde men om die reden niets van het kerstoratorium weten, terwijl de Mattheus grote opgang maakte. In onze eeuw probeerde een Engelse biograaf bewijzen te vinden dat de melodieën uit het kerstoratorium ouder waren dan de wereldlijke kantates waar ze uit kwamen, maar die poging om de zaak om te draaien was historisch onhoudbaar. Tegenwoordig erkent men dat een deel van de melodieën inderdaad een jaar eerder al gecomponeerd waren voor verschillende gelegenheidskantates, die maar één keer uitgevoerd werden, bijvoorbeeld bij de verjaardag van een keurvorstin of een prins. Bovendien zijn die melodieën grotendeels getransponeerd of op een andere manier van kleur veranderd en aangepast aan de eenheid van het kerstoratorium. Verreweg de meeste melodieën schreef Bach overigens speciaal voor het oratorium, maar misverstanden hebben een lang leven.

Het kerstoratorium begint op een voor ons zeer onverwachte manier, met ritmische paukslagen en trompetstoten. Wij denken bij kerstmis aan simpele middeleeuwse kerstliedjes en aan stille nacht heilige nacht, maar de renaissance en de barok zagen allereerst de grote koning die op aarde kwam. Voor het openingskoor is de inleiding met pauken en trompetten historisch verklaarbaar: een jaar eerder had Bach deze melodie geschreven voor een koninklijke verjaardag (geboortedag!), en toen luidde de tekst „klinkt, pauken, weerschalt, trompetten." Nu is het iets minder pathetisch en martiaal „jauchzet, frohlocket," een stralend openingskoor, dat men niet meer vergeet. Nauwelijks is dit triomfantelijke koor voorbij, of men waant zich helemaal in de Mattheuspassie. Het recitatief van de evangelist, de golvende alt-aria met de oboi d'amore die je altijd met de Mattheus associeert, en daarna het koraal, notabene op de wijs van hoofd vol bloed en wonden, dat alles is helemaal de Mattheuspassie. Deze eerste helft van de eerste kantate staat nog in het teken van de verwachting, het smartelijke wachten. Ook Honegger begint met zeer donkere klanken.

Zogauw de evangelist in sobere woorden de geboorte verkondigt is de sfeer anders. In een heerlijk melodietje in 3/4 maat, afwisselend door bas en sopraan (koor) gezongen, komt er een blijde stemming, die weer triomfantelijk wordt in de met trompetten doorschoten bas-aria „grote heer en sterke koning." Vooral van dat triomfale zijn wij in onze tijd wat vervreemd, maar de muziek geeft ontegenzeggelijk een feestelijke stemming die toch ook bij kerstmis hoort.

De tweede kantate sluit veel beter aan bij ons romantische kerstidee. Het begint met een van de mooiste stukken uit het kerstoratorium, de z.g. sinfonia, waarin de houtblazers, fijn georkestreerd, herdersmuziek imiteren. Het heeft iets van een wiegellied, de herders slapen. In deze kantate komt verderop een zo mogelijk nog mooier wiegelied dat de alt bij de kribbe zingt, „slaap mijn liefste." Het zijn melodieën die doen denken aan de idyllische muziek uit Händels Messiah rond de geboorte van Christus, vooral aan de pastorale voor orkest. De Messian (1742) is maar acht jaar na Bach's kerstoratorium (1738) geschreven. In de derde kantate gaan de herders naar de kribbe, en de alt vertolkt de stille verrukking van de herders die rond het kind komen staan. Deze twee kantates, de tweede en de derde, worden vaak samen uitgevoerd, ze vormen een eenheid, en voor ons moderne gevoel zijn ze ook het mooiste deel uit het hele werk.

De tweede helft van het oratorium hoort niet meer tot het strikte kerstgebeuren, maar vroeger – men denke aan de Twelfth night – duurde het kerstfeest tot driekoningen. In de vierde kantate, op nieuwjaarsdag, wordt de naamgeving van Jezus gevierd, het is één loflied op zijn naam, in allerlei toonaarden. Bijvoorbeeld in de typisch begin - 18de eeuwse echo-aria, waarin de sopraan het ja en nee van de heiland herhaalt. Een beetje naief doet het ons wel aan.

Zo lieflijk als de tweede en de derde kantate met de herders waren, zo vol dreiging en triomf zijn devijfde en zesde, met de Herodes en de wijzen uit het oosten. Herodes is de vijand, de belichaming van het kwaad, en we beluisteren psalmentaal over het verslaan van de vijand. Het is niet te verwonderen, dat in dit slotgedeelte, al blijft de kindermoord er helemaal buiten, de herinneringen aan de Mattheus weer boven komen. De evangelietekst is hier trouwens uit Mattheus, terwijl bij de eerste vier kantates vanzelfsprekend Lucas is aangehouden. Als het koor zingt „Wo, wo, wo ist der neugeborne König der Juden? " denk je vanzelf aan „Wo, wo, wo feiern wir das Osterlamm? " En de vioolsolo bij het opvallende trio herinnert aan „Die Tropfen deiner Zähren" uit de Mattheus. Maar het geluk en de zekerheid overheersen, bijvoorbeeld in de prachtige sopraan-aria uit de zesde kantate en in het slotkoor met de trompetten.

Een vergelijking met de Mattheus dringt zich telkens weer op. Waarom is de Mattheus zo geliefd, en waarom wordt het Weihnachtsoratorium zo weinig opgevoerd, en dan nog meestal sterk gecoupeerd, terwijl de Mattheus, die even lang is, in zijn geheel ten gehore gebracht wordt. Ontegenzeggelijk is de Mattheus veel indrukwekkender en dramatischer, maar het kerstoratorium is lieflijk, opgewekt, optimistisch. Bij de Mattheus wordt je bedolven onder schuldgevoel. De zondigheid en de zwakheid van de mens die er uit spreken, worden je soms teveel. De kracht van de Mattheus is de evangelietekst. Dat besef je pas goed na het kerstoratorium. De naakte, onopgesmukte evangeliewoorden en de woorden van Christus hebben een dramatische kracht, waardoor al het andere geladen wordt.

In het kerstoratorium zit bijna geen vertelling, er is maar een minimaal stramien, de rest is lyriek. Had de tekstschrijver zich de vrijheid durven nemen, er zelf meer bij te vertellen, dan zou er meer evenwicht zijn, maar dat kon in Bach's tijd niet. Vandaar de overdaad aan lofkoren en beschouwende recitatieven en aria's, hoe mooi ze overigens ook zijn en hoe rijk aan afwisseling ook.

De Mattheus is grootser, maar niet alleen het monumentale heeft bestaansrecht. Na de Mattheus is het goed om Bach's paaskantate te horen, en met kerstmis is het fijn om naar het kerstoratorium te luisteren.

K. SMIT

Twee doden in het verkeer

Gèwonde bij steekpartij

Familiefeestje gestoord

RIO CANARIO – Het is 2 januari 1972, tien voor drie in de middag. Overal op Curaçao werd het nieuwe jaar nog uitbundig gevierd, want op de vrije dag van Nieuwjaar volgde meteen een zondag. Het resultaat van de regenval van de voorgaande dagen was helemaal verdwenen en niemand bekreunde er zich om, dat het een schrikkeljaar was, dat men had ingezet. Met de politie was een afspraak gemaakt om een paar uur mee te patrouilleren om zo een indruk te krijgen van het werk op een feestdag. Op zo'n feestweekeinde zou er allicht wat te beleven zijn. Ons van niets bewust kwamen we bij Rio Canario aan, de bandrecorder in de hand voor eventualiteiten, in de andere hand een notitieboekje. Op dat ogenblik kwam de bekende agent Jimmy Boy uit de politiewacht gerend, op weg naar een der politie-auto's. "Er is heel wat te schrijven", riep hij me toe en meteen werd het portier van een der over het algemeen nogal sjofele dienstauto's opengemaakt voor mij. Er is een dodelijk ongeval gebeurd bij Yumuri, verduidelijkte hij mij. Met gillende sirene de Churchillweg op. Naar de plaats van het ongeluk. Onderweg kwamen we de ambulance tegen, ook met een zwaailicht en de sirene aan. Langs de weg her en der auto's geparkeerd, veel mensen rond het kruispunt bij Yumuri. Ook het nodige politie-personeel. "Op negen uur na hadden we veilige feestdagen gehad", verzuchtte Jimmy Boy. Een der autowrakken stond er nog, de andere wrakken waren al weggesleept. Op de grond een vlek van de weggestroomde olie. Overal mensen die zich stonden te verdringen om toch maar niets te missen. De eerste verkeersdode van 1972 was gevallen. Hoeveel er nog zouden vallen kon men toen nog niet vermoeden. Ook niet, dat nog later op de dag de tweede dode al zou vallen. Terwijl de toeschouwers elkaar een Bon Anja wensen wordt het levenloze lichaam het hospitaal binnengebracht. Zo vlug mogelijk wordt het kruispunt weer vrijgemaakt voor het verkeer. De olie plek wordt onschadelijk gemaakt door een brandweer-auto. Een uur later is er bijna niets meer van te zien. Rond de wrakken is het nog lange tijd druk, want nieuwe auto's en wrakken blijken ontzagelijk interessant te zijn. Voor de Verkeersafdeling begint ondertussen automatisch de hele uitgebreide procedure van verhoren, processenverbaal, inbeslagname van het stoffelijk overschot, het bijwonen van de sectie, het uittekenen van de situatie en de toedracht van het ongeval en het uitzoeken van de eventuele schuld. Een langzaam draaiende molen is in beweging gekomen. Hij zou nog herhaaldelijk in beweging komen dit schrikkeljaar, dat nu ten einde loopt.

......welkom thuis in het nieuwe jaar......

Wien op weg

WILLEMSTAD – De feesten in de clubs begonnen tegen hun einde te lopen. Voor een groot deel van de Curaçaose werknemers was de eerste werkdag van het nieuwe jaar 1972 aangebroken, behalve dan voor de gelukkige bouwvakkers die pas op 4 januari behoefden te beginnen. Op straat een enkele auto, welke op weg naar huis was. Verder doodse stilte. De patrouille-auto maakte zijn ronde. De mobilofoon zweeg, omdat er gewoonweg niets te vermelden was.

Het is het uur, dat de slaap aan je gaat knagen, omdat er niets te doen valt. Plotseling een gekraak. Of we naar de volgende rotonde wilden rijden, waar een boodschap op ons wachtte.

Op dus naar de Fokkerweg-rotonde. Dat bleek verkeerd, want de mobilofoon kraakte weer en nodigde ons uit naar de Salinja-rotonde. Daar stond een patrouille-auto van de hoofdwacht. Daarin bevond zich een miezirig jongetje van amper tien jaar. De patrouille had hem om half één bij het Postkantoor van de weg geplukt. Of wij die jongen even thuis wilden brengen? Dat bleek Fuik te zijn. We kwamen er zojuist vandaan. De jongen stapte over in onze auto en onze wegen scheidden zich, wat de patrouille-auto's betreft.

Wandeltocht

Wien, zo zullen we hem maar noemen, was niet bepaald spraakzaam. Als hij zijn mond opendeed dan gebeurde dat op wat zenuwachtige wijze. Hij was die middag bij familie van zijn moeder weggelopen. Er was ruzie geweest tussen hem en de vrouw des huizes. Hij was toen aan de lange wandeltocht van Santa Maria naar Punda begonnen. Zo had men hem aangetroffen bij het Postkantoor. Ja, zijn moeder had hem bij dat familielid voor de vakantie laten logeren. Hij was er niet bepaald enthousiast over.

We rijden weer Montagne binnen. Hij wijst de weg naar Fuik. Als hem een paar namen van mensen uit Fuik worden gevraagd, zegt hij die niet te kennen. We moeten de hoofdweg verlaten. Uiteindelijk blijkt hij te wonen bij een der genoemden, die hij niet kende. De politie klopt op de deur van het ouderlijk huis. Twee keer is al voldoende om beweging in de woning te horen. Het licht gaat aan en moeder doet de deur open. Die kijkt wat verbaasd op dat zij politie voor de deur ziet staan en is natuurlijk ook verbaasd, dát zoonlief op zo'n onchristelijk uur terugkeert. Dit laatste steekt zij niet onder stoelen of banken. Haar kwaadheid is dusdanig, dat de politie haar onderbreekt en zegt, dat zij maar contact moet opnemen met haar familie om te weten, waarom haar zoon er de brui aan heeft gegeven. Voor de rest, zo deelt de agent mee, is naar zijn mening de politiele taak ten einde gekomen. De jongen wordt binnengelaten. Hij krijgt nog verwijten naar zijn hoofd gegooid, dat hij langer had moeten wegblijven. Het idee van een paar rustige dagen is de moeder namelijk op deze manier door de neus geboord. Dat gebeurt wel meer nietwaar?

Welkom thuis

WILLEMSTAD – Hij had de feestdagen op de Bovenwinden bij zijn familie doorgebracht. Omdat hij maandag 3 januari weer moest gaan werken, was hij zondagmiddag teruggekeerd. Onderweg had hij een angstig gevoel gehad, dat er iets niet goed zat, zo vertelde hij later. Nu, dat vermoeden kwam uit. En het kwam heel hard aan.

Tijdens zijn afwezigheid was er een onbekende thuis op bezoek geweest bij hem. Die had er kennelijk opgestaan, dat zijn bezoek opgemerkt zou worden. Een ravage was het gevolg. Zijn eerste bezoek na terugkeer op Curaçao gold dus Rio Canario. Hij was zo zeer onder de indruk, dat hij bijna niet uit zijn woorden kon komen. Hem werd de raad gegeven op de recherche te wachten. Omdat die ook niet op vijf plaatsen tegelijk kon zijn, moest hij blijven wachten. Hij werd niet moe te verhalen over hetgeen hem was overkomen, aan wie het maar horen wilde.

Later op de avond zijn we er met een rechercheur nog eens heen gegaan. Een kleine houten woning. Goed onderhouden. Bij de radio zat onze vriend, die bij binnenkomst van de agent weer bijna begon te huilen. Er was nog een andere man bij. Het rook er naar drank. Waarschijnlijk was men bezig het verdriet weg te drinken. Of we nog even de woning mochten zien.

De heer des huizes maakte geen bezwaar. Onderwijl begon hij zich steeds luider te beklagen. Op een toon en met een volume, dat je bezorgd naar de andere woningen in de buurt keek of daar het licht niet aanflitste. In de slaapkamer een grote ravage: alle mogelijke dingen door elkaar gegooid. Boeken verscheurd, en kleding bevuild met.... etensresten. Het bed ook vies gemaakt. Een glazen kastje met pronkstukken was ook een prooi geweest van de bezoeker. Het raam was ingeslagen, andere dingen waren vernield. De kist met gereedschap was ook geopend. Daarmee had men kennelijk een der deuren geforceerd. Alles bij elkaar een trieste toestand.

Onze vriend was nu op volle toeren aan het huilen en schreeuwen. Hij leek wel razend te zijn geworden. Plotseling staat hij op en loopt huilend en schreeuwend naar het tv-toestel, waar hij tegenaan trapt. Ook de radio moet het ontgelden. Wat er dus nog gespaard was, dreigt alsnog vernield te worden, maar ditmaal door de eigenaar zelf. De huisgenoot of vriend weet erger te voorkomen. Die loodst ons het huis uit en sust zijn vriend. Deze kermde nog, toen we in de auto zaten en wegreden. Voor hem was 1972 ook slecht begonnen.

Slecht begin van Nieuwjaar

Een slecht begin. Ach, dat gold eigenlijk alleen maar voor de betrekkelijke kleine groep familieleden en verwanten en de grotere schare van bekenden, die al gauw wat anders aan hun hoofd hebben. Het leven moet zijn beloop hebben, heet het dan. Op de politiewacht Rio Canario zet dit ongeluk toch wel een domper op de sfeer. Dat wordt nog erger als 's avonds de tweede dode valt. Het overlijden van de voetganger van de Caracasbaaiweg wordt rond tien uur bekend. Meteen weet de hele wacht het. Als we terugkomen van een patrouille wordt het meteen gezegd. Het is alsof het jezelf aangaat. Alsof je er zelf persoonlijk mee te maken hebt. Toch was het die avond om half acht ongeveer pas voor de eerste keer dat je kennis maakte met die betrekkelijk jonge man, die daar langs de kant van de weg lag. Je had hem nooit gezien en het was meteen de laatste keer dat je hem zag. Op dat ogenblik was hij nog bij kennis. Hij noemde zijn naam, vertelde waar hij pijn had. Keek verder stil voor zich uit. Een dotje bloed onder zijn neus. Verder was er op het eerste gezicht niets te zien. Terwijl agent Franklin Johannes het verkeer geleidt, hurkt Jimmy Boy naast de man. Zijn diagnose aan de hand van de pijn en andere omstandigheden wordt later bewaarheid: inwendige bloedingen.

Betrekkelijk gauw komt de ambulance. Via de mobilofoon was de vermoedelijke aard van de verwondingen doorgegeven en via de Centrale post te Rio Canario werd het hospitaal in kennis gesteld van het feit, dat er een gewonde onder weg was. Een uren durende strijd begon op de operatietafel, een strijd welke verloren werd. De man bleef in zijn lijden. De haast waarmee eerder op de avond naar het ongeval gereden was, was voor niets geweest. Het motief voor de gillende sirene, het gebruik van het zwaailicht en de gewone auto-verlichting was geweest: "elke verwonding bij een aanrijding kan ernstig zijn. Je kan geen risico nemen". Risico's moesten er genomen worden, omdat een groot deel van het verkeer kennelijk niet weet hoe te reageren op een zwaailicht en sirene. Of uit domheid òf uit angst blijft men angstvallig rijden op zijn eigen baan, wijkt men niet uit en hindert de doorgang.

Op bezoek geweest

Ook op de Caracasbaaiweg was het meteen druk na de aanrijding. Wat verdwaasd liep er de chauffeur van de personenauto, welke de voetganger op de berm naast de weg had geschept. Het vermoeden bestond dat er invloed van sterke drank in het spel was. Een politieagent in burger ontfermt zich over hem om hem naar de politiewacht te brengen. Later op de avond zagen we hem zitten bij de agent, die hem verhoorde. Hortend vertelde hij zijn verhaal. Hoe hij die dag niets of bijna niets had gegeten. Hoe hij op nieuwjaarsbezoek bij zijn familie in Banda Abao was geweest, hoe hij her en der wat had gedronken en hoe hij in de voorgaande nacht bijna niet had geslapen. Hij vertelde het alsof het hemzelf niet aanging. Of hij eigenlijk buiten dat ongeluk stond.

Ondertussen probeerde iedere chauffeur, die over de Caracasbaaiweg voorbij het slachtoffer reed, zo goed mogelijk te zien, wat er gebeurd was. Aan het met de zaklantaarn gegeven verzoek sneller door te rijden om nog meer ongelukken te voorkomen, werd door verschillende chauffeurs geen gevolg gegeven. Wel kon er in een enkel geval een "Den conjo di bo mama" vanaf voor de agent. Die liet wat dreigend weten, dat men elkaar nog wel zou ontmoeten. Een op dat ogenblik menselijke reactie. Toen het slachtoffer eenmaal was weggebracht, was de rest van het werk een taak voor de Verkeersafdeling. Die zat met zijn handen in het haar. Het drukke verkeer van de feestgangers die naar huis gingen veroorzaakte de nodige brokken. Onze patrouille moest tenminste binnen het half uur nog naar drie ongevallen toe, waarbij slechts één lichtgewonde viel.

Een slecht begin van het schrikkeljaar 1972. Toen het bericht van het overlijden binnenkwam voelde je het aan als een soort persoonlijke nederlaag, dat dit was gebeurd. De ene reageert dit af met een krachtterm, de ander met een gebaar van machteloosheid. De stemming bleef er gedrukt onder. Via de mobilofoon hoorde je de boodschap dat de agent zus en zo het stoffelijk overschot in beslag moest nemen. Hij meldde zich "uit" bij het hospitaal.

Een wat simpele jongeman was zo plotseling aan zijn einde gekomen. Hij woonde nog niet zo lang in de buurt van de Caracasbaai. Eerder had hij bij Santa Helena gewoond. Vele mensen kenden hem. Een goede kerel, die geen mug kwaad deed. Had hij maar niet naar Banda Ariba verhuisd. Nu was hij nietsvermoedend gepikt, toen hij een stuk van de rijbaan af in de berm liep. Toen we hem zagen liggen, had hij niet gehuild. Misschien had de pijn hem wat verdoofd. Hij zal zich zeker niet bewust geweest zijn van de interne ravage, welke de aanrijding in hem had veroorzaakt.

Met kapmes

Het slechte begin gold niet alleen deze twee doden. Twee zwagers hadden het met elkaar aan de stok gekregen. Eerder op de middag. Bij Souax. Er was een kapmes aan te pas gekomen. Daarmee waren flinke klappen uitgedeeld welke het verhaal van de vermoedelijke dader nogal onwaarschijnlijk maakten. Die wist te vertellen, dat hij even met het kapmes had gezwaaid. Nou dat was dan wel een gerichte zwaai geweest, want de andere man had tal van verwondingen opgelopen. Die was door omwonenden bij de wacht te Rio Canario afgeleverd. De politie mag dan wel, regelmatig de nodige kritiek krijgen, als er wat aan de hand is denkt men toch het eerste aan de politie en het politiebureau. Misschien in paniek had de autobestuurder koers gezet naar Rio Canario in plaats van naar het hospitaal. Daar werd dus de hevig bloedende man binnengebracht, zodat een andere politie-patrouille, die even zat uit te blazen, ingeschakeld moest worden voor de rit naar het ziekenhuis. Tot in de nacht bleven bloed-resten aan deze slag-partij herinneren in de auto.

Ondertussen zocht onze patrouille het huis van de dader. Over kleine zandweggetjes werd er gereden, aan mensen langs de kant werd de weg gevraagd en eindelijk kwamen we er aan. Het was een huis met een trap daarvoor. Op een van de hoogste treden zaten twee mannen. Een van hen had gebreide muts op. Hij bleef rustig zitten toen de politie aankwam. Een familielid van het slachtoffer had ons de weg gewezen. De rust bij de dader verdween even, toen de jongeman zich mengde in zijn verklaringen. Op een afstand stonden de nodige mensen te luisteren. Voor de rest antwoordde de vermoedelijke dader rustig op de vragen. Alsof er eigenlijk niets was gebeurd. Pas later hoorden we over de aard der verwondingen. Op dat ogenblik was iedereen er onkundig van.

De man had veel te vertellen. Een ingewikkelde verhaal over kleren, die gestolen zouden zijn — hotpants, als ik me niet vergis — en die het slachtoffer bij hem had gebracht. Omdat men vermoedde dat er diefstal in het spel was, had men die kleren geweigerd. Volgens de dader was daarover de ruzie ontstaan, welke ruzie bijna fataal was geworden. Daar was dan nog een poging geweest om zijn — daders — huis in brand te steken. Daar was dan ook nog het ogenblik geweest dat het slachtoffer hem — de dader — met een kapmes had bedreigd. Hij was toen weggelopen, maar het slachtoffer had hem achtervolgd. Om een einde aan de benarde situatie te maken had hij toen een kapmes, dat hij ergens had gevonden, gepakt en daarmee wat gezwaaid.

Zonder moeilijkheden te maken stapte de man in de politie-auto. Onderweg bleef hij maar praten over die kleren en de lastige aard van het slachtoffer. Zijn vrouw maakte de rit mee.

Op het politiebureau werd hij apart gezet, maar telkens weer riep hij iemand om zijn verhaal te doen. Hij had de indruk dat hij binnen een paar uur vrij zou zijn. Het kwam heel anders uit. Voor de rechtbank bleek niet veel van de kleren-diefstal, maar kwam des te meer bezwarend materiaal voor de verdachte naar boven. Uiteindelijk begon zijn nieuwjaar met enige maanden gevangenisstraf; zijn zwager kon de eerste weken van 1972 tegen het plafond van de ziekenhuiszaal aan blijven kijken. Voor beiden een slecht begin.

Salto

Je staat er niet bij stil hoeveel mensen eingelijk een nieuwjaar niet al te best beginnen. Een familielid van de bestuurster van de ongeluksauto bij Yumuri sloeg misschien nog geen anderhalf uur na het dodelijke ongeval over de kop op de Jan Noorduynweg. Met een bestelauto van zijn zaak. Ook hier het nodige bekijks. Maar aanvankelijk geen bestuurder van de verongelukte auto. Hij kwam later wel voor de dag, samen met zijn baas. Na het ongeval was hij uit de auto gekropen en weggelopen naar zijn baas. Hij maakte een zenuwachtige indruk. Hij vertelde dat hij onderweg opeens een soort blackout had gehad. Hij had zich bezorgd gemaakt voor zijn familielid. De tranen waren hem in de ogen gekomen. Hij wist eigenlijk niet veel te vertellen over de toedracht van zijn salto, welke gelukkig niet mortal was afgelopen. Hij kon ook niet veel vertellen op de vraag of hij soms heel hard had gereden. Dat was door anderen wel gezegd. Hij was wel onder de indruk. Hij kwam met zijn baas mee naar de Verkeersafdeling waar het ongeval verder afgehandeld zou worden.

Goddank had zijn baas zich niet van hem teruggetrokken, zoals dikwijls gebeurt, wanneer een personeelslid brokken maakt met een bedrijfsauto. Want dan wil het nog wel eens voorkomen, dat de directeur of baas zich plotseling bedenkt en de politie vertelt, dat de betrokkene geen toestemming had om met de bedrijfsauto te rijden. Omdat het tegendeel nu eenmaal moeilijk te bewijzen is tegenover een directeur of eigenaar wil dit zeggen, dat de bestuurder van de ongeluksauto nog zwaarder hangt dan eigenlijk nodig is. In dit geval dus niet deze vreemde houding van de auto-eigenaar.

Stenen gooien

Een onprettig begin ook voor de organisator van een feestavondje te Bonam. Het was een feestje voor zijn kinderen en wat vrienden. Een beetje psychodelisch met lichtjes en zo. Je moest goed opletten om het feestje te ontdekken, want ook de muziek stond niet hard aan. Binnen in huis werd er gedanst. Het kon er niet zo rustig zijn of een jongeman, die niets te maken had met de eigenaar van het huis en evenmin met diens kinderen, wilde naar binnen toe. Hij was er helemaal niet op gekleed en hem werd dus de deur geweigerd. Het was een kleinigheid voor de kinderen van het huis en niet voor buitenstaanders. De bedoelde jongeman was blijkbaar met het verkeerde been uit bed gestapt op de tweede dag van het jaar, want hij nam het niet.

Het gevolg was, dat er stenen op het dak werden gegooid en vernielingen aan één der auto's werden aangebracht. Een nogal asociale manier van gram halen, want de auto bv was van een familielid van de heer des huizes. De steen was goed voor schade aan het dak en ga zo maar door. Daarna verdween de ongenode gast. De politie werd gebeld en de zaak werd uitgelegd. De heer des huizes putte zich uit in de verontschuldigingen voor het opbellen naar de politie. Van de andere kant moest het hem toch wel van het hart, dat je niet meer weet waar je bent, als je in je eigen huis niet een feestje kan brouwen zonder dat andere mensen, die eigenlijk onbekend zijn, bij je op bezoek komen. De politie moest de man gelijk geven. Of de agenten misschien eens in de buurt wilden rondkijken of die jongeman er nog was? De man was er namelijk niet gerust op. Hij dacht trouwens wel, dat de aanwezigheid van de politie in de omgeving zijn effect wel zou hebben. Ondertussen danste men binnen gezellig verder. Het was al rond half twee, maar niets wees er op, dat men spoedig een punt achter het feestje zou zetten. Wat de schade aan de auto betreft, dat zat wel goed. Met de eigenaar was deze kwestie geregeld.

Vriendelijk nagewuifd konden we vertrekken. In de naaste omgeving werd nog even rondgereden. Uiteindelijk is het zoeken naar een speld in een hooiberg. Ook al zou de gezochte een bekende zijn, dan nog kent de omgeving van Bonam genoeg wegen en weggetjes om de weg kwijt te raken. Wel zagen we een man langs de weg staan. Hij had witte gymschoenen aan, en keek heel lelijk. Hij bleef er roerloos staan en kwam niet onder de indruk van de belangstelling. Hij kon het echter niet geweest zijn. Na nog een rondje reden we verder de nacht in. Er kwam geen verzoek voor assistentie, zodat aangenomen mag worden, dat men verder ongestoord heeft kunnen feesten op het nieuwe jaar. Nog niet zo'n gekke manier om het jaar te beginnen.

Vechtpartij opgelost

WILLEMSTAD – Een vechtpartij bij de Drive-In, zo werd de Centrale post van de politie gewaarschuwd op zondagnamiddag 2 januari. Een boodschap, welke blijkbaar wel eens meer voorkomt, want het enthousiasme om een einde te maken aan deze ruzie was niet zo groot, wat weer niet betekent, dat men zich aan de opdracht onttrok. Overigens is het geen gemakkelijke situatie als de ene filmvoorstelling net afgelopen is en en andere gaat beginnen. Iedereen heeft dan haast en met een auto tussen die ongeduldige autobestuurders rijden is geen pretje. Niemand geeft een centimeter toe, ook niet als je toetert. Men kijkt net alsof op een oneerbare wijze geprobeerd wordt een mooi plaatsje in het theater weg te pikken voor ieders neus. Ook de bewaker maakte geen aanstalten om de bijna vastgelopen patrouille-auto vlot te krijgen. Toch zaten we eigenlijk wegens hem in deze ellende. Hoe dan ook, toen we eenmaal weer konden rijden was er natuurlijk geen vechtpartij meer te zien. Wel stond er een aantal jongelui bij Centro comercial bij elkaar. Zij kregen de opdracht zich te verspreiden en op te trommelen naar huis. Zij keken hoogst verbaasd en ook wat verontwaardigd. Het verzoek werd herhaald. Toen dat niet hielp, werd aanstalten gemaakt tot het verlaten van de auto. Toen wilde men wel gauw uit elkaar gaan. Het verzoek was gedaan omdat verondersteld mocht worden dat onder die jongelui zich de herriemakers bevonden, om wie wij ter assistentie geroepen waren.

De patrouillerit werd vervolgd over Montagne, Santa Rosa en omgeving. Op de weg naar Santa Catharina kreeg nog een wielrijder de goede raad zijn fietsverlichting aan te doen. Hij reed op een rijwiel, dat aan de tijd van het jaar was aangepast: het leek wel een kerstboom, maar dan wel een gedoofde kerstboom. Die jongen probeerde nog uit te leggen, dat hij de dynamo niet aan had staan, omdat het vochtig was en de dynamo toch zou slippen. Een op het eerste gezicht plausibele verklaring, maar uiteindelijk toch wel vreemd: er was in de omgeving op de asfaltweg geen plas te bespeuren. En wat dan nog. In hét fietsenland ter wereld, Nederland, zou men op die manier nooit met de fiets kunnen uitgaan, omdat het daar toch ook wel eens voorkomt, dat de straten vochtig zijn. Hoe dan ook, de jongeman kon de rit lopend vervolgen.

Voorbij Zuikertuintje rijdend zagen we ineens een hele groep jongelui op de weg staan te delibereren. Op de rijbaan. Bij aankomst van de patrouilleauto holden er een paar weg. Waarom men zo angstig was, werd niet duidelijk. De rest bleef wat ongelovig staan kijken. Nee, we zijn gewoon wat aan het praten. Er is niets aan de hand. Of er soms kruid in de auto was? Ja, we hebben wat gras geplukt voor ons paard. Of dat soms niet mag?" In de begageruimte lag een harpoen. Een der jongelui probeerde achter heel druk praten zijn zenuwachtigheid te verbergen. Die viel er alleen maar meer door op. Of er soms ruzie was geweest? Nee, natuurlijk". Toch kon het niet zo gek zijn of iets later liet een der jongelui wel merken, dat er wel degelijk ruzie was geweest. Waarover werd niet duidelijk. Zo was er toch nog een zaakje rond gemaakt, want er kwamen ook aan het licht, dat deze jongelui bij het probleempje bij de Drive-In betrokken waren geweest. Het kan soms vreemd gaan, want sinds die ruzie hadden we over half Curaçao gereden en toch liepen we hen nog tegen het lijf. Zeg dus niet, dat Curaçao niet klein is. Het is het wel.

Nyerere: ik weiger me God voor te stellen als arm zoals dit het lot van de meeste mensen is

WILLEMSTAD — Tanzania's president Nyerere speelt een belangrijke rol in het onafhankelijk wordende Afrika. Hij put zijn ideeën uit zijn christelijke levensbeschouwing, maar is daarbij zo consequent mogelijk. Als overtuigd katholiek is hij een even overtuigd socialist, maar dan wel een socialist die zich volledig Tanzaniaan voelt en vanuit de cultuur van zijn geboorteland de gevolgen van het koloniale tijdperk sysmatisch probeert te overstijgen. Zijn ideeën zijn eigenlijk te weinig bekend; niet dat zij klakkeloos overgenomen zouden dienen te worden, maar zij zouden wel een duidelijk bewijs kunnen zijn van het feit dat politiek ook creatief kan zijn, terwijl men doorgaans op het bedrijven van politiek neerziet. Het is daarom, dat in deze kerst-editie een toespraak van president Nyerere wordt opgenomen, waarin deze zijn gedachten uiteenzet over de taak van de (katholieke) kerk op dit ogenblik. De toespraak werd in 1970 voor de Amerikaanse zustercongregatie van Maryknoll gehouden. De officieuse Nederlandse vertaling is ontleend aan de Engelse versie, zoals verspreid door het Canadese sociale tijdschrift Social thought.

Kerk moet samen met, niet voor de mensen werken

ARMOEDE IS NIET HET werkelijke probleem van de moderne wereld. Want we hebben de kennis en de mogelijkheden om ons in staat te stellen de armoede te overwinnen. Het werkelijke probleem — de oorzaak van miserie, oorlogen en haat tussen de mensen — is de verdeling van de mensheid in armen en rijken.

De betekenis van deze verdeling tussen rijken en armen is niet simpelweg dat de een meer voedsel heeft dan hij kan consumeren, dat hij meer kleding heeft dan hij kan dragen en dat hij meer woningen heeft dan waarin hij kan leven, terwijl anderen honger hebben, nietgekleed zijn en zonder woning zijn. De betekenis van de verdeling tussen arme en rijke naties is niet eenvoudigweg, dat de ene de mogelijkheden heeft om comfort voor al zijn burgers te bereiken en dat de andere nog niet eens voor de fundamentele zaken kan zorgen. De werkelijkheid en de diepte van het probleem zit hem er in, dat de man, die rijk is macht heeft over het leven van hen die arm zijn, en dat de rijke naties de macht hebben over het beleid van de landen, die niet rijk zijn. Zelfs nog belangrijker is, dat ons sociale en economisch systeem, nationaal en internationaal, deze scheiding bevordert en de scheiding voortdurend doet toenemen, zodat de rijken nog rijker en machtiger worden terwijl de armen relatief gezien armer worden en minder in staat om controle uit te oefenen over hun toekomst.

Dwerg en reus

Dit proces zet zich voort ondanks al het gepraat over de gelijkheid van de mens, over de strijd tegen de armoede en over ontwikkelingshulp. Nog steeds worden de rijken binnen het nationaal verband en worden de rijke landen in internationaal verband rijker en wel in een veel sneller tempo dan de armen kans zien om over hun armoede heen te komen. Soms gebeurt dit door de weloverwogen beslissing van de rijken, die hiertoe hun rijkdom en hun macht aanwenden. Maar dikwijls — waarschijnlijk bijna altijd — gebeurt dit „gewoon" als het resultaat van het functioneren van het sociale en economische systeem, dat de mens voor zichzelf heeft geconstrueerd. Precies zoals het water juist in de meest droge regionen van de aarde tenslotte in de oceaan uitmondt, waar er al genoeg water aanwezig is, zo vloeit de rijkdom van de armste volkeren en van de armste individuen in de handen van degenen, die al welvarend zijn. Iemand, die zich slechts één brood per dag kan kopen, draagt bij aan de welstand van de bakkerij-eigenaar, ondanks het feit, dat deze eigenaar al meer geld heeft dan hij weet te benutten. En het arme land, dat zijn ruwe grondstoffen verkoopt op de wereld-markt om op die manier machines te kunnen kopen voor zijn eigen ontwikkeling, komt tot de ontdekking, dat de prijs, welke hij ervoor krijgt en de prijs welke hij moet betalen beiden bepaald worden door de „krachten van de vrije markt", waarop de dwerg moet concurreren met een reus. „Want hij die heeft, hem zal datgene, wat hij nog mocht hebben, ontnomen worden".

Zowel nationaal als internationaal wordt deze scheiding van de mensheid in een heel kleine minderheid van rijken en een grote meerderheid van armen in steeds sneller tempo als niet te tolereren gevoeld, zoals het ook behoort te zijn. De arme landen en de arme rebelleren er al tegen; als zij er niet in slagen de kans op meer rechtvaardigheid, zeker te stellen, zal deze rebellie omslaan in een explosie. Onrechtvaardigheid en vrede zijn op de lange duur met elkaar te verenigen; stabiliteit in een veranderde wereld moet betekenen een geordende verandering naar rechtvaardigheid en geen mechanisch respect van de status quo. Het is in deze context dat ontwikkeling een andere naam wordt genoemd voor vrede.

Het doel van de ontwikkeling is de mens. Het scheppen van de mogelijkheden, zowel materieel als spiritueel, stelt de man als individu en als groep in staat op zijn best te worden. Dit is gemakkelijk te begrijpen voor christenen, omdat het christendom eist, dat ieder mens dient te streven naar de eenheid met God via Christus. Maar hoewel de kerk — als gevolg van zijn concentratie op de mens — de fout voorkomt ontwikkeling te identificeren met nieuwe bedrijven, toegenomen productie of een groter nationaal inkomen — statistiek, toont de ervaring aan, dat de kerk al te dikwijls de tegengestelde fout maakt. Want de vertegenwoordigers van de kerk en van de kerkelijke organisaties, handelen dikwijls alsof de ontwikkeling van de mens een persoonlijke en interne kwestie is, welke kan worden gescheiden van de gemeenschap en de economie, waarin hij leeft en waarin hij zijn dagelijks brood verdient. Zij preken berusting, heel dikwijls schijnen zij het sociale, economische en politieke kader van de hedendaagse wereld als onvermijdelijk te accepteren. Zij zoeken niet te tolereren voorwaarden te verbeteren door daden van liefde en vriendelijkheid, waarbij de weldaad van deze liefde en vriendelijkheid een object blijft. Maar wanneer de slachtoffers van de armoede en de onderdrukking zich als mensen beginnen te gedragen en proberen deze omstandigheden te veranderen, staan de vertegenwoordigers van de kerk langs de lijn.

Rebellie

Het doel, dat ik mij stel is u te suggeren, dat de kerk dient te aanvaarden, dat werken aan de ontwikkeling van de volkeren rebellie betekent. Op een gegeven en beslissend ogenblik in de geschiedenis besluit de mens tegen deze omstandigheden te ageren, welke zijn vrijheid als mens beperken. Ik ben aan het suggereren, dat de kerk tenzij deze actief deelneemt aan de rebellie tegen deze sociale structuren en economische organisaties, welke de mens tot armoede, vernedering en degradatie veroordelen, irrelevant zal worden voor de mens en dat dan de christelijke godsdienst zal degenereren tot een stel bijgelovigheden door de bange mensen. Tenzij de kerk, zijn leden en zijn organisaties Cods liefde voor de mens tot uitdrukking brengen in een echt engagement en in het aanvaarden van de leiding in een constructief protest tegen de huidige omstandigheden van de mens, zal de kerk worden geidentificeerd met het onrecht en de vervolging. Als dit gebeurt, zal de kerk doodgaan — omdat de kerk dan geen voor de moderne mens te begrijpen doel zal dienen. Want de mens leeft in een gemeenschap. Hij krijgt alleen betekenis tegenover zichzelf en zijn medemensen als lid van deze gemeenschap. Daarom, moet praten en werken aan de ontwikkeling van de mens betekenen de ontwikkeling ook van een soort gemeenschap welke de mens dient, welke zijn welzijn verbetert en zijn waardigheid intact houdt. Dus houdt de ontwikkeling van de volkeren economische, sociale en politieke ontwikkeling in. Op dit ogenblik van de menselijke geschiedenis, moet ontwikkeling een goddelijke ontevredenheid en vastbeslotenheid voor verandering inhouden. Want de huidige toestand van de mens moet onacceptabel zijn voor allen, die denken aan een individueel persoon als een unieke creatie van een levende god.

Wij zeggen, dat de mens geschapen is als het beeld van God. Ik weiger me een God voor te stellen als arm, onwetend, bijgelovig, angstig, onderdrukt, armzalig — hetgeen toch het lot is van de meerderheid van degenen, die hij naar zijn beeld schiep. De mens is schepper van zichzelf en van zijn omstandigheden, maar onder de huidige omstandigheden zijn we schepsels, niet van God, maar van onze medemens. Er kan absoluut geen discussie hieromtrent bestaan tussen de christenen.

Want nimmer is de mensheid zo één of zo verdeeld geweest; nooit heeft de mensheid zoveel macht ten goede gehad, noch ooit zo geleden onder evidente onrechtvaardigheden; de menselijke capaciteiten zijn nooit zo duidelijk geweest noch zo in het oog springend en bewust genegeerd. De wereld is er een in technologische termen. De mens heeft vanuit de maan op de aarde neergekeken en zijn eenheid gezien. In een jet kan ik van Tanzania naar New York vliegen in een paar uren. Radio-golven stellen ons in staat met elkaar te praten zonder dat er een paar seconden liggen tussen onze toespraak en het ogenblik, dat die gehoord wordt. Goederen worden er gemaakt, welke materiaal en vakbekwaamheid van de gehele wereld insluiten — en die worden dan ter verkoop aangeboden, duizenden kilometers van de plaats, waar ze gemaakt zijn.

Scheidingen groter

Op hetzelfde ogenblik, dat de onderlinge afhankelijkheid van de mens juist is toegenomen als gevolg van de vooruitgang van de technologie, nemen de scheidingen tussen de mensen in een steeds voortgaand tempo toe. Het nationaal inkomen per hoofd van de bevolking in de VS is naar men zegt meer dan 3200 dollar per jaar; in Tanzania is het ongeveer tachtig dollar, hetgeen wil zeggen, dat het in Tanzania veertig jaar in beslag zou nemen te verdienen, wat de gemiddelde Amerikaan in één jaar verdient en we zijn nog niet eens het armste land ter wereld. Verder is het zo, dat wordt aangenomen, dat de rijke landen jaarlijks ongeveer zestig dollar aan het per capita-inkomen toevoegen van hun burgers, terwijl de gemiddelde toename in de arme landen minder dan twee dollar is per jaar. Men neemt aan, dat er op het ogenblik zo'n vijfhonderd miljoen mensen op de aarde honger lijden — dus nooit voldoende kunnen eten. Verder: één op de twee mensen over de gehele wereld lijdt aan ondervoeding — door tekort aan proteine of andere voor de gezondheid essentiele voedingsbestanddelen. En tenslotte, laat mij u er aan herinneren, dat zelfs in de rijkste landen van de wereld door duizenden of zelfs miljoenen individuen, gezinnen en groepen miserie en onderdrukking ervaren worden.

Dit kan zo niet voortgaan. En christenen boven alle anderen, moeten weigeren deze toestand te accepteren. Want de ontwikkeling van de mens en de ontwikkeling van de volkeren vereist, dat de wereld één moet worden en dat sociale rechtvaardigheid in de plaats zal komen van onderdrukking en ongelijkheden.

Lid van gemeenschap

Om dit te bereiken moet er economische ontwikkeling zijn en een gelijke verdeling van de rijkdom. De arme naties, de arme gebieden en de arme volkeren moeten in staat gesteld worden hun productie te verhogen; door een eerlijke verdeling moeten zij in staat gesteld worden hun consumptie uit te breiden van de goederen, welke noodzakelijk zijn voor een behoorlijk leven en voor de vrijheid.

Want wat wordt vereist is niet simpelweg een verhoging van de cijfers van het nationale inkomen van de arme landen, noch het op lijsten vaststellen van geweldige productieverhogingen van deze oogst of die industrie. Nieuwe fabrieken, wegen, boerderijen enz. zijn essentieel maar zij zijn niet voldoende op zichzelf. De economische groei moet zodanig zijn en zo georganiseerd, dat het ten goede komt van de landen en de volkeren, die nu armoede lijden. Dit betekent, dat sociale en politieke ontwikkeling hand in hand moeten gaan met de economische ontwikkeling of zelfs daar aan vooraf moeten gaan. Want als de gemeenschap niet zo georganiseerd is, dat het volk zijn eigen economie contoleert en zijn eigen economische activiteiten, zal de economische groei in grotere onrechtvaardigheid resulteren, omdat de ongelijkheid nog groter gaat worden, zowel op nationaal als op internationaal vlak.

Degenen, die de kostwinning van de mens controleren, hebben controle over de mens; zijn vrijheid is illusoir en het gelijkelijk mens zijn wordt genegeerd, wanneer hij van anderen afhangt om te kunnen werken en eten, wat toch zijn recht is. Op dezelfde manier is het, dat een land niet onafhankelijk is, als zijn economische bronnen door een ander land gecontroleerd worden; politieke onafhankelijkheid is zinloos als een land niet de controle heeft over de middelen, waardoor zijn burgers zichzelf een broodwinning kunnen bezorgen. Met andere woorden: de ontwikkeling van de volkeren vloeit alleen uit de economische ontwikkeling voort, als deze laatste wordt bereikt op basis van gelijkheid en menselijke waardigheid van allen die erbij betrokken zijn. Menselijke waardigheid kan niet bij wijze van vriendelijke geste door anderen geschonken worden. Inderdaad, de menselijk waardigheid kan door vriendelijkheid wel vernietigd worden, als deze vanuit een houding van liefdadigheid voortkomt. Want menselijke waardigheid houdt gelijkheid en vrijheid in en relaties van wederzijds respect tussen de mensen. Verder: zij hangt af van de verantwoordelijkheid en van een bewuste deelname aan het leven van de gemeenschap, waarin de mens zich bevindt en werkt.

De gehele structuur van de nationale gemeenschappen en van de internationale gemeenschap is daarom relevant aan de ontwikkeling van de volkeren. En er zijn maar weinig landen, waarvan men kan zeggen, dat zij dit doel nastreven; want er zijn er maar weinig — of in het geheel niet — die beide aanvaarden en die zodanig georganiseerd zijn dat zij de sociale rechtvaardigheid dienen in wat genoemd wordt de „Revolution of rising expectations".

Het is zeker moeilijk te bewijzen dat de gemeenschappen, waarin de katholieke kerk opereert en de meeste invloed heeft zo georganiseerd zijn, dat daarin sociale rechtvaardigheid heerst; het is onmogelijk aan te tonen, dat deze gemeenschappen de sociale rechtvaardigheid dienen. Onder het kapitalisme is de grootste vooruitgang in technologie en economische groei bereikt. Maar de beslissingen, waar voor er goederen gemaakt zouden worden en hoe die geproduceerd zouden worden, zijn genomen door een kleine groep mensen, die de controle over land en kapitaal hebben gekregen. De beslissende factor in het proces van de besluitvorming is of de bepaalde activiteit een monetair voordeel of macht zal oogsten of prestige voor hen als eigenaars van het land en het kapitaal. De behoeften van de mensheid komen op de tweede plaats als die al in beschouwing worden genomen.

Er zit in het bouwen van goedkope woningen geen voordeel, dus die worden er niet geproduceerd; er zit geen geld in scholen en hospitalen. Maar luxueuse appartementen kunnen er gebouwd worden en zesbaans -breede snelwegen; voor dit soort dingen kan men wel geld vinden. Het resultaat is dat een paar mensen in grote luxe leven, daarbij de door de mens geproduceerde rijkdom gebruikend voor hun eigen grandeur en om hun eigen macht zeker te stellen. Maar terzelfdertijd worden massa's mensen, vrouwen, kinderen, mannen tot bedelarij veroordeeld, tot vuilheid en tot de vernedering van die zieke en ziel-vernietigende onzekerheid welke voortkomt uit de opgedrongen armoede.

Als Dier

Laten we hieromtrent heel duidelijk zijn. Als de kerk echt geinteresseerd is in de mens als individu, dan moet de kerk dit tot uitdrukking brengen in belangstelling voor de gemeenschap, waarvan deze individuen lid zijn. Want de mens wordt gevormd door de omstandigheden waarin hij leeft. Als hij als dier wordt behandeld, dan zal de mens ook als dier handelen. Als de mens waardigheid onthouden wordt, dan zal hij ook zonder waardigheid handelen. Als de mens alleen gezien wordt als een productiemiddel, dat niet onontbeerlijk is, dan zal de mens ook een zielloos ding worden, voor wie leven een kwestie is van zo weinig mogelijk werken en dat te ontvluchten in de illusie van het geluk en de trots.

Daarom moet de kerk van uit zijn opdracht de mensen tot God te brengen, er naar streven, dat de mens de zekerheid krijgt, dat hij waardig kan leven en werken. De kerk moet een kracht voor sociale rechtvaardigheid worden en moet met andere krachten voor sociale rechtvaardigheid, wat zij ook zijn, en hoe ze ook genoemd worden samenwerken. Verder moet de kerk erkennen, dat de mens alleen vooruitgang kan maken en alleen in waardigheid kan toenemen als bij voor zich zelf werkt en samen met anderen voor het algemeen welzijn. De kerk kan de mens niet in de hemel opheffen; de kerk kan alleen helpen bij het voorbereiden van de omstandigheden voor de mens om samen te werken met zijn medemensen om zichzelf uit te helpen.

Dienst

Wat betekent dienst tegenwoordig voor hen die hun leven geven aan de dienst van de kerk?

Op de eerste plaats betekent het, dat vriendelijkheid niet voldoende is; piëteit is niet voldoende; en charitas ook niet. De mens die nu lijdt aan armoede, of hij nu woont in de wereld of in de ontwikkelde wereld, moet geholpen worden zichzelf op te richten. Zij hebben er behoefte aan dat hen vertrouwen wordt gegeven in hun eigen bekwaamheid om controle te krijgen over hun eigen leven. Zij moeten geholpen worden om deze controle te verwerven, en die te gebruiken voor hun eigen doeleinden. Zij hebben behoefte aan hun uhuru, een betekenisvolle uhuru. (Uhuru is de leuze van Tanzania's president voor de algehele bevrijding van geheel Afrika, red.) Dit is belangrijk voor de kerk evenals voor de mensheid. Want tenzij de mens in staat is een effectieve keuze te maken, zullen er weinigen mensen christen worden of alleen in naam. Hun lidmaatschap van de kerk zal slechts een eenvoudige manier zijn, waarmee zij proberen te ontkomen aan het bewustzijn van hun miserie; als u het zo wil zeggen: godsdienst wordt dan een soort opium van het volk.

Alles dat de mens er vanaf houdt in waardigheid en behoorlijkheid te leven moet om deze reden voortdurend aangevallen worden door de kerk en diens werkers. Want er is niets heiligs aan, in feite aan opgedrongen armoede en, hoewel er heiligen gevonden mogen worden in de achterbuurten, mogen we niet slumps doen voortbestaan om zo heiligen te kweken. Een mens, die gedemoraliseerd is door de omstandigheden waaronder hij gedwongen is te leven, is niet van nut voor zichzelf, voor zijn gezin en voor zijn volk. Of hij van veel nut kan zijn voor God, is niet aan mij om over te oordelen.

De kerk moet de mens helpen te rebelleren tegen zijn slumps; die moet hem helpen dit op de meest effectieve wijze te doen. Maar boven alles moet de kerk duidelijk en openlijk al die instituten en machtsgroepen bestrijden, welke bijdragen aan het bestaan en het doen voortbestaan van de fysieke en geestelijke achterbuurten, buiten beschouwing gelaten de gevolgen voor de kerk zelf en zijn leden. Waar en hoe de omstandigheden het mogelijk maken, moet de kerk samen met de mensen werken aan de positieve taak van het opbouwen van een toekomst, welke gebaseerd is op sociale rechtvaardigheid. De kerk moet actief deelnemen aan het stimuleren, verzekeren en creëren van de veranderingen, welke nodig zijn en welke onontkomelijk plaats zullen hebben. Alleen door zo te handelen kan de kerk hopen de haat te verminderen en zijn doctrine van liefde voor alle mensen uit te dragen. Zijn liefde moet tot uitdrukking worden gebracht in actie tegen het kwaad en voor het goede. Want wanneer de kerk berust in het gevestigde kwaad, identificeert de kerk zichzelf en de christelijke godsdienst met de onrechtvaardigheid door zijn voortdurende aanwezigheid.

Samen, niet vóór

Op de tweede plaats: de leden van de kerk moeten samenwerken met het volk. Wij moeten dit nadrukkelijk beklemtonen: samenwerken en niet werken vóór. Want het is niet de opdracht van christelijke leiders de mensen ~~proberen te vertellen~~, wat zij zouden moeten doen. Wat nodig is, dat is zich aan de basis van gelijkheid en gemeenschappelijke menselijkheid aaneen te scharen. Alleen door deel te nemen aan het werk, het ongemak, de kennis, de vervolging en vooruitgang, kan de kerk bijdragen aan onze groei. En dit betekent, deelnemen in elke betekenis van het woord als „leden samen met elkaar". Want wanneer de kerk niet deel neemt aan onze armoede is onze strijd tegen de armoede en onrechtvaardigheid, dan is de kerk ook geen deel van ons.

Religieuzen

Ik denk, dat een andere veranderde functie van de religieuzen ligt op het terrein van de sociale diensten. In veel gebieden van de wereld — en in het bijzonder in Afrika — heeft de katholieke kerk zijn eigen scholen en zijn eigen hospitalen gebouwd. Deze zijn van onschatbare waarde geweest; deze hebben voor medische zorg en onderwijs gezorgd waar er anders niets zou geweest zijn. Maar ik geloof, dat zo'n voorziening er een dient te zijn van een interim-karakter en dat, waar mogelijk, het kerkelijk personeel samen dient te werken mét en gemengd in de organisaties, welke beheerd en gecontroleerd worden door het volk zelf. Broeders en zusters zouden moeten werken aan openbare scholen en in overheidshospitalen; zij zouden districtverpleegsters moeten zijn in een nationaal, regionaal en staats-structuur. Door een dergelijk beleid, waar mogelijk, te volgen zal de kerk tonen, dat het zijn bedoeling is het volk te dienen en dat het niet de bedoeling is hen onder controle te houden. Door de dienstvoorziening te scheiden van de evangelische activiteiten, zal de kerk duidelijk maken, dat men de bekering van de mens tot het christendom wenst en wel een bekering uit overtuiging en niet als dank of uit dwang of veerplichtingen.

Ik geloof tenslotte, dat leden van religieuze organisaties het volk moeten aanmoedigen en helpen om met elkaar samen te werken in welke actie, welke noodzakelij is voor hun ontwikkeling. Wat dit in de praktijk betekent zal varieren van het ene land tot het andere en van het ene deel in een land tot een ander deel. Soms zal het betekenen de mensen te helpen hun eigen cooperatieve dorpen te runnen. Soms zal het betekenen mensen te helpen hun eigen vakbonden te vormen — en geen katholieke vakbonden — maar vakbonden van werknemers, ongeacht hun geloof. Soms zal het betekenen dat kerkelijke leiders zichzelf bezig houden met nationalistische vrijheidsbewegingen ener deel van uit maken. Soms het samenwerken met plaatselijke regeringen of autoriteiten; soms ook werken als oppositie tegen de gevestigde autoriteiten en machten. Maar altijd zal het betekenen, dat de kerk aan de kant van de sociale rechtvaardigheid staat en aan de kant van hen, die de mensen helpen samen te leven en samen te werken voor hun eigen algemeen welzijn.

Laten we toegeven, dat tot heden toe, de staat van dienst van de kerk op dit gebied niet zo fantastisch is geweest. De landen, waar we onmiddellijk aan denken als katholieke landen zijn niet de landen, waarin de bevolking menselijke waardigheid geniet en waarin sociale rechtvaardigheid heerst. Evenmin zijn het landen, waarin grote economische vooruitgang is geboekt. De kerk is niet zonder invloed in Latijns Amerika en mij is verteld, dat één-derde van alle katholieken over de gehele wereld in dat sub-continent leeft. Toch associeren we dat deel van de wereld niet met vooruitgang en sociale rechtvaardigheid. Integendeel, de armoede, exploitatie en miserie in de Latijnsamerikaanse landen zijn al te bekend, om van mij daaromtrent commentaar te vragen. Spanje, waar de kerk machtig is, is niet bepaald een toonbeeld van vrijheid en rechtvaardigheid. Het zal niet helemaal als irrelevant beschouwd worden te vermelden, dat Italië en Frankrijk de grootste communistische partijen van de westerse wereld kennen. Al deze feiten weerspiegelen het falen van de katholieke kerk, zijn leiders en zijn werkers.

Grote achterstand

Er zijn priesters en soms ook bisschoppen in tal van landen van Latijns Amerika, Jesuieten en leke-broeders in Spanje, priesters en bisschoppen in Rhodesie en Zuid Afrika en sommigen in andere landen van de wereld, die met de bevolking samenwerken en voor hen spreken. Sommigen van deze priesters zijn vermoord, sommigen zijn gevangen genomen, sommigen zijn gemarteld, sommigen zijn, helaas, van hun taak ontheven of verplaatst door de kerkelijke hierarchie. Maar zij hebben allemaal op hun manier de reputatie van het katholicisme en het georganiseerde christendom teruggewonnen en zij tonen wat er kan gedaan worden en wat er gedaan moet worden, ook al is ten koste van grote offers. Hun werk is van onschatbare waarde, maar we moeten toegeven dat hun aantal te klein is en dat een grote achterstand moet ingehaald worden.

Tot betrekkelijk kort geleden hield de kerk zich stil met betrekking t belangrijke onderwerpen als de mens in de gemeenschap of stond zelfs aan de kant van degene wier exclusieve zorg hun eigen macht gold en de accumulatie van hun rijkdommen. Zelfs nu nog, is de meest voorkomende praktijk van de kerk de gevestigde orde te steunen, ondanks zijn implicaties, en ondanks de leer van paus Johannes en paus Paulus en de besprekingen van het tweede Vaticaanse concilie. Het is deze praktijk, welke wij nu moeten veranderen. Want de individuele kerkemensen en vrouwen, die werken voor de sociale rechtvaardigheid hebben behoefte aan de steun en de hulp van de gehele kerk in hun lijden voor de leer van Christus. Zij handelen in overeenstemming met de opdracht van hun geweten en, zo doende, tonen zij ons de weg vooruit. Maar al te dikwijls ervaren zij, dat geisoleerd van hun katholieke broeders moeten werken. Zij stellen vast dat de gehele kerk zich nog niet tot de rechtvaardigheid op deze wereld heeft toegewijd.

Ik ben niet hier om te vragen dat de kerk zijn functies zou overgeven of zou toestaan zich te laten identificeren met bijzondere politieke partijen of politieke doctrines. Integendeel, wat ik zeg staat gelijk met de eis, dat de kerk niet langer meer toestaat geidentificeerd te wor-

(men leze verder op pag. 33)

ZALIG KERSTFEEST
HAPPY NEW YEAR
Speciale dank aan onze clientele, ook de komende feestdagen en in 1973 zijt gij hartelijk welkom in

ARAWAK
Snackbar and Midgetgolf
URWIN INOCENCIA
PALMBEACH ARUBA

Merry Xmas & Happy New Year

TO OUR MANY FINE CUSTOMERS

Wij wensen de Arubaanse gemeenschap in het algemeen en onze klanten in het bijzonder

PRETTIGE FEESTDAGEN

Ook in 1973

BANKET BAKKERIJ PIET HARSVELD
Oranjestad

Uw best gesorteerde banketbakker

Wij wensen U allen doch in het bijzonder onze leden en hun gezinnen

PRETTIGE KERSTDAGEN

en

SPORTIEF 1973

SPORTVERENIGING ARUBA JUNIORS

Directie en personeel

van

Tele-Aruba

wensen de bevolking van Aruba

Zalig Kerstfeest

en

Voorspoedig 1973

Plan your HOLIDAYS with JOY

To each of you, we extend our heartfelt wish that this Christmas season brings you peace and happiness.

ARUBAANSE WEGENBOUW MIJ
TEL. 3007

Christmas Cheer

Good friends, good times – all the bounty of the Season to you!

MERRY XMAS – HAPPY NEW YEAR

Management and Staff

of

RESTAURANTS

Hong Kong Oranjestad

Side View Airport

Lots of Cheer in '73

With our greetings to you go our sincere thanks for your loyalty and friendship. May you find great happiness in the New Year ahead.

MERRY XMAS & HAPPY NEW YEAR

Directie en Personeel van

Voz di Aruba PJA-10
en
Kanaal 90 Aruba

Wij wensen de gehele Arubaanse gemeenschap en in het bijzonder onze clientele een

Vrolijk Kerstfeest en Voorspoedig 1973

Ook in 1973 staan wij voor U klaar, zodat U onbezorgd en goed verzorgd op reis kunt gaan.
Wilhelminastraat 13, Phone 1992/1993, Oranjestad, Aruba

Merry Christmas TO ALL!

Health, wealth, and happiness!

Board and Members of the ARUBA PRESS CLUB

HET BESTUUR VAN DE

Arubaanse Voetbalbond

WENST DE GEHELE ARUBAANSE GEMEENSCHAP EN IN HET BIJZONDER DE VOETBALLIEFHEBBERS EN AANGESLOTEN VERENIGINGEN

Zalig Kerstfeest
en
Sportief 1973

Ook in 1973 rekenen wij op de steun van U allen

Christmas Cheer to Everyone!
Happy New Year

MERCURIUS TRADING
Aruba
HEINEKEN - SIBONNE-AIRKEM
HAIG WHISKEY

HAPPY HOLIDAY

Ook in 1973 geheel ten Uwe dienste

J. E. P. CABENDA
Oranjestad

---

merry Christmas

May this Holy Season bring you an abundance of happiness!

Happy New Year

Merry Christmas

Happy New Year

ARUBA Painting

G. Geevers contractor

Parkietenbos 1 Tel. 3375

ZALIG KERSTFEEST
en
VOORSPOEDIG 1973

PANADERIA CENTRAL
(A.G.Th. Arends)

Havenstraat Oranjestad

Antillianen nog niet trots genoeg op un land."

Conscientizatie brengt revolutie in de mens

Zuster Marthe: het is prachtig een volk te zien ontwaken

WILLEMSTAD. – Op Curaçao was een tijd geleden wat men noemt een bijzondere vrouw op bezoek. Bijzonder, omdat er maar weinig mensen op de wereld rondlopen, die behalve met woorden ook in de praktijk in staat zijn zichzelf helemaal weg te cijferen voor het welzijn van de medemens. Zuster Marthe Vanrompay heeft dat wel gekund. „Ik ben Belgische van geboorte, maar ik weet nu eigenlijk niet meer wat ik ben", zegt ze zelf. Ze is nu al ruim twintig jaar bezig met een zwerftocht over de wereld. Daarbij heeft ze onder andere in Texas onder de Mexicanen gewerkt, in New York in de negerwijk Harlem en tenslotte al vele jaren op de Virgin Islands waar ze gewerkt heeft met de consciëntiezatie-theorie. Haar hoofddoel is altijd geweest de mens bewust te maken, mondig te maken, noemt ze het zelf. Consciëntizatie is het andere grote woord dat echter op hetzelfde neerkomt.

Consciëntizatie is eigenlijk afgeleid van het Portugese woord consciëntizatio (bewustwording). Een nieuwe consciëntizatie-methode werd uitgewerkt door de Braziliaan Paul ~~Ferreiro, die als beloning zijn land~~ werd uitgezet. Hij zag consciëntizatie als een veelomvattend begrip, dat niet alleen inhield de mensen leren lezen en schrijven. De aanhangers van de consciëntizatie-theorie gaan ervan uit, dat de mens zijn gedachten en gevoelens moet leren uitdrukken. De waardigheid van de mens wordt bij dit alles als basis genomen. Die waardigheid, ontwikkelt zich verder naarmate het zelfbewustzijn groeit, de mens zichzelf ontdekt als persoon. „Echte consciëntizatie doet de mensen groeien, steeds meer", aldus zuster Marthe, die zestien jaar ervaring heeft met het in de praktijk brengen van de consciëntizatie op de Virgin Islands. „Voordat wij beginnen aan ons werk, vragen wij ons altijd eerst af wat de mensen, waarmee we willen gaan werken, eigenlijk willen, wat hun belangstelling en de noden zijn. Op deze manier bereik je dat de mensen waarmee je gaat werken, zich geëngageerd voelen, omdat ze zichzelf terugvinden in het opgezette programma.

Samen

Op de Virgin Islands concentreerde het consciëntizatie-programma zich op verschillende punten. In de eerste plaats legde men zich toe op de ontwikkeling van de volwassenen door hun te leren lezen en schrijven. Verder werden er programma's op touw gezet waarbij de mensen werden gestimuleerd samen te werken om hun eigen situatie te verbeteren. Er werden bijvoorbeeld door de mensen zelf wegen en huizen gebouwd, in een wijk waar dat nodig was, werd in gezamenlijk overleg een reinigingsdienst opgezet. Om kwalen in de gemeenschap te voorkomen, werd informatie gegeven over allerlei problemen die zich in de wereld voordoen: drugs, economische ontwikkeling enz.

„Van het begin af aan legde men er zich op toe leiders te kweken", benadrukt zuster Marthe, „omdat wij steeds voor ogen hielden dat wij ons op een gegeven moment zouden moeten terugtrekken. En dat is ons ook gelukt. Op het moment dat ik de Virgin Islands verliet, was ik alleen nog maar motivator. Er zijn in het kader van de consciëntizatie ook nog economische projecten opgezet, zoals houtbewerking en dergelijke, maar dan alles in handen van het volk, zodat zij er profijt van trekken en zich niet steeds hoeven in te zetten om anderen te verrijken."

„Ik ben ervan overtuigd dat de Antillen gereed zijn voor het principe van consciëntizatie." Dat verklaarde zuster Marthe na een paar dagen op onze eilanden te zijn geweest. Drie avonden achtereen hield zij voor een groep geïnteresseerden lezingen en discussies over het onderwerp consciëntizatie. „Ik heb eigenlijk maar heel oppervlakkig de zaken aangeraakt", vond ze. Er zou een cursus van twee weken of een maand moeten worden georganiseerd.

Onzekerheid

Welke punten haar het meest zijn opgevallen tijdens haar contact met de Antillianen? Na diep nadenken: „Er leeft hier heel sterk een zekere angst bij de mensen, die voortspruit uit onzekerheid. De vrees om te mislukken, remt vele Antillianen. Dat gebrek aan zelfvertrouwen zal toch moeten verdwijnen of tenminste in die mate afnemen, dat het initiatief niet wordt gedood. In die korte tijd dat ik hier was, heb ik ook gemerkt, dat men er een vreemd genot in schept eigen mensen kapot te maken. Men moet begrijpen dat er in de menselijke groei ruimte moet zijn om te vallen, ruimte om fouten te maken. Er is geen enkele reden om iemand aan de kant te zetten, omdat hij eens gefaald heeft."

Andere opvallende feiten: een geestelijke armoede en daardoor weer een tekort aan creatief denken. Zuster Marthe: „ Dat is ook niet zo verwonderlijk, wanneer men bedenkt dat de mensen hier altijd ingepompt zijn, dat Nederland wel weet hoe het moet. Daardoor is men eraan gewend aan het handje mee te lopen en men is er in gaan geloven dat men inderdaad zelf niets kan. Toch is die creativiteit er wel. Kijk maar naar de high flying parks. Kan die creativiteit ook niet op andere terreinen worden overgebracht? "

Volgens zuster Marthe moet het onderwijssysteem hier drastisch veranderen. „Was is er de oorzaak van dat zoveel Antilliaanse academici na het voltooien van hun studie niet terugkeren? " vraagt ze zich af.

„Het is funest voor het land en het kan alleen maar betekenen, dat er ergens een fout is gemaakt, dat er van vervreemding van de eigenwaarde sprake is. Vele Antillianen zijn nog niet trots genoeg op hun land. Daar is zuter Marthe van overtuigd. Ze hebben ondanks al hun studie hun eigen grootheid nog niet ontdekt. Het gevolg is dat ze ook de andere mensen van hun eigen volk niet kunnen waarderen. Echte consciëntizatie leidt op de duur ook tot meer broederlijkheid en begrip voor elkaar. Dit alles moet zich echter ontwikkelen en elke ontwikkeling heeft tijd nodig, ook consciëntizatie die een revolutie in de mens teweeg brengt. En pas dan kunnen er werkelijke veranderingen in de maatschappij komen. Nu is het nog te vaak zo dat de mensen geen geloof hebben in hun eigen macht."

Een volk moet bewust gemaakt worden om te voorkomen dat mechanisatie en technologie zijn leven voor hem gaan regelen en bemiddelen. Hij moet dat zelf in eigen hand kunnen houden.

Zuster Marthe: „Het is prachtig om de mens wakker te zien worden; zich zien realiseren dat hij mens is. Dan wil hij verder, meer weten, steeds meer...."

Antilliaans Kerstmenu

samengesteld door Bunchie Romer

(voor 12 personen)

Sopi di fruta

Benodigd:
3 cups plums
1 cup suiker
1 1/2 cup water
2 sinaasappels, in zeer dunne schijfjes gesneden
3 stukjes kaneel (ong. 5 cm. lang)
10 kruidnagelen
1 eetlepel lamunchisap
1/2 eetlepel mace
1/2 theelepel coriander
1 1/2 eetlepel maizena
3 cups sliced peaches

Bereidingswijze:
Van een gedeelte van het vruchtennat (ong. 1 cup) wordt met de maizena, de mace en de coriander een glad papje gemaakt. De eerste zeven ingredienten worden nu op een laag vuurtje langzaam aan de kook gebracht. Hieraan wordt het maizenapapje toegevoegd en onder voortdurend roeren (voorzichtig met de plums) wordt het tot een gebonden soep gekookt. Niet te dik laten worden. De uitgelekte peaches worden als laatste door de soep geroerd. Bij deze soep kan men geroosterd brood serveren of ook sodacrackers. De soep kan warm of koud geserveerd worden.

Ham di Pasku

Benodigd:
1 Virginia ham
1 [illegible] ham
1 cup bruine suiker
kruidnagelen
ev. ananasschijven en maraschino cherries

Oven: 325
Tijd: voor een ham van ong. 6 pond plm. 2 uur (35 min. per pond)

Bereidingswijze:
De Virginia-ham moet men eerst goed wassen en schrappen en ongeveer een hele nacht of een halve dag in de week zetten. Op de helft van de weektijd het water verversen en aan het verse water, een flinke brok bruine suiker toevoegen. Na verloop van de weektijd de ham goed afdrogen.

De precooked ham wordt ook na van alle omhulsels ontdaan te zijn, schoon gewassen en geschrapt, doch NIET geweekt.

In een ruime, bruine supermarket papieren zak, wordt de ham met de vetkant BOVEN in een diep bakblik, in de voorverwarmde oven gaar gekookt. De zak moet losjes om de ham zitten eu goed dichtgemaakt zijn.

Door met een vork door de zak te prikken, kan men testen of zij zacht en gaar is. Na verloop van de kooktijd wordt de nog warme ham VOORZICHTIG van het vel ontdaan. Hoe warmer de ham hoe gemakkelijker het vel loslaat.

De bovenkant wordt met bruine suiker bestreken. Hierna kan in het vet blokjes gesneden worden en worden de kruidnagels erin gestoken. Gebruikt men ananasschijven en maraschino cherries dan wordt hiervan een versiering op de ham aangebracht.

Doe de ham nu in de oven voor ongeveer een kwartier of totdat de suiker tot een mooi goudbruine glazuur gesmolten is.

Laat de ham afkoelen voor het aansnijden en bewaar de ham die overblijft, altijd in de ijskast.

Kalakoena criollo

Benodigd:
1 kleine kalkoen of
2 grote kippen
lamunchi
uien, pimenton, tomaten, selderij, appel, knoflook
nootmuskaat, komijn, oregano, zout, laurierbladeren enz.
ong. 1/2 cup sherry

Oven: 325
Tijd: ong. 2 uur

Voor de saus:
olijven, alcaparra, pruimen en rozijnen
cognac of sherry
1 à 2 eetlepels aangemaakte maizena

Bereidingswijze:
De kalkoen of de kip héél laten en goed afwassen met lamunchi. De buikholte, vooral aan de rugkant met een puntig mesje goed uitkrabben, zodat er geen geronnen bloed of orgaanresten eraan vast blijven zitten. Na het afspoelen met keukenpapier droogwrijven, ook de buitenkant.

De nootmuskaat, het zout en andere specerijen worden met elkaar vermengd en met de hand in de buikholte gewreven.

Het nekvel wordt achter op de rug met toothpicks vastgezet. Zet nu de kalkoen of de kip verticaal en stop in grote stukken gesneden uien, pimenton, appel en andere groenten in de met specerijen ingewreven buikholte. Als laatste giet men de sherry erin. De opening met stevig draad dichtnaaien of met de speciaal hiervoor bestemde pennen dicht maken. Wrijf de kalkoen of de kip in met gesmolten boter. Zet de vleugels met toothpicks aan de romp vast; bindt de poten aan elkaar, na eerst wat klontjes boter tussen de romp en de vleugels gestopt de hebben.

Wrijf nu het geheel in met een mengsel van specerijen. Ook de rugkant. Laat alles ongeveer een half uurtje intrekken.

In een voorverwarmde oven ongestoord en ONBEDEKT gaar laten koken. Voor de kalkoen is de kooktijd ongeveer twee uur en voor de kip een uur. Tegen het einde van de kooktijd testen door met een vork in het borstvlees te prikken om te kijken of het zacht is. Ook kan men de poten heen en weer bewegen, gaat het makkelijk, dan is de kooktijd om.

Na verloop van de kooktijd ongeveer een half uur laten afkoelen, alvorens aan te snijden. De vleugels en de poten worden losgemaakt en de rijgpennen en draad verwijderd.

Aan de verkregen saus worden, na het afgieten van het overtollige vet, de olijven, pruimen, alcaparra en rozijnen toegevoegd. Met de met wat water aangemaakte maizena wordt het geheel tot een min of meer gebonden sausje gekookt. Als laatste wat cognac of sherry aan de saus toevoegen.

Het voordeel van deze bereidingswijze is, dat men daags van tevoren het feestmaal volledig kan klaarmaken en in de ijskast wegzetten. Twee en een half uur voor het opdienen het op kamertemperatuur brengen; bestrijken met wat gesmolten boter en in een voorverwarmde oven (400 gr.) opwarmen. Na het opwarmen ongeveer een kwartier laten rusten, alvorens het op een versierde schaal op tafel te brengen.

Dit kan zowel warm of als koude schotel geserveerd worden.

Reyeno di batata

Benodigd: Voor: ruim 12 personen

A. 4 pond aardappelen — wat boter en een scheutje melk
B. organen van de kalkoen of de kip, in stukken gesneden
1/2 pond kippenlevertje (gehalveerd)
uien, tomaten, pimenton, selderij (heel klein gesneden)
zout, nootmuskaat, komijn
boter
C. 1 blikje leverpastei
gevulde olijven (aan schijven)
rozijnen
gepelde amandelen (aan stukken gesneden)

Bereidingswijze:
Kook de aardappelen, met wat zout. Smoor de ingredienten onder B totdat ze gaar en zacht zijn.

Maak van de aardappelen, de boter en de melk een niet te zachte purée. Vermeng de ingredienten genoemd onder B met de purée. Meng alles goed, liever met [illegible], om de kippenlevertje niet te klein te roeren. Doe dan de leverpastei en de overige onder C genoemde ingredienten door de purée. Het geheel moet een vaste, doch geen droge massa worden. Voeg er eventueel wat boter en melk bij.

In een met gesneden olijven versierde, beboterde, vuurvaste schaal, wordt de reyeno in de oven gedaan (325) totdat door de warmte de boter gesmolten is en men hem op een versierde schaal kan omkeren. Ook dit gerecht kan van tevoren klaargemaakt worden en evenals het feestmaal opgewarmd worden, na eerst op kamertemperatuur gebracht te zijn. Gebruikt men een glazen schaal, dan deze eerst goed afdrogen alvorens in de oven te zetten.

Salada Arlekino

Benodigd: Voor: 12 personen

2 blikken jellied cranberry sauce — peterselie
1 groot blik doperwten
1 groot blik aspergepunten
1 groot blik worteltjes
slabladeren en saladdressing
zure uitjes
zoetzure augurken
piccalili
komkommertjes

De gekoelde cranberry in gelijke schijven snijden en op een aparte schaal opmaken met peterselie.

Van de met wat boter, zout en peper opgewarmde doperwtjes, worteltjes en aspergepunten en de slabladeren wordt een mooie schaal opgemaakt. Geef hierbij de salad dressing.

Op aparte schaaltjes serveert men de uitjes, augurken, piccalili en komkommertjes.

Kesiyo

Benodigd:
1 1/4 cup suiker
2 eieren
1/4 theelepel zout
1 theelepel vanilla essence
1 cup onverdunde geëvaporeerde melk
2/3 cup water
maraschino cherries

Oven: 350
Tijd: 1 uur
Hoeveelheid: 6 personen

Bereidingswijze:
A. Van de suiker wordt 3/4 cup afgenomen. Deze 3/4 cup suiker wordt met een paar druppels water op een heel laag vuurtje tot een goudbruine caramel gekookt. Is de suiker goed gesmolten en heeft hij een mooie goudbruine kleur, dan wordt hij in de te gebruiken vuurvaste schaal gegoten en worden, onder voortdurend draaien de bodem en wanden van de vorm met de caramel bedekt. Men moet vlug, doch voorzichtig, te werk gaan. De caramel mag niet hard worden.
B. De rest van de suiker wordt met de losgeklopte eieren, het zout en de vanilla essence vermengd. Men voegt nu onder langzaam roeren de melk en het water toe.
Het kesiyomengsel wordt in de gecaramelliseerde vorm gegoten. Voor deze hoeveelheid wordt een vorm van 3 cups inhoud gebruikt.
De vorm wordt in een pan met water in de voorverwarmde oven gaar gekookt. Het water in de pan moet even hoog als het kesiyomengsel reiken.
Na verloop van de baktijd (priktest) goed laten afkoelen, alvorens de kesiyo op een diepe schaal om te keren.
Garneer de kesiyo met maraschino cherries en voeg aan de saus, indien gewenst een eetlepel cherry brandy toe. Dit recept mag niet verdubbeld worden. Voor een grotere hoeveelheid is het raadzaam twee of drie kesiyos te maken.

Fake-consumptiemaatschappij en onwillende politici

Per jaar 3000 werkplaatsen lijkt een onmogelijke opdracht......

In 2000: driehonderd duizend Curacaoenaars op rolschaatsen?

OVER 35 JAAR ZULLEN we met z'n 300.000 op Curacao rondlopen, want autorijden zal er niet meer bij zijn. Tenzij wij met (alweer) EEG gelden een geheel nieuw wegennet op pilaren boven de stad zullen aanleggen. Zou de hoge „prestigebrug" niet de eerste schakel kunnen zijn? Wie weet, want de wegen van de overheid zijn ondoorgrondelijk. En zolang we nog niet onafhankelijk zijn, zullen we de op de begroting gebrachte bedragen, die door Nederland worden toegewezen, toch moeten opsouperen. En wat is er belangrijker dan direkt zichtbaar twijfelachtige en pompeuze projekten (vooral niet sociale projekten), waar de bevolking zich aan kan staan vergapen? Tenslotte wil de stemmer, ook wel eens wat actie zien van haar favoriete politieke godheden. En wat misschien nog veel belangrijker is, de zakelijke relaties in het buitenland (Nederland), moeten zo af en toe ook wel tekenen van vriendschap zien, b.v. in de vorm van een opdracht voor een van de EEG geld-projekten. Ondertussen berusten wij met z'n 150.000 in 1972 op een klein stukje eiland dat hard op weg is een onleefbaar gebied te worden, terwijl de idee, om de auto maar thuis te laten en te voet naar het werk te gaan, steeds meer terrein wint. Uit het oogpunt van de volksgezondheid, zeer wel aan te bevelen. Voor de ondertussen al te vadsig geworden eilandgenoten, zal de rolschaats weer in de handel gebracht worden.

Natuurlijk is het wel zo dat de winst op tweede handsrolschaatsen, niet zoveel zeggend is als, die op Miami auto's. Er zal geen andere keus zijn, dan zich maar aan te passen of te migreren, daarbij enorme bedragen Antilliaanse courant, naar het buitenland overschrijvend. (Leve de kapitaalvlucht). Een andere zaak waar het aanpassen veel problematischer zal zijn, is de werkgelegenheid met een (indien er rap wijzere mannen bezit nemen van het gehele overheidsapparaat), werkloosheid op zo'n schaal, dat we beter met z'n allen kunnen gaan emigreren naar bijvoorbeeld Venezuela. Röntgenologen genoeg in Caracas, dus dat probleem is in ieder geval dan opgelost. Het nare zal wel zijn dat we gedwongen worden, in dit tweede vaderland, om veel minder op de (veel te grote) voet te leven. Hier is dan onze 1972 realiteit, een ware indicatie, al klinkt het wat wrang.

In januari 1972 is er een volkstelling gehouden, waarbij alle personen ouder dan veertien jaar welke geen dagopleiding meer volgden, de vraag gesteld of men een beroep uitoefende, zo nee of men naar werk zoekt. Het doel was een proeftelling om o.m. een schatting te kunnen maken van de werkgelegenheidscijfers van 15-64 jarigen. Wat bleek nu? Onder de mannelijke beroepsbevolking heerste er een werkloosheid van 14 pCt en bij de vrouwelijke beroepsbevolking, een werkloosheid van 28 pCt. Wanneer wij ons nu bewust zijn van deze cijfers en weten dat onze bevolking gestadig groeit met een verdubbelingstijd van dertig jaar, dan weten wij ook wat de konsekwenties zullen zijn voor de werkgelegenheid, indien er niet vliegensvlug en wel doordacht, over de gehele linie aan long-term planning door de overheid wordt gedaan. De dreiging waarvan de afmetingen catastrofaal zouden kunnen is een reeële bedreiging.

Er wordt nu simultaan met de long-term planning een mentaliteitsombuiging gevraagd, die waarschijnlijk de politici als zij dit zouden doorzien, zichzelf met het etiket „onkundig" zouden opsieren. De totale passieve sfeer die dreigt over het Fort Amsterdam te dalen (men vrage b.v. naar het beleid op het gebied van de migratie) zal de oorzaak kunnen zijn van verregaande gevolgen voor Curacao als haven, doorvoercentrum, olieindustriecentrum, enz. Wanneer politici (als het in hun kraam te pas komt) durven te verklaren dat wij niet tot het ontwikkelingsgebied behoren, dan kan men van de „man in de street" niets anders verwachten. Hij heeft een auto, een t.v., een wasmachine en de etalages van Spritzer zijn toch een teken van welvaart? De „realiteit" wijst anders uit.

Zwakke economie

1) EEN EKONOMISCHE STAGNATIE EN EEN VERTRAAGDE ECONOMISCHE VOORUITGANG: Een van de direkte oorzaken hiervan is o.m. de in het verleden snel plaats gehad hebbende bevolkingsgroei. Een groei die zich tot het jaar 2000 even snel zal voortzetten, dat is nog zo'n kleine 28 jaar. De cijfers zijn bij de overheid bekend, maar niets wijst op een long-term planning in de sector werkgelegenheid. Door deze snelle bevolkingsgroei is er nu al een strukturele werkloosheid in vooral de jeugdige leeftijdsgroepen ontstaan.

2) EEN ZWAKKE EKONOMISCHE POSITIE: (de afhankelijkheid van de buitenlandse investeringen doet zich straks geducht voelen, bij de onafhankelijkheid) Wij beschikken niet over delfstoffen zodat wij aangewezen zijn op een zeer hoogstaand gemiddeld opleidingsniveau, waardoor er geindustrialiseerd zou kunnen worden in hoogontwikkelde bedrijfstakken. Het huidige niveau is niet erg hoog te noemen en waar aanwezig, dikwijls verkeerd gericht.

3) BRAIN DRAIN: Bovenstaand wordt nog versterkt door een labiele houding die er bestaat bij de overheid t.o.v. de oplossing van het bevolkingsvraagstuk op het gebied van de migratie, zodat de beter geschoolden wegtrekken naar het buitenland, terwijl de omvang van de jongere leeftijdsgroepen, het niveau omlaaghaalt.

4) CREATIE VAN EEN FAKE-CONSUMPTIEMAATSCHAPPIJ: De kapitaalvlucht naar het buitenland (WINSTEN) heeft klaarblijkelijk de vrije hand. Een weinig investeren in eigen land, maar wel een hoge besteding van geld aan luxe importgoederen.

Inflatie

Op die manier importeren wij dus INFLATIE. Daar komt nog bij dat de handelsbelangen van sommige belangrijke politici bevorderlijk zouden kunnen zijn voor het scheppen van een monsterlijke consumptie maatschappij, die nergens op stoelt. Zeker niet in een acceptabele verhouding t.o.v. het inkomen. Op die manier houden wij kloof tussen arm en rijk bewust en stelselmatig tot stand. De inkomstenverdeling lijkt daarvoor een afdoend bizar bewijs. Ergo: Veel glimlachende Amerikaanse sleeën of een „onbetrouwbaar" toerisme en ons tov de omliggende landen, relatief hoog nationaal inkomen, vormen geen betrouwbaar indicator ten aanzien van de ontwikkeling.

De bevolkingopbouw is van grote invloed op deze indicator, want een zeer jonge bevolking heeft nu eenmaal minder arbeidsaktieve personen, de meesten zitten nog op school. Daar komt nog bij dat de spreiding van het inkomen over de verschillende lagen en leeftijdsgroepen van de bevolking minstens zo belangrijk is. We hebben natuurlijk wel verschillende economische sectoren die ver ontwikkeld zijn, zoals de olieindustrie, het toerisme en de handel (middenstand). Maar de investeringen, winsten en besparingen zijn zeer gering, aangezien de winsten rechtstreeks naar het buitenland vloeien. Ziedaar Curacao als ontwikkelingsland ten voeten uit. De bevolkingsgroei met in het achterhoofd, een verdubbelingstijd van dertig jaar en een recent werkloosheidscijfer van 14 pCt bij de mannelijke en 28 pCt bij de vrouwelijke beroepsbevolking, hebben we ook nog rekening te houden met een ander belangrijk aspect; n.l. de groei van de werkloosheid. De berekingen van de proefvolkstelling van 1971 hebben aangetoond dat het werkloosheidsprobleem niet alleen acuut is op dit moment, maar in de toekomst waarschijnlijk nog zal toenemen. Drs. J.M.G. van Leusden stelt in de recente eerste uitgave van „Economische Notities" b.v. dit: „Bij een hypothese dat in 1980 alle werkzoekenden werk gevonden zouden hebben, dan zou dat toch nog betekenen dat er nog eens 1200 arbeidsplaatsen per jaar extra gecreeërd moeten worden (Amigoe: i.v.m. de bevolkingstoename) Wil men de werkloosheid onder de jongeren van 15-29 jaar oplossen, dan zal gezorgd moeten worden voor totaal 2700 arbeidsplaatsen per jaar.

Onmondigheid

Dat deze ontwikkeling (dreiging) bewust wordt genegeerd, door regeerders, kan alleen maar vanwege de politieke onmondigheid van onze bevolking. De overheid heeft hier via b.v. de RVD een schone taak die veel meer een positieve bijdrage zou zijn dan de nietszeggende nieuwsreportages en verkapte politieke reclame voor deze en geen politieke partij en personen. In sommige landen waar de bevolking bij tijd en wijlen wakker gemaakt wordt door „linkse" en andere buitenparlementaire pressiegroepen, hebben die een strenge controle op het gevoerde beleid hebben, zou de ontwikkeling die bij ons plaatsvindt, „volksmisleiding" genoemd worden. Om ons bevolkingsvraagstuk in redelijke banen te leiden, is er een bewust op de massa gegevens van het Bureau Statistiek, uitgestippeld beleid nodig. Maar om zo'n beleid een redelijk kans van slagen te geven is wel vereist dat de zakelijke belangen van sommige belangrijke politici, los worden gemaakt van het landsbelang. M.a.w. alle politici dienen t.o.v. het kiezerskorps hun positie m.b.t. hun zakelijke (handels)-belangen duidelijk te stellen, waarbij wel een mentaliteit van OPENHEID gevraagd wordt. Niet de sterkste kant van onze politici.

Beleid

Het ontbreken van een duidelijke long term beleid op het gebied van het bevolkingsvraagstuk en in de sector werkgelegenheid zal voor een wreed wakker worden uit de droom van een welvarend Curacao, met nietluttige problemen, zorgen. Een wakker worden dat voor velen een nog grotere ontnuchtering zal zijn dan na de meidagen van 1969. De massa ontslagen in het begin van de jaren zestig betroffen zowel op Aruba als Curacao hoofdzakelijk buitenlanders, die dikwijls gedwongen werden te re-emigreren. De dreiging van ontslag en de plotselinge confrontatie met de kwetsbaarheid van ons economisch stelsel, met als uiting de mei-gebeurtenissen van 1969 hebben ons wel gemotiveerd tot een drastische herziening van ons tot 1960 bestaand waardepatroon t.o.v. het kind dat werd bevorderd door de economische welvaart.

Het bevolkingsvraagstuk wordt bedoeld het complex van beleidsvraagstukken, ontstaan als gevolg van het bevolkingsproces. Deze vraagstukken zijn van sociale en economische aard. Zij betreffen b.v. milieuverontreiniging maar ook economische stagnatie of vertraagde economische vooruitgang voor zover die het gevolg zijn van een extreem snelle bevolkingsgroei in gebieden met een extreem lage welvaart. Dit is bevolkingsvraagstuk van de meeste ontwikkelingslanden. De facetten die de verantwoordelijke instanties liever gister dan morgen onder een vergrootglas horen te plaatsen zijn o.m. de werkgelegenheid, woningbehoefte, volksgezondheid, ruimtelijke ordening, onderwijs, willen we over 28 jaar niet hopeloos komen vast te zitten. De som van deze factoren bepalen ons leefklimaat en tot nu toe dreigt die met voortekenen die niet mis te verstaan zijn.

Brain Drain

Hoe zal het zijn als blijkt dat (zoals in Suriname met meer economische mogelijkheden en achterland), het grootste deel van de academici en het middenkamer, verkiest in Nederland te blijven wonen of er op weg naar toe is? Een röntgenoloogje zoeken zal een miniscuul klein probleem blijken te zijn in vergelijking met de zich dan aandienende problemen. Juist vanwege het ontbreken van alternatieven b.v. (gebrek aan eigen delfstoffen) en onze afhankelijkheid van een gemiddeld hoogstaand opleidingsniveau zodat er in hoogontwikkelde bedrijfstakken geindustrialiseerd zou kunnen worden, zal de economische terugslag indringender maken. Wij zullen dan weer aangewezen zijn op buitenlandse krachten, die wij in een „toevallige" periode van opbloei weer kunnen ontslaan t.b.v. het landskind. De cyclus is dan voltooid en wij kunnen dan weer helemaal opnieuw beginnen. Hopelijk dan met een overheid die over de capaciteiten beschikt om vooruit te plannen, als er dan nog wat te plannen valt. Misschien dat er een „latijnse oplossing" te vinden is door na de onafhankelijkheid maar weer „economische kolonie" van Venezuela te worden. Typerend voor onze mentaliteit en het beleid als exponent van die mentaliteit is dat er incidenteel en SCHIJNBAAR gepland wel hier en daar positieve besluiten worden genomen.

Pogingen

Maar van het zo noodzakelijk stelselmatig plannen is er geen sprake. Drs. M. J. de Castro in „Economische Notities" No. 1— „Het is alleszins verheugend te kunnen melden dat de pogingen die enerzijds gedaan zijn en worden om (kleine) industrieën, primair gericht op de lokale markt daadwerkelijk te stimuleren, geleidelijk aan vruchten beginnen af te werpen, nadat een hele tijd de aktiviteiten in deze beperkt bleven tot principiele uitspraken die de noodzaak van een stimulerend en protektionistisch beleid ten aanzien van importvervangende industrieën aantoonden, zijn in 1968 de eerste konkrete stappen ondernomen ter uitvoering hiervan in de vorm van de Landsverordening van de 7 Maart 1968 houdende regelen met betrekking tot de in en uitvoer van goederen (PB 1968 no. 42)". E.e.a. had als doel de bescherming van de binnenlandse industrieprodukten tegen de invoerprodukten van de zelfde aard. Er is behoefte gebleken aan een inzicht van de marktverhoudingen om zodoende een beschermend beleid te kunnen uitstippelen.

Na enige vergissingen en reaktie zijdens importeurs enerzijds en anderzijds de consumenten (bakkers en kleinvee fokkers), is men nu gekomen tot de eerste daden t.g.v. de marktproduktie Drs. M.J. de Castro: „Sedert de afkondiging van de eerste importstop zijn er een achttal zeer aantrekkelijke importvervangende projekten gepresenteerd die bijzonder bemoedigend zijn." Op korte termijn verwacht Drs. Castro dat deze industrieën t.b.v. de lokale markt direct en indirect zal zorgen voor en het in stand houden van arbeidsplaatsen. Deze druppels op de hete plaat zullen de nood enigszins verlichten, maar zeker geen invloed hebben op de massale dreiging, van uit sector werkgelegenheid.

2700 WERKPLAATSEN PER JAAR IS DE VEREISTE QUOTUM OM EEN IDEALE SFEER TE SCHEPPEN Als onze overheid middels een wonder, afgerekend heeft met de werkgelegenheid en aanverwante problemen, een oplossing die gepaard zal moeten gaan met pogingen tot beinvloeding van de bevolkingsgroei, zal het brood tot op zekere hoogte verzekerd zijn.

Hy Fly Parken

Drs. van Leusden citeert uit: „Pollution Explosion": WE MUST NOT BE CONTENT TO FEED THEM, WE MUST OUTFIT AND EQUIP THEM. Wij kunnen glimlachend door onze „fake" consumptiemaatschappij wandelen, maar cultureel en sociaal behoren tot de primitieven.

Wanneer buurten met meer dan 50.000 kinderen niet eens over een speelplaats beschikken, dan blijft het een wonder dat er Hi Fly parken gebouwd worden en niet de jeugdcriminaliteit uitdijt. Een situatie die gezien de werkloosheid onder de jeugdige leeftijdsgroepen, naarmate het leefklimaat versoberd, zeker zal veranderen, in de negatieve zin. Het bestaan van Hi Fly parken is in feite niets anders dan een explosieve aanklacht tegen het sociaal beleid. Hoe bot sommige bestuurders wel zijn, blijkt uit het feit van de pogingen middels de Hi Fly parken politieke munt te slaan. Dat onze cultuur sterk materialistische tendensen vertoont, is dank zij de overdaad van reclame en in sommige gevallen dank zij het beleid.

Geen openbaar vervoer brengt met zich mee, aanschaf van voor de midden en lagere klassen dubieuze Miami auto's. De salarissen zijn daar niet op berekend, dus lenen maar en de handel (banken en importeurs) verdienen maar. De sociaal maatschappelijke en culturele taak van een t.v. wordt belichaamd in nietszeggende spook- en geweld filmpjes uit Amerika of in het gunstigste geval een scholenquiz. De noodzakelijke mentaliteitsombuiging die nodig is om onze toekomst-realiteit te kunnen onderkennen, zou een primaire taak van de t.v. als indringend medium dienen te zijn. Hoe sterk de handel het beleid en haar planning kunnen beinvloeden blijkt alleen al uit het ontbreken van een ver ontwikkeld protektionistisch en een rigoreuze stimulerings opzet t.g.v. alternatieve bronnen van inkomsten. En last but not least nogmaals de zakelijke belangen van sommige regeerders.

OVER VIJF EN DERTIG JAAR ZULLEN DRIE HONDERD DUIZEND CURACOENAARS DE OORZAKEN VAN DE DREIGENDE VERPAUPERING ALS REKENING AANBIEDEN, INDIEN NIET IN HOOG TEMPO EEN DRASTISCHE OMBUIGING VAN HET BELEID EN WAT DAAR VOOR DOORGAAT, PLAATSVINDT.

Bronvermelding: – „Economische Notities" No. 1, verkrijgbaar bij Economische Zaken.

– In stencilvorm verkrijgbaar bij de Stichting „Famia Planea," Twee colleges gedoceerd aan de Rechts Hogeschool door Drs. van Leusden.

Bejaarden lachen om de dood

(vervolg van pag. 17)

allemaal klaar was ging men de overledene begraven. O ja, toen was er nog geen sprake van een sociedad di morto.

In die tijd maakten de ouden hun eigen doodskist klaar en die werd op de zolderbalken in hun woning gezet. Een blanke kist. Dus als het zover was, dan hoefde men slechts die kist klaar te maken voor de begrafenis. Je had dus je kist, maar als een buur van je overleed, onverwacht overleed, dan leende je die kist, de overledene werd daarin dan begraven. Dan werd er weer een kist gemaakt om die op zijn plaats te zetten. Zo kon het gebeuren dat je voor jezelf een paar keer een kist klaar maakte en dat je het elke keer weer uitleende.

O ja, als er een dode was, dan bleven een paar mensen bij de dode en zongen het Salve. Er werd ook gebeden bij het stoffelijk overschot. Als dan de dode begraven was, dan had dat geen cent gekost; alles was gratis; de buren deden alles. Niets van betalen. Het enige wat betaald moest worden, dat was de pastoor. Die moest men zestig cent betalen om de poort van het kerkhof open te krijgen. Later werd het een gulden en zo.

Toen ik klein was bestonden er twee Sociedades: die van de Hermano di Spiritu Sancto en Sociedad di caha, daar werd meestal gebruik van gemaakt door de oude vrouwen, dus zoals mijn grootmoeder. Deze moeder moest toen elke maand dós real betalen aan de pastoor. Als je dan doodging, kreeg je een kist. Die van de Hermandad di Spiritu Sancto kregen een respons en alles wat bij de kerk hoort. Dat kregen ze allemaal gratis. Als je geen lid van de sociedad was, dan moest je zelf je kist maken of hem lenen.

Meer sociaal

Er kon iemand van hoever weet ik niet komen om te lezen. Maar die vroeg er geen cent voor. Op de achtste dag was de ceremonie van kibra altar. Dan stond iedereen op, de ouders of naaste familie van de overledenen begonnen te huilen, dan werden de kaarsen uitgedaan en werd de overledene de eeuwige rust toegewenst en als het zover was gingen verschillende mensen al naar huis. Heel veel mensen kwamen er namelijk bidden. Als een bekende in Punda overleden was, dan ging je van hier naar Punda toe. In die tijd was men meer sociaal, men leefde meer met elkaar mee dan nu. Tegenwoordig kan het gebeuren dat er iemand overlijdt en dat iemand, die op vijftien meter van hem afgewoond heeft, niet naar de begrafenis komt. Toen was het allemaal heel anders dan nu.

CAMPO: Kende men in Banda Abao niet het systeem van op de cachu blazen?

LEITO: Vroeger wel. Toen ik klein was heb ik het maar zelden gehoord.

CAMPO: Hier in Banda Ariba wel. Natuurlijk lang geleden. Nu kennen we het systeem via de radio. Toen was er speciaal iemand die dit deed, op de cachu blazen als er iemand was overleden. Dan kon je van verre horen. Men ging dan een heuvel op om het bericht bekend te maken. Er waren zelfs zulke goede cachu-blazer, dat men de naam van de overledene doorgaf. Nu met de radio is het veel gemakkelijker.

TOCHI: Toen de koningin voor het eerst op bezoek kwam op Curacao, wilde mijn moeder haar groeten. De politie probeerde haar te stoppen, maar de koningin riep: laat ze maar komen. En de koningin liet het toe. Mijn moeder is nu overleden.

LEITO: Ja, ik heb dat inderdaad gehoord.

WELHOUS: Ik heb koningin Wilhelmina in Nederland gezien, in Amsterdam. Zij ging toen per boot kuieren naar Noorwegen. Ik zat op een boot, welke in de haven van Amsterdam lag. Zij werd vergezeld door een hoge piet met vier strepen. Ik zag haar aankomen en vloog naar voren toe om haar te zien. Zij was in het grijs gekleed en had een hoed op. Het was voor de eerste keer dat ik haar zag. Ik heb ook het paleis op de Dam gezien. Een groot paleis. Als zij zich onder het volk begaf, kwam zij daar vandaan. Aan boord was gevraagd welke Curacaoenaar zin had met de boot mee te gaan, waarmee de koningin naar Noorwegen ging. Ik ben niet gegaan, maar er gingen er wel. Toen zij terugkwamen was onze boot al vertrokken. Ik was in Nederland in 1919. Toen we terugkwamen, dacht iedereen, dat we verloren waren, want vijf dagen na het vertrek kregen we een break down. Het kantoor had ons opgegeven. We moesten een, wat we noemden een pia di cabai afnemen om er twee van te maken. We bleven twee weken in Las Palmas voor het euvel verholpen. Toen moesten we naar Madeira. Vandaar ging het naar Le Havre. Daar bleven we twee dagen en toen vertrokken we naar Amsterdam. Daar was toen een staking aan de gang. Het lag vol boten. Toen de staking voorbij was, gingen we de haven binnen. Men begon eerst met de olieboten af te handelen. Ik begon in eindigde de wereldoorlog van 1914 in Amerika. Bij New York pikten we eens vier mannen van een boot op; zij hadden een dode aan boord. Hun boot was in de grond geboord. De oorlog was toen niet zo gruwelijk als in 1940-1945. Toen liet men eerst iedereen van boord vertrekken, voordat de onderzeeër zijn werk deed. Ik ben ook nog bij de blokkade van Venezuela geweest.

In de tweede wereldoorlog werkte ik bij de Waterleiding. Daar heb ik negentien jaar gewerkt. Daarna stopte ik met werken. Ik ben met varen opgehouden toen ik trouwde. Ik heb op Amerikaanse, Italiaanse, Duitse en Nederlandse schepen gevaren. Ik ben twee keer getrouwd geweest; uit het eerste huwelijk werd een kind geboren, uit het tweede huwelijk geen een. Ik had indertijd ook in Duitsland kunnen trouwen. In Nederland ook... Nee, ik ben niet in Duitsland getrouwd, omdat dat te ver van mijn familie was en ik wilde ook niet met iemand van een ander ras trouwen. Ik had ook in Amerika kunnen trouwen...

Of ik het varen gemist heb? Nou in die tijd was het salaris op zee toch al minder geworden. Toen ik met varen ophield verdiende ik 145 gulden en bij de Waterleiding kon ik 155 gulden verdienen. Toen de oorlog voorbij was, ging men minder betalen. Het geld werd minder waard.

Hoe zat dat met die vlaggetjes-geweonte?

WELHOUS: Als je iets op je lever had, dan schreef je dat op een papier en dan kwam het vanzelf wel waar je het hebben wilde.

Met oudjaar ging je kuieren, samen zingen en naar de preek en daarna ging het pas gebeuren. Dan ging je naar de tambu, ging je bij elkaar op bezoek. Ik ging naar de kerk van Otrobanda. Dat was toen allemaal anders. Met een grote boog aan Caya Grandi. Ik deed mijn eerste communie 74 jaar geleden in de Santa Annakerk.... Of ik me dat nog kan herinneren? Nou en of... Die mooie gezangen van Op het heilig altaar en zo.... De juiste tekst daarvan kan ik me niet meer precies herinneren. Die van Kerstmis wel. Het mooiste is Ora Solem.

TOCHI: Nee, van die vlaggetjes, daar weet ik niets van. Ik was toen in Santo Domingo. Wel van de tambu....

CAMPO: De vlaggetjes was een systeem om iemand te laten weten, ~~wat je van hem dacht je kon er alles~~ op schrijven. Steken onder water, niet? De een pakte het vlaggetje en gaf het door aan een ander totdat hij aankwam bij de degene, voor wie het gemaakt was. De vrouwen waren er gek op. Ze kochten die vlaggetjes en dan moest je het voorlezen, want niet iedereen kon lezen. En de oudjes zaten er meteen boven op en constateerden dan. Dat slaat op haar of haar. Men liep met een fles vol vlaggetjes, van alle mogelijke kleuren. Toen de overheid merkte dat dit aanleiding gaf tot moeilijkheden, ging men het verbieden en mocht men die vlaggetjes niet meer verkopen. Zo gingen die vlaggetjes de mode uit. Het werd verboden omdat de een zo'n vlaggetje aan iemand anders stuurde en dan werd zo'n tekst in ieders bijzijn hardop voorgelezen. Sommige mensen werden dan kwaad, ook al werden geen naam genoemd. Vooral in de buurt van de markt gebeurde het. Stel je voor: je bent vijand met iemand en die gaat dan vlak voor je gezicht de tekst voorlezen, welke op jou gemunt is. Het is een beetje moeilijk om voorbeelden aan te halen. Men beledigde elkaar ermee, om het zo te zeggen. Toen de overheid het goed in de gaten had, dat er herrie van kwam, werd het verboden.

LEITO: Die vlaggetjes, dat was iets van de stad. De mensen uit de knoek deden dat soort dingen niet. Die waren eenvoudiger. Die hielden niet van die dingen.

Vroeger als je verliefd werd op een meisje, moest je ongeveer drie jaar zijn voor je om de hand van een meisje mocht gaan vragen, maar dat heb ik zelf niet meegemaakt. Dat hoorde ik van mijn grootouders. Dat ging ongeveer zo in zijn werk: als een jongen dus zijn oog had laten vallen op een meisje, dan ging hij bij haar ouders om haar hand te vragen. Dan gingen de ouders onderzoeken of het wel goed zat met zijn familie en zo. Als de jongen dan voor de eerste keer officieel over de vloer kwam, dan was een van de eerste dingen, welke men vroeg of hij een huis had. Had hij nog geen huis, dan zei men hem, dat hij daar dan maar eens eerst voor moest gaan zorgen. Zij lieten hun dochter het huis niet verlaten met iemand die nog geen woning had. Het gaf niet zoveel, wat voor huis het was, maar het meisje moest een dak boven haar hoofd hebben.

Toen ging men pas trouwen als men al wat ouder was, tegenwoordig is dat niet meer zo. Nu trouwen jongelui als zij achttien jaar zijn. Dan verdienen ze al flink geld en dan trouwen ze, al is het maar voor een paar weken en daarna gaat men weer uit elkaar. Toen bleef men getrouwd als men eenmaal die stap had gezet. In al de jaren dat ik thuis ben geweest als kind totdat ik groot werd heb ik nooit iets naars van dan ook nooit meegemaakt dat mijn ouders ook maar iets onvriendelijks met elkaar spraken. Wij waren met zes kinderen, drie jongens en drie meisjes, een broer en een zus zijn overleden, maar als we bij elkaar waren, dan werd er gelachen, gepraat, maar nooit hoorde ik mijn vader moeder kwaad bejegenen of dat mijn moeder kwaad was op vader. Zo hebben zij met elkaar geleefd tot ze overleden. Heel heel goed met elkaar.

Met feesten was het toen ook anders. Als je een "pleisier" wilde organiseren met vrienden en zo, moest je heel vroeger een vergunning hebben. Laatst hoorde ik, dat het nu ook weer nodig is. Als je dus een baile di zumbi wilde houden — dan was dansen op muziek van de tambu, klarinet, de matromoniaal, de fluit en de triangel — dan had je dus een vergunning nodig. Die kon je, als je in de knoek leefde, bij de districtmeester halen. Toen kwam er een gouverneur, ik weet niet hoe die heette, maar die heeft die vergunning afgeschaft. Toen was er elke dag een caha di orgel aan het spelen in Punda van maandag tot maandag. Elke dag werd er gedanst in Punda. De gouverneur moest toen gezegd hebben: het caha di orgel is de piano van de armen en dat mag je die mensen niet afnemen.

Toen we jongen waren, dan legde een groep jongelui, meisjes en jongens ieder tien plak bij elkaar voor een fluitist, voor een tambuspeler enz. Overdag dus en dan bracht je zo feestvierend de dag door. Nadat je uit de kerk gekomen was tot vier, vijf uur 's middags. Heel rustig, zonder dat er iets gebeurde.

Tegenwoordig heb ik angst. Alles ging toen niet zo gemakkelijk, dat wel, maar alles was veel rustiger in die tijd. Als oudere heb ik maar angst op straat te lopen.... Natuurlijk, ik kan het nu niet proberen, omdat mijn benen het mij niet toestaan. Ik heb angst om nu op straat te lopen, niet alleen in Punda, maar willekeurig op welke weg. De jongelui van nu zijn zo rebels, zodat zij in staat zijn je ergens bij te betrekken, zonder dat je er ook maar iets mee te maken hebt.

Waarom?

Vier jaar geleden ongeveer, toen ik in de Penstraat woonde, ging ik elke zondagmorgen naar de kerk van Pietermaai. Dan ging ik om half vijf van huis af, voordat de klokken voor de eerste keer gingen luiden en dan liep ik heel rustigjes naar de kerk.... Dan kwam je alle mogelijke mensen tegen, die van hun paranda terugkwamen of van hun bingo-avond enz. Die trokken dan op naar huis. Op een zondagmorgen overkwam het mij in de Penstraat, tegenover Cas di Pueblo, dat twee jongens aan kwamen lopen. Die kwamen van de Pundarichting af. Zij liepen aan de andere kant van de weg. Een van de jongens zei de ander. Kom laten we die vent eens een pak slaag geven. Ik had niets met hen te schaften, ik was op weg naar de kerk. Waarom moet er dan eentje zeggen: Laten we die vent eens slaan? Toen zij dichterbij kwamen, zei de ander: Nee, joh, laat hem maar gaan. Hij gaat naar de kerk. Zij passeerden mij en groetten mij en ik groette terug.... Ik wist niet eens, wie het waren. Ik weet het nu nog niet. We hadden niets met elkaar te maken. Toch vond de een het een goed idee mij te slaan. Dat soort dingen bedoel ik.... Als je op straat loopt en iemand loopt tegen je aan, vraag hem excuus om verder te gaan want men is erg rebels. En als men rebels is en jij bent niet gemakkelijk, dan kan je iets krijgen.

CAMPO: De tegenwoordige muziek? Nee, niet zo slecht, maar voor mij is het de manier waarop men danst een beetje vreemd, zo in het wilde weg. Soms hoor je zaterdagavond muziek maar je hebt er geen idee van wat ze nu aan het spelen zijn. Bam bam bam bam. Zij hinderen je in je slaap zonder dat je er ook maar een idee van hebt hoe men daarop kan dansen. Toen ik jong was, waren er mensen die plezier hadden in de manier, waarop je een wals danste en waren bepaalde regels. Of een mazurka, iets dat veel mensen niet konden dansen, of quadrilla. Als je jongelui uit je huis wilde hebben, dan vroeg je een mazurka, of een quadrilla. De anderen schaamden zich dan en gingen het huis uit, want zij konden het niet. Maar tegenwoordig is het dansen om te zien niet meer aangenaam, omdat als er tien mensen aan het dansen zijn, dan danst ieder op zijn eigen manier. In onze tijd moest je je op een bepaalde manier en met zwier dansen. Was het aan danza, dan een danza, was het een wals, dan een wals; toen danste men nog de tumba, de dans van de vroege ochtend, waarmee het feest afgesloten werd. Maar zo maar wat dansen, zus draaien, zo draaien, als er maar even muziek is in de buurt is, zo springen. Zo springen, zo ging dat niet. Het dansen van nu doet me niet genieten, Ja, ik ben natuurlijk geen tiener meer. De jeugd van tegenwoordig heeft zo zijn eigen termen naar Amerikaanse snit. En haren laten groeien, zodat je een man niet van een meisje kan onderscheiden, al dat soort dingen. Ja, er gaat veel verloren. Vooral de onderlinge eenheid laat te wensen over. Het geluk van de eenheid is vervangen door onrust. Al ben je vriend van elkaar, er gebeurt iets en gelijk is men klaar om moeilijkheden met elkaar te maken. Naar mijn manier van denken is het leven nu heel onrustig.

Als honden

TOCHI: Hoe ik het dansen van tegenwoordig vind? Dansen..... het is dansen zoals honden doen. Net als honden. Half naakt met die korte broeken en zo. Nee, dat is niet goed. Maar vroeger een wals dansen, een tumba, dat was pas mooi.

WELHOUS: Je had verschillende soorten dansen. Je kon nooit allen met je meisjes uit. Maar toch gebeurde er, wat men niet wilde hebben.

LEITO: Ik heb laatst op Bonaire iets moois gezien. E wowo. Ik heb er eerlijk genoten. Prachtig. Maar waarom heeft Curacao niet zoiets? Het enige wat ik niet zo leuk vind is dat men het licht. Toen wij er waren, waren er kinderen op bezoek, van twaalf, dertien jaar, geen grote mensen. Maar ze dansen goed, prachtig. Kinderen van vijf, zes jaar, die dansten schitterend. Zij dansten precies op de muziek. Als zij wat groter zijn kunnen zij prijzen winnen met dansen. Heel, heel goed.

CAMPO: Ik ben nooit getrouwd geweest. Omdat moeder en ik alleen waren. Als er getrouwd moest worden dan moest ik mijn vrouw en mijn moeder tegelijk onderhouden. Mijn moeder was niet zo gemakkelijk. Als ik trouwde, dan kon het goed gaan, maar wel streng, heel streng. Ik heb nooit ernstig over een huwelijk gedacht. Ik geloof niet dat ik een vrouw in huis bij mijn moeder had kunnen brengen. Steeds heb ik zo geleefd. Ik heb wel een kind, maar nooit gedacht aan een huwelijk. Tenslotte kwam moeder te overlijden. Toen bleef ik alleen over.

LEITO: Er is heel veel veranderd. Grote veranderingen ook. In vergelijking met 25 jaar geleden is er heel veel gebeurd. Dingen welke wij als ouderen ons nooit hadden kunnen voorstellen en die gebeuren nu wel. Neem bv van de moderne tijd de bevrijdende staking. Dat doet een land meer schade dan wat ook in de wereld. Het is zover gekomen, dat Curacao iets is overkomen, dat we ons nooit hadden kunnen voorstellen, dat je je ook nooit had gewenst. Die kwestie van 30 mei 1969, dat is iets heel, heel treurigs. Het kwam zover, dat als God het niet tegengehouden had, ja dan had je niet geweten, wat er allemaal gebeurd zou zijn. Maar iedereen met een klein beetje hersens besefte, dat het een verschrikkelijk bloedbad had kunnen worden. Vernielen, dat gaat heel snel, heropbouwen, dat is heel moeilijk.

Kijk, wat er op één dag allemaal gebeurd is, hoeveel huizen in vlammen zijn opgegaan en nu hoeveel jaar is het al geleden? en nog steeds kan je het zien. Er zijn heel goede veranderingen geweest; op sociaal gebied, maar de veranderingen ten slechte zijn er ook.... Je ziet hoe de overheid van Curacao en Aruba moeilijkheden heeft met de ambtenaren of een aantal daarvan. Zoals men zegt: als de regering de ambtenaren nu gaat betalen zoals men dat eist dan wordt dat een heel zware last voor de Antillen, met name zeker voor Aruba en Curacao.

Laten we hopen dat het niet erger wordt. Op een willekeurig ogenblik kan er weer een onweer uitbreken, zodat het nog moeilijker wordt, op zeker ogenblik komt er weer een avondklok en zitten we weer in een groot probleem. Goed Amerika of Venezuela die kunnen wel wat verdragen, want het zijn rijke landen, maar Curacao, de Nederlandse Antillen als klein land heeft niet genoeg kracht om dit te verduren. De regering betaalt bijna zestig procent van zijn inkomen aan salarissen van onderwijzers en ambtenaren. De overheid heeft geen geld om iets te bouwen. Dat zijn dingen, die we moeten begrijpen en in het oog moeten houden.

Bezorgd

Wij, die nu oud zijn, zullen dat niet meer zien. Heel dikwijls als ik 's avonds op bed lig, dan gaat er veel aan mij voorbij, als ik de slaap niet kan vatten. Het gaat niet om mijzelf, ik heb van het leven niets meer te verwachten, maar ik heb veel familie, ik heb veel omzeggertjes en hun kinderen, die nu opgroeien. Wat zal er deze kinderen overkomen? Dit zijn gedachten, welke mij dikwijls overvallen, waar ik me zorgen over maak. Als ik met mij broers er over praat, dat zeggen zij, dat ik me er niet bezorgd over hoef te maken. Als ik me bezorgd overblijf maken, wat met hen gaat gebeuren, kom ik snel te overlijden. Maar ik kan me er ook niet bezorgd over maken. Ik denk er niet voortdurend aan, soms als ik zit te denken, hoe het allemaal zich zal gaan ontwikkelen, dan maak ik me er echt veel zorgen over.

Ik heb veel gezien in de tijd, dat ik op de wereld was, heel veel, zowel goed als kwaad, maar het zal nog erger worden. We zijn nog niet aan het einde. Met het verstrijken van de dagen zal het erger gaan worden. Dat zijn dingen, die een mens verdrietig stemmen.

Ik heb veel ervaring opgedaan in het leven, heel veel, maar nooit zag ik dit wat er nu aan de gang is. Als je je voet stoot aan een steen en je ruimt die steen niet op, dan stoot je je dadelijk er nog erger aan. En dat is het aan het gebeuren. Want er is geen respect meer voor de overheid. Zonder enige vrees gaat men recht tegen de wetten van de overheid in, welke de overheid toch heeft gemaakt in belang van het land. Als de overheid zegt: dit moet je niet doen, dan zegt men: dat moet je juist wel doen. Men komt steeds met grotere eisen, men vergist zich keer op keer. Ik heb er niets mee te maken. Maar ik begrijp de situatie heel goed. Nu komt men met de kwestie van Antillen een republiek en zo. Maar men zit voortdurend geld te lenen bij Nederland. Ik begrijp het gewoon niet. Ai Dios, ia.......

JOHANNES PHILOMENE LEITO: 23 november 1895, dus 77 jaar; in derde district geboren; als jongen bij bakkerij Capriles gewerkt bij het brood ronddelen; in 1917 chauffeur geworden; tot 1925 chauffeur geweest; Capriles kwam me weer zoeken om bij hen te werken; ik had het een en ander als mechanicien geleerd, als pijpfitter en zo, en ging dat werk bij hen doen; daarna ben ik in de bakkerij blijven werken, machines repareren; ook karweitjes in hun huizen buiten zoals wc repareren enz. Tot 53 dit gedaan, toen een probleempje gehad en toen ben ik daar niet meer gebleven; maar steeds heb ik nog wel voor hen gewerkt; zij brachten hun auto's en zo; toen ben ik voor me zelf gaan werken; dit gedaan tot 1960, 14 november weer naar hen gegaan, omdat ze me kwamen zoeken; tot 25 november 1966, toen ben ik ziek geworden, toen ben ik met werken gestopt; want ik werd ziek en kon niet meer werken; ik ben hier een jaar en vijf maanden; ik maak het hier goed; natuurlijk nooit zo als thuis, maar je maakt het het niet slecht; thuis zijn de mensen meer bezorgd voor je, niet? hier zijn veel mensen, naar wie omgekeken moet worden; thuis ben je de enige;

Nyerere

(vervolg van pag. 25)

den met onrechtvaardige politieke en economische machtsgroepen. Want de kerk zou geidentificeerd moeten worden met het streven naar de sociale rechtvaardigheid. Dat vraag ik u te bevorderen. De armen en de onderdrukten moeten niet voor aalmoezen bij u komen, maar voor hulp tegen de onrechtvaardigheden.

Met niet-katholieken

Het is noodzakelijk te erkennen, dat anderen, niet-katholieken en niet-christenen ook werkzaam willen zijn bij het bevorderen van de sociale rechtvaardigheid; wij hebben niet het monopolie van de deugd op dit gebied. Daar hoeven we niet bang voor te zijn. Integendeel, we zouden de andere werkers voor rechtvaardigheid blij moeten verwelkomen. Het is niet nodig in alles, wat een mens gelooft of zegt het met hem eens te zijn, om met hem samen te werken aan bepaalde projecten of op bepaalde terreinen. De kerk moet opkomen voor wat de kerk denkt dat juist is; dat is zijn rechtvaardiging en doel. Maar de kerk dient allen, die aan dezelfde kant staan van harte te verwelkomen en voort te gaan, ongeacht met welke individuen en groepen men in oppositie is op dat ogenblik.

Iets goeds wordt niet slecht, als een communist het zegt, dat het iets goeds is en is iets kwaads wordt niet goed, als een fascist het steunt. Het uitzuigen van armen wordt niet iets goeds, omdat een communist het iets verkeerds noemt; productie welke geheel is afgestemd op winstmaken en niet als een tegemoetkoming aan de behoeften van de gemeenschap, wordt niet iets rechtvaardigs, omdat communisten zeggen, dat het tot onrechtvaardigheid leidt. De gemeenschap zo organiseren, dat de mensen echt samen leven en samen werken voor het gemeenschappelijk welzijn, wordt niet iets verkeerds omdat het socialisme wordt genoemd. Een systeem dat gebaseerd is op hebzucht en egoisme, wordt niet iets goeds omdat het aangemerkt wordt als free enterprise. Laat de kerk voor zichzelf kiezen wat juist is en wat verkeerd is, overeenstemming met de christelijke principes en laat dit oordeel niet beinvloed worden door wat andere groepen en individuen doen of zeggen. Maar laat de kerk samenwerking begroeten met allen, die het eens zijn met zijn oordelen.

Accepteren

Wij weten, dat we feilbare mensen zijn en dat het onze taak niet is te oordelen, maar om te dienen. Toch accepteren wij hen, die de huidige politieke en economische systemen creëren en handhaven hen in de kerk, als zij maar elke zondag naar de kerk komen, als zij hun bijdragen maar betalen en de missionaire activiteiten steunen. Maar het is dit systeem, dat er toe heeft geleid, dat miljoenen hongerig zijn, dorstig en naakt; het is dit systeem dat de mens een vreemdeling maakt in zijn eigen omgeving, omdat zij arm zijn, machteloos en onderdrukt; het is dit systeem dat miljoenen veroordeelt tot ziekten, welke voorkomen hadden kunnen worden en dat gevangenen maakt van degenen, die de moed hebben te protesteren. Wat voor recht hebben we dan degenen af te wijzen, die de mensheid dienen, eenvoudigweg omdat zij weigeren het leiderschap van de kerk te erkenen of die de goddelijkheid van Jezus weigeren te erkennen of het bestaan van God? Met welk recht veronderstellen we dat de Almachtige God geen aandacht besteed aan hen, die zich volledig toewijden aan de dienst van miljoenen kinderen Gods, die honger lijden en dorstig zijn naar rechtvaardigheid, alleen maar omdat zij het niet in Gods naam deden? Als God de verworpenen der aarde die zijn vrienden zijn, iets vraagt zijn we dan zo zeker, dat wij hun antwoord kennen? En is dat antwoord niet terzake doende voor hen, die God proberen te dienen?

Niet iedereen die tot mij zegt: Heer, Heer, zal het koninkrijk van de hemel binnengaan; maar hij die de wil van mijn Vader, die in de hemel is, doet hij zal het koninkrijk der hemelen binnengaan. Velen zullen mij op die dag zeggen: Heer, Heer, hebben wij U en Uw naam niet geprofeteerd en duivels uitgedreven in uw naam en tal van wonderen gedaan in Uw naam? En dan zal ik hen bekennen: Ik kende u nooit, ga weg van mij, jij die onrechtvaardigd bedreef.

Nieuwe wegen

Toch is dit niet alles. Precies als wij niet bang moeten zijn om samen te werken met mensen van verschillend geloof of zonder godsdienstige overtuiging, zo moeten we onszelf ook niet toestaan bang te zijn voor nieuwe ideeën, voor nieuwe plannen of nieuwe projecten. De wereld heeft behoefte aan nieuwe ideeën, aan nieuwe organisaties zoals de wereld ook behoefte heeft aan de toepassing van de waarheden van het christendom; inderdaad, we hebben behoefte aan nieuwe wegen, om deze waarheden in de technologische wereld van de twintigste eeuw toe te passen. Het is de taak van de kerk deze nieuwe wegen te vinden en de wegen te gebruiken, die door anderen zijn gevonden. Angst voor de toekomst en voor de noden van de toekomst, is onchristelijk. Aan ons is het levende geloof: als je het zo wilt, een revolutionair geloof, want geloof zonder actie is steriel en actie zonder geloof is zinloos. Ik ben gekomen opdat zij leven mogen hebben en wel meer dan overvloedig.

Rol van Kerk

Wat dit alles betekent is een oproep tot de kerk om de behoefte aan een sociale revolutie te erkennen en daarin een leidende rol te spelen. Want het is een historisch feit, dat bijna alle succesvolle revoluties, welke er in de wereld hebben plaats gevonden, geleid zijn door mensen die zelf gunstelingen waren van het systeem, dat zij probeerden te verplaatsen. Steeds weer opnieuw hebben leden van de bevoorrechte klassen zich verenigd met de armen en onderdrukten en hen dikwijls ook geleid in hun revolte tegen de onrechtvaardigheid. Hetzelfde moet nu weer gebeuren.

In de rijke landen van de wereld moeten degenen die door opvoedingsmogelijkheden, door een goede gezondheid en levenszekerheid zijn begunstigd, bereid zijn op te staan en rechtvaardigheid te eisen voor hen aan wie tot nu toe dit soort zaken zijn onthouden. Waar de armen al begonnen zijn een rechtvaardige gemeenschap te eisen, moeten tenminste sommige leden van de bevoorrechte klasse hen helpen en aanmoedigen. Waar zij nog niet begonnen zijn daar is het de verantwoordelijkheid van hen, die meer mogelijkheden hebben gehad tot ontwikkeling, om de armen wakker te schudden uit hu met de armoede ingegeven apathie. En ik zeg U, dat de christenen de prominenten moeten zijn onder hen, die dit doen en dat de kerk het aantal en de kracht moet proberen te doen groeien van hen die weigeren in het gevestigde onrecht te leven en daarin te berusten. Hetzelfde is waar met betrekking tot het internationale verband. De arme en achtergebleven landen beginnen hun stem te laten horen en beginnen te protesteren tegen de omstandigheden, waarin zij moeten leven. Maar zij winnen aan sterkte en effectiviteit, omdat landen als Canada en de Scandinavische landen de onzekerheid en de onrechtvaardigheid van hun rijkdom beginnen te erkennen in een wereld van armoede. Deze landen gaan een leidende rol spelen bij het eisen van verandering.

Ik zeg dus de kerk met deze naties samen moet gaan en indien mogelijk, hem moet helpen hun aantal te doen groeien. Ik zeg, dat de kerk een van de groep van landen en instituties moet zijn, welke de overheersing door de rijken ten gunste van de rijken verwerpt. Het zou de taak van de kerkeleden in de rijke landen moeten zijn het aantal te doen toenemen van hen, die de internationale exploitatie van de armen en de onderdrukking van de zwakken bestrijden.

Slechts door activiteiten op dit terrein kan de kerk zijn betekenisrelevantie in de moderne wereld rechtvaardigen. Want het doel van de kerk is de Mens-zijn menselijke waardigheid en zijn recht op ontwikkeling, waartoe wat voor instituties ook van welke bijzondere gemeenschap moeten worden opgeofferd, als dit nodig mocht zijn. Want alle menselijke instituten, inclusief de kerk, zijn opgericht ten dienste van de mens. En het is het instituut van de kerk, door zijn leden, dat de aanval zou moeten leiden op elke organisatie of enig economisch, sociale en politieke structuur, welke de mens onderdrukt en welke aan de mens het recht en de macht ontnoudt om te leven als de zoon van de liefhebbende God.

Consequent

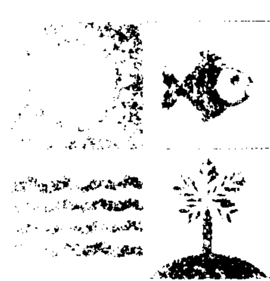
In de arme landen heeft de kerk dezelfde rol te spelen. De kerk moet er consequent en actief aan de zijde van de armen en de benadeelden staan. De kerk moet er de mensen leiden tot godgelijkenheid door samen te gaan met hen in de aanval tegen de onrechtvaardigheden. De kerk moet samenwerken met allen, die op dit gebied werkzaam zijn; de kerk moet een verbond afwijzen met hen, die de Mammon vertegenwoordigen en niet samenwerken met allen, die aan het werken zijn voor de mens. Zijn leden moeten als dienaren van de wereld uitgaan, als mannen en vrouwen die hun kennis en hun mogelijkheden willen delen met hen, die zij erkennen als hun broeders en zusters in Christus.

Er was een tijd, dat de christelijke kerk werd vervolgd en dat zijn leden veracht werden en bespot. Zijn de gemeenschappen, waarin de katholieke kerk nu werkzaam is, zo rechtvaardig en zo georganiseerd voor de dienst van God en mens, dat het niet noodzakelijk is een gelijke verwerping te riskeren bij het streven naar de sociale rechtvaardigheid? Ik geloof het niet.

Ik geloof met Teilhard de Chardin, dat een christen wel opgewekt volgzaam kan worden om zo de wereld vooruit te helpen. Een christen kan echter niet de dood als iets heilzaams accepteren met als motief dat hij de weg van de mensheid aan het blokkeren is.

O E L

... friendship and good will
... we thank our many
... their continued patronage!
... sincere wishes for holiday joy!
... you as our guest
... see you again.

St. MAARTEN
ISLE
HOTEL
St MAARTEN
NETHERLANDS ANTILLES

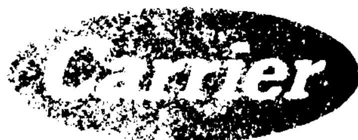
... LEVREY

Merry ...
and
Happy New ...
Your
L. B. SCOTT
AND SON
CUL-DE-SAC

... our customers at this festive season we wish all blessings.

R. R. van Grieken
Backstreet — SINT MAARTEN

We do more island hopping here, than any other airline.

... at your service

... Rolls Royce prop jets.

... than any other airline.

... Happy New Year

... Phone: 2403

OLD TIME

GREETINGS

So many old traditions have disappeared from the holiday scene — but there's one that still remains — sincere greetings to friends old and new. Merry Christmas!

CLT Karibe Lumber & Trading St. Maarten N.V.

BACKSTREET — PHILIPSBURG — ST. MAARTEN
P.O. BOX: 33 • CUL-DE-SAC • TELEPHONE 2417

A VERY MERRY CHRISTMAS TO ALL

Koperslager

Edward De Lannoy:

Volgend jaar bouw ik een eigen huis. Daarin komt een privé werkkamer. Daar verheugt Edward die nu alles op de eetkamertafel moet doen zich nu al op.

Nooit door wie dan ook gestimuleerd

WILLEMSTAD. – Edward de Lannoy heeft een smal bruin gezicht met daarin donkere intelligente ogen. Hij gaat er helemaal in op wanneer hij uitlegt hoe hij de prachtige werkstukken van koper heeft gemaakt die in zijn kamer hangen. „Ik heb het altijd al in me gehad", zegt hij rustig. „Ik heb het van mijn voorouders, denk ik. Mijn vader bijvoorbeeld kon fantastisch tekenen en viool spelen. Ik heb ook een broer die heel goed schildert. Zelf was ik op school al dol op tekenen. Ik kon voor rekenen een drie of een vier krijgen, maar voor tekenen had ik altijd een tien." Schaterlachend: „Ik kon het op de duur nog beter dan de onderwijzer zelf." Meteen daarop ernstig: „Ik kan echter niet zeggen dat ik ooit op welke wijze dan ook gestimuleerd ben. Integendeel. Ik weet nog dat er eens een tentoonstelling was in Suriname, waarheen ook Curaçao werken van Antilliaanse kunstenaars moest sturen. Ze waren bij me gekomen en ik had mijn best gedaan iets heel moois van te maken en dat op tijd in te leveren. Ik was dan ook erg verbaasd toen ik zekere dag in de krant las dat de werken waren opgestuurd en erbij vermeld de namen van de kunstenaars die hiervoor in aanmerking waren gekomen. Mijn naam stond er niet bij."

„Ik ben toen onmiddellijk gegaan naar die meneer die toendertijd bij mij was geweest met het verzoek iets te maken. Die zei tegen mij: Als je eens wist wat er allemaal is gebeurd. Het spijt me zelf ook heel erg dat het zo heeft moeten gaan. Achteraf bleek toen dat de organisator van het geheel vriendjespolitiek had bedreven en alleen de werken van zijn vrienden had opgestuurd. Het ergste was dat, naar mijn gevoel, geen van die mensen echte Curaçaoënaars waren. Toen ik mijn stuk ging terughalen, heb ik daar prachtige schilderijen gezien die waren blijven liggen. We zijn toen van plan geweest – ik en die anderen – om tegen deze gang van zaken te protesteren. Ik ben bij iedereen langs geweest voor een handtekening, maar toen puntje bij paaltje kwam, werden sommigen bang en wilden het liever niet tot een openlijke botsing laten komen. Ik ben toen wel persoonlijk naar die organisator geweest om hem te vertellen dat je niet per sé naar de een of andere akademie moet zijn geweest om een goede kunstenaar te zijn. Als je het in je hebt, komt het er toch wel uit, akademie of niet."

Geduld

„Zelf ben ik altijd actief met mijn handen geweest. Al heel jong ging ik naar de boekhandel om boekjes te halen over handenarbeid. Van alles heb ik uitgeprobeerd en met allerlei materialen heb ik geëxperimenteerd. Hout, gips om uiteindelijk bij koper terecht te komen. Dat heeft me tot nu toe de meeste bevrediging gegeven."

Het werk van een koperslager is niet eenvoudig en het vraagt veel geduld. Daar komt nog bij dat het materiaal dat Edward de Lannoy gebruikt, rood koper, behoorlijk duur is. Het is een heel proces voordat een blad ruwe koper tot een kunststuk is verwerkt. Het blad koper dat bewerkt gaat worden, wordt bevestigd op een blok multiplex. Op speciaal carbonpapier wordt de schets van de tekening overgetrokken op het koper met een speciaal soort inkt. Daarna worden de contouren met een kras-pen in de koper gegraveerd. Tenslotte worden met behulp van een collectie ijzeren pinnen de figuren en het reliëf in de koper geklopt. In tegenstelling tot wat men meestal denkt, moeten de stukken die eruit moeten springen, het eerste worden aangebracht. De koperslager mag het perspectief-element geen moment uit het oog verliezen en daarom moet de hele schets goed in zijn hoofd zitten. Als er fouten worden gemaakt, is dat ontzettend lastig en tijdrovend, daar de koperplaat dan van de plank moet worden losgemaakt, weer platgeklopt op de plaats waar de fout is gemaakt en tenslotte weer vastgemaakt.

Als het tafereel helemaal is aangebracht, wordt de plaat in zijn geheel met staalwol fijn geschuurd. Daarna nog een keer met Brasco en poetskantoen schoon gewreven. In de volgende fasè wordt het stuk koper gelegd in een zwaveloplossing. Als het koper in dit spul, dat overigens zwaar vergif is, een paar uur heeft gestaan, wordt het overdekt met een zwartbruine tint. Het laatste werkje is dan aan de beurt: het aanbrengen van verschillende tinten en schaduwen. Waar men de zuivere koperkleur te voorschijn wil halen, wordt de bruine kleur weer helemaal weggepoetst. Vanzelf kan men dan allerlei tinten krijgen door meer of minder te poetsen.

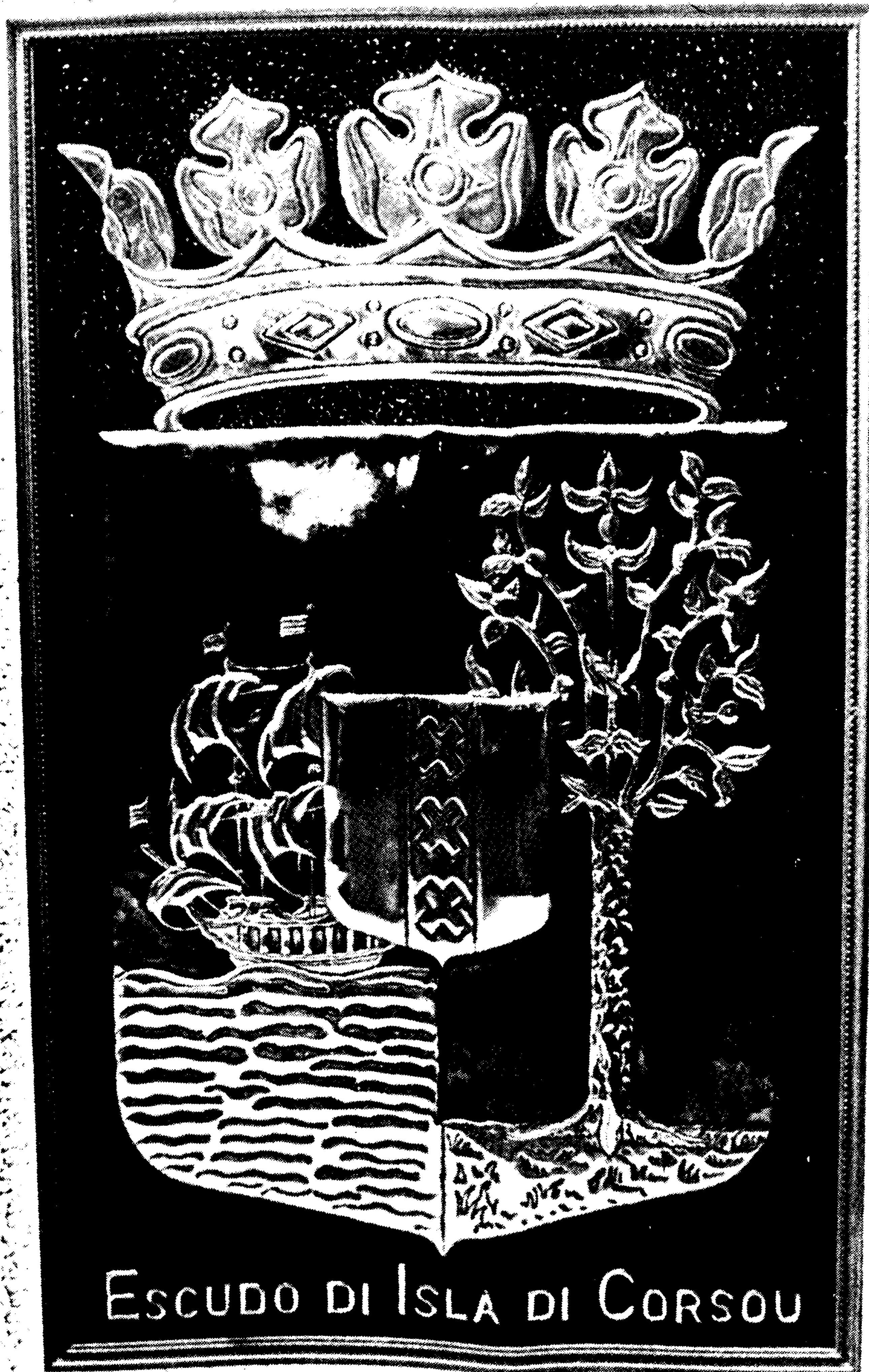
Koenoekoetafereel

Zelf heeft Edward in zijn woning een paar bijzonder fraaie stukken hangen. Het mooist is misschien nog wel het koenoekoetafereeltje van een vrouw in de deuropening van haar huisje, die water komt halen bij een man op een ezeltje. Het geheel is prachtig uitgebalanceerd en tot in de finesses uitgewerkt. De figuren zien eruit alsof ze elk moment kunnen gaan bewegen. Er is ruim 75 uur aan dit stuk gewerkt. Ook mooi maar dan op een heel andere manier, is het wapen van Curaçao. Het blijft toch ontzettend jammer dat de overheid geen moeite neemt om werken van plaatselijke kunstenaars op te kopen als decoratie in officiële gebouwen.

Edward: „Nee, voor de verkoop heb ik tot nu toe niet gewerkt. Ik ben eigenlijk geen type die veel geld kan vragen voor een stuk. Voor dat koenoekoehuisje is me eens vijfhonderd gulden aangeboden. Ik vind overigens dat veel kunstenaars in dat opzicht overdrijven. Bovendien heb ik ook geen tijd om me echt op dit koperwerk te concentreren. Overdag werk is bij de Dokmaatschappij. Ook ben ik saxofonist bij het combo San José. Ik heb wel een paar opdrachten gehad van de Dokmaatschappij voor stukken die ze dan aan de een of ander ten geschenke gaf."

„Volgend jaar ga ik mijn eigen huis bouwen. Daarin komt een privé werkkamer voor mij. In dat nieuwe huis ga ik ook een hele muur versieren met een typisch Curaçaos tafereel in koper. Weet je, het fijne van kunst is dat je eerst niets ziet, je weet niet hoe het worden gaat. Maar langzamerhand zie je het groeien. Helemaal op het laatst ga je heel vlug werken, omdat je zelf wil zien wat het wordt als het af is. Het geeft je een enorme voldoening elke keer als je iets af hebt. Geld of geen geld, ik zou het niet meer willen missen."

Het wapen van Curaçao in koper.

Het mysterie van Kerstmis

IN EEN SCHERP OMLIJND tijdperk, n.l. onder de heerschappij van Augustus en Tiberius, heeft Jezus geleefd. Zijn geboorte, Zijn leven, Dood en Verrijzenis zijn onweerlegbare feiten. Hij was een mens onder de mensen.
Maar Hij was de Messias!
Jezus staat in de geschiedenis maar Hij staat ook boven de geschiedenis.
Zijn Menswording is een Mysterie.
Zijn levende Aanwezigheid onder ons, ook.
Een aantal documenten en manuscripten, een ontelbaar aantal boeken over Hem, kunnen dit Geheim niet verklaren.
Men bemint Hem.
Men haat Hem.
Men sterft uit liefde voor Hem.
Men vertrapt Hem.
Alles aan Hem schittert van een bovennatuurlijke glans.
Voor ons dus: zeer onduidelijk.
De verrassende feiten van het bovennatuurlijke boeien ons en beangstigen ons. Jezus trekt onweerstaanbaar aan en..... stoot ook definitief af.
Men is voor Hem of tegen Hem.
Er is geen middenweg.
Jezus is radicaal.
Oppervlakkig beschouwd zou men kunnen denken, dat Jezus vol tegenstrijdigheden is. Is Hij niet bikkelhard en tegelijkertijd kinderlijk zacht? Is Hij niet alles-eisend en tegelijkertijd alles-gevend, zichzelf niet uitgesloten? Met een niets-ontziend radicalisme peilt Jezus uw hart en het mijne. Hij is de Waarheid en houdt zich niet op met welke schijn dan ook. In het Evangelie komt Hij regelrecht op je af. Zijn woorden zijn kostbare parels, die Hij niet voor de zwijnen bestemd heeft. De Joodse Rabbi's zeiden vroeger: „Een goede leerling is als een goed gemetselde regenbak, waaruit geen druppel water kan wegvloeien". En wij, Antillianen, kennen de waarde van het water, van het regenwater! De grote kunst is – een kunst, die Jezus'Moeder voortreffelijk verstond – om Jezus'woorden diep in je hart te bewaren. Misschien minder spreken en beter onthouden. Minder discussiëren en meer bidden.

Het Mysterie van Kerstmis is vanzelfsprekend ook het Mysterie van Jezus'Kerk. De Kerk is door Hem ingesteld. De Kerk wordt door de H. Geest geleid om Jezus'verlossingswerk tot het einde der tijden voort te zetten. Aan dit feit kan geen mens iets veranderen. Het is, vooral nú, erg goed om hier vaak aan te denken. Het is een vreugdevol en een troostend feit. De Kerk is een heilsinstituut. Met dit doel is Zij gesticht. De Kerk, Christus'Mystiek Lichaam, ondervindt tegenslagen, gaat soms bijna ten gronde maar..... Zij herstelt zich, Zij breidt zich uit. Christus'Kerk heeft een bestuur, dat haar leidt en dat zich moet aanpassen aan de nieuwe behoeften van elke tijd. Helaas, soms onderkent dat bestuur deze behoeften niet tijdig. Zij schiet dan tekort. Maar, wie nooit tekort geschoten is.... hij werpe de eerste steen.
Wie zal die steen gooien?

De priester soms, die het celibaat „een achterhaalde zaak" vindt? De vrouw, die door abortus provocatus haar kind laat vermoorden? De arts, die door euthanasie toe te passen Gods gebod „Gij zult niet doden", vergeet? De z.g. vromen, die anderen veroordelen en die vinden, dat zij het toch zo goed getroffen hebben met zichzelf? De verstarde ouderen, die geen begrip kunnen of willen opbrengen voor de jonge generatie? De jongeren, die met alle traditie en continuiteit afrekenen en die voortdurend met de ouderen spotten?
Wie zal de eerste steen gooien?

De historicus tracht uit de geschiedbronnen het gevondene te beschrijven. De Kerkhistoricus echter weet, dat het voorwerp van zijn studie, van zijn beschrijvingen de Kerk is, het door Christus ingestelde heilsinstituut. Een heilige Kerk, zeer zeker maar ook behept met vele menselijke eigenschappen: eenzucht, zelfzucht, luiheid, onverschilligheid enz. enz. Als „menselijke instelling" dus vaak een onheilige Kerk. Weer komt Jezus vanuit het Evangelie recht op je af: „Ik ben de Weg."....
Wie Hem volgt van de kribbe tot het kruis zal een goede reis hebben én een behouden thuiskomst.

Wie heel fijn kerstmis wil vieren met een grote kerstboom vol goudkleurige ballen en zilveren guirlandes, met een zoet kerststalletje ergens in de huiskamer, met op tafel veel ayaca's, kalkoen, wijn en wat dies meer zij, zal ongetwijfeld een prettig feest hebben maar het heeft met Kerstmis absoluut niets te maken. Het heeft wel iets te maken met een holle traditie, die een gelovig mens niets zegt en die vaak irriterend werkt op vele jongeren, die op zoek zijn naar de kern der dingen.

Het zou bijzonder verheugend zijn als Kerstmis 1972 het oude Mysterie van 2000 jaar geleden weer eens centraal zou plaatsen. Het Licht, dat voor arm en rijk begon te schijnen in de duisternis. De stilte van de nacht, waarin Jezus Zijn Verlossingswerk begon. De stilte en de sereniteit van Maria, die liefdevol en zwijgend haar Kind begon te verzorgen, te dienen, te aanbidden. Als dat Licht eens in ónze duisternis kon schijnen! Als wij zouden proberen om, binnen de Kerk, Jezus'Verlossingswerk gestalte te geven door ons aandachtig luisteren naar Zijn Woorden. Als wij, met Maria, die woorden diep in ons binnenste zouden bewaren en met die schatten in ons, de Kerstnacht ingaan met onze broeders en zusters, als het volk Gods onderweg. Misschien is dat „iets" van het Grote Mysterie van Kerstmis. Bon Pascu! !

C.M. van GOMPEL-CORSEN.
(Tilburg, Nederland).

Merry Xmas

Happy New Year

Restaurant

DRAGON Phoenix

Havenstraat — Oranjestad.

Hope to see you in 1973.

MAY IT ABOUND WITH GOOD CHEER AND HAPPINESS!

Thanks for your patronage

Aruba Express Agency

Frank Booi Cas Paloma 71.

HET BESTUUR VAN DE

UNION PORTUARIO ARUBA

(U. P. A.)

wenst de gehele Arubaanse gemeenschap, doch in het bijzonder haar leden en gezinnen

Zalig Kerstfeest

en

Greetings ***Voorspoedig 1973***

Moge het nieuwe jaar voor U allen brengen, wat gij ervan verwacht

---

MERRY CHRISTMAS

ARSTON Corporation N.V.

Balashi Aruba

★

ZALIG KERSTFEEST

en

VOORSPOEDIG 1973

Joaquin M. Kelkboom

Hendrikstraat 19A

Tel. 2228

Dank zij het vertrouwen van de gehele Arubaanse gemeenschap werd ook 1972 een succesvol

Volkswagen jaar.

MASHA DANKI.

Wij rekenen ook in 1973 op U en staan ten alle tijden voor U klaar.

PRETTIGE FEESTDAGEN.

Directie en Personeel

ARUCAR

"Uw Volkswagendealer".

Merry Xmas

Happy New Year

tel. 3656

ASC **ARUBA SIGN COMPANY**

Franklinstraat 2 - Oranjestad

P.O. Box 249

Owner-Manager - Lou Pavlis

Dank voor alle medewerking afgelopen jaar ondervonden, vooral bij ons 21ste stuk „PURGA DEN OREA".

Wij hopen U ook in 1973 bij onze uitvoeringen te zien.

BON PASCU y BON AÑA NOBO

Arubaanse Toneelvereniging

MASCARUBA

TO OUR MANY CUSTOMERS AND FRIENDS

MERRY XMAS

HAPPY

NEW YEAR

Supermarket

KONG HING

Havenstraat - Oranjestad

Stichting Jeugdcentrale "LA SALLE"

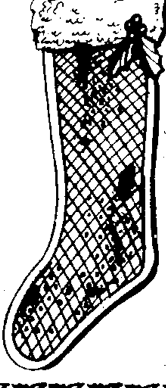
wenst

aan haar leden, leiders, de ouders van de leden en aan allen die ons bij het werk voor de Arubaanse jeugd steunen:

Een Zalig Kerstfeest en

Gods beste zegen in het

Nieuwe Jaar

Het Hoofdbestuur,
Huize de la Salle, Oranjestad
De Sint Jansknapen, San Nicolas
Jeugdclub "Rapid", Savaneta
Sint Jozefbond, Santa Cruz
De Trupialen, Oranjestad

Bon Pascu

y

Bon Aña Nobo

BOSCH Plastics

Balashi 77 — Aruba

Merry Xmas

Happy New Year

You can be sure this year with our service.

Segurosca

John Mansur, Insurance broker.
Paardenbaaistraat 8 — Oranjestad
Tel. 3094

SEASON'S GREETINGS

health, wealth, and happiness a-plenty!

Thanks for your patronage

Hollandsche Slagerij

(A.J. Tonk)

Aruba

MERRY CHRISTMAS

HAPPY NEW YEAR

Associated Architects

Tito Muyale — Dan Oduber — Karl Schotborg

Paardenbaaistraat 8 — Tel. 3959

Merry Xmas

Happy New Year

AKO'S Upholstery

Fergusonstraat 106 — Tel. 3818

Bon Pascu

y

Bon Anja

Merry Xmas

and

Happy New Year

Vrolijk Kerstfeest

en

Gelukkig Nieuwjaar

Algemene Bank Nederland N.V.

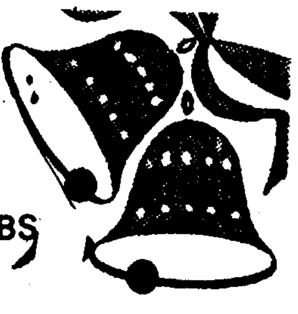
KANTOOR ARUBA

ORANJESTAD SAN NICOLAS

BESTUUR EN LEDEN van de

ARUBA SPORT UNIE

WENSEN ALLE SPORTLIEFHEBBERS, SPORTCLUBS ZIJ DIE OP ARUBA DE SPORT DAADWERKELIJK STEUNEN EN DE GEHELE ARUBAANSE GEMEENSCHAP

EEN VROLIJK KERSTFEEST EN EEN

GELUKKIG EEN SPORTIEF 1973

DE DOOS MET KERSTBEELDEN

In een grote doos woonde eens een groep kerstbeelden. Het waren niet zo maar gewone kerstbeeldjes. Oh nee! Het waren grote stenen beelden met echte kleren aan. Maria had een lange blauwe jurk aan en een witte sluier op haar hoofd. Sint Jozef droeg een bruin kleed en een witte wollen baard. Het kindje had een wit hemdje aan. De herders hadden pakken in allerlei kleuren. En de koningen waren natuurlijk het allermooist. Ze hadden witte gewaden met rood en goud erop geborduurd. Ze waren er maar wat trots op. Elk jaar werden de beelden uit de doos gehaald en in de kerk gezet. Want dat waren ze: Kerstbeelden voor het stalletje in de kerk. De pastoor had hun gekocht. Een oude vrouw had de kleren voor hen gemaakt. En als het Kerstmis was, kwamen alle mensen naar hen kijken. Maar na Nieuwjaar brak de pastoor de kerststal weer af. En dan pakte hij de beelden voorzichtig weer in de doos. Met veel houtwol, zodat ze niet konden breken. Dat vonden de beelden helemaal niet leuk. Het was zo donker in de doos. En het houtwol kriebelde in hun neus. Ze stonden veel liever in het stalletje, zodat alle mensen hen konden bewonderen. Elke dag spraken ze er urenlang over. „Herinneren jullie je nog, hoe mooi de muziek klonk? " zuchtte Maria dan. „En de hele kerk zat vol mensen", balkte de ezel. „Ja ja", riep een van de drie koningen. „Een keer streelde ze me over mijn mouw. „Jou vind ik het allermooist" fluisterde ze. „Maar niemand mag aan ons komen", zei de tweede koning. „En de pastoor keek haar zo streng aan, dat ze vlug de kerk uit liep. Zo'n stout meisje". Hij was een beetje jaloers op de eerste koning, omdat het meisje hem het mooist vond.

Het kerstkindje vroeg elke dag hetzelfde: „Hoe lang duurt het nog, voor het weer Kerstmis is? " Dan begonnen alle schappen te blaten van de pret. „Dat duurt nog zó lang! " En dan glimlachte Maria en zei: „Nog drie honderd en twintig dagen". En de volgende dag: „Nog drie honderd en negentien dagen". En een hele tijd later: „Nog tweehonderd zeven en vijftig dagen, nog honderd acht en zeventig dagen". „Het lijkt wel, of het nooit Kerstmis wordt", zuchtte het kindje op een keer. „Ba, ik wil die doos uit. De houtwol kriebelt in mijn oor en het is hier zo benauwd. En de ezel ligt het hele jaar al op mijn been".

„Heb nog maar even geduld", zei Sint Jozef. „Nog maar tien dagen en dan is het Kerstmis. Nu komt de pastoor ons al heel gauw er uit halen". „Als hij morgen niet komt, ga ik er zelf uit", mopperde het kerstkindje. „Is me dat een leven! "

Maar de volgende dag kwam de pastoor nog niet. En toen het avond was geworden, had het beeldje er genoeg van. „Ik ga de wijde wereld in", zei hij tegen de andere beelden. „Ga eens opzij, dan kruip ik door dat spleetje, daar aan de zijkant van de doos, naar buiten". „Dat kan je toch niet doen! " riep Maria verschrikt. „Wat zal de pastoor wel zeggen, als hij je niet kan vinden". „Een kerststal zonder kerstkindje is niet goed", knikte sint Jozef. „Ik ga toch! " zei het kindje koppig. „Dan had hij ons vandaag maar uit de doos moeten halen". Het is toch nog maar negen dagen voor kerstmis", suste een van de herders. „Je kúnt niet eens weg", balkte de ezel, „Want ik lig op je been en ik ga niet opzij". Maar het kindje gaf de ezel met twee handen een flinke duw en trok zijn been los.

„Help! " schreeuwde de ezel. „Ik stoot me aan de hoorn van de os. Nu is er vast een stuk uit mijn kop! " Verschrikt schuifelden de beelden door het houtwol naar de ezel. Maar gelukkig, hij mankeerde niets. „Zelfs geen krasje zit er op", blaatte een schaapje. Alle beelden schoven weer naar hun plaatsje tussen het houtwol. En toen gaf Maria een hele harde gil. „Het kindje is weg! " Ja, het kribje was leeg. En het spleetje in de doos was een groot gat geworden. Een kakkerlak gluurde nieuwsgierig naar binnen. „Is hier nog iets lekkers te eten? vroeg hij. Maar de beelden letten niet op hem. Ze stommelden in de doos rond en stootten hun hoofden. En een herder bleef met zijn broek aan de staart van de hond hangen, zodat hij er een grote winkelhaak in kreeg. Een van de drie koningen was het eerst bij het gat. „Ga weg! " snauwde hij tegen de kakkerlak. „Ik zie niets! " Verschrikt maakte de kakkerlak, dat hij weg kwam. De koning stak zijn hoofd uit de doos en keek naar alle kanten. „Zie je hem? " vroeg Maria, die achter hem stond. „Roep hem direct terug". „Ik zie alleen maar bezems en een mob" zei de koning. „En twee oude kandelaars en een gebroken kerkbank. Oh oh, de deur staat op een kier. Hij is natuurlijk naar buiten gegaan". Verslagen bleven de beelden in het houtwol liggen. „Hoe moet dat nou! zuchtten ze. De pastoor keek de volgende morgen heel verbaasd, toen hij de doos met kerstbeelden open maakte. Hoe kwamen al die beelden zo schots en scheef in de doos terecht? Hij had ze vorig jaar toch keurig netjes naast elkaar er in gestopt? En waar was het kindje gebleven? Al het houtwol haalde hij uit de doos. Maar het kindje was weg en bleef weg. De pastoor begreep er niets van. „Hoe moet dat nou? zuchtte hij, net als de kerstbeelden. Het stalletje leek zo kaal met het lege kribje. Achter in de schuur stond een doos met oude gebroken beelden. Daar vond de pastoor gelukkig nog een beeldje van een kerstkindje. Het had nog maar één hand, een barst in zijn been en een scheur in zijn hemdje. Maar het was toch beter dan niets, vond de pastoor en bedekte alles zo goed en zo kwaad als het ging met wat stro. Het beeldje vond het helemaal niet leuk om weer voor kerstkindje te moeten spelen. „Ik ben oud en gebroken", mopperde hij. „Waarom mag ik niet rustig in mijn doos blijven slapen, samen met het Mariabeeld zonder hoofd en de in tweeën gebroken sint Jozef. We hadden het juist zo gezellig samen. Ba, het licht van de kaarsen doet zeer aan mijn ogen". De beelden van het stalletje keken vol medelijden naar het oude gebroken beeld. „Misschien komt ons beeldje weer gauw terug", troostte Maria. „Dan mag je weer in je eigen doos". Maar het kerstkindje kwam nog lang niet terug. Luister maar eens, wat er met hem gebeurd was.

Toen alle beelden naar de ezel keken, kroop het vlug door de spleet in de doos naar buiten. En even later liep het, nog een beetje stijf van het lang liggen, door de lege, donkere straten. De enige, die hem zag, was een hond. „Wie ben jij? " vroeg de hond en snuffelde nieuwsgierig aan zijn witte hemdje. „Je lijkt wel een beetje op de pop van Vita, het dochtertje van mijn baas". „Ik ben een kerstkindje", vertelde het beeld. "En wat is een pop? " „Vita speelt er altijd mee". legde de hond uit. „Ze trekt hem mooie kleren aan en kamt zijn haren. Soms stot ze hem ook in bad". „Oh, wat leuk", zei het kerstkindje. „Ik wou, dat Vita mij ook eens kamde en waste. Heeft ze net zulke mooie kleren voor haar pop als de drie koningen? " Maar dat wist de hond niet. Hij had nog nooit drie koningen gezien.

„Ga maar met me mee", stelde hij voor. „Dan breng ik je bij Vita. Misschien wil ze met jou ook wel spelen". En hij begon te lopen. „Hé hé, niet zo hard", hijgde het kindje. „Mijn benen zijn een beetje stijf. De ezel heeft er het hele jaar op gelegen". „Het hele jaar? " vroeg de hond verbaasd. „Waarom heb je hem dan niet in zijn poot gebeten? " En omdat hij wel zag, dat het beeldje hem toch niet bij kon houden, pakte hij het hemdje met zijn sterke tanden beet. En zo droeg hij het beeld naar zijn huis. Daar legde hij het netjes op de porch.

Vita zelf ontdekte het beeldje het eerst. „Oh mama, kijk eens wat een leuke pop ik heb gevonden! " riep ze blij. „Maar dat is een kerstkindje", zei mama verbaasd. „Hoe komt die nu hier? " „Mag ik er mee spelen, maai? " smeekte Vita. „Ja, ik weet ook niet, wat ik er mee moet beginnen", zei mama.

En even later was Vita al druk bezig met haar nieuwe pop. Eerst stopte ze hem in bad. Brr, het beeldje wist niet, dat baden zo naar was. Het water droop al maar in zijn ogen. „Straks gaat de verf er nog af", dacht hij verschrikt. „Dan kan ik niets meer zien". En toen deed Vita hem een luier aan. „Ben ik daarvoor nou weggelopen! " dacht het kindje teleurgesteld. „Eerst verdrinkt ze me bijna. En nu doet ze me zo'n gekke luier aan. Ik dacht dat ik net zo'n mooie jurk als de drie koningen aan zou krijgen". Gelukkig liet Vita hem 's nachts op de porch liggen. „Hoe vind je het hier? " kwam de hond vragen. „Heeft ze fijn met je gespeeld? " „Het was afschuwelijk", zuchtte het kindje. „Ik wou, dat ik maar weer bij de anderen in de doos was. Ze zullen me ook wel missen". Still maar, stil maar", troostte de hond. „Ik breng je wel weer terug". „Maar ik ben mijn hemdje kwijt", zei het kindje. „Ik kan toch niet met die rare luier blijven lopen. Ze zullen me nog uitlachen". Maar daar wist de hond ook geen raad mee. „Ik kan geen poppen aankleden, hoor. En niemand kan je zien, want het is toch donker". „Vooruit dan maar", zuchtte het beeldje. En toen bracht de hond hem netjes terug naar de schuur.

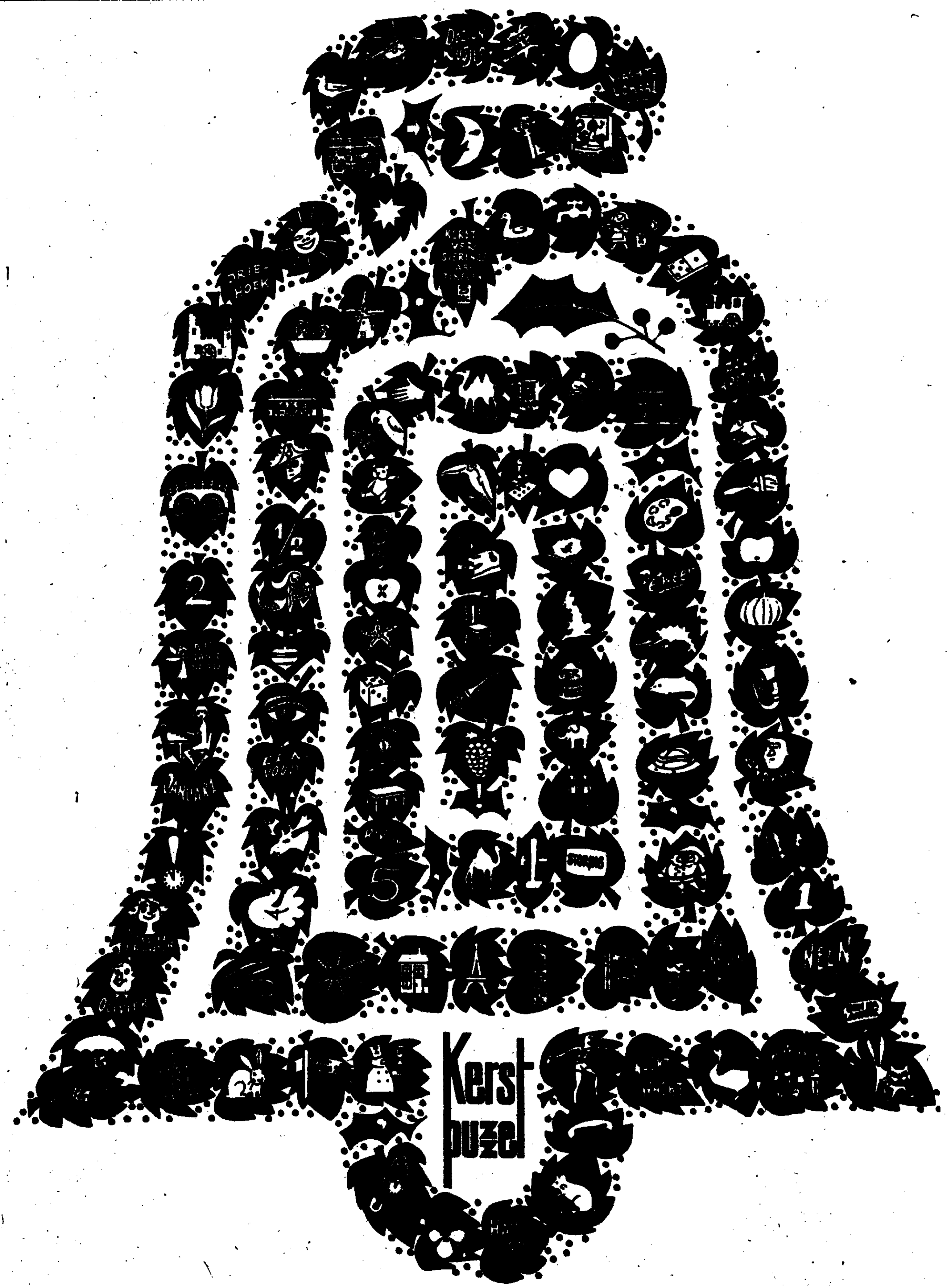
Blij stapte het kindje de schuur in. „Hallo", riep hij vrolijk, „Hier ben ik weer". Maar niemand gaf antwoord. De doos was leeg en alle beeldjes waren weg. Verdrietig bleef het beeldje op de grond liggen. „Oh oh oh! " steunde het. „Ze zijn vast op zoek naar mij gegaan en allemaal verdwaald. Oh oh oh, wat moet ik nu beginnen! "

Maar de volgende ochtend vond de pastoor hem. „Wel heb ik van mijn leven! " riep hij verbaasd. „Daar is het kindje weer, met een luier om! Ik dacht, dat hij vorig jaar een wit hemdje aan had. Maar dit staat veel echter". Vlug liep hij de kerk in en legde het kindje in zijn kribje. Het oude beeldje stopte hij weer bij de gebroken sint Jozef en Maria in de doos.

„Gelukkig! " zuchtte het beeldje en viel tevreden in slaap. Maar de beelden in het stalletje konden maar met moeite stil blijven staan. „Waar ben je geweest? " fluisterde Maria. „Wat heb je daar voor een gek ding aan? " proestte een herder. „De pastoor vindt dit veel mooier dan mijn oude hemdje", zei het kindje trots. „Alle echte mensenbabies dragen zo'n luier". Zelfs de drie koningen met hun prachtige gewaden waren jaloers. Toen vertelde het kindje, wat het allemaal beleefd had. En allemaal luisterden ze ademloos toe. Wat een avontuur! „Maar nu ga ik nooit meer weg", zei het kindje, toen het uit verteld was. „Hier in de kerk met het orgel en de kaarsjes is het veel fijner. En ik lig liever een heel jaar in een doos met houtwol, dan vijf minuten in een teil met water. Hoei, wat was dat naar! "

„Zo is het, zo is het", knikten alle beelden. En toen bleven ze stokstijf staan, want de eerste mensen kwamen naar hun stalletje kijken.

NEL BASILIO.

Wie zegt, dat God
(Wat God? Mijn God? Heer onze God?
De God der goden? Lieve God?)
wie zegt, dat hij de god, de broeder is,
de lotgenoot van arme mensen:
die moet wel weten wat hij zegt,
hij zegt: dat God ontrecht en arm is,
uitgebuit, monddood,
als alle arme mensen.

Dat zijn geen mensen zoals wij.
Ze janken, bijten,
als geslagen honden.
Wij eten, drinken: brood en wijn,
en laten onze kruimels aan de honden.

Wie zegt:
ik geloof in God, Ik geloof in God,
en roept: Heer, Heer,
maar welvaart wil, koste wat kost,
en geld slaat
uit de doodsnood van de arme:
hij loochent hem, die heeft gezegd:
Ik ben een god van armen.

Wie zich goed voelt
in dit bestel van geld-is-macht
en armoe troef,
wie denkt: mij niet gezien —
wat kan ik eraan doen —
en in gemeende onschuld
wast zijn handen:
hij heeft zijn hart verhard,
hij loochent god,
die zegt: ik ben hetzelf,
naamloos geofferd
op de tafels van de rijke landen.

Wie hier dit uur
zijn hand ophoudt,
brood neemt en eet,
die zegt daarmee:
dat hij een nieuwe wereld wil,
waar brood en vrijheid is
voor alle mensen.
En wie uit deze beker drinkt
kiest voor een nieuw verbond
met alle mensen.

Wie dat bestaat,
hem zal het gaan
zoals het ging met Jesus,
en met God,
zoals dat gaat
met arme mensen.

Jij, Jesus Christus,
beeld van God,
beeld en gelijke van de mens,
jij,
zelf de minste mens geworden:
jouw woord ik spreek
jouw brood ik eet

jouw brood ik sterf,
moet ik, als jij,
de lotgenoot
van arme mensen worden?

HUUB OOSTERHUIS

Dit tafelgebed werd gebruikt
in een Eucharistieviering,
speciaal gewijd aan de problematiek
in de ontwikkelingslanden.

Amigoe Kerstpuzzel

WILLEMSTAD — In de Kerst-bijlage van de Amigoe is weer de traditionele puzzel opgenomen omdat de Amigoe graag degenen, die geen raad met de vrije uren op Kerstmis mochten weten of die wegvluchten van de straat wegens het vuurwerk-lawaai de helpende hand biedt. Er zijn wederom enige prijzen beschikbaar gesteld en wel:

Eerste prijs: vijftig gulden;
Tweede prijs: vijfentwintig gulden;
Derde prijs: twintig gulden;
Vierde prijs: vijftien gulden;
Vijfde prijs: tien gulden, en dan nog drie troostprijzen van vijf gulden.

Oplossingen vóór 10 januari naar Redactie Amigoe, Conscientiesteeg 27-29, Curaçao.
Redactie Amigoe di Aruba, Nassaustraat 110, Aruba

Wees zo vriendelijk op de enveloppe de aanduiding Kerst-puzzel te zetten. Bij voorbaat bedankt en veel plezier met de puzzel.

DEZE KERSTPUZZEL bestaat uit één lange slinger van aaneengevoegde sparappeltjes. Het begint bij de pijl, die bovenaan naar de maan wijst en het eindigt bij het uitroepteken onderaan de druiventros. Er zit in die lange slinger een kerstrijmpje verborgen; dat moet U vinden. Elk tekeningetje stelt één bepaalde letter voor en elk rijtje aaneengesloten sparappeltjes één woord. Waar de slinger onderbreekt, begint dus een nieuw woord. Komt er een komma, punt of apostrof in het rijm, dan ziet U het afgebeeld op een hulstblad. Nu de letters die U vinden moet! Het is niet steeds de eerste letter van wat er is afgebeeld, dat zou te makkelijk zijn. Het is wat moeilijker gemaakt. In verschillende plaatjes ziet U n.l. een verborgen cijfer. Dat betekent: de zoveelste letter van wat er is afgebeeld. Let b.v. eens op de brug! Maar ook is het cijfer door iets gesuggereerd. Let b.v. op de vorm van de zwaan, de veter en de slang; of het aantal ogen van de dobbelsteen; of wie er naast het „kastanjeblad" staat. Of b.v. de „twee" in het bad, of als tweeling; het aantal nootjes dat de trompet blaast. Of de klokjes, maar let hierbij ook op de trein-tijden, want twee kan ook 14 betekenen!

Ook zijn er woorden. Hierbij is meestal iets in te vinden dat op een cijfer duidt. Vindt U b.v. „twee" in een woord, dan gebruikt U van dat woord de tweede letter. Soms loopt het samen, zoals in „Zevenbergen" op de wegwijzer; zowel met „zeven" als met de afstand „twee" komt U in „Zevenbergen" én in „wegwijzer" steeds op een E uit.

Is er iets afgebeeld zónder cijfer, dan neemt u gewoon de eerste letter. Om U op weg te helpen: de maan heeft géén cijfer; dat wordt dus M, de eerste letter. De sleutel heeft achter duidelijk een 6 en de zesde letter van de sleutel is E. De quatremain-spelers (vierhändig) vragen om de vierde letter van quatremain—T. Het eerst woord is dus MET. Hier begint het tweede woord en het zal U verder wel vanzelf de weg wijzen. De harlekijn met z'n drie beentjes, het „huisnummer" van de ruine, de prijs van de paraplu; bekijk het allemaal goed. En als eindvraag: hoe luidt het aardige Kerstrijm dat uit deze puzzel tevoorschijn komt?

season greetings

TAB

TECHNISCH ADVIES BUREAU N.V.

Ook in 1973 staan wij voor U klaar.

Dank voor Uw klandizie in 1972.

PRETTIGE FEESTDAGEN

VOORSPOEDIG NIEUWJAAR.

Kentucky Fried Chicken

Hendrikstraat Aruba.

Merry Xmas

Happy New

Year

May your holidays be jolly!

to Aruba and all our workers and their families.

A. G. McKee & Co.

Seroe Colorado — Aruba.

BON PASCU

BON AÑA

Novelty Shop

(Rica Arends)

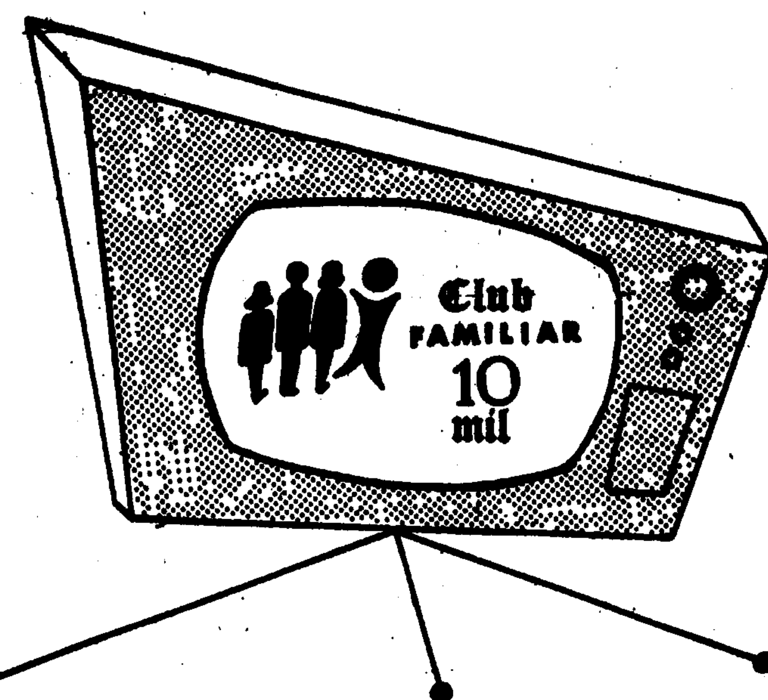
Nassaustraat 24 Oranjestad.

Beste wensen voor de komende feestdagen

Ook in 1973 staan wij voor U klaar!

LA COMODIDAD

J. G. Emanstraat 70 — Tel. 1608

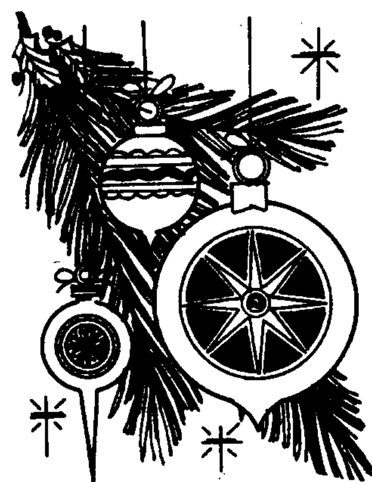
BON PASCU

BON AÑA

Jantchi Tromp

Caribbean International

Venezuelastraat 30 — Aruba.

De grote belangstelling, welke er sinds de opening van onze zaak allerwege bestaat, bewijst dat wij een vaste plaats in deze gemeenschap gaan innemen.

In het nieuwe jaar staan wij voor U klaar en hopen U veel in ons winkelcentrum te zien.

Voor de komende feestdagen wensen wij U allen

VROLIJK KERSTFEEST

en

VOORSPOEDIG 1973

ALLE BEWONERS van

STRADA ARUBA

Joyous Season

A wreath of good wishes for you...

May all our good friends and customers have a cheery holiday.

Aruba Hardware C.V.

Wij bieden de Arubaanse gemeenschap in het algemeen en onze polishouders in het bizonder, de beste wensen voor een

VROLIJK KERSTFEEST en VOORSPOEDIG 1973

Directie, agenten en personeel van

Insurance Company British American

Zuidstraat — Oranjestad

Merry Xmas

Happy New Year

Chicago Bridge & Iron Company

San Nicolas — Aruba.

Merry Xmas

Happy New Year

ASSURANTIEKANTOOR REEBERG & CO. N.V.

Havenstraat 3 boven — tel. 2775

Wij wensen de Arubaanse gemeenschap in 't algemeen en onze werknemers en hun gezinnen in 't bijzonder

Prettige Kerstdagen

en

Voorspoedig 1973

BOUW N.V. Bouwbedrijf tot Ontwikkeling en Uitvoering van Woningbouw

Tarabana — Rooi Congo — Poschiquito
Aruba.

Aura's Beauty Shop

Aruba

na nomber di

Alberto VO-5

y

Coryse Salome

ta desea pueblo

BON PASCU

y

FELIZ AÑA NOBO.

Hartelijke dank voor alle dubbeltjes van 1972.
Wij hopen in 't nieuwe jaar, dank zij Uw hulp, definitief met onze Sporthal te kunnen beginnen.

Wij wensen U allen

VROLIJK KERSTFEEST

en

SPORTIEF 1972.

Stichting Sporthal Aruba

Arbeid is er volop; maar waar moet deze worden ingezet: in de landbouw, veeteelt of visserij of toch in kleine industrieën?

Bonaire zoekt

(Vervolg van pag. 11)

zichzelf maar het wordt niet voor de verkoop verbouwd. Water om de planten te laten groeien heeft Bonaire net zo min veel als de andere benedenwindse eilanden maar het is er toch niet helemaal van verstoken. Over het eiland verspreid bevinden zich meer dan honderd putten. In opdracht van de waterdistributie is nu een tocht gemaakt langs al die putten en men heeft overal monsters van genomen, die geanalyseerd worden. Men is deze studie begonnen maar het is nog niet klaar, de uitslag is nog niet bekend, hoewel het zeker is dat er toch vrij veel brak water tussen zit.

In Bolivia zijn onderaardse druipsteen grotten met grote zoet-watermeren. Het loont zeker de moeite ook de kwaliteit van dit water eens te onderzoeken en te bekijken of er geen mogelijkheden zijn dit water op te pompen en te gebruiken. Het regenwater wordt opgevangen in Tanki's en met dammen, waarbij de methode van de tanki's de voorkeur geniet in verband met de indampingsfactor.

Als men met landbouw begint in ons klimaat is het onmogelijk de gronden te irrigeren omdat het water zou verdampen voordat het gebruikt kan worden. In Israël heeft men dit opgevangen door het water via ondergrondse buizen te leiden met hele kleine gaatjes en het water dan onder druk de grond in spuiten. Op de meeste plaatsen van Bonaire is dat onmogelijk met de rotsige bodem maar zelfs als we deze methode zouden toepassen voor onze beste landbouwgronden, dan bleef het een zeer kostbare geschiedenis. Het vraagt hoge investeringen en er zijn hoge exploitatiekosten aan verbonden. Daarbij moet men ook nog rekening houden met de verdampingsfactor van de planten zelf. We zullen ons dus moeten houden aan de grond en het regenwater waarover we beschikken maar ook hiervoor zijn er wel enkele mogelijkheden.

Het ideaal van menige buitenstaander om de afgekapte, kale hellingen weer opnieuw te bebossen, stuit af op praktische bezwaren. Het is namelijk erg duur. En er wordt niets mee verdient. Het is voor onze gemeenschap waarschijnlijk onmogelijk hiervoor het geld op te brengen. En om er een project van de werkverschaffing van te maken, zoals Amsterdam deed in de jaren voor de Tweede Wereldoorlog gaat niet op omdat daar het geld voor de gemeenschap behouden bleef door het multipliër effect, maar omdat wij alles in het buitenland moeten kopen, gaat het geld voor ons verloren, spekken wij er alleen anderen mee.

Wat er op Bonaire wel mogelijk is, net als op Curacao en Aruba is een tuinbouw waarmee we in onze eigen behoeften voorzien. Er wordt al groente gekweekt voor de verkoop achter het hospitaal en bij Fontein, maar dat zou moeten worden uitgebreid.

Kippenvoer wordt nu eenmaal uit het buitenland (U. S. A.) ingevoerd maar dat zou voor een deel best hier te verbouwen zijn en dan zouden we dat deel niet meer hoeven in te voeren. Ook ander veevoeder is hier goed te verbouwen. Verschillende maïssoorten die niet geschikt zijn voor menselijke consumptie zijn uitstekend te gebruiken als veevoeder en ook het groen is te gebruiken voor geiten en kleine koeien. En we zullen bijvoeder nodig hebben als we de geiten in de koraal houden.

Aloe

Het landbouwproduct bij uitstek voor Bonaire is de aloë. Er is een hernieuwde belangstelling in de wereld voor aloë, omdat het goed gebruikt kan worden voor de bestrijding van brandwonden, die veroorzaakt zijn door kernwapens. De aloëcultuur moet echter anders worden aangepakt dan vroeger. De Aloë moet niet meer met de hand worden gesneden. Het was al meestal vrouwenwerk en het was heel zwaar werk en erg vies werk. Daarbij moesten de velden constant worden schoongehouden. Het bestuurscollege heeft nu een aanvraag ingediend voor een machine die de aloë kan snijden en zo die er niet is, wat waarschijnlijk het geval is of dan de landbouwhogeschool zo'n machine voor Bonaire kan ontwikkelen.

Een andere vetplant die erg goed groeit op Bonaire is de Pita of Agave. Uit deze plant is op eenvoudige wijze sisaltouw te maken. De agave kan goed tegen het klimaat en hoeft alleen maar aangeplant te worden. Door het afsnijden van de grote bladeren, het groen af te schrapen, ze te drogen, te wassen, te slaan en weer drogen, krijgt men prachtige witte vezels die zo tot touw te draaien zijn. Op deze wijze zouden wij in onze eigen behoefte aan touw kunnen voorzien, maar het is waarschijnlijk economisch veel aantrekkelijker te maken door er een markt voor te zoeken. Men kan van dit sisaltouw allerlei voorwerpen maken. Haïti en ook Colombia hebben hiervan een bloeiende industrie.

Houtskool

Als laatste eigenlijk het omgekeerde van landbouw, het branden van houtskool. Bonaire heeft echter al veel te weinig hout zodat deze industrie zeker niet voor uitbreiding vatbaar is. Er zijn wel plannen om de dode bomen van het natuurpark „Washington" tot houtskool te verbranden en dit in kleine hoeveelheden te verkopen voor bbq's thuis, netjes in zakjes verpakt in de supermarkten.

De oplossing van ons landbouwprobleem, en dat niet alleen van Bonaire, maar van de gehele Antillen, kan liggen in het dauwplantje waarmee een Leidse professor heeft geëxperimenteerd. Het is een plantje dat dauw opneemt uit de lucht en afgeeft aan de grond. Het doet dus net het omgekeerde van wat elke andere plant doet. Het neemt water op uit de lucht en geeft het af aan de grond. Deze Leidse professor, ontdekte het plantje in Indonesië en heeft ermee geëxperimenteerd in Brazilië. Het is ons onbegrijpelijk waarom er niet meteen werk van is gemaakt door de centrale regering zodra dit bericht enige maanden geleden via de nieuwsmedia wereldkundig werd gemaakt.

Toerisme

Tot deze sector behoren de banken, de handel, de overheid en het toerisme. Het enige voordeel hiervan waarvan Bonaire economisch profijt zou kunnen trekken, is het toerisme. En als men Bonaire bekijkt naar haar eigenschappen, heeft het ook veel potentiëel voor toeristen.

Voor dit toerisme heeft Bonaire al enorme investeringen gedaan. De toeristenwegen zijn aangelegd, de weg naar Sorobon is aangelegd en het vliegveld is verlengd. Het lijkt inderdaad wel of Bonaire meer geld in het toerisme steekt, dan er ooit uit kan komen.

Toch is het toerisme wel een economisch bruikbare sector als men tot een blijvend, stabiel soort toerisme kan komen. Op het ogenblik heeft het toerisme een weinig stabiel karakter en het brengt grote risico's mee. De ontwikkeling van het toerisme op Bonaire ging neerwaarts gelijk op met de neerwaartse beweging waarin het toerisme in het gehele Caraïbische gebied zit. Het gehele gebied heeft er onder te lijden.

Men moet op Bonaire geen spectaculaire groei van het toerisme verwachten, maar uitgaan van het rapport van de C. T. A. en het toerisme op de Nederlandse Antillen zelf enten. Men moet geen grote hotels bouwen met tennisbanen en een golflinks, maar kleine hotels die in het landschap worden opgenomen. Bonaire moet het vakantieoord worden van de omgeving. Er moet bewust gebruik worden gemaakt van goedkope faciliteiten.

Het toerisme wat we nu kennen op Bonaire en in het hele Caribische gebied is het luxe-toerisme en daar moeten we vanaf. Het kost namelijk enorme investeringen en wij kunnen zelf alleen de eenvoudige mankracht leveren, dus er blijft weinig van het geld van de toerist hier hangen. Als men de grote hotels op de Ned. Antillen bekijkt zijn de eigenaren veelal buitenlanders, de managers vaak buitenlanders, de toeristen krijgen entertainment uit het buitenland (de zangers en shows), ja zelfs het voedsel wat de toeristen eten komt uit het buitenland. Wat ten goede komt aan onze economie zijn weer alleen de lonen van het lagere personeel. Bij dit luxe-toerisme blijft de markt ook beperkt tot de U. S. A. wat een groot risico meebrengt. Als men meerder markten heeft, dus toeristen uit verschillende gebieden, is het risico veel kleiner. Ondervindt dan één van die gebieden economisch een terugslag, valt niet meteen al het toerisme weg.

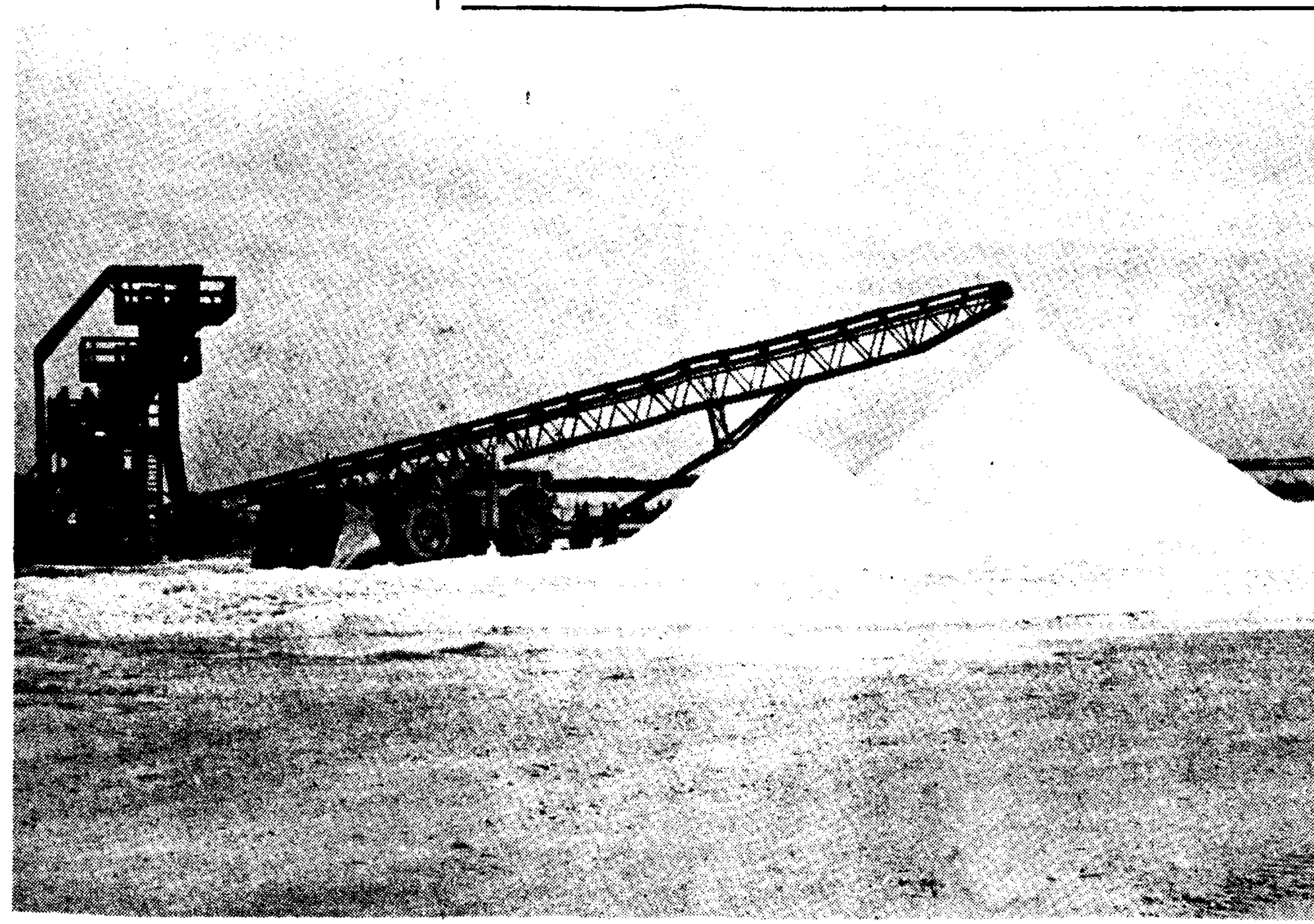
Sociale kwestie

Er is ook nog een sociale kwestie van belang. Onze eigen bevolking wordt geconfronteerd met deze luxe-toeristen en dat kan spanningen teweeg roepen. Men gaat de eigen verworvenheden in een ander daglicht zien. Op Curacao en Aruba heeft de bevolking een erg negatieve houding ten opzichte van de toerist, wat het gevolg is van de confrontatie, die een gevoel van uitbuiting geeft. De vriendelijkheid moet verkocht worden, de ander gaat er met het geld vandoor.

Bonaire heeft de kans de sprong te wagen in de richting van een alternatief toerisme. Dit alternatieve toerisme zou den andere markten moeten zoeken dan de V.S. en daarbij de eigen bronnen beter aanwenden.

Men moet de toeristen de plaatselijke verworvenheden laten beleven. Hij moet meedoen met het natuur- en leefpatroon van de gemeenschap zelf. Daarbij moeten de plaatselijke toeleveringsbedrijven worden ingeschakeld. De toerist moet vis, vlees en groente van Bonaire zelf voorgeschoteld krijgen. Op die manier komt Bonaire naar voren als een individueel eiland en niet als weer zo'n Caraibisch eiland dat zich in niets onderscheid van de rest.

Natuurlijk gaat dit ten koste van het opzetten van grote hotels met buitenlands kapitaal. Hotels die nergens aansluiten bij de sociaal-economische realiteit van het land zelf.

Zout: primaire aktiviteit

Wachten op hoger daggeld

Wat gaat er met Skèrpenè gebeuren?

Vijftig jongens in de leeftijd van 14-19 jaar – 3 assistent-groepsleiders en 2 groepsleiders, allen leken – 1 directeur, frater en 21 fraters, ouden van dagen, waarvan er 11 in semi-actieve dienst en 10 in ruste. Dit is de indeling van de gemeenschap die „Internaat Huize Scherpenheuvel" bevolkt. „Scherpenheuvel" is een van die paar instellingen op Curacao, die hoewel ze vaak onder minime faciliteiten (financieel) sociaal belangrijk werk verzetten, zelden een beroep doen op het volk. Dat is dan ook de reden waarom ze ook bijna nooit „in the picture" zijn, overigens zeer ten onrechte. Wij hebben gemeend de geschiedenis van „Internaat Huize Scherpenheuvel" als een van de oudste instellingen te belichten. Het ligt in de bedoeling om diverse sociale instellingen, „in the spot" te plaatsen met betrekking tot hun ontstaan, activiteiten, plannen en aanverwante problemen.

Oude stijl

19 maart 1885 – pastoor Frie van Santa Rosa neemt het initiatief om een weeshuis te beginnen, met een zevental wezen. Hij werd bij de uitvoer van het toen toch wel idealistisch plan, bijgestaan door zijn koster en diens zuster.

1892 – De zusters Dominicanessen nemen samen met pastoor Frie de leiding van het „nieuwe weeshuis" over. E.e.a. vond plaats in het tegenwoordige (oude gedeelte) van Huize St. Jozef op Santa Rosa.
geheel was uitgegroeid tot een jongensweeshuis annex werkplaatsen.

1897-1917 – De paters Salesianen nemen de verantwoordelijkheid over weeshuis en werkplaatsen over, op contract basis van telkens 5 jaar.

In november 1917 vertrokken de paters Salesianen en werd de zaak overgedragen aan de fraters. Een flinke 20 jaar met als startplaats nog steeds Sta. Rosa en een dertigtal wezen, maar bijna of geen financiële mogelijkheden, werd deze instelling gerund onder de eerste directeur frater Vincintanus de Beer. Gezien de beperkte financiële armslag werd men niet zelden gedwongen afhankelijk te zijn van charitativa.

1920 – De verhuizing van het jongensweeshuis naar Scherpenheuvel.

Halve eeuw

De man die zijn stempel gedrukt heeft op de uitbreiding van activiteiten en het ontstaan van Huize Scherpenheuvel in de huidige vorm uiterlijk meer nog een surealistisch bolwerk van degelijkheid, dan een internaat, is de in augustus 1920 benoemde frater-directeur Radulphus Hermus. In die dagen stond de instelling meer bekend als Skerpenè. Het aantal jongens werd uitgebreid, terwijl het aantal fraters werd vergroot t.b.v. de aanverwante bedrijven zoals een timmer en schilderswinkel, een smederij en kleermakerij, terwijl de internaatsschool ook enige krachten opeiste. Men stapte van het stramien van alleen weesjongens over naar een uitbreiding in de vorm van opname van voogdijkinderen en eveneens voor een beperkte tijd enige ter beschikking van het bestuur gestelde jongens. E.e.a. geschiedde middels het toen opgerichte (Voogdij) Stichting „Vincentius". Intern deed de behoefte zich voelen te komen tot een leeftijdsscheiding bij de jongens. Educatief is het niet haalbaar, zoals men zich toen al realiseerde, een groep jongens in de leeftijd van 7 tot 21 jaar collectief te begeleiden. Mede door toevallige omstandigheden van buitenaf, met name de oorlog, voerde men de maatregel van een maximale leeftijd van 19 jaar in. (De in die oorlogsdagen goedgekeurde (internaat) jongens moesten eveneens opkomen voor de militaire dienst). Het grootste probleem van het soort instellingen als Scherpenheuvel vormt de nazorg van ex-internaat kinderen.

De meeste van de internaat jongens komen uit de maatschappelijk lagere gezinnen, vaak geheel ontwrichtte gezinnen met in de meeste gevallen laag inkomen en een hoog aantal kroost.

De (pedagogische) resultaten welke vaak met veel moeite geboekt zijn over een relatief lange periode, kunnen binnen korte tijd ondermijnd worden, als een enigszins labiele jongen weer geconfronteerd wordt met zijn omgeving die hij ontgroeid is. De nazorg is dan ook een probleem in de wereld van sociale zorg dat zeker een grotere aandacht van de overheid verdient. (Nazorg bij gevangenissen, opvoedingsgestichten etc.).

De verdere educatieve activiteiten binnen Scherpenheuvel waren b.v. aanvankelijk een Lagere School (opgeheven in 1954) en vakopleidingen zoals auto-monteur, stoffeerder. kleermaker, uitdeuker, lasser, spuiter, drukker, zetter, perser en timmerman, zowel theoretisch als praktisch.

Om organisatorische redenen van velerlei aard en een frissere aanpak, werd overgegaan tot een verdere differentiatie In februari 1959 werd op Soto een onderafdeling van Scherpenheuvel opgezet, een internaat bestaande uit een complex van 4 paviljoens met een capaciteit van 96 jongens, die allen uitsluitend de Lagere School te Soto bezoeken. Scherpenheuvel werd gereserveerd voor een jeugd in de leeftijd hoger dan voor de Lagere School, die dan ook, of een vakopleiding volgen of bij gebleken ambitie en intelligentie, een LTS of MULO.

Dat er behoefte op Soto bleek te bestaan aan een dergelijk internaat bewijst het feit dat dit internaat geheel bezet is. Dat de markt behoeften op Curacao zeer schommelend zijn, ondervond men op Scherpenheuvel aan de lijve. Voor sommige beroepstakken was er een overschot en weer andere toonden een nijpend gebrek aan. Het gevolg was dan ook dat de stoffeerderij en de kleermakerij resp. afgestoten en ingekrompen moesten worden, inplaats waarvoor men overging tot de start van een las en construktiewerkplaats.

De andere factor die een rol speelde bij het niet uitvoeren van een ideeal plan, n.l. Individueel Technisch onderwijs, was b.v. de grote vlucht van leerlingen tot het Voortgezet Onderwijs in de stad. De evolutie van tijd was merkbaar aan de leeftijd van de fraters-opleiders en een vervanging door vakbekwame fraters was uitgesloten. In 1970 deed men de eigenlijk radicale stap tot reorganisatie en aanpassing aan de behoefte van de tijd. „De sluiting van de verschillende opleidingen binnen een tijdsbestek van 6 maanden." Dit besluit had natuurlijk gevolgen voor de strukturele aanpak van Internaat Scherpenheuvel.

Gevolgen

De vakopleiding zou ophouden te bestaan. Maar de direkte gevolgen waren dan ook dat moest worden overgegaan tot uitstoting van een bepaalde groep internaat jongens, die juist deze vakopleiding als een redelijk overbrugging in hun later leven zouden kunnen aanwenden.

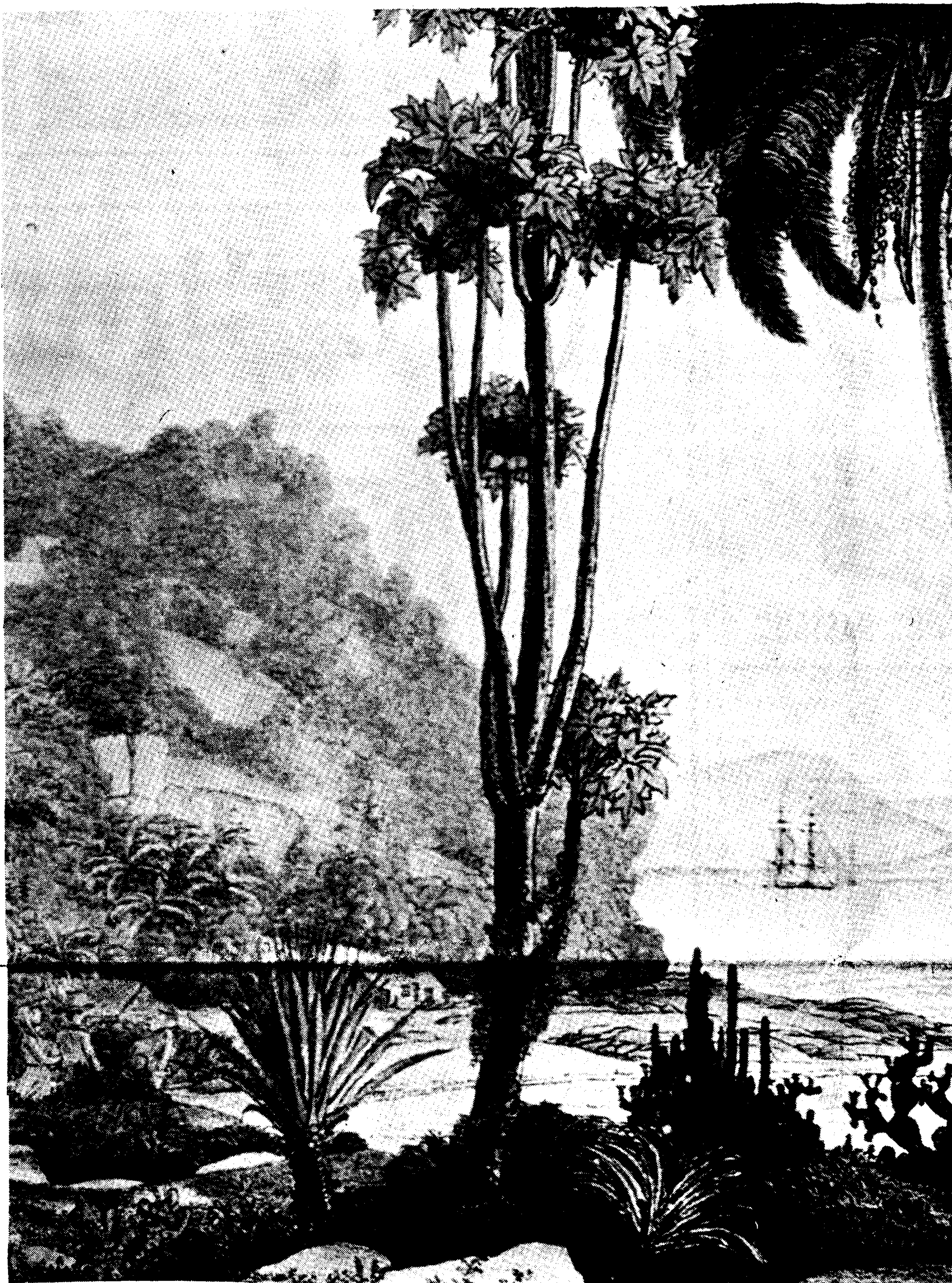
Een zeer pijnlijke beslissing. Ten tweede zou bij de aanmelding van jongens rekening gehouden moeten worden, dat zij die toegelaten worden tot het internaat, een of andere vorm van voortgezet onderwijs moesten volgen of daartoe ook in staat zouden zijn. Internaat Scherpenheuvel zou uitsluitend bestemd zijn voor jongens die een (buiten het Internaat) vorm van voortgezet onderwijs volgen. Een nogal groot verschil met de eerste jaren van een soort weeshuis. De bezetting van het Internaat behoefte eveneens dringend, een herstruktuering. Was de bezetting reeds vanaf 1959 bij de afsplitsing van een onderafdeling op Soto, twee groepen van 35 jongens in de leeftijd van 13-18 jaar met elk een frater-groepsleider, reeds spoedig ging men over tot het aantrekken van „leken" assistentie.

Met de radicale reorganisatie van 1970, werden ten behoefte van de individuele opvoeding, de groepen terug gebracht tot ieder 20 jongens met elk een volledig Antilliaans leiders team van 3 man. De Antillianisering is op de direkteur na, volledig. Het verstrekken van gegevens omtrent de daggeld – vergoeding welke men hoopt. verhoogd zullen worden door het Bestuurs College, achtte de leiding van het Internaat, prematuur gezien de lopende onderhandelingen met het B.C.

PRACHTIG REISBOEK OVER ZUID-AMERIKA

Aanstaand predikant ondermijnde scheppingsverhaal

Darwins wereldreis met Beagle

Gezicht op de kust van Brazilië, waar Darwin het regenwoud leerde kennen. Het schip in de baai is niet de Beagle, dat was een driemaster.

DE NAAM DARWIN DOET nog steeds allerlei mensen schrikken, net als andere 19e eeuwse namen zoals Marx of Zola. Voor velen is hij de man die beweerde dat wij van apen afstammen, al heeft hij dat nooit gezegd. Honderdenveertig jaar geleden maakte hij als natuuronderzoeker een wereldreis van vijf jaar mee op een klein marineschip, de Beagle, zoals nu een wetenschapsman met de laatste Apollo-vlucht naar de maan meegeweest is. Darwin was jong, hij had weinig vooroordelen, en tijdens de lange reis had hij zo goed als geen contact met andere, oudere, wetenschapsmensen. Daardoor kon hij zijn gedachten op een zeldzaam onafhankelijke manier ontwikkelen en kwam hij tot een theorie die wereldschokkend was en die nog altijd niet algemeen geaccepteerd is. Nu nog wordt er over de evolutieleer van Darwin gediscussieerd alsof het wilde hypothese is. Over de wereldreis die Darwin op de Beagle maakte, is een prachtig boek verschenen, dat in het Engels en in het Nederlands op identieke manier is uitgegeven, met dezelfde prachtige illustraties. Het is geen boek waarin de evolutieleer helder uiteengezet wordt – daar is bijvoorbeeld een Life-boek voor – maar het beschrijft de omstandigheden waarin Darwin stap voor stap tot zijn inzichten is gekomen. Het laat ook zien, dat Darwin zich nauwelijks met apen heeft beziggehouden op zijn reis, om maar een voor de hand liggend misverstand te noemen. Het laat verder zien, dat het verblijf op de Galapagos-eilanden niet het doel van de reis was, maar een vrij kort onderdeel, zelfs voor Darwin. Het grootste deel van zijn wereldreis besteedde hij aan ontdekkingstochten in het Braziliaanse oerwoud, de pampa's van Argentinië en het Andes-gebergte. Het boek van Alan Moorehead is daardoor te lezen als een reisverhaal over het Zuid-Amerika van anderhalve eeuw geleden.

Charles Darwin was een middelmatige leerling op school en ook op de universiteit bracht hij er niet veel van terecht. Hij had twee keer het verkeerde' vak gekozen, eerst wilde hij voor arts en daarna voor predikant studeren, zonder er veel belangstelling voor te hebben. Zijn interesse ging van jongsaf naar de biologie, en in Cambridge raakte hij bevriend met de biologieprof Henslow, terwijl hij ook geologiecolleges liep, al vond hij daar niet veel aan. Toen Henslow iemand mocht aanwijzen om als natuurkundige een wereldreis op een marineschip mee te maken – wat wel vaker gebeurde – wees hij zijn jonge vriend de predikant-in-spe Darwin aan.

Darwin kon goed opschieten met de jonge kapitein Robert FitzRoy. Ze waren allebei ongeveer 23 jaar, en ze hebben het vijf jaar samen in de kapiteinshut van het kleine schip uitgehouden. Hun visie op het scheppingsverhaal ging fundamenteel verschillen, want de kapitein bleef op het standpunt, dat er geen letter van de bijbel onwaar kon zijn. Hij hoopte juist dat de expeditie het scheppingsverhaal zou ondersteunen. Het voornaamste doel van de reis, die eind 1831 begon, was, de kust van Argentinië nauwkeurig in kaart te brengen. Darwin kon van deze tijdrovende arbeid gebruik maken door telkens aan land te gaan en lange tochten te maken, waarna hij het schip op een afgesproken plaats terugvond.

Tochten

Vanuit Rio de Janeiro, dat toen nog een klein stadje was, maakte Darwin tochten door het oerwoud. Hij was zeer onder de indruk van de kleurrijke vlinders, het rumoerige avondconcert van kikkers, krekels en ander gedierte, en van de manier waarop allerlei insekten zich vermomden. Hij zag ook hoe een horde trekmieren alles verwoestten en opvraten. Al die observaties hebben hun invloed gehad op zijn latere theorieën. Maar hij zag ook de plantages en de verschrikkingen van de slavernij. Het leidde tot een ruzie met kapitein FitzRoy, die vond dat de bijbel de slavernij goedkeurde, terwijl Darwin van huis uit voor de emancipatie was.

Darwin, die zelf niet kon tekenen, had veel hulp van de schilder Earle, en later van Martens, die de reis gedeeltelijk meemaakten. In het boek van Moorehead staan niet alleen hun tekeningen en aquarellen, maar ook veelkleurige litho's en gravures van andere 19e eeuwse kunstenaars. Vogels, bloemen, vissen, landschappen, stadsgezichten zoals alleen de vorige eeuw die kon tekenen op het grensgebied van kunst en documentaire. Tekenen kon hij niet, maar schieten des te beter, en de geprepareerde buit werd in grote kisten naar Engeland gestuurd, naar zijn professorale vriend Henslow, die alles op deskundige wijze conserveerde.

Paleontologie

In Argentinië begaf Darwin zich op het gebied van de paleontologie, toen hij de fossiele beenderen van een prehistorisch dier vond. Al Gravend en hakkend verzamelde hij de geraamtes van verschillende soorten dieren, en het viel hem direct op dat ze overeenkwamen met diersoorten die nu veel kleiner waren. Een sensatie was ook de vondst

(Men leze verder op pag. 47)

Un anochi friw di december

Un kwenta kortiku

SKIRBI PA AMILCAR

PEDRITO TABATA SINTA, e só, riba un banki dilanti di su kas. Tabata un di e anochinan friw y agradabel di luna di desember. El a kaba di kome, un kuminda ku e mes a prepará, y tabata humando un sigaria, variando asina e pipa ku semper e ta huma sintando dilanti su kas. Pedrito tabata biba e só. Ya ta hopi anja kaba. Tin biaha tin un ke otro kompañero di trabow ta pasa serka dje, pero no tur ora, ya ku Pedrito, ta amigu di soledat. E ta konosi komo un homber ku no ta gusta papia mes, y ora ku nesesariamente e tin di hasié, e ta midi kada palabra pa e usa esnan ku ta bisa kortamente loke e kier trese dilanti. Esnan ku sa yega serka dje ta bisa ku kombersá ku Pedrito, ta kasi un monólogo. Pa más tantu e ta sinta trek na su pipa y mirabo straight den bo kara, pero no ku esei kier men tampoko ku e ta duna tur atenshon na loke bo ta papia. Por a nota fasil ku su mente no tei, y kisas ta pesei ku e ta keda mira esnan ku ta papia ku ne, sino cu desinteres den loke nan ta bisa lo ta total.

Pedrito tin komo 20 piku anja bibá e so den e kas chikitu na Ser'i Otrabanda. El a bin biba ei despues di a kita di su trabow na Isla y a kuminsa traha den Klip. Esei tabata loke por lo general tur hende sá di dje, y di loke e ta papia tambe, di bes en kwando.

Pedrito tin awor 61 anja, y door di su trabow manual, y bida disipliná, e ta muchu más fwerte ku kwalkier homber 20 anja más hoben. E bida disipliná ku e ta hiba,ta pone ku e no ta bebe kasi nunka y ta sende su pipa solamente anochi despues di kome. E no ta trasnochá, y e bisinjanan sá ku ta solamente e muhe ku ta hasi panja p'e ta „keda un ratu" serka dje tur diabierne ora e trese panja striká y bai ku otro. E muhe ei – di más o menos 35 pa 40 anja – no sa kombersá muchu di su relashon ku Pedrito. Pa e simpel rason ku no tin muchu di kombersá. Su mes kuriosidat den e homber a pone ku Pedrito a haya kaminda e kamna te ku a yega asina leu. Pero aunke e tabata asombrá pa e enorme virilidat di e homber, e tabata sinti ku solamente e tabata usé pa kumpli ku su urgensia biologiko. No tabatin otro sintimentu, of a lo mehor Pedrito no tabata demostrá ningun. Sin embargo e poko karinjo ku e tabata duna e muhé promé ku nan kai na kama, tabata demostré ku Pedrito, ta un homber di hopi karisia pero ku e ta suprimi nan. Pero di kón?

Pedrito Waldemiro ku un trabow na Isla, a drenta matrimonio ku Antonia Tumero, un mucha muhé ku igwal Pedrito ta bai Banda Bow. Nan matrimonio tabata felis y aser koroná ku tres yu, dos homber y un muhe. E tabata stima su kasá y tabata adorá su yunan. Mirando Pedrito y su famia na kas, ningun hende por a kere nunka ku por a bini disgusto. Pedrito tabata baha trabow y bai largu kas. Asina truck bahé dilanti kurá di su kas, su kasa ku e yu más chiki kargá tabata bin kontré, y e ta sunchi y brasa

(Men leze verder op pag. 47)

Boutique Chic en Modtique Harry in Park Hotel

WILLEMSTAD. – Alleen al het kijken naar mooie kleren kan iemand soms in een feeststemming brengen. Vandaar deze pagina met feestelijke toiletten. Maxi's en broekpakken die het tijdens de sfeervolle feestdagen goed zullen doen of bijvoorbeeld gedragen kunnen worden op de beroemde nieuwjaarsreceptie bij de gouverneur. De foto's zijn genomen in de stijlvolle omgeving van het Park Hotel dat een tijd geleden van eigenaar veranderde en sindsdien een complete metamorfose heeft ondergaan. Vooral buiten is een ontzettend leuk terrasje. De nieuwe eigenaar, Mario Gomez is erg sympathiek evenals trouwens zijn personeel. De kleding is beschikbaar gesteld door Boutique Chic en Modtique Harry.

Beigekleurige kant is het materiaal van deze door Harry ontworpen japon die zweeft tussen een goede mini en een goede midi. Maar zo is de mode van tegenwoordig. Niet gebonden aan regels. Voor elk wat wils.

Zeker niet bij iedereen past deze driedelige japon vol allure. Het heeft iets weg van een non, maar dan een geraffineerde. Iets voor een concert of misschien een heel deftige receptie. Rok en hesje zijn van een zacht glanzend zwart, terwijl het bloesje met das gefabriceerd is van wit satijn. De rok heeft aan een kant een lange spilt. Bij deze japon die bij een rijzige vrouw zoals mannequin Marijke het beste uitkomt horen een heel simpel, klassiek kapsel en weinig of helemaal geen sieraden. Deze creatie hangt in Modtique Harry en komt uit Londen. Aan de piano de eigenaar van het Park hotel Mario Gomez, die letterlijk van alle markten thuis is.

Dit is nu werkelijk een droom van een japon. Men moet er wel durf en een perfect figuur voor hebben. De hals is namelijk zoals trouwens de foto ook laat zien heel laag en heel wijd uitgesneden. De kleuren zijn feestelijk en fel. Alles bij elkaar sukses verzekerd. Zeker bij de leden van het mannelijk geslacht! Ontwerp van Harry.

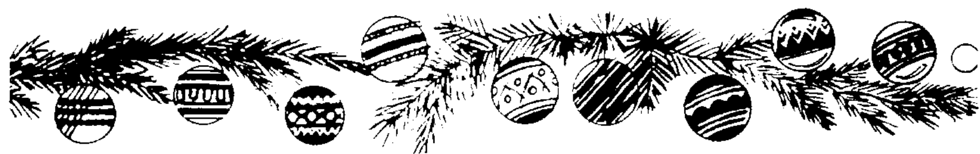
Jetty Vrede in een Curacao look toilet van Harry's modtique. Ook hier is het de frasie stof die de japon tot iets aparts maakt.

Een broekpak in donkerbruin met gouden stipjes van boutique Chic. Gouden oorbellen en gouden sandalen en U bent klaar voor welke feestelijke gelegenheid dan ook.

Trudy Jilesen in een romantische maxi van boutique Chic. De kleuren zijn gehouden in zacht rose, zilver en zwart. Het geheel wordt gecompleteerd door zilveren schoenen, tas en handschoenen.

Dringende behoefte aan psychopatenasiel

Situatie Rustoord onhoudbaar

EEN PSYCHOPAAT IS IEMAND DIE LIJDT aan bepaalde stoornissen van de geest en deze stoornissen afreageert op de gemeenschap waarin hij leeft. Zo kennen wij o.m. de pyromaan (op Curaçao j.l. nog zeer actief), de pederast, de kleptomaan enz., allen mensen die de aandacht van de maatschappij vragen door het plegen van daden die wij nu eenmaal niet tolereren (de wet). Op de Antillen beschikken wij over het Nederlandse wetsstelsel met betrekking tot criminele psychopaten, die ons enerzijds in de gelegenheid stelt de maatschappij te beschermen tegen deze onevenwichtige mens en anderzijds de mogelijkheid biedt tot genezing van de psychopaat middels opname in een re-educatiecentrum. Het grote onbegrip en de hardnekkige mythevorming ten aanzien van geestelijk gestoorden (taxi-chauffeurs durven niet voor de deur van Rustoord te stoppen), heeft er toe geleid dat het wetenschappelijk begrip „Psychopaat" ten onrechte door een groot deel van onze gemeenschap wordt gehanteerd als scheldnaam. In een ieder zich zelf respecterend land beschikt men over faciliteiten voor opvang en genezing d.w.z. heraanpassing van deze categorie geestelijk gestoorden. Bij gebrek aan een dergelijke instelling op de Antillen (Rustoord is ten enenmale niet ingesteld op de behandeling van psychopaten) komen de delinquentenpatiënten na een bepaalde gevangenisperiode meestal nog gefrustreerder en ongenezen weer in de gemeenschap. Een psychopatenasiel of een instelling met soortgelijke faciliteiten zou onder belangrijk voorbehoud onmiddellijk moeten worden gerealiseerd, zoals blijkt uit gesprekken met ter zake kundigen.

SEPARATIE GEESTELIJK GESTOORDEN EERSTE EIS

Rechtspraak kent drie categorieen

Voor wat de geestelijke vermogens betreft, kent de Nederlandse rechtspraak drie categoriën delinquenten. Ten eerste, de delinquent die volledig toerekeningsvatbaar wordt geacht voor het gepleegde delict. Verder de delinquent met psychische afwijkingen (persoons-stoornissen) die gedeeltelijk toerekeningsvatbaar wordt geacht waarbij de rechter bij het bepalen van het vonnis sterk rekening houdt met het uitgebrachte psychiatrisch rapport over de delinquent. (Voor het opstellen van psychiatrische rapporten ten behoeve van de Justitie beschikt men in Nederland over „full time" specialisten, terwijl dit werk op de Antillen tussen de bedrijven door dient te worden gepleegd door een specialist van Rustoord).

T.B.R.

Vaak is in het rechterlijk vonnis, bij deze categorie delinquenten, de kans op het z.g. „ter beschikking stelling van de regering" (TBR) levensgroot aanwezig. Hetgeen er op neer komt dat de rechter rekening houdend met de geestelijke situatie van de delinquent, een (eventuele) relatief lichte vrijheidsstraf bepaalt, gekoppeld aan een daarop volgend verplichte opname in een psychopatenasiel, wat dan weer in veel gevallen een levenslange straf betekent. Hoe groot de preventieve werking van het TBR is, kan niet zo vlug achterhaald worden, maar het ontzag en de vrees voor een dergelijk vonnis bij delinquenten is alombekend. Het doel van het verblijf in een dergelijk re-educatiecentrum is, de delinquent-patiënt middels een therapeutische behandeling te genezen. Hetgeen inhoudt toediening van medicijnen en of een arbeidstherapie met als doel, heraanpassing van de delinquent aan de geldende normen van de maatschappij. Als derde categorie delinquenten voor wat betreft het geestelijk vermogen, kent de Nederlandse rechtspraak de groep delinquenten die geheel niet toerekeningsvatbaar wordt geacht, dit uiteraard ter beoordeling van de psychiater. In dergelijke gevallen beveelt de rechter dan ook opname in een psychiatrisch ziekenhuis in casu Rustoord.

Koraal Specht

Theoretisch kan de rechter op de Antillen deze indeling hanteren, doch bij gebrek aan een psychopatenasiel of een soortgelijke instelling, is hij vaak aangewezen op het doorsturen van de delinquent-patiënt naar Koraal Specht. Het gevolg is dan ook dat de in deze strafinrichting verblijvende delinquenten voor ongeveer tien tot twintig procent psychopaten zijn. Aangezien het psychiatrisch ziekenhuis Rustoord onder de huidige omstandigheden niet ingesteld is op de opvang en behandeling van psychopaten, gaat men slechts bij hoge uitzondering over tot opname van criminele psychopaten. Het gebrek aan kader o.m. en de gehele struktuur van deze instelling zou het opnemen van psychopaten tot een farce maken. De delinquent-patiënt vervalt na het uitzitten van de vrijheidsstraf in de gevangenis, zonder meer terug in zijn oud gedragspatroon en verschijnt na het nodige kwaad te hebben aangericht weer voor de rechter. De vicieuze cirkel is dan voltooid en er kan weer begonnen worden aan een tweede ronde zonder hoop. Het ontbreken van opvangtehuizen en het gebrekkig funktioneren van de nazorg zoals de reclassering, doet zich in deze wel gevoelen. Het is voor een ieder hoogst pijnlijk hoeveel leed, de gemeenschap, maar niet in de laatste plaats de persoon van de psychopaat kan ondervinden bij deze maatschappij tekortkomingen.

Twaalf jaar geleden werd door de overheid de „Commissie Psychopatenasiel" geïnstalleerd met als doel de mogelijkheden en andere zaken met betrekking tot het opzetten van een psychopatenasiel op de Antillen, te onderzoeken en adviezen uit te brengen. Ettelijke rapporten en adviezen zijn in de loop der jaren door deze commissie aan de overheid uitgebracht, waarbij op de noodzaak van een dergelijke instelling werd gewezen, maar eveneens met klem op de reëele mogelijkheden en de vereisten verbonden aan een psychopatenasiel. Onder de huidige omstandigheden is het absoluut onverantwoord het Nederlands stelsel van de psychopatenzorg zonder meer over te nemen en een luxe re-educatiecentrum voor psychopaten op de Antillen op te zetten, ook al zouden de financiën voor de te stichten inrichtingen uit het één of andere meerjarenplan geput kunnen worden. Nog vóór de praktische verwezenlijking van een asiel zal men zich eerst dienen te verzekeren van een scala van ingebouwde zekerheden zoals: Een continu bezetting van een deskundig kader en een gekwalificeerde staf van verplegers - een rechterlijke controle en een betrouwbare selectie-methode enz. Deze facetten zullen gezamenlijk voor de garantie van een „doorstroming" dienen te zorgen. Een „doorstroming" die gezien de jaarlijkse stijging van het aantal criminele psychopaten, geen luxe is. Een acuut probleem vormt het gebrek aan deskundig kader voor een degelijke therapeutische behandeling van patiënten, hetgeen een primaire vereiste is voor de waarborg van „doorstroming".

Zowel lokaal als in het buitenland worstelt men met het gebrek aan animo voor dit veeleisend werk, waarbij de onderwaardering van funkties, bij de zorg van geestelijk gestoorden, zeker ook een rol speelt.

Overigens is het een trieste realiteit dat onder de in Nederland studerende medische studenten van Antilliaanse afkomst, niet één het vak van psychiater heeft gekozen, een niet erg hoopvol teken voor de bezetting van Antilliaanse deskundigen in „de zorg voor geestelijk gestoorden" in de nabije toekomst op de Antillen.

Verzorgers

Vier mannelijke en zeven vrouwelijke gediplomeerde verzorg(st)ers - een honderdtal verzorgers waarvan 65 procent niet gediplomeerd is maar wel een cursus volgt - twee part-time psychiaters - vier afdelingsartsen waarvan één voor halve dagen - dit is het volledige personeel van Rustoord, alwaar vijfhonderd geestelijk gestoorden van allerlei soort bijeen hokt. Bij een dergelijke onderbezetting van stafpersoneel kan er geen sprake zijn van individuele begeleiding van de patiënten. Dit typerend voorbeeld van kadertekort krijgt nog een extra dimensie bij de volgende vaststelling. Om een optimaal rendement uit de behandeling van geestelijkgestoorden te halen, beschikt men in Nederland over een serie typen psychiatrische ziekenhuizen en instellingen. Nederland is overigens het enige land ter wereld met een soortgelijke differentiatie. Een kinderpsychiatrisch ziekenhuis voor de kinderpsychiatrie - tehuizen voor psychisch gestoorden bejaarden voor de bejaardenpsychiatrie - vakantiekolonies en een hospitaalschip voor de chronische neurologie en de chronisch lichaamlijk zieken. Inrichtingen voor spastische kinderen en revalidatiecentra - een Rijksobservatiekliniek voor geestelijk gestoorde delinquenten - inrichtingen voor epileptici - verzorgingstehuizen voor lichte gevallen van bejaardenpsychiatrie enz.

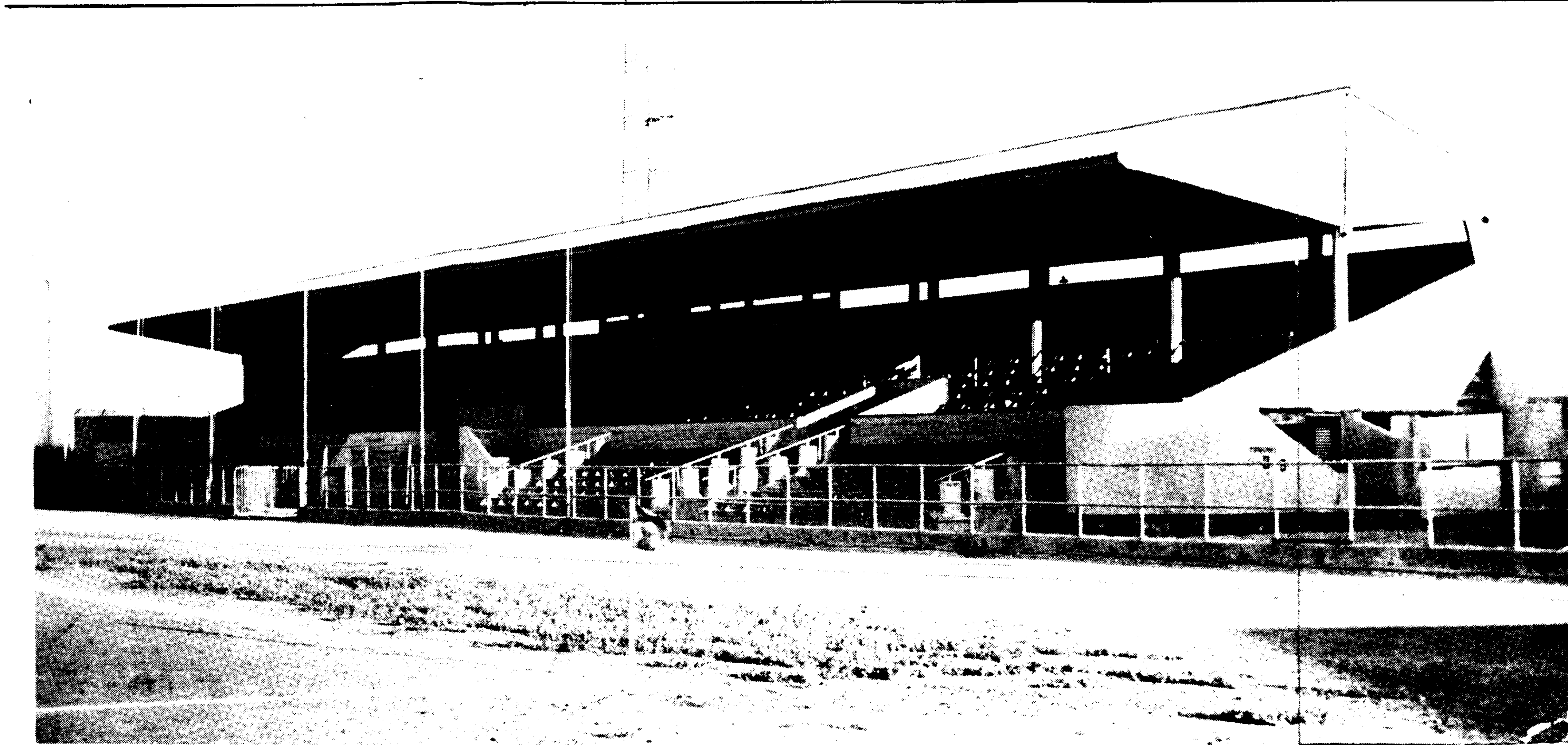
Hoofdbrekens

Het is duidelijk dat een dergelijk kostbaar systeem, financieel alleen al voor de nodige hoofdbrekens zou gaan zorgen en ten opzichte van de groote van onze bevolking en achtersituatie op het gebied van de zorg voor de geestelijk gestoorden op de Antillen, is weer het ander (onhoudbaar) uiterste. Is men in Nederland overgegaan tot specialisatie en separatie van de verschillende soorten geestelijk gestoorden, bij ons op de Antillen is alles op één hoop gegooid in zwaar onderbezet Rustoord. Eén van de zekerheden en niet de minst belangrijke, die bij de opzet van een asiel bijvoorbaat gegarandeerd zou moeten zijn, is de rechterlijke controle. De mogelijkheid van excessen zoals het doen „opbergen" van politieke tegenstanders in een psychopatenasiel door invloedrijke lieden in de gemeenschap zal door de rechterlijke controle zeker worden voorkomen. Het behoeft geen verdere uitleg dat bij het ontbreken van dit facet, een psychopatenasiel op de Antillen binnen korte tijd zou kunnen uitgroeien tot een monster waarbij de grootte van de chaos, de huidige situatie in Rustoord verre zal gaan overtreffen.

Behoefte

De behoefte aan een voorziening in een psychopatenzorg is dringend en aan te wijzen, terwijl het ontbreken van het noodzakelijk elementaire voor de opzet van een asiel, een realiteit is. Hoewel de problemen in en rond ons enige psychiatrisch ziekenhuis Rustoord zo gezien, overweldigend zijn, heeft men gemeend de oplossing voor het „psychopatenprobleem" te kunnen vinden in de opzet van een kleine opvangplaats voor psychopaten, economisch gekoppeld aan Rustoord.

Wanneer de nieuwbouwplannen van Rustoord o.m. de realisatie van een „opnamepaviljoen" eind volgend jaar gestalte krijgen, zal dat hopelijk ook het moment zijn waarop men daadwerkelijk zou kunnen overgaan tot de zo noodzakelijke differentiatie van het patiëntenmateriaal. Ook zouden verschillende debielen van Rustoord overgeplaatst kunnen worden naar een eenvoudiger gestructureerde inrichting indien de beschutte werkplaats van de grond komt en of een eventuele terugplaatsing in het gezin met tewerkstelling in de werkplaats. De afvloeiing van bejaarden naar tehuizen die meer ingesteld zijn op bejaardenzorg zal een verlichting in de huidige situatie ter plaatse betekenen, niet alleen, maar de realisatiemogelijkheid van een mini psychopatenasiel zeker bevorderen. Dit asiel zal een capaciteit kunnen hebben van enkele tientallen bedden, hetgeen nog altijd betekent dat men voorhands zich zal moeten verzekeren van de medewerking van tenminste een psycholoog, maatschappelijk werkers, een staf voor de lichaamlijke verzorging (huisartsen), een gedegen bewaking, een streng selectiesysteem bij de opname van patiënten gezien het grote aantal in aanmerking komende personen, wil men niet binnen korte tijd met een overcapaciteit komen te zitten. Wij hopen dat de overheid er in zal slagen zich van de medewerking te verzekeren van optimisten die een zeer groot enthousiasme moeten kunnen opbrengen bij de verwezenlijking van de plannen om te komen tot een zo noodzakelijk psychopatenasiel.

....RIFSTADION....
reeds 31 jaar oud

Johnny en "Poli"

WILLEMSTAD — Iedere stadionbezoeker(ster) zal deze twee personen wel kennen, Johnny Vrutaal en „Poli" Martis die het beheer hebben over het reeds 31 jaar oude Rifstadion.

Genoemde personen houden een wakend oog op alles wat in de verste verten te maken heeft met het stadion. Werkzaamheden die telkens verricht moeten worden zijn: het kalken van lijnen, uitzetten van atletiekbanen, de schoonmaak van het terrein, de tribunes en staanplaatsen en het verrichten van kleine reparaties om maar een paar op te noemen. Velen onderschatten (nog steeds) datgene wat Johnny en „Poli" als dagtaak te verzetten hebben. Te oordelen naar wat van genoemde personen verwacht wordt (werkgever is de Stichting Sportterrein) moet heus niet gedacht worden in de richting van een of andere „white collar"-job.

„Poli": „Vaak moeten wij om half zes 's morgens uit de veren om het stadion op te knappen in verband met een of andere sportontmoeting welke voor die dag op het programma staat; het terrein dient ontdaan te worden van onkruid en steentjes en wanneer het geregend heeft moet het overtollige water dat zich langs de zijlijnen opgehoopt heeft weggepompt worden." Johnny: „Ook dragen zij zorg voor de kaartenverkoop en terreinaanwijzing of wijzen wij tenminste de hiervoor verantwoordelijke personen aan; wij proberen zoveel mogelijk aan dit reeds lang afgekeurde Rifstadion (door de DOW) een draaglijk aanzicht te geven en dat is ons tot nu toe steeds gelukt". „Poli": „Er zijn duizend en een karweitjes en dingen op te noemen waaraan je als stadionbeheerder moet denken; het werkt daarom frustrerend op je wanneer iets misloopt en enkele stadionbezoekers je als hoofdschuldige aanwijzen".

„Johnny: „Dit werk vereist een grote zelfbeheersing vooral wanneer je, zoals „Poli" daarnet zei, op die momenten uitgescholden wordt voor alles wat vies is. Wij zijn altijd de zondebokken; neem bijvoorbeeld een scheidsrechter die een slechte beurt heeft gemaakt „Ta Johnny a pone e referee ey", hoor je dan of wanneer een wedstrijd wegens ongeregeldheden e.d. vroegtijdig gestaakt wordt: „Johnny duna mi mi sen bek". Je moet niet vergeten dat „tur clase di hende" naar sportontmoetingen komen kijken, en daarmee moeten wij rekening houden.

Vanaf het begin

Johnny Vrutaal heeft altijd de sport een warm hart toegedragen. Reeds in 1928 was hij als badmeester werkzaam bij de SOV Asiento. Nadat het zwembad te Dam Negropont wegens de bouw van een nieuwe pier in 1940 gedempt moest worden werd Johnny belast met het beheer over alle sportterreinen van Asiento. Ook op het materiaal moest hij toezicht houden, van een voetbal tot een zeilboot In 1941 werd het Rifstadion gebouwd. De toenmalige voorzitter van de NABLO, de heer Nieuwenhoff die bij de Shell werkzaam was, vroeg Johnny toen om ook het beheer te voeren over dit stadion. Dat betekende een bijna 24-urige dagtaak voor Johnny: door de dag in het Rifstadion en 's avonds in Club Asiento. Het werd hem te veel; besloten werd daarom om Johnny alleen het Rifstadion toe te vertrouwen. „Poli" kwam pas in 1955 „opduiken" toen Johnny een assistent nodig had. Johnny is zeer tevreden over hem.

Evenementen

In de loop der jaren hebben verschillende grote sportevenementen in het stadion plaatsgehad. Johnny en Poli noemden er een paar op: de voetbalwedstrijd tussen Feyenoord en de Curacaose selectie in 1948; de wedstrijd Arsenal (Engeland)—Curacao; Santos—Curacao (Johnny weet zich nog te herinneren hoe pas tegen zes uur 's middags bekend was dat Santos een wedstrijd zou spelen tegen de Curacaose selectie. Reeds om zeven uur echter was het stadion eivol, „kan kan di hende", zoals hij zelf uitdrukte); de boksexhibities van de wereldkampioenen Joe Louis en Mohammed Ali; Angel Job's eerste „lucha libre" op Curacao; de atletiekinterland tussen Curacao, Aruba, Jamaica en Trinidad waar onder anderen de vader van Bincho Yrausquin (Alex Yrausquin) de 100 meter in een recordtijd van 10.6 seconden liep, welk record pas in 1970 door „Olympic" gebroken werd (10.4); de baseballwedstrijd tussen de profteams van Venezuela en Sto. Domingo.

Nieuw stadion

De vurige wens van Johnny en „Poli" is een nieuw stadion. Toch zien zij liever het oude Rifstadion niet verdwijnen: „Men kan hem nog goed gebruiken voor training en dergelijke", aldus Johnny. Hoe dan ook het Rifstadion is gedoemd om in de toekomst plaats te maken voor grote gebouwen e.d.

Eigenlijk had er allang sprake moeten zijn van een nieuwe stadion. Johnny: „Het Rifstadion dat op de tribunes slechts 1.800 mensen kan herbergen kan niet meer voldoen aan een bevolking van over de honderdduizend; ik zie daarom het nieuwe stadion dat op Brievengat komt te staan en waarvan de capaciteit 15.000 toeschouwers zal bedragen, als de enige oplossing".

Laten wij hopen dat wij zowel Johnny als „Poli" in dit nieuw stadion zullen aantreffen wanneer het zover mocht komen; deze mensen zijn eenvoudigweg niet te vervangen.

.....JOHNNY.....   .....„POLI".....

Darwins wereldreis

(Vervolg van pag. 41)

van versteende paardebeenderen, waaruit Darwin concludeerde, dat heel lang geleden de paarden in Amerika uitgestorven waren voor ze weer door de Spanjaarden ingevoerd werden. Langzamerhand begreep hij ook, dat de schepping niet in één week plaatsgevonden had, zoals de bijbel zei. FitzRoy zag in de reuzenbeenderen het bewijs dat deze dieren niet met de ark van Noach meegenomen waren en toen verdronken. Darwin nam voorgoed het besluit, natuurkundige te worden, en geen dominee.

Het dieptepunt van de reis, geografisch en figuurlijk, was Vuurland, het koude, onherbergzame eilandgebied. FitzRoy had van een vorige tocht een paar inboorlingen meegenomen naar Engeland en bracht ze nu, geciviliseerd en wel, terug. Iedereen die zag hoe primitief en barbaars de Vuurlanders leefden, zag het hopeloze van die beschavingspoging in. Toen de Beagle een paar jaar later terugkeerde, was FitzRoy ontgoocheld. Darwin voorzag dat het contact met het westen fataal was voor deze volksstammen. Vijftig jaar later waren ze al bijna uitgestorven.

Avonturier

De Beagle keerde terug naar Argentinië en Darwin, die een echte avonturier aan het worden was en de andere bemanningsleden te voet en te paard gemakkelijk overtrof, maakte een lange tocht door de pampa's, waar de Indianen uitgeroeid werden door het Argentijnse leger. Zoals steeds noteerde hij exact alles wat hij zag, ook de gewoonten van de gaucho's, die hij graag mocht, hoe ruw ze ook waren. Ondertussen las hij Milton's Paradise Lost.

Buenos Aires had ook toen al een naam als elegante stad met mooie vrouwen en een druk theaterleven, maar daar kwam Darwin niet voor. Hij ging weer het binnenland in, raakte in een revolutie verzeild, en haalde maar op het nippertje de Beagle, beladen met nieuwe aanwinsten.

In december 1833, twee jaar na hun vertrek, zeilden ze weer uit, om via Vuurland de Stille Oceaan te bereiken, maar het werd een barre reis vol tegenslagen, en ruim een half jaar later, toen het daar weer winter was, bereikten ze de Pacific, waar ze langs de hele Chileense kust stormen te verduren hadden. Darwin gunde zich nauwelijks de tijd om in Valparaiso de post door te kijken. Hij wist dat de hoge Andes hem als geoloog het geheim van het ontstaan van Zuid-Amerika konden vertellen. Op 4000 meter hoogte stootte hij op een laag fossiele iele zeeschelpen en iets lager op een klein bos van sneeuwwitte versteende bomen, omgeven door schelpen. Darwin concludeerde dat deze bomen vroeger aan de Atlantische Oceaan gestaan hadden. Ze waren eerst door de zee overspoeld en vervolgens 250 meter omhooggestuwd in geologisch recente tijd.

Toen terwijl Darwin een tocht over land maakte en de Beagle voor Zuid-Chili lag, kwam er een verschrikkelijke aardbeving. Ze waren op veilige afstand van het centrum, maar toen ze in Conceptión kwamen, zagen ze dat de hele stad, zelfs de kathedraal met zijn twee meter dikke muren, in puin lag. Alleen de hutten van de armen stonden overeind. Tussen het hulpverlenen door zag Darwin iets heel belangrijks: het niveau van het land was een paar decimeter gestegen. Zo moesten de bergen hele kilometers gestegen zijn uit zee, en niet zoals FitzRoy bijbelgetrouw volhield, overspoeld zijn door de zondvloed.

In september 1835, precies 300 jaar na de ontdekking van de Galápagos-eilanden, kwam de Beagle in die kale archipel aan. Darwins ontdekkingen hebben Galápagos pas echt wereldbekend gemaakt. Bij kreeg hier een duidelijke kijk op de evolutie van het leven, al bleef hij er maar één maand. Bijna alle planten, insekten, reptielen en vogels van deze eilanden bleken, toen hij ze op weg naar Hawaii bestudeerde in zijn hut, uniek te zijn, en bovendien verschilden ze van eiland tot eiland. Ze hadden zich duidelijk aangepast aan hun leefomstandigheden. De wereld, zo bleek hem weer, kon niet in een week geschapen zijn, ze had zich ontwikkeld uit een zeer primitief begin en veranderde nog steeds. Darwin kon zich niet meer aan de bijbel houden.

Paradijs

Het verblijf op Tahiti was paradijselijk, in tegenstelling tot Nieuw-Zeeland en Australië, waar ze teleurgesteld waren over de inheemsen en de kolonisten. Darwin had moeite om kangoeroes of emoes te vinden, ze waren in de bwoonde streken al uitgeroeid, evenals de inboorlingen, toen al. Interessanter voor zijn theorieën was het verblijf, begin 1836, op de Cocos-eilanden. Hij zag namelijk dat hier de bodem niet gestegen was, zoals na de aardbeving in Chili, maar gedaald. De groei van de koralen hield gelijke tred met de daling, waardoor eerst een barrièrerif ontstond en tenslotte een atol.

Op 2 oktober 1836, na bijna vijf jaar, was Darwin terug in Engeland, en howel hij 73 werd, heeft hij zijn land nooit meer verlaten. Zijn gezondheid ging namelijk snel achteruit, en na ziin dertigste kon hij

geen bergen meer beklimmen. Hij trouwde met zijn nichtje Emma, typisch 19e eeuwse gewoonte, en is altijd erg gelukkig met haar geweest. Huiswerk had hij genoeg. Het klassificeren van zijn vondsten kostte jaren. Tussendoor schreef hij zijn reisjournaal, dat een succes werd, als reis- en avonturenverhaal alleen al. Het zuiver wetenschappelijke verslag Zoology of the Beagle, een boek in vijf delen, verscheen tien jaar na de reis. Daarna had hij eindelijk weer tijd voor andere wetenschappelijke arbeid.

Zijn wereldschokkende evolutie-theorie hield hij nog voor zich, want dat zou grote moeilijkheden met de kerk veroorzaken. Pas in 1858, ruim twintig jaar na de reis, toen hij merkte dat anderen ook met soortgelijke theorieën bezig waren, publiceerde hij zijn boek „On the Origin of Species" waarvan de lange titel eindigde met de nu overbekende woorden „...the struggle for life".

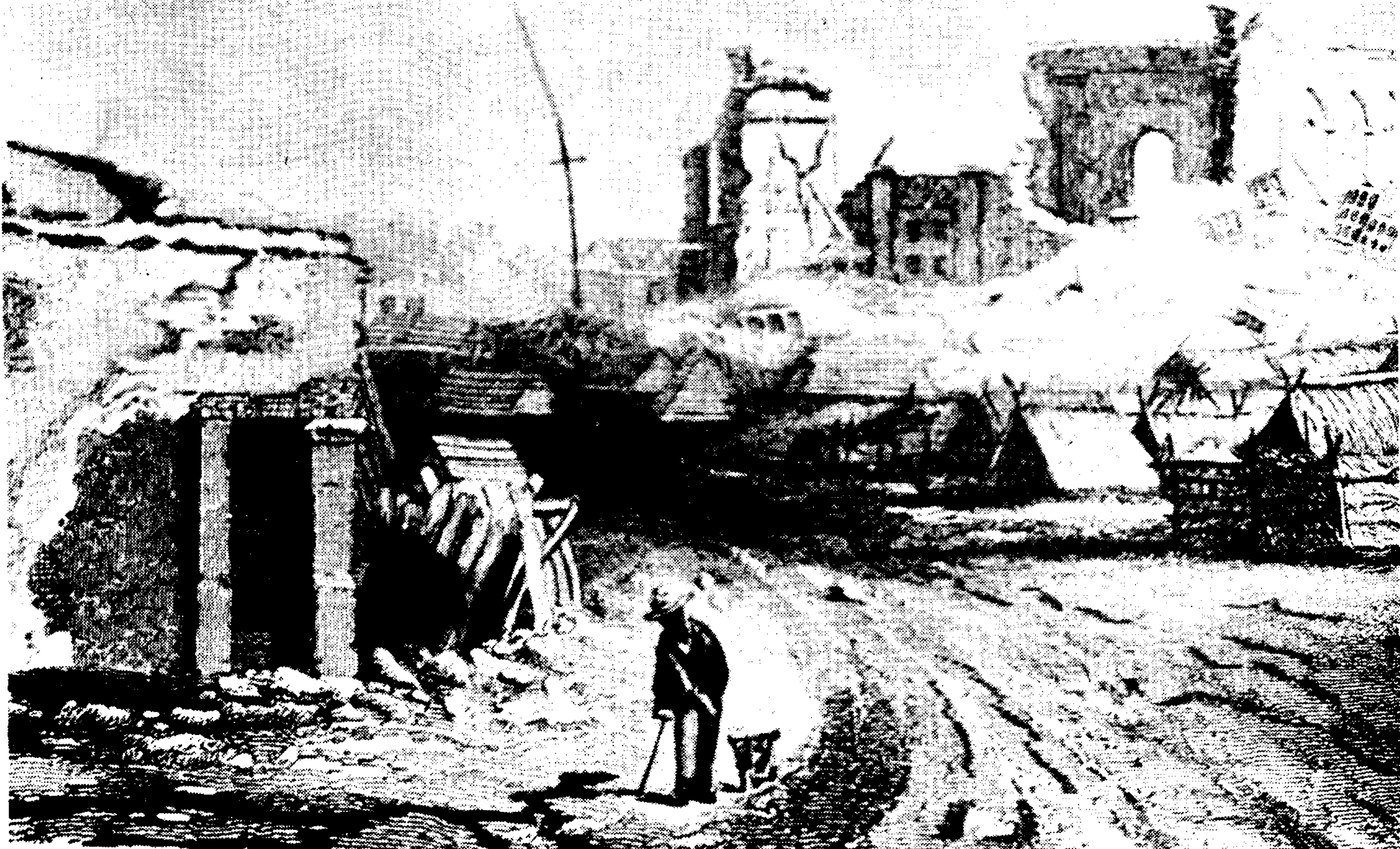
Zelfmoord

Het duurde tot 1860 voor de geestelijkheid reageerde, op de beruchte vergadering van Oxford, die natuurlijk uitliep op een door hartstochten overheerst gekrakeel. Darwin zelf was door ziekte verhinderd, maar FitzRoy, die intussen vice-admiraal geworden was, viel zijn oude reisgenoot heftig aan. Vijf jaar later pleegde hij zelfmoord, ontzet over de bijval voor Darwins ontwrichting van het bijbelverhaal. Charles Darwin zelf leefde nog 22 jaar, tot hij in 1882 overleed.

„Darwin en de Beagle" is geen complete biografie, de perioden voor en na de reis worden summier beschreven. Daardoor wordt de figuur van FitzRoy wat overbelicht. Hij was geen tegenpartij voor Darwin, want deze ging de discussies over de echte problemen met hem uit de weg. Hij kon zich geen ruzie met de autoritaire kapitein veroorloven. Door de opzet van dit boek krijgt een man als Henslow, die een veel grotere betekenis voor Darwin had, niet genoeg aandacht. Dat is het nadeel van een monografie als deze, maar de grote verdienste ervan is, dat het een frisse kijk geeft op de reis, waar Darwin zijn hele verdere leven op geteerd heeft. Daardoor is het leesbaar en genietbaar voor een breed publiek.

„Darwin and the Beagle" door Alan Moorehead kost in de Engelse paperbackuitgave NAf. 8,25. De Nederlandse vertaling van dr C. van Rijsinge kostte, gebonden, NAf. 19,50 maar er komt binnenkort, volgens een mededeling van v. Dorp, een goedkopere uitgave.

Ruines van de Chileense stad Concepción na de aardbeving die Darwin meemaakte. Détail van een tekening van J. C. Wickham, eerste officier op de Beagle.

Tuchi Simmons ontwierp Kerstpagina

MONTAGNE. – Zonder aarzelen nam Edsel Simmons het verzoek aan (eigenlijk een uitdaging) om te proberen een voor-pagina voor de Kerstkrant van de Amigoe te ontwerpen. Op de afgesproken dag was het ontwerp klaar, maar zelf was hij niet thuis. Hij was gaan zwemmen. Dit tekent de zestienjarige Edsel, die veel beter bekend is als Tuchi. Hij erkent ook, dat hij twee hobbies heeft: tekenen-schilderen en zwemmen. Beide beoefent hij met overgave, is dan volledig in zijn element. Die overgave houdt wel in, dat hij in het geval van het schilderen en tekenen regelmatig tijdschriften koopt om een en ander op te steken, terwijl het bij het zwemmen inhoudt, dat hij elk voorwerp in het water goed bekijkt.

Van het ontwerp zelf zegt hij: „Het vredessymbool is duidelijk. Je ziet het bij alle hippies, in de groovy houses enz. Curaçao is er door heen getekend, want het is mijn dierbare wens, dat er vrede heerst op Curaçao. De vlinder (helaas was het technisch niet mogelijk alle ontworpen kleuren over te nemen, red.) brengt de vrede. Omdat hij dacht dat het ontwerp alleen maar door de Amigoe di Curaçao bedoeld was, heeft hij dus dit eiland in het ontwerp opgenomen. De bedoeling is dat de vrede de gehele Nederlandse Antillen, waar deze krant verschijnt, geldt.

Genoeg daarover. Hij heeft acht klassen aan het Zwijssencollege gevolgd, gaat nu naar de avondcursus van de Kunstacademie en stelt zich voor om als het enigszins kan zich verder te ontwikkelen op het gebied van het tekenen. Of hij er een broodwinning in ziet? „Nee, op Curaçao niet zo goed, maar als het goed gaat, dan wil ik naar de V.S. of naar Nederland om daar verder te studeren en te werken." Zover is het nog niet. Voorlopig blijft hij hier werken in het magazijn van een aannemersbedrijf en op zijn vrije avonden vindt hij het voor de rest heerlijk wat te „grooviën". Voor de Cave of Peace bij de Langule-bar in Montagne heeft hij verschillende schilderingen verzorgd. Men had hem ook gevraagd het te doen voor een ander high flying park in Banda Ariba. Daarna heeft hij er niets meer van gehoord en heeft de zaak laten rusten. Zo heeft men hem ook eens gevraagd in een bar wat sfeer te scheppen met schilderen. Hij had het graag gedaan, maar toen hij vernam, dat hij het samen met iemand anders moest doen, hoefde het voor hem niet meer. „Ik ga het liefst mijn eigen gang", verduidelijkt hij.

Un kwenta kortiku

(Vervolg van pag. 41)

nan bai paden. E ta hunga ku e dos otro yunan, pa despues e banja, kome y yuda su kasa hasi e muchanan drumi. Despues e y su kasa ta sinta scucha radio y kombersá y planeá futuro. E kas ku nan tabata biba aden ta di nan, y e tabata un bon kas. Pesei ku nan plannan tabata más riba e muchanan, kiko nan lo bai sinja p'e, etc.

Pedrito tabata ké pa di tur manera su yunan haya bon skool. El a mira y sinti e mes kwantu trabow un homber ta pasa ora ku e no tin skool. E tabata un homber ku no ta bobo. El a bai skool promé na Barber y despues serka Frater Ricardus. E tabata sinja bon pero di chikitu a mustra más interes pa traha ku su mannan. Tan pronto ku el a kaba skool el a haya trabow na Isla (riba rekomendashon di Fraternan) y el a bai dilanti. E tabata e tipo di voorman-nan ku ta kere den pone man nan mes, y esei a hasié keri serka su hefenan y respetá pa esnan ku tabata traha bow di dje.

Un trahador ku el defendé te na ultimo a poné haya palabra serio ku un chef makamba. Y ora ku nan a yamé na Hoofdkantoor y a exigi di dje ku e mester bai pidi e chef dispensa, Pedrito a ninga y a kita di Isla.

Su kasá no tabata kontentu y no a gusta ku Pedrito, di un voorman na Isla mester a bai traha na Klip, pero Pedrito tabata sin perhuisio den e asuntunan ei y pronto, trahando tantu ku tabata posibel, e tabata gana más na waaf ku tempu e tabata na Isla. Pedrito nunka tabata simpatisá ku un ruman muhé más chikitu di su kasá. E tabata haya e mucha ei, Irma, demasiado lokiá y sin respet. Y ora ku su mayornan a saké for di kas,

Pedrito no a bai di akwerdo pa el a bin biba serka nan. Pero su kasá, tabata stima e ruman y a tumé. Tabata loke a kibra Pedrito su matrimonio felis.

Irma tabata keda laat for di kas, y kada bes tabata ser buská pa un homber diferente. Pedrito tabata reklamá pero Antonia, su kasá, tabata tapa pa e ruman y tabata defendé den tur kos ku e hasi. Pedrito tabata mira ku Irma tabata di mal influensia riba su yunan, espesialmente esun muhé ku ya tabata un mucha di 12 anja.

Un dia Pedrito, loke e no sa hasi nunka, a ranka un kanjá. El a yega kas y no a tarda ku palabranan a kuminsa kai enkwanto Irma. Antonia a bisé ku maske kiko e hasi, Irma ta su ruman y e no por tiré riba kaya. „Pero su mama y tata mes a skopé afó, di kon aki si e mester keda?" „Pasobra e ta mi ruman y mi ta stimé".

Su manisé ora ku e tabata bon-bon, Pedrito a bolbe trese e asuntu dilanti ku Antonia, y tabata e ora ei ku Antonia a usa e palabranan ku a pone Pedrito bai di kas y a keda biba e só for di e tempu ei, binti piku anja pasá.

„Si e no por ta'ki anto mi tampoko por tei".

Antonia semper a lamentá e palabranan ei, y más ora ku den menos ku un anja Irma a haya un gai bai Aruba ku ne, y ni skirbi el a skirbi Antonia nunka.

Pedrito su yunan a bira grandi. E sa mira nan masha poko ya ku nan ta insisti pa e bini kas, y stop di biba e só den un kas chikitu. Pero Pedrito ta un homber kaprichoso. E no a perdoná Antonia nunka kón pa un ruman ku no ta sirbi, el a kibra nan bida. E no por a drenta tampoko ku ningun otro muhé, y además di e muhe di panja ku ta „keda un ratu" tur diabierne, e no tabatin ningun hende fas. El a stop di kere den muhé.

Antonia aunke e tabatin gana pa Pedrito a bini kas, no tabata haya ku e mester bai buské, y e tabatin e miedu tambe, ku Pedrito lo a kore ku ne, si el a bai. E tabata informá si di dje, y por lo demás tabata saka tur plaser di bida door di su yunan. y despues di su nietunan. ku awor a bira kwater.

Antonia na su bes a ninga mashá proposishon ku el a haya di otro hombernan. Pasobra te awor ku e ta un muhe di 52 anja, e tabatin su kurpa tur na lugá, y e kara – manera Pedrito sa bisé – „ta leu fo'i mahos". E tabatin e speransa semper ku Pedrito lo a kamna drenta port'i kura kwalkier dia asina. E tabata inmaginé kiko lo e hasi. Nada. Lo e yora di kontentu pa kuminsa, y despues sunchi y brasa e homber pa tur e tempu.

Antonia por a inmaginé tambe kón Pedrito lo hasi. E tabata semper un homber sentimental. Si su muhé of un di su yunan yora, su wowo ta yena ku awa pareu ku nan, y tin biaha, e tempu aya, ora ku nan dos ta sintá pafó di kas kohe airu, sin bisá nada Pedrito ta kohe brasa y sunchi pa'n kaba, pero sin papia nada. Antonia tabata haya e momentunan ei e mihó deklarashon di amor.

Pa e manera ku el a stima y hasi amor ku Pedrito, Antonia no por a pensa mes kwent'i otro homber. Manera e sa bisa: „Mi no ké pa nan papia ku mi mes, te pa mi korda ku nan lo mester pone man riba mi...."

Antonia sa ku Pedrito no tabata felis, tur e tempu bibando e só. Pero su kapricho y orguyo tabata permitié resisti na bini kas.

Awor den luna di desember, Antonia tabatin su kas nechi drechá, y tur kos tabatin den kas pa dianan di fiesta ya ku Pedrito nunka a faya na manda su plaka p'e, y awor Frank, ku ta e yu di tres, tin varios anja ta traha y tin bon ganamentu tambe. E dos otro yunan, Carlos y Rosa a kasa y ta bini regular, lagando tin biaha nan yunan serka Antonia.

Antonia tabata sá ku Pedrito tabata na altura di kresementu di famia y e tabata sa di tur su nietunan. Carlos a hiba esnan di dje un par di biaha pa el a mira, y el a keda enkantá ku e muchanan. Antonia ta sinta pensa hopi biaha kón Pedrito lo malkriá nan si e tabata den kas ku nan.

Bispu di Pasku ta e dia ku Antonia ta haya más falta di Pedrito. Ora e ta hasi su ultimo adornonan na kas, y prepará tur e ko'i kome nan ku e homber gusta: ham, pekelé y zult di kabes. Pedrito nunka ta gusta zult di orea.....

Asina Antonia, den su kas na Banda Abow tabata sinta pensa un anochi friw y agradabel di luna di desember. Korda ku Bispu di Pasku? ..... No. A pasa asina tantu anja y e no a bini.......

Na Ser'i Otrabanda, sintá e só dilanti su kas, Pedrito a disidi di sende su pipa despues di e sigaria. E tabata pensa y rekordá. E tabatin su flus kla pa Bispu 'i Pasku anochi e bai Misa. Y despues.....? Pedrito a lanta, pone su banki den kas y, loke e no sa hasi, el a abri un boter di whiskey, y a dal un bitter grandi. Su wowonan tabata yen di awa.....